

TRANSCRIPT VAN PROVINCIALE STATEN VERGADERING VAN PROVINCIE UTRECHT

5 februari 2025

Aanwezig: Hans Adriani
Jesseka Batteau
Jochem Beltman
Stefan Berlijn
Anneloes Blekxtoon
Wilma de Boer-Leijnsma
Anneloes Blekxtoon
Frank van Breukelen
Jan Breur
Monique van den Broek
Olivia Butterman
Bertrick van den Dikkenberg
Arjen Draisma
Imraan El Hamdaoui
Marjolein Van Elteren
Michiel Fiscalini
Noortje Flink
Dimf Ghijsels
Dimitri Gilissen
Juliëtte van Gilse
Marcel Harinck
Ernst Hart
Mieke Hoek
Ronnie Hossain
Vincent Janssen
Amos de Jong
Marijke de Jong
Erwin Kamp
Simone Kennedy-Doornbos
Martijn Koren
Odile de Man
Julia Matser
Sjors Nagtegaal
Ans Oude Luttikhuis
David Oude Wesselink
Philip Overkleeft
Henriëtte Rikkoert
Arne Schaddelee
Anjo Travaille
Martine Van der Velde
Kees Vermaat
Erwin Virginia
Jeroen Vogel
Kees Van Vuuren
Chris Westerlaken
Marianne de Widt
Jantine Zagt-Lokhorst

Voorzitter: Hans Oosters

Opening

Hans Oosters: Dames en heren, van harte welkom bij onze Provinciale Statenvergadering die ik bij deze open. Van harte welkom bij de vergadering en dat geldt vanzelfsprekend ook voor allen op de publieke tribune en allen die via livestream onze vergadering volgen. Dames en heren, voor deze vergadering hebben zich als afwezig gemeld mevrouw De Man, de heer Peer, mevrouw Veen, mevrouw Welschen. De heer Van den Dikkenberg is gelukkig in ons midden, maar hij heeft al aangegeven dat hij af en toe ertussenuit gaat, wat wij allemaal goed begrijpen. We wensen ook van harte sterkte toe. Mevrouw Van der Velde heeft aangegeven dat ze niet bij de beraadslagingen vandaag zal zijn, maar wel bij de stemming. Dat geldt mogelijk ook voor mevrouw Veen en mevrouw Welschen, die ik net afwezig heb gemeld. Dames en heren, misschien nog vooraf als het om de agenda gaat, ik zal tegen 12.00 uur de vergadering verlaten voor een overleg in Den Haag. Dan neemt uw plaatsvervangend voorzitter de leiding van de vergadering over, totdat ik weer terug ben rond 15.00 uur. Ik zal ook tegen 18.00 uur opnieuw de vergadering verlaten, maar dan voor die vergadering definitief en dan rondt voor zover dat dan nodig is mevrouw De Boer de vergadering af. Dus dat van tevoren gezegd hebbende, heb ik verder nu geen andere mededelingen en wil overgaan tot agendapunt twee.

Agenda 5 februari 2025

Hans Oosters: Ik ga mijn pasje erin doen. Dat is heel goed. Dank. Agendapunt 2, het vaststellen van de agenda van onze vergadering die is voorbereid. Dat kan gebeuren. Dank u wel. Dan is de agenda aldus vastgesteld.

Mieke Hoek: Voorzitter?

Hans Oosters: Mevrouw Hoek.

Mieke Hoek: Ik wil graag een punt van orde.

Hans Oosters: Dat mag.

Mieke Hoek: Ik wil een mededeling doen en dan wil ik graag daarna naar de spreekgestoelte.

Hans Oosters: Dan nodig ik u uit om achter het spreekgestoelte uw punt van orde te maken. Ik ben nieuwsgierig.

Mieke Hoek: Dank u wel. Dank u, voorzitter. Beste allen. Graag wil ik u laten weten dat ik als nestor zeer vereerd ben dat ik onze commissaris Hans Oosters namens u mag feliciteren met zijn herbenoeming. Namens u zal ik Hans toespreken en daarna een cadeau overhandigen. Hoe belangrijk is het dat mensen mogen meebeslissen over het bestuur van het land waar ze wonen op lokaal, regionaal en nationaal niveau. Hoe belangrijk is het de stem van het volk, het recht om te kiezen om verkozen te worden? Ik meen uiterst belangrijk. Dit vormt ons bestaansrecht als volksvertegenwoordigers. In ons eigen land was medezeggenschap of zelfbeschikking lange tijd niet vanzelfsprekend. Hiervoor moeten wij ruim twee eeuwen terug. De periode van de Bataafse Republiek, 1795 tot 1806, markeert het startpunt van de democratisering van ons bestuur. In deze tijd wordt de basis gelegd voor het moderne Nederland met een eenhoofdig bestuur, ministers, Rijksambtenaren, uniforme wetgeving en uniforme rechtspraak. Een Grondwet zag het licht, kerk en staat werden gescheiden en het gelijkheidsbeginsel van alle burgers werd ingevoerd. Om te begrijpen hoe en waarom onze democratie is geworden zoals hij er vandaag uitziet, moeten we terug naar deze periode. Toch is er sindsdien veel veranderd, in geografische zin bijvoorbeeld. Je hoeft maar naar de kaart van de Bataafse Republiek te kijken om te zien dat de contouren van het huidige Nederland echt anders zijn. Verandering is goed, verandering is nuttig, verandering maakt het interessant, maar niet alles hoeft anders. Zo zijn wij als verzamelde Staten en ambtelijke organisatie verheugd dat onze commissaris van de afgelopen zes jaar ook de commissaris van de komende zes jaar zal zijn. Wij kijken met veel vertrouwen naar deze nieuwe periode. Commissaris, beste Hans, ik spreek namens alle aanwezigen als ik zeg, we zijn blij dat we de nieuwe ambtstermijn met jou door kunnen. Hopelijk maken we er een hele ambtstermijn van. Als blijkt van onze waardering hebben wij een cadeau voor je. Iets wat herinnert aan het prille begin van de Nederlandse democratie en het belang van de vertegenwoordiging. Ik wil nog opmerken dat het cadeau tot stand is gekomen via de griffie onder regie van Karin. Het is een landkaart van de Bataafse Republiek en hoe goed je er ook naar kijkt, de provincie Utrecht is onvindbaar. Een hele provincie, foetsie, verdwenen. Dit wonderlijke hiaat in ons bestaan was maar voor korte duur. Gelukkig. Maar het blijft een bizarre, pijnlijke episode voor onze Utrechters. Laat ik het zo zeggen, zoiets zal onder ons, zal onder jouw bewind toch niet gebeuren, toch? Ik wens jou en onszelf alle goeds voor de komende zes jaar. Dat deze zaal de plek macht zijn waar de

Utrechtse democratie tot de volle glorieuze recht komt. Beste Hans, mag ik je uitnodigen om samen met mij naar het midden van de zaal te gaan om het cadeau te overhandigen?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Zoals u ziet, ben ik stiekem op de stoel van de voorzitter gaan zitten alvast. Het cadeau wordt zo meteen ook geprojecteerd op het scherm. Of dat is al. Ik wil u verzoeken even te blijven staan samen met Mieke, want er is nog een andere verrassing op het scherm. De kring van burgemeesters heeft een boodschap voor u. Mevrouw Hoek heeft nog even een onderonsje geloof ik met onze commissaris. Uitgepakt dan. Dan is dat wel mooier dan zo'n stuk plastic in de handen. Dan dank ik ook Mieke Hoek namens ons allen dat je zo prachtig het woord hebt gevoerd. Dan wil ik de commissaris de gelegenheid geven voor een kort woord van dank misschien. Ik help hem even een beetje.

Hans Oosters: Mevrouw de voorzitter, lieve collega's. Bijzondere verrassing. Ik zei van de week al tegen een aantal, zo'n herbenoeming is een toneelstuk in meerdere bedrijven. Wat is het dan ook een feest als al die bedrijven gepaard gaan met felicitaties, opgestoken duimen, kaarten, bloemen en dat soort zaken. Want zo is het gegaan. Eerst een moment van blijdschap in mijn richting was toen ik ja zei op het verzoek van de minister, wil je voor herbenoeming in aanmerking komen? Dat is bijna een jaar geleden. Toen hadden we die mooie avond dat uw Staten besloten heeft over de aanbeveling. Toen ik daar binnenkwam, heb ik dat ook ervaren als een heel bijzonder moment en een warm bad, om daar te horen dat u mij wilde aanbevelen voor herbenoeming. Vorige week maandag mocht ik naar de minister. De minister kwam niet naar hier. Het is uitdrukkelijk gevraagd. Jammer. Maar goed, ik ben bij de minister geweest en ook dat was weer aanleiding tot veel felicitaties en vriendelijke woorden. Toen werd het 1 februari afgelopen zaterdag en ook toen stroomden weer felicitaties binnen op maandag toen ik hier was en nu vandaag weer. Nu is het ook wel klaar natuurlijk, want nu moet ik gewoon aan het werk. Maar niet nadat ik gezegd heb dat ik jullie heel erg dankbaar ben voor het vertrouwen wat jullie in mij stellen, opnieuw in mij willen stellen. Heb ik al eerder aangegeven dat ik het een voorrecht vind om Commissaris van de Koning in deze mooie provincie te mogen zijn en te mogen werken met jullie als Provinciale Staten, maar ook vanzelfsprekend met onze fantastisch griffie en met onze fantastische organisatie. Wat mij betreft, is het een geweldige omgeving om te kunnen doen waar mijn passie ligt. Hardmaken voor een goed openbaar bestuur voor alle inwoners van Utrecht. Dat doen we dus met elkaar en het is heel fijn om dat te zien. Dank ook voor het mooie cadeau. Een kaart waar de provincie Utrecht van weggehaald werd. Ik kreeg even een associatie met de nieuwe president van de Verenigde Staten die misschien ook zijn oog nu op de provincie Utrecht had laten vallen. Het is dat het gewoon die Google Maps er uitgelicht was. Maar ik geloof dat het zover nog niet is en ik zal het ook zeker niet zo ver laten komen, want het is een bijzondere episode en goed geïnformeerd. Want ik hou van deze oude kaarten met een zeer bijzondere belangstelling natuurlijk ook vanzelfsprekend voor dit gebied. En het filmpje, ik ga de burgemeesters bedanken. Dat zijn wel schatjes, die 26 burgemeesters in Utrecht. Ik betrap me daarop dat ik heel veel lach in hun aanwezigheid. Dat is denk ik toch een goed teken. Dank jullie wel allemaal en ik ga weer hard aan de slag de komende zes jaar.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dan nodig ik nu de commissaris en de fractievoorzitters uit om in het midden even te gaan staan voor een foto en daarna gelijk aansluitend doen we even een korte schorsing zodat we de commissaris persoonlijk kunnen feliciteren. Dan is het echt afgelopen. Tien minuten ongeveer alles bij elkaar.

Verslag Provinciale Statenvergadering 18 december 2024

Hans Oosters: Beste mensen, dames en heren, na dit bijzondere punt van orde kijk ik even of u allemaal in de gelegenheid bent om weer de vergadering te hervatten. Dat is zo. Dan heropen ik de vergadering. Dames en heren, wij waren toe aan agendapunt 3, het verslag van Provinciale Staten van 13 november 2024. Dat stelt u vast. Dank u wel.

Langetermijn Planning Provinciale Staten

Hans Oosters: Agendapunt 4, de langetermijnplanning Provinciale Staten. Die stelt u ook vast. Dank u wel.

Vragenhalfuur

Hans Oosters: Dan is aan de orde agendapunt 5 en dat is het vragenhalfuur. Er zijn vragen aangekondigd door de SP-fractie over Qbuzz. Ik geef de heer Breur graag het woord. Dat mag die vanachter het spreekgestoelte doen en dan zal daarna de heer Van Schie antwoorden. Gaat uw gang, mijnheer Breur.

Jan Breur: Dank u wel, voorzitter. Uit onderzoek van de Zuid-Hollandse SP-fractie blijkt dat de vervoerder Qbuzz voor 3 miljoen aan belasting heeft ontweken. Qbuzz, een Italiaans staatsbedrijf, heeft tot het eind van dit jaar ook een concessie in deze provincie lopen tot het eind van het jaar en aan het eind van dit jaar gaat de concessie over naar TransDev, maar deze gunning wordt door Qbuzz momenteel aangevochten. Daarmee worden de Zuid-Hollandse onthullingen ook relevant voor de provincie Utrecht. Daarom stellen wij het college de volgende vragen. Eén, bent u bekend met het onderzoek van de Zuid-Hollandse SP-Statenfractie naar ov-bedrijf Qbuzz? Twee, deelt u de mening van de SP dat belastingontwijkende constructies onwenselijk en onethisch zijn, zeker bij bedrijven die hun winsten uit gemeenschapsgeld halen? Drie, welke mogelijkheden heeft u om dergelijke constructies tegen te gaan bij bedrijven die zaken doen met deze provincie? Vier, het college van Zuid-Holland is verzocht om in overleg te gaan met andere provincies voor een gezamenlijke evaluatie van de contacten met Qbuzz. Bent u bereid deel te nemen aan deze evaluatie? Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Breur. Dan wil ik gedeputeerde Van Schie vragen om te antwoorden.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Uiteraard zijn wij bekend met de situatie van Qbuzz, al was het maar om de SP er in de media flink aandacht voor heeft gevraagd. In algemene zin vinden wij natuurlijk dat alle ondernemingen zich moeten houden aan de geldende wetgeving en dus ook aan fiscale wetgeving. In dit geval is er wel iets bijzonders aan de hand natuurlijk, want we zijn hier vooral concessieverlener en als concessieverlener toetsen wij dus ook op de concessievoorwaarden en daar hebben we niks opgenomen over hoe de fiscale afhandeling van de concessie is. Dat is aan de Belastingdienst in dit geval en die zal daar ongetwijfeld na deze aansporingen ook op toezien en daar hebben we dan ook voldoende vertrouwen in. Gaan we in overleg met de provincie Zuid-Holland? Uiteraard hebben wij met alle concessieverlenende bedrijven continu gesprekken over hoe onze vervoerders zich tot elkaar verhouden. Dat zullen we in dit geval niet nalaten. Maar wij zien geen directe aanleiding om naar aanleiding van de berichtgeving nu anders ons naar Qbuzz te verhouden dan op dit moment het geval is. Dank, voorzitter.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Van Schie.

SV Vrijgeven gereserveerde gelden ten behoeve van Transitie Landelijk Gebied

Hans Oosters: Dames en heren, dan is nu aan de orde agendapunt zes. Dat is het Statenvoorstel vrijgeven gereserveerde gelden ten behoeve van de Transitie Landelijk Gebied. U hebt vanuit de commissie aanbevolen om dat een hamerstuk te laten zijn.

SV Financiering opdracht actualisatie vijf Natura2000-beheerplannen

Hans Oosters: Agendapunt 7, het Statenvoorstel financiering opdracht actualisatie vijf Natura 2000-beheerplannen. Ook daarvan heeft u aangegeven dat dat een hamerstuk kan zijn. Aldus.

Agenderingsmotie Wie A zegt moet ook Z zeggen, ingediend door PvdA e.a.

Hans Oosters: Dan is aan de orde agendapunt 8. Dat is de agenderingsmotie Wie A zegt, moet ook Z zeggen, ingediend door de Partij van de Arbeid en diverse andere fracties. Ik wil de heer Adriani vragen om zijn motie toe te lichten. Gaat uw gang.

Erwin Kamp: Voorzitter?

Hans Oosters: Mijnheer Kamp.

Erwin Kamp: Ik wil graag even de zaal verlaten, gezien Defensie mijn werkgever is. Dat lijkt me wel zo veilig.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Kamp. Waarvan akte.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. Als mensen mij vragen, wat doen jullie eigenlijk in de Staten, dan zeg ik, eigenlijk komt het erop neer dat we iedere maand het gevecht om de schaarse ruimte voeren in deze zaal. Op deze vierkante meter, mag daar een koe lopen, moet er een windmolen komen, gaan we er een huis bouwen of moet er een boom geplant worden? Dat is ongeveer het gesprek wat we met elkaar voeren. Die schaarse ruimte is zeker ook aanwezig in het

gebied tussen Amersfoort en Zeist, waar heel veel ambities zijn die nog eens verhoogd worden door de behoeftes die Defensie heeft. Laat ik voorstellen, de noodzaak om een goede defensie te hebben wordt door de Partij van de Arbeid en ook in deze motie niet in twijfel getrokken. Dus dat belang onderscheiden we heel goed. Maar dat gevecht om de schaarse ruimte is zeker ook in dat gebied aan de orde en niet voor niks heeft de provincie juist daar het omgevingsgericht werken ingevoerd en hebben we ook met alle partijen die daar belangen hebben de samenwerkingsovereenkomst van a tot z afgesloten. De essentie van die overeenkomsten is dat we oog hebben voor elkaars belangen, dat we samenwerken naar een visie op hoe dat gebied het best tot ontwikkeling kan komen, dat we proberen zo veel mogelijk functies te combineren, zodat we de ruimte ook efficiënt gebruiken. Een van de belangen die daar speelt is de belangen van de RES-regio Amersfoort die de afgelopen jaren met de zeven gemeentes en andere partijen, waaronder ook de provincie, gewerkt hebben aan een RES-bod en dat RES-bod ook invulling hebben weten te geven. Ook in dat hele ingewikkelde gebied. Onder andere met windmolens op de Leusderheide en de vlasakkers, en ook vanuit rijkswege is in het kader van OER28 in 2024 allerlei onderzoek gedaan en de conclusie was dat dat ook goed mogelijk is op die plek, met een kleine kanttekening voor de vlasakkers in verband met de radar voor de burgerluchtvaart. Wat schetste onze verbazing toen we het bericht kregen dat Defensie vervolgens eigenhandig gesteld heeft geen enkele belemmering op het oefenterrein Leusderheide toe te willen staan en daarmee ook een streep te zetten door de windmolens die daar gepland zijn en daarmee ook door het RES-bod van de regio Amersfoort? Niet de manier waarop we in die samenwerkingsovereenkomst in dat gebied zouden willen samenwerken. We hebben het daar uitgebreid over gehad in de commissie en gelukkig vonden velen van u, van uw en mijn collega's dat ook. Vandaar dat er een motie is voorbereid door de Partij van de Arbeid, maar mede-ingediend door Volt, de Partij voor de Dieren, D66, de ChristenUnie, VVD, GroenLinks, CDA en SP. Dank voor al die steun. Waarin we ook echt even uitspreken als Provinciale Staten dat dit niet de manier is waarop we met elkaar samenwerken. En ten tweede verzoekt de motie aan het college om het gesprek met het kabinet aan te gaan om te kijken of, a, dit besluit nog te repareren is en, b, om helder te maken dat we op een andere manier voort moeten gaan. De motie zegt ook expliciet het kabinet, omdat dit een besluit is weliswaar van de staatssecretaris van Defensie, maar ook andere kabinetsleden hebben belangen in dit gebied. De minister van KGG heeft belang dat het RES-bod gerealiseerd wordt, de minister van VRO heeft er belang bij dat die woningbouwproductie op gang komt. De minister van LNV heeft er belang bij dat de natuurontwikkeling goed gaat. Dus eigenlijk ook kabinetsbreed zijn er belangen die ook in dit gebied landen en dan kan het toch niet zo zijn dat één bewindspersoon daar eigenhandig op basis van het uitgangspunt geen enkele belemmering op deze manier een streep door trekt. Dus dat is de essentie van deze motie. Dienen we graag in namens de partijen die ik genoemd heb. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Adriani. Dan kijk ik even naar een gedeputeerde Van Essen die daarop zal reageren. Gaat uw gang, mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank ook voor deze motie. Om te beginnen, kan ik zeggen dat wat deze motie uitstraalt, de teleurstelling en de oproep, ook helemaal in lijn is met de opstelling van ons als college en ook van de gemeentes en de regio Amersfoort in dezen. Dat is inderdaad de opstelling waarin we teleurgesteld zijn over dit eenzijdige besluit van Defensie en ook al een oproep hebben gedaan om dat te heroverwegen. Dus als u dat als Staten ook zo uitsprekt, is dat echt een ondersteuning. Er hebben wel in de in de tussentijd al de nodige gesprekken plaatsgevonden. Ik heb natuurlijk in de commissie ook al aangegeven, het gesprek met de staatssecretaris zelf. Dus u roept in deze motie ook op om ... U geeft ook aan dat het gericht is op dat Defensie het besluit terugtrekt of aanpast of heroverweegt. Eerlijkheid gebiedt te zeggen dat die kans wel buitengewoon klein is. Defensie heeft aangegeven dat zij daar eigenlijk geen mogelijkheid toe zien. Wat ik ook deze gelegenheid gebruik van kan maken, is om kort te melden even wat laatste contacten met het Ministerie van Klimaat en Groene groei hierover zijn geweest. Ik heb toevallig gisteravond hoog ambtenaar, directeur-generaal hierover gesproken. Die heeft inmiddels ook een gesprek gehad met een generaal bij Defensie hierover. Daaruit kwam voort dat Defensie inderdaad geen mogelijkheid ziet om dit besluit te heroverwegen, dat ook het ministerie van KGG zich op dit moment er bij neer lijkt te leggen, dat Defensie wel de gang van zaken enorm betreurt en ook wel heeft aangegeven daar lessen uit te willen trekken voor het vervolg. Ik heb ook na afstemming met de regio ook al aangegeven dat wij wel zeer hechten aan een vervolggesprek met ministerie van KGG in ieder geval hierover. Ministerie wel aangegeven bij monde van de DG gister dat een herverdeling over RES-regio's of iets dergelijks, wat ook in de commissie hier aan de orde is geweest, dat dat wat betreft ministerie van KGG niet aan de orde kan zijn. Ze verwachten van iedere regio dat ze zich maximaal inzetten om het eigen bod gestand te doen. Maar ik kan u zeker ook, zeker als u deze motie ook aanneemt, dan zullen wij dat vervolggesprek met KGG aangaan en zullen we ook bij Defensie aan blijven dringen op, en dat is misschien nog wel belangrijkste, bij ook alle nieuwe ontwikkelingen waar Defensie nog mee bezig is, dat we wel verwachten dat ze de regionale belangen en ook

andere belangen wel zwaarder meewegen en ons daar nadrukkelijk bij betrekken. Dus dat zal ... Ook in die gesprekken daarvoor zien we deze motie als een welkome ondersteuning. Dus ik kan hem positief adviseren, maar wel met de kanttekening dat waar u oproept, dat besluit wordt heroverwogen. De gesprekken daarover hebben grotendeels al plaatsgevonden en kans dat dat nog lukt, is nagenoeg nihil. Maar desondanks een welkome ondersteuning. Dank u, voorzitter.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Van Essen. Dan kijk ik even naar de fracties in de zaal of er nog een fractie is die gelegenheid wil hebben om het woord hierover te voeren. Ik zie de Partij voor de Dieren. Mijnheer Travaille, gaat uw gang.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. De heer Adriani heeft het uitstekend verwoord, denk ik, waar onze zorg zit. Helaas zit deze zorg niet alleen bij Defensie voor wat betreft windenergie, ook voor wat betreft fauna hebben we problemen gehad met Defensie, het verjagen van wolven op de Leusderheide. Amersfoort is de kolonel van Rooijenweg, een heel groot stuk bos een maand geleden volledig weggekapt. Ook daar heeft Defensie geen enkele manier contact opgenomen met de provincie Utrecht. Dat moest uiteindelijk via bewoners in de omgeving bij de provincie terechtkomen. Ook de discussie over bijvoorbeeld de vierde aanvliegroute richting Schiphol waar een groot belang van Defensie achter zit, daarin wordt ook provincie en gemeente opnieuw buitenspel gezet. Dus wat ons betreft, fijn, deze motie. Wij gaan daar zeker voorstemmen. Wij willen Defensie ook graag aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Wat ons betreft, wordt de 200 gigawattuur teruggelegd naar het Rijk, omdat Defensie eigenlijk deze mogelijkheid op dit moment onmogelijk heeft gemaakt. De gedeputeerde heeft daar al iets over gezegd. Dus ik begrijp iets van de verwachting op dat gebied. Maar wat ons betreft, als je breekt, moet je ook de schade betalen. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Travaille. Ik zag de SGP. Mijnheer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dat is een vraag aan de indieners. Als ik het antwoord van de gedeputeerde net hoor, dan is eigenlijk al uitgevoerd waartoe verzocht wordt voor een indringend gesprek te voeren en duidelijk het gevoel over te brengen. Is de motie dan nog nodig om hier de uitspraak over te doen en het college dit te verzoeken? Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel. Mijnheer Adriani, vindt u het goed, u hebt straks nog een laatste termijn. Dan kunt u daarop antwoorden. Mijnheer Schaddelee is nu.

Arne Schaddelee: Dank, voorzitter. Dank ook aan het college voor de beantwoording. Volgens mij glashelder. Maar ik vraag me een beetje af horende ook de beantwoording of wij wel duidelijk genoeg zijn richting Defensie. We hebben met Defensie een paar hele grote ontwikkelingen aan te vangen de komende jaren. Defensie wil veel van ons, wij willen veel van Defensie. Dat is inderdaad de strijd om de vierkante meter, die denk ik door de Adriani helder is verwoord. Ik vraag me af of het met deze manier van beginnen met een samenwerking wel verantwoord is om die samenwerking voort te zetten. Dus ik zou het college willen vragen of ze misschien ook ons een memo kan sturen waarin er wat breder beschouwd wordt op, wat hebben wij nog van Defensie te verwachten de komende jaren en hoe willen wij met Defensie tot verbetering komen van die samenwerking? Want ik vind dat ze anders een beetje te makkelijk weggkomen met een keer een boos gesprek en een boos telefoontje en nog eens een keer een DG erop afsturen. Volgens mij moeten we gewoon even helder in beeld hebben van, wat zijn de escalatiestappen die we de komende jaren gaan zetten als die samenwerking opnieuw dit soort struggles gaat opleveren? Want dit soort eenzijdigheid kan gewoon niet in een samenwerking, zeker niet zolang wij in vrede zijn.

Hans Oosters: Dank u wel. Mijnheer De Jong, Volt.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. We scharen ons er helemaal achter. Ook de inbreng van de PvdA heeft het volgens mij uitstekend samengevat. Maar de zorg die nu ook door de ChristenUnie wordt uitgesproken, delen wij ook wel ten eerste. Misschien is het een idee om aan dat memo dan toe te voegen hoe Defensie denkt hiervan te leren, want we horen van gedeputeerde dat ze het betreuren en dat ze ervan zullen leren. Maar hoe dan? Want voor ons is het wel erg belangrijk dat beter te begrijpen, zeker richting de toekomstige samenwerking. Wat Volt betreft, en wij dienen die motie niet van iets mede in, is deze gang van zaken onbegrijpelijk, maar vooral ook onnodig en vinden we ook dat het Rijk hier een grote rol in heeft. We zouden van zowel het Rijk als Defensie echt beter willen begrijpen hoe we dit in de toekomst dan met elkaar in de interbestuurlijke verhoudingen anders kunnen gaan doen. Want dit is niet het normaal

dat wij nastreven. Ik denk dat die motie dat onderschrijft. Dat moeten we ook blijven benoemen. Maar hoe gaan we dat in de toekomst dan anders doen, zouden wij graag tot ons krijgen.

Hans Oosters: Dank u wel. Gaat uw gang, mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels: Dank u wel, voorzitter. Als ik gedeputeerde goed beluister, dan is er in ieder geval de deur dichtgegooid voor wat betreft compensatie in het RES-gebied of buiten het RES-gebied. Nou is mijn vraag, we hebben dat tijdens de commissie behandeld en toen gaf de heer Van Essen toch wel eerlijk te kennen dat hij graag ook de RES-oplossing binnen de regio houdt, dat hij het eerst met gemeentes zou oplossen en vervolgens zou voorleggen bij de staatssecretaris. Mijn vraag is, heeft dat gesprek met die gemeentes plaatsgevonden en heeft de staatssecretaris inderdaad heel hard de deur dichtgedaan of staat er misschien nog een deur op een kier voor een vervolgesprek in deze context? Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel. Voldoende? Mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. Vraag aan de gedeputeerde, of die op de hoogte is dat Defensie ook nog een route wil ontwikkelen vanaf Flevoland over, hoe noemen we dat, het Stichtse Vecht-gebied richting Soesterberg. Dat zal laag zijn. Ze komen nu al heel laag over. Soms kijk ik wel alsof men schoorsteen er nog op staat. Dus bent u daarvan op de hoogte?

Hans Oosters: Goed. Misschien even een beetje van de orde. Mijnheer Schaddelee begon er al een beetje mee om nog weer vragen gedeputeerde te stellen. Dat is bij dit punt nooit de bedoeling. Want we discussiëren in één termijn en u praat echt met elkaar over het al of niet steunen van de motie. Dus ik wil even voorkomen dat we nu nog een heel debat met de gedeputeerde krijgen. Ik geef de gedeputeerde straks nog even kort het woord, want ik denk dat dat het kan samenvatten, of hij bereid is om binnenkort eens aan de hand van een memo met de commissie verder te praten over de relatie met Defensie en wat daarin beweegt. Mevrouw De Jong, GroenLinks.

Marijke de Jong: De heer Adriani heeft het allemaal uitstekend verwoord. Maar wat ik er nog aan toe wil voegen, is dat ik aan deze motie hecht, ik vind dat de Staten geen knip voor zijn neus waard is als ze zich in dit geval gewoon niet ook laten horen. Ik begrijp dat GS de motie opvat zoals die ook bedoeld is, namelijk als steun in de rug. Maar ik hecht ook aan een signaal van Provinciale Staten.

Hans Oosters: Dank u wel. Mijnheer Van Breukelen, Forum.

Frank van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Ook wij bij Forum Voor Democratie kunnen niet ontkennen dat het enigszins cru is dat de provincie na een lange samenwerking overruled wordt door het Rijk. Dat is natuurlijk niet iets wat wij willen en een situatie die ook voor de samenwerking met zowel Defensie als het Rijk niet wenselijk is. Toch kunnen wij niet ontkennen, en wij vragen of een aantal partijen aan vooral de linkerkant van de zaal, ook erkennen dat het behoorlijk ironisch is dat we hier met zijn allen bombarie staan te maken wanneer het Rijk plannen voor windturbines eigenlijk tegenhoudt, gemotiveerd, genoeg gemotiveerd of niet. Daar kunnen we lang over discussiëren. Nogmaals, wij zeggen, het voelt ook heel cru en wij zouden ook niet graag zien dat het Rijk continu de provincie overrulet in ruimtelijke vraagstukken. Tegelijkertijd zitten wij hier in de provincie wel continu hetzelfde te doen richting gemeentes die niet willen, niet kunnen en waar ook gigantisch veel ruimtelijke belangen spelen. Dus ik vraag mij voornamelijk af, ziet de linkerkant van de zaal hier ook de ironie van deze motie in? Ik zie de heer Adriani lichtelijk gniffelen, dus ik verwacht van wel. Dank u wel, voorzitter.

Hans Oosters: De heer Adriani krijgt straks het laatste woord dus dan krijgt u vast een antwoord. Mijnheer Gilissen van de VVD.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, wat de VVD betreft is er geen enkele discussie over het feit dat onze provincie natuurlijk gewoon een bijdrage levert aan de defensie van ons land en daar ook faciliteit voor ter beschikking stelt. De reden waarom we deze motie steunen en nog steeds wel relevant vinden, is dat in een goede volwassen samenwerking tussen overheden het ook past dat je dat op een verstandige manier doet. We zien dat Defensie gewoon te snel gehandeld heeft. Ik ben in ieder geval blij, dat heeft de gedeputeerde ook al gezegd, dat daar in ieder geval inzicht ook al is ontstaan. Ik denk nog steeds dat het belangrijk is dat we ook als Staten uitspreken dat samen uit ook samen thuis betekent, van beide kanten.

Hans Oosters: Dank u wel. Dan kijk ik voor een heel korte reactie nog naar de gedeputeerde op de vraag van een memo en een gesprek.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, inderdaad. Ik kan zeker toezeggen dat ik memo zal opstellen dat het besproken kan worden en ik kan ook toezeggen dat uw motie ook zal agenderen in bijvoorbeeld het bestuurlijk overleg van a tot z, om ook de zorg die u uitspreekt over de bredere samenwerking en hoe gaan we dat met elkaar ook hiervan leren, ook op die manier gestalte krijgt. De BBB vroeg nog het gesprek met ...

Hans Oosters: Dan heel kort.

Gedeputeerde Van Essen: Met de staatssecretaris van Defensie over herverdeling RES-bod. Daarvan heb ik gezegd dat daar met het KGG contact over is geweest. Die gaan daarover, niet Defensie uiteraard. Die hebben aangegeven daar geen ruimte voor te zien.

Hans Oosters: Goed. Dank u wel. Tot slot, mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Dank, voorzitter, en dank voor de gedeputeerde voor zijn reactie en ook steun voor deze motie of ondersteuning. Toch hou ik er wel een beetje een ongemakkelijk gevoel aan over. Het is een gesprek geweest op hoog ambtelijk niveau. Die heeft een telefoontje gedaan naar de generaal en die generaal zei, nee, blijft zo, en dat was het dan. Maar waar is dan de integrale afweging? Vervolgens de volgende vraag, kunnen we dan op een fatsoenlijke volwassen manier praten over hoe we dan dat RES-probleem gaan oplossen? Gooit KGG toch zo lijkt het uit de beantwoording een beetje terug over de schutting naar de regio, met, zoek het maar uit daar, maar je moet wel leveren. Dus wat dat betreft sluit ik me aan bij de oproep van de Partij voor de Dieren. Geef dan de opgave maar terug voor die regio. Juist tegen die achtergrond zeg ik tegen de SGP, denk ik dat deze motie wel degelijk nodig is, nog even los van het argument van mevrouw De Jong. We hebben ook als volksvertegenwoordiging als hoogste orgaan in deze provincie gewoon ook af en toe een keer een statement te maken. Dit is zo'n moment. Is het dan ironisch dat wij nu van het Rijk ... Boos zijn op het Rijk voor iets wat we zelf ook doen? Dat denk ik niet. Volgens mij is het proces rondom de RES-regio's heel transparant voor gemeentes. Ze weten dat wij bevoegd gezag zijn en wij hebben ze langjarig in de positie gebracht om hun eigen ruimtelijke ordening, hun eigen ruimtelijke programmering daarin te bedenken, tot het allerlaatste moment en pas op dat moment dat dat niet gelukt is, dat is maar op twee plekken tot nu toe hebben we onze rol genomen, en dat vind ik echt een andere situatie als de manier waarop nu met de samenwerking door het Rijk in a tot z wordt omgegaan.

Hans Oosters: Dank u wel. Dan kunnen we de beraadslagingen over dit agendapunt afsluiten en zullen we bij de stemming zien wie deze motie gaat steunen. Dank u wel.

SV Ambities landbouw en voedsel provincie Utrecht 2050

Hans Oosters: Dan is aan de orde agendapunt 9. Dat is het Statenvoorstel Ambities landbouw en voedsel provincie Utrecht 2050. Daarbij zijn vanuit de commissie al diverse amendementen aangekondigd en moties. Die zijn ook als zodanig ingediend. Zijn er ook best veel. Dus ik zou u ook willen oproepen om dat enigszins staccato in te brengen. Want anders loopt u misschien ook uit uw spreektijd. Te doen gebruikelijk zal ik eerst de indieners van de amendementen en de moties het woord geven. Als eerste is dat aan mijnheer Van Vuuren van de BBB. Gaat uw gang.

Kees van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, we bespreken vandaag de ambities landbouw en voedsel van de provincie Utrecht in 2050, ambities die mede richting zullen gaan geven aan de toekomst van onze boeren, ons landschap en onze voedselvoorziening. BBB vindt het essentieel dat deze visie niet alleen toekomst gericht is maar ook realistisch, uitvoerbaar en eerlijk naar onze agrarische ondernemers. Onze boeren staan onder grote druk, ze krijgen te maken met steeds strengere regels en onzekerheid over vergunningen. Tegelijkertijd willen we als samenleving blijven genieten van gezond en duurzaam geproduceerd voedsel, een vitaal platteland en een mooi landschap. Dat kan alleen als we boeren de ruimte en het vertrouwen geven om hun werk te doen. Boeren zijn de hoeders van ons platteland en zij voelen zich verantwoordelijk voor hun land en omgeving. Steeds meer boeren dragen bij middels agrarisch natuurbeheer. Boeren willen verduurzamen en bijdragen aan natuur en biodiversiteit, maar dat moet wel haalbaar en betaalbaar blijven. Daarom pleiten wij voor stimulerend beleid in plaats van beperkende maatregelen. Geef boeren de ruimte om te innoveren en investeringen terug te verdienen. BBB wil dat de harde scheiding tussen landbouw en natuur verdwijnt. Wij spreken daarom ook het liefst van landbouwinclusieve natuur in plaats van natuurinclusieve landbouw. Landbouwinclusieve natuur geeft aan dat de landbouw en natuur met

elkaar verbonden zijn en de landbouw de natuur integreert in de bedrijfsvoering. Daarbij is realisme voor ons van belang en dat betekent dat we geen luchtkastelen bouwen. De provincie mag geen plannen maken die onhaalbaar zijn in de praktijk. Te vaak zien we dat beleid dat onvoldoende rekening houdt met de economische en technische realiteit op het boerenerf. We moeten kijken naar wat wel kan. Kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw en precisielandbouw kunnen bijdragen aan verduurzaming, maar moeten wel passen bij de praktijk van de boer. Als BBB hebben we soms het gevoel dat er in dit huis, en zeker in deze zaal, alleen maar gedacht, hoe kunnen we het beleid nog groener maken, zonder daarbij de realiteit in het oog te houden. We maken ons daar wel zorgen over. Een voorbeeld daarvan is het streven van de provincie om toe te werken naar een biologisch landbouwareaal van 15 procent. Zoals in de commissie al aangegeven, is dit alleen haalbaar als boeren hiervoor ook een goede prijs betaald krijgen. Om de markt en ketenontwikkeling te borgen, dienen wij dan ook een amendement in om de tekst op dat punt aan te scherpen en duidelijker te onderstrepen dat de marktvraag leidend is voor totale biologisch areaal. We zijn blij dat voor BBB belangrijke punten in de kaderstellende notitie zijn overgenomen, namelijk dat de provincie inzet op innovatie en het beschermen van landbouwgrond. Samen met een goed verdienmodel en ruimte voor ondernemerschap zijn dit cruciale randvoorwaarden voor een duurzame toekomst voor de landbouw. Tijdens de commissie heb ik al aangegeven dat het wat ons betreft verstandig is om de term UPLG uit het stuk te schrappen. Door de keuze van het Rijk om het NPLG te schap heeft het UPLG feitelijk een andere status gekregen. Daarbij is de term UPLG inmiddels behoorlijk beschadigd en kent het een negatieve connotatie in de gebieden.

Hans Oosters: Een ogenblikje. Mevrouw Batteau heeft een interruptie. Gaat uw gang.

Jesseka Batteau: Dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk twee vragen aan BBB. De eerste is, het statement dat wordt gemaakt dat de boeren de hoeders zijn van de natuur en tegelijkertijd kunnen we niet meer dan 15 procent halen of zelfs minder biologisch landbouwareaal. Wat gaan boeren precies hoeden als dat al een te hoge ambitie is?

Hans Oosters: U zegt twee vragen.

Jesseka Batteau: Dat is één vraag. De tweede vraag, u heeft het over luchtkastelen, over haalbaarheid en praktische haalbaarheid en dergelijke. Dan zou ik toch even aan de BB willen vragen hoe het zit met de harde realiteit van wet- en regelgeving waarin rechters hebben uitgesproken dat we haast moeten maken met herstel van natuur en dat keer op keer benadrukken en zeggen dat we haast moeten maken. Dus ik ben toch benieuwd naar die realiteit en hoe de BBB daartegen aankijkt.

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, als het gaat om dat 15 procent biologisch areaal, we hebben in andere landen gezien waar de overheid juist ontzettend die biologische productie heeft gestimuleerd, dat eigenlijk de hele markt is ingestort. Dus we kunnen daar nu als provincie dat heel duidelijk als doelstelling stellen, maar als we niks doen aan die vraagkant, dan hebben ook de huidige biologische boeren daar gewoon last van, omdat die niet meer die prijzen krijgen die ze nodig hebben om dat op die manier te doen. Als het gaat om de luchtkastelen en de harde realiteit, volgens mij is er op dit moment landelijk een ministeriële commissie aan de slag om te kijken van, hoe gaan we dat landelijk oplossen en hoe gaan we daar vorm en inhoud aan geven? Ik wil daar wel bij noemen, kijk, we kunnen in de In de ambities staan allerlei termen van, het moet natuurinclusief en het moet circulair en het moet regeneratief en weet ik wat er allemaal in staat. Maar de harde realiteit op het boerenerf is ook dat boeren die dat willen dat niet rond gerekend krijgen. Dus zolang er niet een goed verdienmodel onder zit, dan kun je dat allemaal willen, maar die boer moet dat wel terug kunnen verdienen en dat is ook de realiteit.

Hans Oosters: Mevrouw Batteau.

Jesseka Batteau: Daar zijn we het als Partij voor de Dieren helemaal eens, dus dat we dat moeten stimuleren en daar zullen we ook voorstellen voor doen om dat te stimuleren om die omslag te maken naar natuurinclusief en duurzaam. Maar u heeft eigenlijk geen antwoord gegeven op mijn vraag over het hoeden van de natuur. Ik ben toch echt wel benieuwd hoe u dat ziet als boeren dat gaan doen.

Hans Oosters: Gaat uw gang.

Kees van Vuuren: Voorzitter, volgens mij hebben we hele goede voorbeelden waarin dat in de vorm van agrarisch natuurbeheer gaat, verschillende regio's waar we hele goede agrarische collectieven hebben waar dat op een hele

goede en mooie manier gebeurt en waar ook echt resultaten geboekt worden. Ik denk ook dat we dat veel meer zouden moeten benutten. Ik denk ook namelijk dat boeren dat goedkoper kunnen dan onze terreinbeherende organisaties. Dus volgens mij zouden we daar veel meer op moeten inzetten.

Hans Oosters: Dank u wel. Nog tot slot.

Jesseka Batteau: Inderdaad. Agrarische collectieven doen ook belangrijk werk. Maar we hebben natuurlijk met allerlei soorten typen natuur te maken. Daarin moeten we ook realistisch zijn. Boeren kunnen niet voor alle typen natuur de hoeder gaan worden. Dus ik hoop dat BBB dat ook zich van bewust is en daar ook over meedenkt.

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: We denken altijd mee, voorzitter.

Hans Oosters: Mooi. Mijnheer Overkleeft.

Philip Overkleeft: Dank, voorzitter. Voorzitter, we hebben begrepen dat in Oostenrijk 25 procent van de productie inmiddels biologisch is, en in Zweden is dat 20 procent. Wat ons betreft geeft dat aan dat er wel degelijk een markt is. En daarbij, Nederlandse boeren zijn niet afhankelijk van de Nederlandse markt alleen. Het overgrote deel van de productie gaat naar het buitenland, met name naar Europa. Dus die markt ... Is de heer Van Vuuren dan niet met mij eens dat die markt er wel degelijk al is?

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, als die markt er was geweest, dan was die productie er ook geweest. Dus in die zin denk ik niet dat die markt er op dit moment is en daarom ... Wat ik wel zie, is dat er best boeren bereid zijn om die omslag te maken. Die melden zich dan ook aan om daarvoor in aanmerking te komen, maar dat dan coöperaties zeggen, wacht even, want we kunnen die melk niet kwijt. Dus als antwoord op de vraag, is die markt er, ik denk het niet.

Hans Oosters: Goed. Mijnheer Overkleeft.

Philip Overkleeft: Kleine aanvulling, voorzitter. Wij hoorden laatst bij die recente SPS-sessie Landbouw dat Albert Heijn bezig is met biologisch de norm te maken. Lidl is daarmee bezig. Geeft dat niet aan dat die markt, al is die er misschien nog niet helemaal, wel degelijk er de komende tijd aankomt en dat het dus van belang is dat we daarop voorsorteren?

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, dat zijn natuurlijk allemaal hele goede ontwikkelingen. Ik heb ook geen amendement ingediend om die 15 procent te schrappen, maar ik dien juist een amendement in juist om dit soort dingen te volgen en op basis daarvan te kijken, hoe kunnen we dan als provincie daarop inspelen?

Hans Oosters: Voldoende? Mijnheer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, ook voor mij nog even vanuit Volt twee vragen aan de BBB. De ene is in het verlengde van dit debat. Moeten we dan altijd maar de markt volgen of ziet de BBB ook wel een rol aan de overheid en andere partijen om die markt een richting te geven richting de toekomst? Mijn tweede vraag gaat over uw motie UPLG, weg ermee, een wat ons betreft zeer onsmakelijke titel. Maar als we dan kijken naar de inhoud, dan zie ik dat u die woorden weg wil halen. Ik vraag me even af, ook voor ons stemgedrag, want we hebben het vaak met elkaar over hoe kunnen we samenwerken, maar hier begrijp ik hem niet, want u haalt woorden weg, u laat de ambities staan, dus wat is uw intentie achter deze motie?

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Voorzitter, kijk, ik kan me voorstellen dat de titel wat verwarring oproept, want die is niet in lijn met natuurlijk wat in de tekst of verder in het amendement staat. Als u mij diep in mijn hart vraagt, dan wil ik natuurlijk het UPLG helemaal schrappen. Maar ik weet ook dat ik daarvoor geen meerderheid in de Staten zal kunnen krijgen, dus ik heb dit amendement zo geformuleerd dat we kunnen kijken van, hoe kunnen we ... Wat helpt ook de gebiedsprocessen? Ik denk dat, ik ben echt oprecht van mening dat de term UPLG, daar zit inmiddels zo'n lading aan

dat dat niet helpend is in de processen. Daarom heb ik dit amendement om te kijken, kunnen we dan niet ook ons ... Dat we nu die visie die we nu vaststellen, kunnen we die dan niet beter met een wat algemenere term daarin opnemen? Ook wetende dat het Rijk natuurlijk met nieuwe plannen komt. Die komen weer met een nieuwe term. Over een paar jaar zijn er weer verkiezingen, komt er weer een nieuw kabinet, zal er weer een nieuwe term komen en dan blijft ons stuk elke keer ... Is dan vrij snel verouderd. Als we wat meer algemene termen zouden gebruiken, dan kunnen we dat stuk langer gebruiken. In combinatie met dat in het gebied denk ik behulpzaam is om een met een andere term te komen, zijn voor mij twee redenen om dit amendement in te dienen.

Hans Oosters: Goed. Kijk nog even naar mijnheer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter. Ik denk dat de eerste vraag over of de markt dat het leidend moet zijn of dat we daar richting aan kunnen geven, ik denk dat dat antwoord nog even schuldig blijft. Zou ik zo graag nog even horen. In reactie op het antwoord, begrijp ik goed dat de BBB echt staat voor die ambities en dan zegt, als we dat met andere woorden doen, bereiken we sneller ons doel, dus deze motie is een instrument om de doelen te verwezenlijken. Maar dan met andere woorden, klopt dat?

Hans Oosters: Goed. Gaat uw gang, mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Nou word ik wel ergens ingetrokken waarvan ik niet weet of ik er ingetrokken wil worden, voorzitter. Kijk, natuurlijk, wij willen ook dat de doelen in het landelijk gebied gehaald worden. Daar is landelijk ook voor getekend. Maar we moeten wel kijken hoe we dat met elkaar vormgeven en hoe we dat samen met de boeren doen. Daarin gaat UPLG wel verder dan wat wij zouden willen gaan. Dus ik denk dat dat een antwoord is, voorzitter.

Hans Oosters: Misschien de eerste vraag nog even van mijnheer De Jong.

Kees van Vuuren: Die moet mijnheer De Jong nog even herhalen voor mij.

Hans Oosters: Heel kort dan.

Amos de Jong: Of de markt leidend moet zijn, dus dat we altijd moeten wachten op de ontwikkeling in de markt. Of dat we als overheid en andere partners ook die markt een richting kunnen geven. Want in uw pleidooi zegt u, als de markt er niet is, dan moeten we het niet doen.

Kees van Vuuren: Voorzitter, volgens mij kun je als overheid daar inderdaad wel je rol pakken om daar dingen stimulerend in te doen en volgens mij staat dat ook in de ambities. Maar als dat niet lukt, dan kun je als overheid wel zeggen, boeren, ga biologisch produceren, maar als die hun afzet niet geregeld hebben, dat is voor mij wel voorwaardelijk daarin.

Hans Oosters: Goed. Dank u wel. Mijnheer Hart.

De heer Hart: Dank u wel, voorzitter. Ook dank aan collega Van Vuuren voor zijn inbreng tot zover. Even kort over UPLG nog. Ik herinner me een uitstekende bijdrage van collega Schaddelee in de commissievergadering die heel goed onder woorden bracht dat er ook grote voordelen zitten aan het in stand houden van die term UPLG. U zegt, een volgend kabinet gaat weer andere termen gebruiken. Zou het niet juist zo kunnen zijn dat het volgend kabinet de NPLG-plannen weer van stal gaat halen en dat wij dus gewoon zo voort kunnen drijven op de terminologie van het UPLG die wij hier hebben?

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, dan moet ik in een glazen bol kijken. Dat kan ik natuurlijk niet.

Hans Oosters: Dat is een kort antwoord. Mijnheer Hart.

De heer Hart: Toch heeft collega Van Vuuren net wel in de glazen bol gekeken door het tegenovergestelde te beweren. Andere vraag dan, want het amendement duurzaam verdienmodel voor biologische boeren, dat voelt voor ons toch een beetje als een soort van vertragingsactie, ongetwijfeld niet zo bedoeld, maar zo komt het dan over. En over de balans vraag/aanbod die daar dan denk ik wel terecht aangekaart wordt. Maar onlangs zijn de kwartiermakers voor bio regio's gestart? Dat belooft veel goeds. Ook voor onze promotie en vraagkant. De Rijksoverheid gaat door, met consumentencampagne biologisch. Gaat ook meer bio inkopen binnen de eigen catering, op basis van aangenomen

motie van GroenLinks, BBB in de Tweede Kamer in 2022 samen. Is de BBB er ook voorstander van dat andere overheden zoals als gemeenten en ook onze eigen provincie zelf veel flink veel meer bio gaan inkopen voor de eigen catering?

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, ik denk dat de overheden daar zelf over moeten gaan. Wij houden er als BBB niet van dat de ene overheid iets over de andere overheid gaat zeggen. Dus dat ga ik hier ook niet doen. Daarbij kun je ook natuurlijk wel de discussie aangaan van, is bio echt beter voor de wereld? Maar misschien moeten we die discussie niet ingaan.

Hans Oosters: Goed. Voldoende, mijnheer Hart? Ten slotte.

De heer Hart: Dan zou ik de vraag iets terug willen brengen.

Hans Oosters: Misschien wel kort. Korte vragen.

De heer Hart: Vindt u dat onze eigen provincie Utrecht flink meer bio zou moeten inkopen in eigen catering? Daar gaan we wel over.

Kees van Vuuren: Voorzitter, voor mij hoeft dat niet. Wat mij betreft, is gangbaar net zo goed en ik lust ook graag een gangbaar broodje Utrecht of gangbaar broodje kaas. Dank u wel.

Hans Oosters: Goed. Dan ga ik nu naar mijnheer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Dank, voorzitter. De bal is natuurlijk wel een beetje naar de stip gebracht door collega Hart en ook door collega De Jong. Want ik bleef ook erg haken op, waarom moet die term UPLG geschrapt worden? Het voelt een beetje als een soort wraakmotie van, NPLG hebben we landelijk van tafel gekregen, nu willen we die term UPLG er ook af halen. Daarom de vraag die ik aan de BBB wil stellen, voorzitter, is volgens mij is een van de grootste problemen voor veel agrariërs op dit moment ook bij het rondkrijgen van financiering, bij uitbreiding bij wat voor transitie dan ook een gebrek aan zekerheid, een gebrek aan stabiliteit. Zou dat er dan niet juist voor pleiten om niet iedere keer achter het Rijk aan te hollen als er weer nieuwe termen op hetzelfde pakje boter worden geplakt? Maar laten we gewoon vasthouden aan die term UPLG, die wij volgens mij als Utrecht eerder hebben gemunt dan het NPLG van het rijk. Dus zou de boer niet geholpen zijn met zekerheid en een overheid die wel vasthoudt aan gewoon ingeburgerde termen?

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, uiteraard. De boeren zijn gebaat bij zekerheid en stabiliteit in beleid, maar dan moet dat wel beleid zijn wat ook voor de boeren haalbaar en betaalbaar is. Daar zit natuurlijk bij ons wel zeer grote twijfels over het UPLG. Dat is mijn antwoord.

Hans Oosters: Mijnheer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Maar ik zie even niet in, voorzitter, op welke manier het woord UPLG het meer of minder betaalbaar maakt. Sterker nog, volgens mij als we dit woord nu ijzeren Heinen gaan schrappen en over een jaar overal weer moeten invoeren, dan maken we een heleboel kosten die we niet zouden hoeven maken als overheid.

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren mag daar nog op reageren, maar mag ook zijn betoog ...

Kees van Vuuren: Ik hoorde geen vraag, voorzitter. Volgens mij had ik de motie of het amendement rond UPLG nog niet officieel ingediend, dus dat zal ik bij deze doen. Haalbaar en betaalbaar beleid vraagt om specifieke aandacht voor jonge boeren. Het zijn de jonge boeren van nu die de landbouw in 2050 gaan vormgeven en willen daar ook graag de schouders onder zetten. Jonge boeren stuiten echter op verschillende uitdagingen, waaronder een beperkte toegang tot grond en financiering. Jonge boeren zijn bereid om stappen te zetten, maar hebben daar wel ondersteuning bij nodig. Daarom hebben wij een motie opgesteld samen met Volt en andere partijen waarin we vragen om te onderzoeken welke rol de provincie kan hebben in het ondersteunen van jonge boeren rondom de financiering van een bedrijfsovername en of verduurzaming van hun bedrijf. In onze oorspronkelijke motie gaven we al meer richting aan mogelijke oplossingen. Echter was de formulering in de huidige motie op dit moment politiek gezien de hoogst haalbare. Wat ons betreft zou de provincie in het kader van put your money where your mouth is financieel garant

moeten staan voor het risicovolle deel van de bedrijfsovername. Ik hoop dat deze motie, die ik dus bij deze indien, een eerste aanzet tot het denken hierover gaat zijn.

Hans Oosters: Ogenblik. Mijnheer Schaddelee heeft een interruptie.

Arne Schaddelee: Dank, voorzitter. De BBB vindt de ChristenUnie aan zijn zijde als hij sympathie uitspreekt richting jonge boeren. Maar toch de vraag, waarom kiest BBB hier zo specifiek voor het ondersteunen van jonge boeren terwijl we volgens mij als provincie ook heel veel baat hebben bij jonge installateurs, jonge fietsenmakers, enzovoort, enzovoort? Dus waarom zouden wij als overheid, als provincie iets extra's moeten doen voor jonge boeren, ook met in het achterhoofd dat er vanuit het Rijk en zelfs vanuit Europa al heel veel subsidieregelingen zijn die zich richten op jonge boeren?

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, volgens mij heb ik die vraag in de commissie ook gehad en ik zal hem nogmaals beantwoorden. Kijk, als provincie stellen wij best hoge eisen of hele hoge eisen aan onze boeren, waar ze allemaal aan moeten voldoen en hoe ze hun bedrijfsvoering moeten inrichten. Dus ik vind ook dat je dan als provincie daar een bijdrage aan moet leveren en ook moet zorgen dat die boeren dat ook kunnen bereiken, dat ze daar ook kunnen komen. Dat maakt ook dat ik vind dat je daar voor jonge boeren, want het zijn ook juist de jonge boeren die daar de grootste problemen zien, want een oudere boer die heeft al een groot deel van zijn financiering afgelost, dus die kan makkelijker die stap zetten, voor een jonge boer is dat niet het geval, daarin verschillen jonge boeren natuurlijk ook degelijk van een jonge installateur, want daarvan zeggen we niet als provincie van, je moet je installatiebedrijf of je werkbus op manier inrichten.

Hans Oosters: Goed. Mijnheer Schaddelee. Voldoende?

Arne Schaddelee: Voorzitter, dan zou ik de heer Van Vuuren willen uitnodigen om ook eens met jonge installateurs te spreken, want die klagen ook steen en been over wat de overheid allemaal van hen vraagt. Maar terug naar die jonge boeren. Volgens mij lopen jonge boeren tegen heel veel problemen aan. Die hebben allemaal te maken met onzekerheid over de toekomst. Volgens mij zijn ze ook daar weer, dat is het punt wat ik net ook maakte, geholpen bij een overheid die hen zekerheid biedt en niet ieder halfjaar zijn beleid helemaal op de kop gooit.

Hans Oosters: Goed. Opnieuw een stelling. Mijnheer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dat daagt bijna uit om op die stelling te reageren. Want hij wordt hier zo geponeerd, maar jonge installateurs kunnen met korting een busje kopen die elektrisch rijdt, maar een jonge boer geen stal met korting die emissies beperkt. In de motie die de heer Van Vuuren net toelichtte, staat dat hij de uitkomsten terug wil koppelen aan PS middels een SPS-sessie. Nou ben ik nogal op de instrumenten van ons als Staten en die geef ik niet zo graag uit handen aan GS. Is het mogelijk om dat te vervangen door iets anders? Dan kunnen we wellicht daar positief over stemmen. Dank u wel.

Kees van Vuuren: Voorzitter, ik had deze vraag al wel een beetje verwacht. Voor mij, wat mij betreft is dat potato, potato, same same but different. Dus waar het om gaat, is dat we met elkaar een interactieve sessie denk ik hebben waarin we de uitkomsten van het onderzoek met elkaar bespreken en kijken welke vervolgstappen we daaraan kunnen geven. Ik zou het denk ik ook leuk vinden als we daar ook wat misschien wat externe misschien ook een paar jonge boeren dan juist ook bij uitnodigen om met elkaar dat gesprek te voeren.

Hans Oosters: Goed. Dank u wel. Dat is opgehelderd. Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Dank voor het woord. De VVD vindt het ook heel erg belangrijk dat jonge boeren de kans krijgen en staat daarom heel erg positief tegenover de motie om in kaart te brengen waar hun knelpunten liggen, met ze in gesprek te gaan en dat wij dan als PS weer horen waar die knelpunten zijn. Alleen net sorteert de BBB al heel erg voort op bepaalde financieringsconstructies en leningen. Staat de BBB dan wel echt open voor wat er uit het ophalen van de knelpunten en het gesprek komt? Of zijn ze er eigenlijk al best wel vooringenomen in?

Hans Oosters: Dat is niet helemaal een open vraag, als ik me er mee mag bemoeien, maar ... Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Uiteraard, voorzitter, sta ik zeker open voor wat er uitkomt. Kijk, we hebben natuurlijk zelf een bepaald idee en een bepaald gevoel erbij, maar het zou zomaar kunnen dat wij op andere gedachten gebracht worden.

Hans Oosters: Mooi. Mevrouw Batteau.

Jesseka Batteau: Dank u wel, voorzitter. Ik had wat vragen bij dit voorstel, met name omdat het heel erg beperkend is, zou je kunnen zeggen, dat we alleen ons op jonge boeren focussen die uiteraard ook duurzame ambities hebben. Maar het doel moet niet zijn een generatie jonge boeren helpen. Het doel moet zijn, we willen naar een transitie waarin we natuurinclusieve landbouw hebben. Dus waarom zit in dit voorstel niet ook bijvoorbeeld aandacht voor zijinstromers, pioniers, dus boeren van alle leeftijden wat mij betreft die transformatie in willen gaan en ook steun nodig hebben. Waarom alleen specifiek voor jonge boeren?

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, daar hebben we het inderdaad wel met elkaar over gehad en ik kijk ook even mijnheer De Jong aan wat ook alweer daar de uitkomst van was. Maar volgens mij hadden we toen ... Kwamen wij tot de conclusie dat dat best wel een wat ander vraagstuk is. Als je met zijinstromers ... Die lopen wel weer tegen andere dingen aan dan de jonge boeren zoals wij ze hebben gedefinieerd. Overigens sta ik er best sympathiek tegenover om te kijken, hoe kunnen we ook daar ondersteuning in bieden? Maar we hebben onze motie nu met name even op de jonge boeren gericht.

Hans Oosters: Goed. Dank u wel. Dan kunt u weer verder, mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Volgens mij was ik bijna aan het eind. Voorzitter, de ambities landbouw en voedsel moeten perspectief bieden aan boeren in plaats van hen klem te zetten. Utrecht is een prachtige provincie met een rijke agrarische geschiedenis en een toekomst waarin boeren een cruciale rol blijven spelen. Laat ons beleid bijdragen aan een eerlijke toekomstbestendige landbouw waarin boeren kunnen blijven doen waar ze goed in zijn, duurzaam voedsel produceren en zorgen voor het landschap. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Van Vuuren. U was inderdaad heel dicht bij het einde van uw betoog. Dank u wel. Dan geef ik nu als tweede het woord aan mijnheer Westerlaken van het CDA.

Chris Westerlaken: Dank u wel, voorzitter. Vandaag besluiten we over een voorstel dat onder een gunstig gestemd startte. We hadden immers te horen gekregen dat er een grote hoeveelheid geld beschikbaar zou komen om onze wensen te faciliteren. Helaas is het gestemd en gaandeweg totstandkomingsproces ingrijpend gewijzigd. De met de sector gemaakte plannen mochten volgens de leidende politici in Den Haag in de prullenbak en de oorspronkelijke financiering is teruggebracht tot een fooi. Toch zijn wij doorgegaan met het proces, en alle complimenten hiervoor. Natuurlijk zal niet iedereen zich in de uitkomsten kunnen vinden, maar dat hoort bij een participatieproces waarbij de hele sector betrokken was. Kortom, de CDA-fractie is tevreden over het proces. Over de inhoud hebben we nog wel een paar dingen te zeggen. Gelukkig zijn we met de keuze voor ambities. Voor 2018 werd hier nog gesproken over het landbouwbeleid, daarna werd het de visie en nu praten we over onze ambities. Terecht, zou ik zeggen. Ik wil het nog wel een keer herhalen. Landbouwbeleid wordt uitgestippeld in Brussel, in Nederland voorzien door een sausje uit Den Haag en wij gaan over de ambities. Waar we ons als provincie mee bezig kunnen houden, is de fysieke ruimte. Dat is best lastig met de taken die we hebben op het gebied van natuurbeheer en -ontwikkeling. Deze ambities zijn wat ons betreft dan ook een prima start voor de volgende Omgevingsvisie en de daarbij horende verordening. We zien concrete voorstellen graag tegemoet evenals de uitvoeringsagenda. Wie weet kunnen we dan ook het nieuwe stikstofbeleid hierbij betrekken. Het zou zomaar kunnen dat het huidige kabinet of een nieuw met voorstellen komt die ons ontwikkelproces, zo u wilt transitie kunnen ondersteunen. Ik heb al een keer de suggestie gedaan dat er in de kasten van het Ministerie van Landbouw nog een licht verouderd voorstel ligt, dat met een nieuwe strik erom en wellicht een andere naam zo weer gepresenteerd kan worden, inclusief de bijbehorende financiering. De CDA-fractie heeft nog wel een paar kleine opmerkingen bij het voorliggend voorstel. Die komen vooral voort uit de zorgen die we hebben bij de aandacht voor de deelnemers bij een veranderingsproces. Ervaring en onderzoek leert dat bij veranderingen er drie groepen zijn die allemaal een andere maar belangrijke rol spelen. De groep die de transitie al heeft doorgemaakt zegt, kom op, doorpakken. De groep die niet bereid is te veranderen en op allerlei manieren probeert veranderingsprocessen te blokkeren met protesten, blokkades, obstructie plegen et cetera en de groep van ongeveer 75 procent die alles aankijkt en denkt of zegt, even afwachten en kijken of ik er beter van word. De neiging bestaat in die veranderingsprocessen om de twee groepen die zich nadrukkelijk uitspreken, noem ze de gasgevers of

de remmers, alle aandacht te geven. Ervaring leert dat deze aanpak weinig resultaten oplevert en vooral veel tijd en geld kost. De energie en geld moeten volgens ons gaan naar de grote groep afwachters, want zij maken het verschil. Om die reden komt het CDA met een amendement en een motie die juist aandacht wil geven aan de zogenaamde gangbare boeren die om wat voor reden dan ook nog niet de keuze hebben gemaakt of kunnen maken om bio of natuurinclusief te worden. Deze groep kan het misschien om financiële redenen nog niet, of omdat ze PAS-melders zijn of omdat ze nog te weinig grond hebben voor de omschakeling. Hoe dan ook, zij zijn nog steeds de grootste groep in onze provincie en zij zijn de dragers van alle door ons gewenste processen in het landelijk gebied. Het amendement beoogt de aandacht voor deze groep te versterken, met name daar waar het de ruimtelijke mogelijkheden betreft. De eerste motie betreft een heel concreet voorbeeld. Gangbare boeren hebben hun land regelmatig in de buurt liggen van de beheerde natuurgrond van TBO's en willen dit graag pachten voor bijvoorbeeld ... Vanwege allerlei regels komen ze hier vaak niet voor in aanmerking. Met de motie beogen we dat de provincies met TBO's in gesprek gaan om deze onevenwichtigheid te laten verdwijnen. Pacht van dergelijke grond kan gangbare duur-boeren helpen in de omschakeling. De tweede motie gaat over iets heel anders, maar beoogt andere doelen van de provinciale ambities te steunen, namelijk de korte keten en meer waardering voor het lokale product. Al eerder hebben we deze suggestie gedaan om een soort keurmerk in te voeren, de Stichtse heerlijkheid. Alle op Stichtse zo u wilt Utrechtse bodem geproduceerd voedsel komt hiervoor in aanmerking. Tot slot, ik schat zo in dat ik het eindresultaat van deze ambitie in 2050 niet meer meemaak. Des te meer reden om ervoor te zorgen dat we direct gas gaan geven om te komen tot een provincie waarin de natuur landbouwinclusief is.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Westerlaken. Ik heb u even uw betoog laten afmaken, maar wel nog drie interrupties. Net hoor ik iemand die zei van, diezelfde vraag heb ik in de commissie ook al gekregen. Ik zou u willen aanmoedigen niet debatten uit de commissie te herhalen. Mijnheer Schaddelee, gaat uw gang.

Arne Schaddelee: Dank, voorzitter. Een goede oproep. Ik zal me er proberen aan te houden. Maar deze is volgens mij nieuw. Want dat keurmerk Utrechtse heerlijkheden, dat appelleert bij ons wel aan ... Stichtse heerlijkheden. Appelleert bij ons wel aan smakelijke gerechten waar we graag aan meedoen, maar volgens mij hebben we in het verleden best wel vaker dit soort keurmerken geprobeerd, ook vanuit de provincie en toen kregen we iedere keer terug dat de kosten heel hoog waren, dat de opbrengsten relatief laag waren en dat vooral het aantal bedrijven wat eraan willen deelnemen ontzettend laag was. Daar komt ook bij dat we op dit moment best wel een aantal streekkeurmerken al hebben. In het Groene Hart hebben ze een eigen keurmerk, in de regio Foodvalley ook.

Hans Oosters: Wat is uw vraag?

Arne Schaddelee: De vraag is daarom, voorzitter, aan het CDA, wat is de toegevoegde waarde van dit keurmerk en waarom zou dat deze keer wel moeten slagen?

Hans Oosters: Mijnheer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Dank u, voorzitter. Die keurmerken die u noemt zijn dus zo bekend dat ik ze niet ken, of het zijn algemeen landelijke keurmerken. Juist dit keurmerk en volgens mij is er nog nooit echt onderzoek naar gedaan, zou dat extraatje kunnen geven voor voedsel wat in onze provincie geproduceerd is.

Hans Oosters: Mijnheer Schaddelee. Voldoende? Mevrouw Batteau.

Jesseka Batteau: Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag gaat over het eerste voorstel, namelijk het helpen van, laten we zeggen, reguliere boeren om ook grond te pachten bij TBO's. Mijn vraag is eigenlijk, even kijken, in hoeverre de ... Wat de reden is, laten we zeggen, van TBO's om dat nu niet te doen. Dus welke voorwaarden worden gesteld waardoor het nu niet mogelijk is en welke voorwaarden zouden dan aan deze regulier boeren moeten worden gesteld om te zorgen dat het ook die duurzame en natuurinclusieve doelen behaalt. Dus dat was even mijn vraag.

Hans Oosters: Mijnheer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Is die naar aanleiding van het amendement of van de motie?

Jesseka Batteau: Het eerste waarin ... Het amendement waarin een voorstel wordt gedaan om die pachtmogelijkheden te vergroten.

Chris Westerlaken: Dat is de motie. Dat gaat over de motie van natuurgrond. Het is niet alleen een theoretisch verhaal, het is ook een praktisch verhaal. Het blijkt dat bij natuurgrond van TBO's er een aantal voorwaarden worden gesteld waaraan gangbare boeren vaak niet kunnen voldoen. Wat je dan ziet, is dat, niet zo duurzaam, maar dat collega-biologische boeren van 25 kilometer verderop die pacht krijgen. Wat wij nu zeggen, is van, kijk binnen de bestaande pachtvoorwaarden met een andere weging van de biedingen of dat je dat evenwichtig kunt maken. Dat je zegt van, dan hebben we toch gangbare boeren die ook naar die omschakeling willen, die kunnen daar wel gebruik van maken.

Hans Oosters: Mevrouw Batteau, voldoende?

Jesseka Batteau: Dank u, voorzitter. We staan zeer sympathiek over om die gangbare boeren daarbij te helpen. Maar waar ik me zorgen om maak, is dat aanpassing van die voorwaarden. Wat wordt daarmee bedoeld? Dus dat zou onze zorg zijn bij het wel of niet meegaan in deze motie.

Chris Westerlaken: Ik hoor geen vraag, dus dan kan ik weer herhalen wat ik net gezegd heb.

Hans Oosters: Misschien biedt de dag nog gelegenheid om elkaar daar nog even over te spreken. Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, dank. Ik wil graag even terugkomen op het amendement van de gangbare boeren, want ik heb daar eigenlijk een vraag van, wat zijn eigenlijk de ambities van het CDA met betrekking tot de gangbare boeren?

Hans Oosters: Mijnheer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Die staan onder andere verwoord in deze ambities, dat zij ook een goede, laten we het gewoon plat zeggen, een goede boterham kunnen verdienen, dat ze kunnen voldoen aan hun financiële verplichtingen, maar dat we ook kijken hoe we hen kunnen helpen om die ontwikkeling te maken richting natuurinclusieve en biologische landbouw. Ik plak er geen percentages op. Dat kan ik niet en dat wil ik ook niet, omdat ik weet hoe boeren er zelf in zitten, in het verhaal. De een die is al verder op weg daarnaartoe maar heeft net even dat zetje nodig. Die hulp, dat kontje zou je kunnen zeggen. En de ander die zal dat niet doen, die zal uiteindelijk een rekensom maken en zeggen, ik ... Voor alle typen boerderijen denk ik dat in deze provincie plaats moet zijn. Iemand heeft ooit tegen mij gezegd, het gaat niet alleen om biodiversiteit, maar het gaat ook om boerendiversiteit.

Hans Oosters: Goed. Dank u wel. Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, ik vraag het even, omdat natuurlijk eigenlijk in het amendement heel duidelijk wordt voorgesorteerd op vrijkomende agrarische bebouwing, dus lege stallen, en multifunctionele landbouw. Dus dat is ook een andere tak dan landbouw. Dus is dat de visie of zijn dat de ambities van CDA, of zouden we daar iets aan kunnen toevoegen, bijvoorbeeld ruimte geven voor de plaatsing van innovaties, waardoor je ook op een andere manier kunt bijdragen aan de verduurzaming en de stap richting natuurinclusief, of hoe je het allemaal wil noemen?

Hans Oosters: Mijnheer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Dat is heel duidelijk. In het hele stuk wordt ook gesproken over innovaties die mogelijk moeten zijn, alleen dat is niet het ruimtelijke spoor. Bij de voorbeelden, het zijn voorbeelden, denk bijvoorbeeld aan, het is geen limitatieve opsomming die we in ons amendement hebben staan, dat zijn specifiek dingen die wij als provincie via het ruimtelijke spoor kunnen doen met vergunningen, verordeningen mogelijkheden.

Hans Oosters: Tot slot.

Kees van Vuuren: Voorzitter, als laatste. Ik denk toch dat innovaties wel degelijk een ruimtelijke beslag hebben, want uiteindelijk gaan we daar als provincie in de vergunningverlening ook over, staan we die wel of niet toe? Dus het lijkt mij goed om die toe te voegen, want dan zouden we wellicht zelfs onze naam onder de motie of het amendement kunnen zetten. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel. Mijnheer Westerlaken. U was klaar. Dank u wel. Dan geef ik nu graag het woord aan de Partij voor de Dieren, mevrouw Batteau.

Jesseka Batteau: Dank u wel, voorzitter. Hoe ziet onze landbouw eruit in 2050? Hoe produceren we voedsel op een manier die natuur, biodiversiteit en de kwaliteit van water en bodem herstelt. Misschien wel de belangrijkste vragen

van dit moment, gezien de staat van onze natuur, van onze biodiversiteit en de vervuiling van onze leefomgeving. Het is zaak dat wij ambities formuleren die ons inspireren, maar die ons ook helpen het doel te bereiken. Een provincie waarin natuur net zoveel ruimte krijgt als landbouw, waarin de biodiversiteit bloeit en floreert en water, bodem en lucht schoon zijn en waar boeren in staat worden gesteld om gezond en duurzaam voedsel te produceren voor de regio en voor een eerlijke prijs. Voorzitter, de Partij voor de Dieren ziet dat de provincie goede stappen wil maken richting een groene toekomst, met aandacht voor natuurinclusieve landbouw en voor duurzaam en gezond voedsel. Dat juichen we toe. Maar wat ons betreft, kunnen deze keuzes echt scherper. Als Partij voor de Dieren zetten wij die donkergroene stip op de horizon van 2050 met tien concrete ambities. Hier heb ik ze. Die hebben wij vertaald naar amendementen en moties op de Utrechtse landbouw- en voedselvisie. Allereerst, zet de natuur centraal bij herinrichting van landbouwgrond. Leg de nadruk op biologische akkerbouw. En verder, steun boeren van de toekomst. Dat wil zeggen jonge boeren die willen omschakelen, maar ook de pioniers en de nieuwkomers. Zij brengen energie en nieuwe benaderingen met zich mee. Daar moeten wij gebruik van maken. Maak gerichte keuzes als het gaat om de inzet van subsidies voor innovaties. Prioriteer innovaties die bijdragen aan daadwerkelijke vernieuwing en extensieve, natuurinclusieve en meer diervriendelijke bedrijfsmodellen mogelijk maken. In onze motie vragen wij de gedeputeerde om inzichtelijk te maken hoe wij onze middelen verdelen over de verschillende typen innovaties en wat daarin de afwegingen zijn. Voorzitter, tot slot, we zijn als fractie teleurgesteld over het gebrek aan ambitie voor een dierwaardige veehouderij. Dat dierenwelzijn een plek krijgt in verschillende programma's en instrumenten is goed, maar daarmee hebben we nog steeds niet te maken met ambitie. Wat wil de provincie nu eigenlijk? Wat willen we bereiken als het gaat om dierwaardigheid? Je zou het bijna vergeten, maar de noodzakelijke omslag waar we nu toe gedwongen zijn, draait om dieren. De stikstofcrisis wordt veroorzaakt door de miljoenen gehouden dieren in de vee-industrie. Partij voor de Dieren kiest voor een toekomst waarin dieren zijn bevrijd uit de voedselketen. Dieren hebben hun eigen belang en moeten kunnen leven naar hun aard. Deze beweging zien we ook terug in de samenleving. Onderzoek uit 2023 laat zien dat vier op de vijf Nederlanders willen dat dieren in de veehouderij hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen. Een wens die naar ik aanneem ook hier in dit huis door velen gedeeld wordt. In ons laatste amendement vragen we dan ook hier aandacht voor. We zouden elkaar moeten kunnen vinden in het streven om dierenleed tegen te gaan en dat kan door te investeren in natuurinclusieve akkerbouw, maar ook door bestaande veehouderijen te helpen om de intrinsieke waarde van het dier centraal te zetten in de bedrijfsvoering. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mevrouw Batteau. Nog een interruptie van mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, ik wil eigenlijk even doorgaan op dat punt van die natuurinclusieve akkerbouw, want waar in de provincie ziet Partij voor de Dieren dat dan gebeuren?

Hans Oosters: Mevrouw Batteau.

Jesseka Batteau: Dat kan zeker niet op alle plekken, denk ik. Daar zijn we van bewust. Maar op die plekken aan de oostkant denken we dat daar wel mogelijkheden voor zijn. Dus je kunt wel de vruchtbare akkergronden die we hebben, gronden die we hebben, kunnen we gebruiken voor akkerbouw, maar dat zal zeker gevolgen hebben voor dat landbouwareaal. Daar zijn we ons van bewust.

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, dus als ik het goed begrijp, dan blijven we aan de oostkant met onze veenweidegebieden, daar blijven we dus grasland telen en ook dus daarom dus ook melkvee houden.

Hans Oosters: Mevrouw Batteau.

Jesseka Batteau: Nee, zeker niet. Dus daarmee zouden we willen voorzichtig omgaan met landbouwgronden die geschikt zijn voor akkerbouw, maar als het gaat om de veengronden, kunnen we daar andere bestemmingen voor vinden.

Hans Oosters: Dank u wel. Dan is nu het woord aan UtrechtNu!, mijnheer Fiscalini.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Landbouw en voedsel, belangrijk onderwerp. Zeker voor een provincie waar boeren en ondernemers dagelijks keihard werken om ons voor goed en betaalbaar voedsel te voorzien. Maar wat schetst onze verbazing? De provincie Utrecht wil zich gaan bemoeien met wat Utrechters op hun bord krijgen. Laten we dit even vertalen aan de normaal Nederlands. De provincie vindt dat wij anders moeten gaan eten. Minder vlees,

meer plantaardig en gezonde voedselomgeving. Alsof Utrechters dat zelf niet kunnen bepalen. Dit is een vorm van betutteling en bovendien een vorm van overheidsgedrag die totaal niet past bij een provincie die zegt, economisch perspectief van de agrariër centraal te stellen. We dienen daarom dit amendement in om beslispunt 9 te schrappen. Want laten we eerlijk zijn, het dieet van Utrechter is geen taak van de provincie. Wij zijn hier om boeren ruimte te geven, niet om de voedselpolitie te gaan spelen. De provincie moet zich richten op het ondersteunen van agrariërs en niet op het dicteren van het eetpatroon van zijn inwoners. Laten we het dan ook even hebben over de kosten. Sturen op een gezond dieet betekent in de praktijk maar één ding, hogere prijzen terwijl veel Utrechters het nu al zwaar hebben. Voorzitter, dit is geen loze angst. Het staat zwart op wit in het document Toekomst Landbouw en voedsel provincie Utrecht. Op pagina 10 wordt letterlijk gesteld dat de provincie de voedselconsumptie van de Utrechters wil beïnvloeden door het stimuleren van duurzaam en gezond dieet. Op pagina 2 van de kaderstellende notitie wordt dit verder uitgewerkt. De provincie wil sturen op minder vlees, meer groente en fruit en kortere ketens. Hoe gaan ze dat doen? Door de voedselprijzen te verhogen. In het document staat letterlijk dat in 2050 de externe kosten worden doorberekend, waardoor dierlijke producten duurder worden dan plantaardige producten. Dus concreet, vlees wordt duurder. De provincie wil bepalen wat de beste keuzes zijn voor onze maaltijd. Voorzitter, waar is de keuzevrijheid van de Utrechter gebleven? Hebben we ineens een provincie die zich opstelt als een soort van dieetcoach? Naast dit alles moeten we blijkbaar ook voortaan lokaal gaan eten. Voorzitter, Nederland is zo groot als een uit de kluit gewassen postzegel. We hebben hier geen eindeloze prairies of afgelegen wildernissen. Als je in Utrecht een appel eet uit Zeeland, zou je dan al volgens dit stuk internationaal bezig zijn. Als we echt lokaal gaan doen, mogen Utrechters in Leusden alleen nog maar eten wat er in Leusden wordt verbouwd en moeten we in Amersfoort een soort van voedselhek optrekken om de stad, om te voorkomen dat iemand per ongeluk een wortel uit Soest eet. Moeten we straks ook ons paspoort laten zien als we naar de bakker gaan en per ongeluk het verkeerde brood gaan uit de gemeente komt? Gaat er een lokale voedselpolitie komen die onze boodschappen controleert op verdachte buitenlandse producten, zoals bijvoorbeeld kaas uit Gouda? Voorzitter, wat ons betreft, Nederland is lokaal. Alles wat hier geproduceerd wordt, is binnen een paar uur te vervoeren. We zien graag de reactie van de gedeputeerde wat zij precies vindt wat lokaal is. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Fiscalini. Dan geef ik nu het woord aan mijnheer De Jong van Volt.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Met grootmacht Amerika, China, India, Brazilië, Argentinië en andere grote handelspartners is er veel aan gelegen dat Europa de krachten verenigt ten gunste van een rendabele en duurzame toekomst voor de Europese landbouw. De Europese beweging Volt is ervan overtuigd dat de transitie van het Europees landelijk gebied ook het beste Europees kan worden gecoördineerd. Een sterke Europese landbouw- en voedselmarkt waar producten tegen een daadwerkelijk eerlijke prijs, true pricing, worden verhandeld en verbouwd op de meest gunstige plekken in Europa, meest gunstig in termen van klimaatmitigatie en -adaptatie en gemitigeerde impact op de natuur. Een Europese gebiedsgerichte aanpak dus om een natuurinclusieve en regeneratieve landbouw te verwezenlijken. Met alle lidstaten samen wordt hier al hard aan gewerkt. De visie van de Europese regio Utrecht sluit daar grotendeels op aan en Volt is daar blij mee. Wat opvalt echter is dat Utrecht ver onder de Europese ambitie van 25 procent en biologische landbouw duikt. Het commissiedebat liet zien dat veel partijen zorgen hebben over de haalbaarheid in 2030 en deze zorgen deelt Volt. Maar om dan a priori het Europese doel af te schrijven, is wat ons betreft niet nodig. Laten we die 25 procent zoals Europees afgesproken als stip op de horizon houden en zo spoedig als mogelijk halen. We dienen daartoe een amendement in, samen met de Partij voor de Dieren. Want de richting, voorzitter, in de visie is helder. Utrecht wil natuurpositief voedsel verbouwen. Dit betekent ontegenzeggelijk dat we op termijn echt af moeten van chemische en synthetische bestrijdingsmiddelen. We dienen daarvoor ook een amendement in om de visie op dit punt iets concreter te maken. Een duidelijke ambitie om in 2050 alle pesticiden zo veel mogelijk te hebben uitgefaseerd, waarbij provincie Utrecht binnen haar mogelijkheden het gebruik van deze middelen actief ontmoedigt en natuurvriendelijke alternatieven stimuleert. Partij voor de Dieren, PvdA, GroenLinks en 50PLUS dienen dat mede in.

Hans Oosters: Dank u wel. Ik kijk even op en toe stonden er opeens twee heren. Mijnheer Westerlaken, als eerste volgens mij. Gaat uw gang.

Chris Westerlaken: Ik stond er al even, dus ik grijp even terug op iets wat er eerder bij uw eerste amendement dacht ik ... Daar wil ik even naar vragen. Kijk, ik ben het helemaal met u eens. Er moet een Europees landbouwbeleid gewoon uit. Dat is veel beter. Al uw opmerkingen over zo het daar produceren waar het het beste is, ondersteun ik van ganser harte. Maar dat wil helemaal niet zeggen dat we daarmee die 25 procent biologisch kunnen halen. Het kan goed zijn

dat we tot de conclusie komen dat de gangbare landbouw op bepaalde plekken veel beter is. Dus mijn vraag is eigenlijk, is die 25 procent voor alle landen, moet dat even groot zijn of zegt u van, nee, dat mag wat ons betreft best verschil in zitten zodat we ook in Nederland regio's hebben waar bepaalde landbouwactiviteit beter is dan bijvoorbeeld hoog in de bergen van het zo bejubelde Oostenrijk?

Hans Oosters: Gaat uw gang, mijnheer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, zeker. Hier hebben we het in de commissie ook over gehad. Ik volg het CDA daarin helemaal. Uiteraard is het uiteindelijk een Europese puzzel en kan dat betekenen dat regio's op de verschillende ambities dus ook gaan verschillen als het op het Europees niveau maar dan die ambitie wordt verwezenlijkt, zo ook voor biologische landbouw, zeker. Maar op dit moment ontbreekt nog dat volledig overzicht. Dan hebben wij als Volt gekeken naar, wat denken wij dat er mogelijk zou kunnen zijn in provincie Utrecht, dan lezen wij een streven naar 15 procent. Hebben we in het commissiedebat erover gehad van, zouden we dat niet meer kunnen doen? We proberen, er zijn veel zorgen over haalbaarheid. Zijn we van overtuigd. Die zorgen delen wij. Maar wij zijn op dit moment denk ik dat het beste is om in onze ambities in ieder geval die Europese ambitie te kopiëren om te kijken hoever we hier binnen deze te kunnen komen om dat ook te halen en niet bij voorbaat al lager in te zetten. Maar als er over een aantal jaren die Europese puzzel goed is gelegd, dan zou het kunnen zijn dat we hier de ambities moeten bijstellen.

Hans Oosters: Mijnheer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Geeft u dan nog een indicatie van wanneer die datum is, ja of nee.

Hans Oosters: Gaat uw gang.

Amos de Jong: Voorzitter, ik zou willen dat ik dat kon, maar volgens mij moeten we überhaupt alles op alles zetten in die transitie van het landelijk gebied en ook in de verwezenlijking van gifvrije landbouw. Dus laten we dat in Utrecht vooral gaan doen en dan is 25 procent een mooi streven om dat zo snel mogelijk te doen. Laten we dan kijken als Europa Europese afspraak op een gegeven moment een andere ambitie in de Europese regio Utrecht neerleggen wat we daar dan mee doen t.z.t.

Hans Oosters: Dank u wel. Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, dank. Ik heb ook twee vragen aan de heer De Jong. Eerste is inderdaad over dat ... Dus Europese regionaal kijken waar je wat doet. Dat onderstrepen wij vanuit BBB ook, maar volgens mij pleit dat er dus ook juist voor dat we als Nederland juist wel een landbouwland blijven, want wij hebben hier gunstig klimaat, goede omstandigheden. Dus zouden we dat dan niet juist ook op die manier moeten benaderen? Ik ben benieuwd hoe mijnheer De Jong daar wat op wil reflecteren. Tweede punt gaat over het amendement rondom de gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Wat ik jammer vind daaraan, is dat het zo negatief geformuleerd is. We hebben daar eerder ook al wel eens in een debat met elkaar over gedachten van gewisseld van, kunnen we niet met een motie komen waarin we GS oproepen om juist samen met de sector te kijken en te zoeken naar alternatieven en dat in een projectvorm dan vorm te geven? Zou de heer De Jong daar niet ook iets in zien?

Hans Oosters: Mijnheer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, het eerste, moet Nederland binnen die Europese puzzel gedeeltelijk een landbouwland blijven? ik verwacht zeker van wel. Maar u zegt, want we hebben hier de meest gunstige omstandigheden. Dat deel ik niet helemaal met u. Want als ik kijk, dan denk ik, we hebben hier kunstmatig het een en ander gecreëerd. Maar betalen nu de rekening met achterlopen op natuurdoelen en de waterkwaliteit die hartstikke slecht is en dat we ook op klimaatmitigatie achterlopen. Dus volgens mij hebben we hier niet de perfecte omstandigheden, hebben we die heel lang gecreëerd en lopen we nu tegen die grenzen aan. Maar ik deel zeker uw opvatting dat ook in de toekomst Nederland een belangrijke bijdrage blijft leveren aan de Europese landbouw en voedsel. Maar op welke manier? Wat ons betreft zal dat binnen Nederland wel echt veel minder intensief moeten zijn, willen wij die gezonde leefomgeving kunnen blijven waarborgen in de toekomst. Uw tweede vraag, u mag van mij het amendement absoluut zo lezen. Het is helemaal niet bedoeld om ... Volgens mij hebben we ook niet erin gezet dat er een verbod moet komen, dat hij er morgen moet komen. Wat wij in het amendement hebben gepoogd, is dat in 2050 we het zo veel mogelijk hebben uitgefaseerd. Dat betekent uitgefaseerd dat er een termijn is, dat er ondersteuning is en dat we daarbij voornamelijk

hebben gekeken naar ontmoediging en vooral ook die natuurvriendelijke alternatieven bespoedigen en stimuleren. Dus ik denk dat wij heel erg dat kunnen delen in de houding van de provincie. Zo mag u hem absoluut lezen.

Hans Oosters: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, zo lezen. Maar het staat er natuurlijk wel dan zo meteen zwart-op-wit op deze manier in die ambities. Dus is de heer De Jong dan ook bereid om hem om te bouwen tot een motie? Want dan is die wat mij betreft iets minder hard en dan kunnen we er misschien in mee.

Hans Oosters: Mijnheer De Jong.

Amos de Jong: Laten we het er buiten zo meteen maar even over hebben in de gang. Want ik denk echt niet dat het er zo staat. Het staat gewoon uitfaseren. Het staat er vrij vriendelijk, dacht ik.

Hans Oosters: Goed. Uitnodiging voor overleg in de gang. Dat is prima. Mijnheer Overkleeft.

Philip Overkleeft: Dank, voorzitter. Ook over het amendement rond de gewasbeschermingsmiddelen. Wij vragen ons af of uw amendement of het amendement van de heer De Jong iets toevoegt. Want in het stuk zoals het er nu staat, staat al, er wordt onderzocht of teelten die gebruikmaken van gewasbeschermingsmiddelen wel geschikt zijn om in grondwaterbeschermingsgebieden te telen of dat bredere verboden op gebruik van bepaalde middelen in bepaalde gebieden nodig zijn. Het maximaal terugdringen van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen volgen het spoor van het handelingsperspectief Kaderrichtlijn Water. Staat daar feitelijk al niet wat u beoogt?

Hans Oosters: Gaat uw gang, mijnheer De Jong.

Amos de Jong: Ik kan me deze vraag goed voorstellen. Wat ons betreft, staat het er zeker ten dele en is dit een aanscherping, iets concreet te maken. We willen dat de provincie actief gaat ontmoedigen en natuurvriendelijke alternatieven gaat stimuleren. Dat staat in ons amendement. Het verstevigt en het concretiseert wat er staat en wat ons betreft maakt het dat iets duidelijker.

Hans Oosters: U kunt vervolgen.

Amos de Jong: Dan heb ik één seconde nodig. Moet ik even kijken waar ik was. Volgens mij is dat hier. Tijd loop inmiddels. Een natuurpositieve regeneratieve landbouw, voorzitter, die Utrecht helpt weerbaar te zijn tegen heftige weersinvloeden en ook meer koolstof weet op te slaan in strijd tegen klimaatverandering. Goed voor de waterkwaliteit en tegen bodemdaling. Dat is de visie van Volt. Wij vinden het ook aannemelijk dat in 2050 het Utrechtse landgebruik ongeveer evenredig is verdeeld tussen landbouw en natuur. We willen graag dat aan de Utrechtse ambities toevoegen. We moeten goed omgaan met onze landbouwgrond, maar ook met onze natuurgronden. Laten we dan in 2050 ongeveer evenveel natuurgrond als landbouwgrond hebben. Wat betreft klimaatmitigatie en koolstofopslag willen we gedeputeerd om een toezegging vragen hier nadrukkelijk aandacht aan te gaan besteden. Klimaat is ook zeker voor de landbouw een belangrijke verantwoordelijkheid. We vragen het college hier gericht aan te gaan werken. Voorzitter, de omzet in de landbouw gaat veel vragen van onze boeren en daarvoor zijn we hier om te kijken wat we kunnen doen. Maar het gaat ook echt veel vragen van onze jonge boeren of de jonge aanstaande boeren. Dit is precies waarom Volt de handen ineen sloeg met de BBB. Dat zeg ik hier niet zonder trots. Een voorstel, voorzitter, in de vorm van een motie om actief met onze jonge, bestaande en aanstaande boeren in gesprek te gaan, om zo te ondervinden wat zij als de grootste uitdaging ervaren om mee te gaan in onze ambities. Wij denken dat dit voornamelijk zal gaan over zicht op structurele financiering en dat provincie Utrecht met gerichte constructies, zoals een achtergestelde lening of garantstellingen, de vereiste additionele commerciële kapitaal mogelijk kan katalyseren. Maar dat hebben we voor nu uit de motie gehaald en de motie in eerste instantie gericht op een open gesprek met jonge boeren, zeg ik ook naar de VVD. Dan kijken we dan wat eventuele vervolgstappen zijn.

Hans Oosters: Even ... Oké. Dan is een keer de interruptie afgedaan. Dat is wel weer knap. Ging heel snel. Gaat u verder.

Amos de Jong: Zag ik in mijn ooghoek gebeuren, dus ik dacht, ik zeg het even, voorzitter. Ik rond af. Naast mijn werk voor de Provinciale Staten werk ik voor een Nederlands klimaatfonds dat zich inzet voor boeren in de moeilijkste gebieden in de wereld. Ik spreek veel met agrarische ondernemers in Zuid-Amerika, Afrika en Azië. Die hebben het ook allemaal zwaar te kampen met uitdaging van de markt, maar ook met klimaat. De toekomst van landbouw en

voedsel is mijns inziens een mondiale uitdaging waar onze generatie echt voor aan de lat staat. Het was voor mij persoonlijk de grootste reden de politiek in te gaan. Laten we zorgen dat we van die ambities op papier echt stappen kunnen maken in de praktijk. Ons instrumentarium moet daar optimaal aansluiten bij de nu opgestelde ambities voor landbouw en voedsel. Dit zal Volt kritisch monitoren. Want het kan, het moet en het kan samen.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer De Jong. Dan hebben alle fracties het woord gevoerd die een amendement of een motie hadden aangekondigd en is nu de gelegenheid voor de andere fracties. Ik kijk even naar mevrouw De Boer of zij van de gelegenheid gebruik wil maken als eerste te spreken, want dan kan zij straks het voorzitterschap van mij overnemen. Gaat uw gang. Mevrouw De Boer, Partij van de Arbeid.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank, voorzitter. Ik zal me bijna bezwaard gaan voelen met een steeds bevoorrechte positie binnen deze zaal, maar ik zal daar geen misbruik van maken. De Partij van de Arbeid is enthousiast over dit Statenvoorstel en bedankt de ambtenaren voor het goede werk hieraan. Het sluit ook naadloos aan op de ambities die wij in ons verkiezingsprogramma hadden staan om een stip op de horizon te zetten voor een langdurig beleid voor agrariërs in onze omgeving en voor voedsel en landbouw. Vandaag bespreken we zoals afgesproken in de nieuwe werkwijze uitsluitend de ingediende moties en amendementen bij dit voorstel, en dat zijn er nogal wat. Vandaar dat wij ons beperken tot de amendementen en moties waar we graag ons standpunt op zouden willen toelichten. Om te beginnen het amendement UPLG weg ermee. UPLG wordt in het coalitieakkoord genoemd en de Partij van de Arbeid is juist trots dat wij, ondanks de tegenwind uit Den Haag, in de provincie Utrecht fier standhouden. Wij zijn dan ook tegen deze motie. We zien niet in welke doelgroep dan ook hiermee gediend zou zijn. Dan de motie gangbare buurboeren. Als boeren de bedoelde grond conform de natuurwaarden beheren, is het geen probleem. Vraag is wel hoeveel ze er dan aan hebben, behalve voor de mestboekhouding. Omdat een van de overwegingen is een steun in de rug te bieden voor de ontwikkeling naar natuurinclusief werken, overweegt de Partij van de Arbeid voor deze motie te stemmen. We hebben nog wel enkele vragen hierover. Om wiens grond gaat het nu precies, pachtgrond van de provincie of van de natuurbeheerorganisaties? Wat hebben wij daar dan over te zeggen? Gebruiken de natuurbeheerorganisaties dezelfde puntenlijst als de provincie en gaat hier geen precedentwerking van uit? De antwoorden op deze vragen wachten wij nog even af voor we een definitief standpunt zullen innemen. Over de motie Toekomst voor en door jonge boeren het volgende. Uiteraard wil ook de Partij van de Arbeid de jonge boeren graag de allerbeste kansen bieden op natuurinclusieve wijze een goede boterham te gaan verdienen in onze provincie. Knelpunten hierbij zijn de vergunning en de kosten. De provincie heeft echter de financiële capaciteit niet om achtergestelde leningen te gaan verstrekken en bovendien vindt de Partij van de Arbeid dat niet wenselijk. We moeten ook uitkijken voor staatssteun en het belangrijkste, nu de focus op een financieringsproducten uit de motie is gehaald, we moeten niet opnieuw verwachtingen wekken die we niet waar kunnen maken. Dat is wel het allerlaatste waar de boeren op zitten te wachten. We zullen wel voorstemmen als we ervan overtuigd raken tijdens deze vergadering dat dit jonge boeren helpt richting een goede toekomst.

Hans Oosters: Mijnheer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, ik hoor het standpunt van de PvdA en ik vraag me toch af, die motie roept op om in gesprek te gaan met de jonge boeren, want we stellen hier best wel sterke ambities en dan moeten de jonge boeren echt wel aan de bak. Dan is het toch goed om dat gesprek aan te gaan om te kijken van, hoe kunnen we dat samen doen, en met name, waar lopen jullie klem? Is dit dus een haalbare ambitie? Dus dat gesprek is toch juist heel gezond? Ik snap niet zo goed wat de PvdA daartegen heeft.

Hans Oosters: Mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Gesprekken zijn natuurlijk altijd goed. Daar zullen wij ook zeker voorstemmen, maar we hebben wel een beetje twijfel over of we niet verwachtingen wekken die we niet waar kunnen maken en dat zouden we heel erg jammer vinden. Maar in de loop van het debat kunnen wij nog tot inzicht komen dat dat meevalt en dan zullen we alsnog voor kunnen stemmen. Het is niet zo dat we mordicus tegen deze motie zijn, absoluut niet.

Hans Oosters: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Dank. Ik wil de PvdA juist vragen of de vorige versie niet juist verkeerde verwachtingen zou wekken, omdat die al echt erg voorsorteerde op oplossingen en je hierdoor juist open het gesprek in kan gaan en ophalen wat er leeft.

Hans Oosters: Mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De motie suggereert alsof er nog helemaal niet gesproken wordt met de jonge boeren, terwijl dat natuurlijk ook al volop plaatsvindt. Dus ik ben ook heel benieuwd straks naar de reactie van ons college hierop. Tot slot wil ik het nog hebben over de moties Stichtse heerlijkheid. Hoewel keurmerken ook belemmerend kunnen werken voor ondernemers, het maakt ze soms juist moeilijker en het leidt ook vaak tot extra kosten zoals al eerder genoemd is, vindt de Partij van de Arbeid dit wel een sympathieke motie waar we mogelijk voor zullen stemmen. Wel nog een tip. Als we voor de herkenbaarheid gaan, kies dan ook iets wat mensen echt herkennen. Stichtse heerlijkheid zal niet voor elke inwoner van onze provincie onmiddellijk doen een idee geven, dat komt hier uit de buurt. Dat tot slot. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mevrouw De Boer. Dan schors ik de vergadering voor enkele ogenblikken, zodat mevrouw De Boer het voorzitterschap van mij kan overnemen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hij doet het niet zo goed. Lieve mensen, zullen we weer een beetje beginnen? Als iedereen zijn plek weer op wil zoeken. We gaan de vergadering weer vervolgen. Dan zijn we nu gekomen bij de eerste termijn buiten de mensen die al de moties amendementen hebben ingediend. Dus ik ben even benieuwd wie nog het woord zou willen voeren. Dat zijn er best veel. Ik ga het rondje maar gewoon een beetje af en dat hoeft niet per se op volgorde, zoals we vanmorgen al gehoord hebben. Ik geef eerst het woord aan GroenLinks, de heer Hart.

De heer Hart: Dank u wel, voorzitter. Ondanks dat ik nog een paar collega-woordvoerders mis, denk ik dat ik toch maar van start ga. Wellicht dat ze in Bob's Bar nog wat van mijn sonore stemgeluid tot zich krijgen met een minuut vertraging. Je weet het maar nooit. We hebben in de commissievergadering al uitgebreid ons oordeel en ook onze reflecties op het Statenvoorstel gegeven, dus dat gaan we niet weer doen. Daar zijn we gewoon enthousiast over. Dat bevestig ik nogmaals. Maar we kijken in ieder geval uit naar het vervolg in de uitvoeringsagenda. Ik heb wel kort nog een paar opmerkingen over het amendement en de moties die we mede-indienen. Het eerste amendement gaat over de gangbare landbouw op initiatief van het CDA, voorzitter. In de verkiezingscampagne voor de Provinciale Staten in 2023 was mijn favoriete GroenLinks-poster Boeren helpen vergroenen kan gewoon. Met dit amendement benadrukken we juist dat. GroenLinks vindt het belangrijk dat in dit ontwikkelingsproces iedereen al dan niet met extra steun mee kan doen met de verduurzaming, zowel de nog kleine groep gecertificeerd biologische boeren als die hele grote groep gangbare boeren met diverse signatuur. Een inclusieve transitie dus, rechtvaardig, toekomstbestendig en voortvarend. Dan de motie Gangbare buurboeren ook op natuurgrond. Voorzitter, natuurorganisaties en boeren kunnen elkaar versterken. Dat is overduidelijk als het gaat om gecertificeerd biologische boeren, maar ook in de zeer divers samengestelde groep gangbare boeren zit veel potentie. Die groep heeft weliswaar geen biologisch certificaat, maar kan wel degelijk volgens duurzame methode werken.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mijnheer Hart, mag ik u even onderbreken? Want de heer De Jong staat klaar voor een interruptie. Gaat uw gang.

Amos de Jong: Dank u wel, voorzitter. Extra steun voor gangbare boeren, heel erg belangrijk. Wat voor extra steun denkt GroenLinks aan, bovenop wat we al we doen?

De heer Hart: Dat hangt natuurlijk ook van individuele situaties af wat nodig is en van de gebieden en in gebiedsprocessen komt dat als het goed is naar boven. Daar kunnen wij dan op aansluiten.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, een beetje een algemeen antwoord, denk ik. Kunnen er dan twee voorbeelden worden gegeven? Want om dan hierin mee te gaan, we vonden het erg verrassend dat jullie erop stonden, dus dan moet er een idee achter zitten van wat voor soorten extra steun er voor gangbare boeren gaat zijn bovenop wat we al bieden. Dus kunnen er twee voorbeelden worden gegeven, voorzitter?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mijnheer Hart.

De heer Hart: Nogmaals, ik denk niet dat op dit moment de plek is om allerlei voorbeelden te gaan benoemen. Het gaat erom dat dat meegaat in die ambitie richting 2050 en dat gebiedsprocessen wat GroenLinks betreft daar ...

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende voor u, mijnheer De Jong?

Amos de Jong: Voorzitter, dan concludeer ik dat ... Ook als Volt willen we dat graag blijven steunen, maar het is zeer onduidelijk wat dan die extra steun is, dus dat maakt die motie en die steun daarvoor een beetje onduidelijk.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dat is dan alweer een onderwerp voor in de gang straks ergens. Mevrouw Batteau.

Jesseka Batteau: Dank u wel, voorzitter. Deze vraag lijkt een beetje op de vraag van de heer De Jong, maar dat gaat over het amendement, gangbare buurboeren, ook op de natuurgrond. Ik probeerde de vraag ook te stellen aan de heer Van Westerlaken, maar ik kreeg niet echt een bevredigend antwoord, omdat het toch lijkt alsof het puntensysteem dusdanig wordt aangepast, naar mijn idee dus naar beneden wordt bijgesteld waardoor het makkelijker wordt voor boeren om mee te doen, dus kan GroenLinks garanderen dat de natuurdoelen even op hetzelfde niveau blijven op moment dat we dit zouden ondersteunen?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mijnheer Hart.

De heer Hart: Ik begrijp de vraag. Het gaat over motie Gangbare buurboeren op de natuurgrond, deze vraag, denk ik. Het is eigenlijk een oproep om in gesprek te gaan met natuurorganisaties. Maar in het vervolg van mijn bijdrage ga ik deze vraag beantwoorden. Is dat goed?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Wilt u dat wel even afwachten, mevrouw Batteau? Dan kan mijnheer Hart vervolgen.

De heer Hart: Ik zei dat de groep gangbare boeren niet allemaal een biologisch certificaat hebben, maar wel degelijk volgens duurzame methode kunnen werken. Zo zijn er boeren die bijvoorbeeld regeneratief of natuurinclusief werken, zonder biocertificering in huis te hebben. Er zijn ook boeren die al mooie stappen naar duurzamer werken hebben gezet, maar daar heel graag meer ervaring mee zouden willen opdoen. Dan is het zuur als je naast natuurgronden gevestigd bent, maar toch niet makkelijk in aanmerking komt voor pacht, terwijl je echt wel aan alle voorwaarden van de eigenaar wil voldoen. Met deze motie willen we graag het gesprek hierover tussen natuurorganisaties en buurboeren stimuleren. In het volle besef, we hebben elkaar nodig. Hopelijk wordt er tussen betrokken partijen al naar ruimte voor gesprek gezocht, maar anders kan deze motie daar een mooie aansporing voor zijn. We zijn benieuwd naar de reactie van het college. Dan de motie Toekomst jonge boeren. Voorzitter, op 11 december waren Europese jongeren in gesprek met de nieuwe eurocommissaris Hanssen over de langetermijnvisie voor ons Europese landbouw- en voedselsysteem, de zogenaamde Youth Policy Dialogue. Dat was een groep jonge mensen uit verschillende landbouw-, plattelands- en milieuorganisaties. Hun boodschap, jongeren kunnen een cruciale rol spelen bij de noodzakelijke transitie van ons voedselsysteem en houden over het algemeen graag rekening met duurzaamheid in hun bedrijfsmodellen. Daarom hebben ze de hoop en de wens uitgesproken dat belangrijke onderwerpen als generatievernieuwing, systeemveerkracht en duurzaamheid adequaat zullen worden opgepakt in Brussel. Voorzitter, met de motie Toekomst jonge boeren ondersteunen we als GroenLinks samen met de andere indienende partijen diezelfde hoop en wens van jongeren hier in onze provincie. Dank aan Volt en BBB voor dit initiatief. Dank u wel, voorzitter. Tot zover.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng, mijnheer Hart. Dan kijk ik even naar rechts. SGP, geef ik de heer Van den Dikkenberg het woord.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank u wel. Een landbouw- en voedselvisie, eindelijk een integrale visie. Want deze twee horen natuurlijk heel dicht bij elkaar. Deze dagen maak ik mee hoe onder meer voedsel het verschil kan maken in welbevinden. Ons thuisziekenhuis in Ede die is er altijd heel trots op dat ze veel aandacht geven aan voedsel, maar heeft een compleet ander voedselbeleid dan bijvoorbeeld het WKZ en UMC. Waar het niet direct iets is om over naar huis te schrijven hoe het eten was. Voorzitter, dat laat zien hoe belangrijk het is, ook voor het welbevinden en het herstel, dat we goed, gezond en betrouwbaar voedsel hebben. Als ik dan de discussies hier hoor, dan denk ik altijd aan onze groentetuin. We hebben thuis een groentetuin bij mijn ouders. Die is groot. Daar eten we met vijf gezinnen uit en we delen nog wat uit zo links en rechts. Dat is biologisch, want we spuiten niet, maar soms is het nodig om bijvoorbeeld op de aardappelen als de ... zoals afgelopen jaar, of je hele oost gaat weg of je spuit een keer. Dus we zouden het certificaat niet halen. Maar op de rest gebruiken we niks. Eet ik dan ongezond? Ik denk het niet. De orchideeën groeien in de groentetuin, de hazen liggen onder de boerenkool. Is het natuurinclusief? Ik denk het wel. Maar welk stickertje past erop? Zo hebben we het denk ik ook over de boerenbedrijven. Wij eten er in ieder geval lekker van en maken ook altijd elk jaar een heleboel in, zodat we daar de hele winter van kunnen eten, zodat we zo min mogelijk hoeven te kopen. Hoef je ook niet druk te maken dat je met je paspoort naar Gouda moet. Voorzitter, hoe mooi is het dat onze voedselvoorzieners en de gebruikers steeds directer gekoppeld worden? Deze landbouwvisie

geeft een evenwichtig beeld en een plan voor de landbouw, waardoor de overheid generaties lang op productie gedreven landbouw is gestuurd, beweegt het schip nu van deze koers naar een meer koers van balans in milieu- en omgevingsinclusief boeren. Mooi begrip, werd geïntroduceerd op een SPS in dit proces. Het helpt daarbij echt niet mee als we doelen over de top formuleren. Als we het grondvlak willen laten bewegen, dan moeten we juist hen ook blijven verbinden. Dat is denk ik wat deze visie beoogt. Deze ambities beogen. In de stap naar de toekomst is het nodig om meer organische kringlopen te sluiten. Daarom vraag ik de gedeputeerde om blijvend aandacht te vragen in Brussel, versnel de toepassing van , van mestverwaarding en de toepassing daarvan op boerengrond. Al een paar keer zijn de jonge boeren genoemd hier. Voorzitter, we hebben een Utrecht Talent Alliantie waar duizenden mensen begeleid worden van aanbod sectoren naar andere sectoren, maar waar de jonge boeren niet direct op het netvlies staan bij de groep die dat aanstuurt. Daarom is het denk ik wel gelegitimeerd om als wij in de Utrecht Talent Alliantie 20.000 mensen van de ene sector naar de andere sector helpen, dat we ook aandacht hebben voor jonge boeren, want de boerensector is ook een primaire sector. Als er geen loodgieter is, dan hebben we volgend jaar een warmtepomp. Als de boeren stoppen met voedsel produceren, dan hebben we volgend jaar helemaal geen warmtepomp meer nodig. Voorzitter, dan het UPLG. Wij neigen op zich wel positief naar het amendement UPLG, weg ermee. En waarom? Omdat het UPLG nog niet is vastgesteld en we geven al wel commitment. Dus eigenlijk een document in wording, daar committeren we in de visie al volop aan van de doelen uit het UPLG, de werkwijze uit het UPLG. We hebben wel een kaderstellende notitie vastgesteld, maar het echte UPLG is nog ongoing proces om dat op te stellen. Dat voelt best wel lastig in het vaststellen daarvan. Dus vandaar dat we neigen naar van, moeten we die terminologie niet loslaten, zodat we in ieder geval de landbouwambities niet volgende maand weer hoeven vast te stellen? Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Als u nog even wil blijven staan, want u was al wel aan het einde van uw betoog gekomen. Dan geef ik als eerste dacht ik de heer De Jong, de heer Schaddelee het woord. Gaat uw gang.

Arne Schaddelee: Voorzitter, nou hoor ik een beetje een inconsequentie bij de heer Van den Dikkenberg want die wil de motie UPLG, weg ermee gaan steunen. Maar hij geeft daar een hele andere uitleg bij dan de BBB net gaf. De BBB ging het echt om de terminologie, het stickertje wat eraf moest en de inhoud bleef staan. Nu hoor ik de heer Van den Dikkenberg zeggen van, hoe je het noemt, daar heeft u zich niet over uitgesproken, maar u heeft bezwaar tegen inhoudelijk verwijzen naar UPLG. Wat is de juiste exegese van deze motie, voorzitter?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dan voel ik me helemaal thuis op het terrein van de exegese. Laten we eens beginnen bij het begin. Dat is dat er een UPLG is die nog niet is vastgesteld. Die is in wording. In het document wat vandaag wordt vastgesteld wordt, wordt op een heel aantal plaatsen verwezen naar het UPLG en het UPLG is nog niets. Dus we gaan iets vaststellen met een verwijzing naar een UPLG wat nog meer onderhavig is et cetera. Het is nog in vorming. Dus wat mijn uitleg dan van het steunen van de motie, van het amendement zou zijn is van als we de plaatsen waar verwezen wordt naar het UPLG eruit halen, dan heb je in ieder geval een toekomstvast besluit vandaag. Omdat misschien staat erin dat UPLG wel, stel je voor dit college valt en er komt een nieuw college dat zegt van, we gaan boerenbedrijven intensiveren in het UPLG, dan steunt een deel van de Staten UPLG niet meer, maar er ligt wel landbouwambitie dat we het UPLG overnemen. Dus vooruitlopend daarop zou ik zeggen van, dat zou voor mij een argument zijn om het UPLG in ieder geval niet naar te verwijzen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende beantwoord, wat u betreft?

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, daarmee ligt er denk ik een bom onder dat UPLG zoals we dat nu hebben. Dus dat lijkt mij een extra argument tegen het voorliggende voorstel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dan geef ik het woord aan de heer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, toch nog even in het verlengde daarvan, want ik was wel erg verbaasd over deze uitspraak. Twee vragen. Wat heeft de SGP voor of tegen de kaderstellende notitie UPLG gestemd destijds? En twee, de SGP doet nu alsof het UPLG helemaal niet bestaat, maar dat is natuurlijk niet waar, want we hebben het al heel veel besproken hier en er zijn heel veel stukken geschreven, er zit heel veel werk achter. Dee motie die stelt voor om die woorden weg te halen, maar de inhoud overeind te laten. Nou ken ik de SGP is een hele constructieve partij, maar deze motie is natuurlijk weinig constructief, want je haalt alleen maar woorden weg. Dus ik vraag me af of de SGP haar positie kan duiden.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, daar gaat het juist om. Als je nu vastlegt aan de woorden UPLG en je kent de definitieve inhoud van het UPLG niet, dan vind ik dat we het besluit een beetje vervuilen. Ondanks dat ik wel steeds gezegd heb dat het proces van het UPLG voort moet gaan, dat we daar voortgang op moeten maken, dat we die gebiedsprocessen, de energie erin moeten houden, dat we aan de slag moeten gaan. Dat blijft onverwijld overeind staan. Het enige waar ik over zit, is van, als we nu het UPLG vaststellen of deze ambities vaststellen met de verwijzing continu naar het UPLG, terwijl we daar nog in aan het opstellen zijn, dat vind ik heel lastig om dat te besluiten omdat de exacte finetuning van het UPLG, gaan we nog met doelen werken of met ontwikkelrichting, was toen de discussie volgens mij, hebben we hem daarom ook niet gesteund destijds, omdat ik een amendement had ingelegd van, we gaan niet vastpinnen op doelen, maar op ontwikkelrichtingen, maar dat is voor mij de overtuiging van, we moeten wel gewoon voortgang blijven maken, maar die woorden, juist de woorden, om daaraan te committeren nu, dat is lastig.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende beantwoord.

Amos de Jong: Nog een vervolgvraag, voorzitter, want dat gaf de BBB ook als antwoord. Ik vind het erg ingewikkeld, een motie indienen, we zeggen, inhoudelijk het allemaal overeind houden, alleen de woorden weghalen. Hoe weegt de SGP het risico dat met het instemmen van deze motie die inhoud, dat daar een bom onder wordt gelegd?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van den Dikkenberg, kort antwoord.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dat is volgens mij geen risico, want we hebben toch een besluit liggen van de kaderstellende notitie wat gewoon uitgevoerd wordt door GS in het vaststellen van een UPLG waarin gewerkt wordt. Dat proces dat gaat volgens mij parallel van deze ambities van de landbouw. Ik zie het echt geenszins als een bom onder het UPLG, in de zin van dat we dat hele proces op moeten blazen. Dat heb ik constant constructief gezegd, dat proces moet doorgaan.

Amos de Jong: Voorzitter, ik constateer dat er weinig meerwaarde is aan deze motie.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dat is een constatering, geen vraag. De heer Van de Westerlaken. U mag gelijk uw vraag stellen zonder inleiding, wat mij betreft.

Chris Westerlaken: Dat kunt u vragen, maar ik weet niet of dat ik me daaraan hou. Bovendien, u verblijdt mij elke keer met Van de. Dat hoeft niet. Het is gewoon Westerlaken. Ik heb een hermeneutische vraag en dat zal mijnheer Van den Dikkenberg ook aanspreken. Als u zegt, we hebben de processen nodig om deze ambities te realiseren, want dat hoor ik u zeggen en dat zijn de processen van het UPLG, dan kun je ze toch niet schrappen?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, wel na inhoudelijke doelen van het UPLG worden genoemd. Want volgens mij is met het vervallen van het NPLG ook misschien het doelbereik slash de tips die vanuit de commissie MER werden gegeven in de eerste review van, maak de doelen concreet. Als daar middelen uit wegvallen, hanteren we dan nog dezelfde doelen in het UPLG of niet? Ik heb daar geen inzicht in, en ik denk heel veel mensen in deze zaal hebben daar geen inzicht in. Maar we zeggen vandaag wel dat we conform de doelen van het UPLG daarmee aan de slag gaan. Dus ik hecht wel gezag, laten we het dan in de terminologie houden, ik hecht wel gezag aan het UPLG als document en het verstaan van het document is dan de volgende stap.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van de Westerlaken.

Chris Westerlaken: Zonder Van de. Dank u, voorzitter. Maar dan blijf ik toch met de vraag zitten hoe dat we dat dan moeten doen, want UPLG wordt niet alleen benoemd met de UPLG-doelen maar ook UPLG, want dat zijn de processen volgens u. Die hebben we wel nodig, maar dan kun je toch dat er niet helemaal uit halen? Want dat betekent dat daar waar wij zeggen, die ambities worden wellicht gerealiseerd of hopen we te realiseren of met die UPLG-processen ...

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Pardon. Excuses. Er gaat hier iets mis. Ik drukte u op mute, maar het was niet bewust. De heer Westerlaken, wilt u laatste zinnetje nog even herhalen?

Chris Westerlaken: Mijn laatste zin was dat ik wellicht anders dan de heer Van den Dikkenberg de tekst naar de geest interpreteer en hij naar de letter.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Als u wil, mag u nog reageren, mijnheer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, hier wreekt zich het verschil tussen de rekkelijken en de preciezen. Ik wil precies weten wat er in dat UPLG staat. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartelijk dank. Dan gaan we verder met het betoog van de heer Overkleeft van D66.

Philip Overkleeft: Dank, voorzitter. Voorzitter, met deze kaderstellende notitie landbouw en voedsel zetten we vandaag een stip op de horizon. In 2050 hebben we in deze provincie een natuurinclusieve landbouwsector die tegen een eerlijke prijs en op een duurzame manier gezond voedsel produceert. Voorzitter, die stip op de horizon schept duidelijkheid voor de boeren. Daar willen wij heen. Hoe daar te komen zal per boer, per regio en per landbouw verschillen, maar dat is het einddoel. Als het gaat om de rol van de provincie verwachten we veel van het ruimtelijke instrumentarium dat ook in de kaderstellende notitie wordt aangestipt. Kavelruil bijvoorbeeld. Bij EenVandaag zagen we recent een praktijkvoorbeeld van een kavelruil en hoe het instrument een oplossing kan bieden voor meerdere vraagstukken tegelijk. Nieuw perspectief voor een boer en zijn jonge opvolgers en een stap in de goede richting voor de natuur. Voorzitter, het was bemoedigend om te zien dat de aanpak van de provincie werkt. Vanuit het goede gesprek samen met de boer op zoek gaan naar een passende oplossing. Het is goed om ons erbij te realiseren dat de provincie een unieke positie inneemt met totaaloverzicht over de hele regio, inzicht in lokale opgaven en een goede relatie met individuele boerenbedrijven. Zo kan de provincie stukje bij beetje de ruimtelijke puzzel leggen. Maar de provincie en de boeren kunnen het niet alleen, voorzitter. Integendeel. De basis voor een succesvolle transitie richting 2050 moet in Den Haag gelegd worden met consistent beleid en consistente financiering, die boeren het vertrouwen en het perspectief bieden dat ze nodig hebben. Om bijvoorbeeld een stap te kunnen maken naar biologisch of om echt langjarig werk te maken van groenblauwe dooradering. Die consistentie ontbreekt tot nu toe en daarmee het perspectief en het vertrouwen. Wij bespreken vandaag de kaderstellende notitie voor de landbouw van de toekomst. Het kabinet lijkt voorlopig een doodlopende weg te zijn ingeslagen. Voorzitter, we begrijpen dat premier Schoof een nieuwe commissie in het leven heeft geroepen om er nog maar eens een flinke boom over op te zetten. We hopen dan maar dat daar wat goeds uit komt en we hopen dat het Utrechtse voorbeeld alsnog doet volgen. Voorzitter, ter afronding, we dienen twee voorstellen vandaag mede in. Ten eerste een motie van Volt en BBB, die de provincie oproept om in gesprek te gaan met jonge boeren over de knelpunten die ze ervaren bij de overname of opstart van een bedrijf. Zij zijn immers de generatie die een doorslaggevende rol zal spelen in de verwezenlijking van de stip op de horizon die we vandaag bespreken. Ten tweede een motie van CDA rond een onderzoek naar de mogelijkheden van een keurmerk voor Utrechtse landbouwproducten. Want hoewel de duurzame toekomst van de landbouw veelvormig kan zijn, hechten we aan korte ketens en lokale afzet, en aan het besef, voorzitter, dat wat goed is niet van ver hoeft te komen. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng. Er is een interruptie van mevrouw Van Gilse. Gaat uw gang.

Juliëtte van Gilse: Dank. Het idee van een Utrecht keurmerk is echt heel mooi. Dat vindt de VVD ook. Alleen in de motie of amendement staat dat het ... In de motie staat dat het dan heel erg aan de provincies om dat op te starten. Gaat dat niet juist heel veel capaciteit en dergelijke kosten? Moet zoiets niet gewoon vanuit de provincie opkomen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De Overkleeft.

Philip Overkleeft: Dank, voorzitter. Voorzitter, ik denk dat de motie dat ook zegt, dat er voorafgaand aan dat hele proces eerst een gesprek gevoerd moet worden met alle betrokken partijen. Van daaruit kan dan gekeken worden hoe zoiets vorm zou kunnen krijgen. Ik ga er niet van uit dat de provincie die kar gaat trekken.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Maar dat gesprek moet dan wel weer gestart worden door de provincie, volgens D66.

Philip Overkleeft: Daar roept deze motie toe op. Maar dat lijkt mij op zich ook niet heel veel capaciteit kosten in eerste instantie. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dan de heer Fiscalini.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Wij als partij zien niet zo heel snel het voordeel van een keurmerk voor de provincie. We zien het ook niet als een taak van de provincie om een keurmerk te geven aan producten die uit de provincie komen. Maar u had het ook over dat het bevordert voor de korte ketens. Bent u het niet met mij eens dat hoe korter een keten zou zijn, dat betekent ook dat het dus, daar wordt op gestimuleerd met dit beleid, dat de afzetmarkt voor de verkoop dan ook kleiner wordt en waarschijnlijk dus ook geen schaalvergroting kan, dus dat prijzen dus ook duurder worden dan.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Overkleeft.

Philip Overkleeft: Voorzitter, met zo'n keurmerk willen we natuurlijk niet zeggen dat alle boeren alleen maar lokaal hun projecten kunnen afzetten. Dat is niet waar dit om gaat. Dit gaat er vooral om die korte ketens te stimuleren, jazer, maar ook om landbouw te positioneren als iets moois waar we trots op kunnen zijn en wat iets goeds bewerkstelligt.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Fiscalini.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Kleine vervolgvraag. U heeft het over korte keten, maar bent u het dan niet met ons eens dat hoe korter een keten zou zijn, dat het dus niet bevorderlijk is voor de afzetmarkt en daardoor de prijzen duurder worden?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Overkleeft, het was eigenlijk dezelfde vraag.

Philip Overkleeft: Voorzitter, dezelfde vraag die hetzelfde antwoord weer zou opleveren, denk ik.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: U wordt het hier niet over eens, denk ik. Ik geef het woord aan de heer Hart.

De heer Hart: Dank u wel. Hele andere vraag. GroenLinks is natuurlijk ook voorstander van lokale productie. Dat is duidelijk. Wij koppelen dat altijd aan duurzame productie, want alleen lokaal stimuleren, dan ondersteun je niet per se ook een duurzame productie. Vindt D66 dat als je een keurmerk gaat instellen, dat je daar deelnamecriteria aan kunt verbinden, en zou duurzaamheid, duurzame productie dan een criterium kunnen zijn?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Overkleeft.

Philip Overkleeft: Ik interpreteer het keurmerk zo dat het die duurzaamheid moet impliceren. Zeker. Het moet ook gelijke tred houden met de ontwikkeling van de landbouw voor de toekomst, zoals we die vandaag bespreken. Of dat moet uitmonden in duurzaamheidscriteria, dat kan een uitwerking zijn. Zeker. Ik bedoel, het is natuurlijk niet de bedoeling dat wij intensieve niet-duurzaam geproduceerde producten hiermee gaan promoten. Dat lijkt mij evident.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende voor u, mijnheer Hart? U was ook aan het einde van uw betoog. Dank u wel voor uw inbreng. Dan kijk ik naar de heer Van Breukelen, Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Het Statenvoorstel Ambities landbouw en voedsel provincie Utrecht 2050 is lang en breed besproken in de commissie, dus vandaag zullen wij voornamelijk motiveren hoe we stemmen op het Statenvoorstel en de reeds ingediende moties en amendementen betreffende het onderwerp. Niet allemaal, want ik heb helaas niet evenveel spreektijd als GS. Als eerste willen wij het belang van overvloed op de voedselmarkt onderstrepen. De voornaamste reden waarom wij in Utrecht, Nederland en het westen in zijn algemeen zelfde voedselzekerheid als een punt van zorg hebben, komt simpelweg door de overschotten die wij over het algemeen produceren. Toch moeten we begrijpen dat die overschotten en de welvaart die ze met zich mee hebben gebracht niet een gegeven zijn. Dat brengt Nederland en dus ook Utrecht in een lastig parket. Als tweede voedselexporteur van de wereld, iets waar we naar de mening van FVD zeer trots op mogen zijn, hebben we een ongekende rol in de voedselketen in zowel Europa als de gehele wereld, en daarmee ook gigantische invloed op de betaalbaarheid van voedsel in binnen- en buitenland, maar specifiek in Europa. Tegelijkertijd hebben wij natuurlijk zelf ook heel veel ruimtelijke opgaven. Dus de balans vinden is hier enorm lastig. U heeft allen ook gezien dat er dreigende handelsoorlogen zijn in de Verenigde Staten, maar ook de rol van Europa is hierin belangrijk. Het blijkt gewoon steeds meer dat Europa steeds meer op haar eigen krachten is aangewezen. Daarom zijn wij ook van mening dat de komende jaren de rol van Europa in de voedselketen niet alleen zichzelf, maar ook de hele wereld steeds belangrijker wordt. Wij zien ook heel weinig in initiatieven die deze productie onnodig beperken. Daarom zijn wij ook tegen quota's voor biologische productie binnen de provincie, vooral omdat er ook geen huidige afzetmarkt is, is het ook niet lonend voor

boeren en brengt het de algemene productie van voedsel omlaag en zet het prijzen onder druk. Daarom ook geen steun voor amendement Ambitie één van de Partij voor de Dieren. Tegelijkertijd vinden wij het wel netjes dat wanneer de provincie beperkende maatregelen oplegt aan boerenbedrijven deze ook gesteund worden in de omvorming van het bedrijf of het behalen van de provincie gestelde doelen. Daarom steun aan de motie Toekomst voor en door jonge boeren en ook de motie Gangbare buurboeren. Ook korte ketens, lokale productie en consumptie zijn een zeer interessant en ook eigenlijk naar de mening van Forum Voor Democratie wenselijk onderwerp om te bespreken. Lokaal eten, je eten bij de boer halen, wat is er mooier dan dat? Tegelijkertijd moeten we wel begrijpen dat de korte ketens zoals wij ze voorstellen vaak simpelweg niet zo werken. Ook de motie betreffende de invoering van een keurmerk zien we daarom niet helemaal zitten. Want je kan heel mooi natuurlijk een keurmerk op iets plakken van, dit komt uit de provincie Utrecht. Maar velen van jullie zullen vast wel bij de supermarkt hebben gewerkt en erachter zijn gekomen dat ook producten die hier uit provincie Utrecht komen, vaak nog ergens langs een depot gaan, langs het centrum, distributiecentrum. Dan kan er heel mooi staan, het is een lokaal product, maar het wordt naar Apeldoorn en teruggedragen en het blijft even lokaal. Dat is wel hoe het simpelweg gaat. Als laatste wilden we ook het amendement van UtrechtNu! steunen. We delen de mening dat de provincie de grenzen van haar taak zwaar overschrijdt wanneer ze wil gaan bepalen wat de Utrechter eet. We hadden graag ook deze motie mee in willen dienen, maar welke namen er precies onder staat, kan ik natuurlijk niet bepalen voor de opstellers. Dat zou namelijk een hele nare smaak in hun mond achterlaten. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng. Dan geef ik graag het woord aan de VVD, mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: De VVD wil graag nu en in de toekomst een leefbaar landelijk gebied en voedselzekerheid voor onze provincie. Helemaal met de ontwikkelingen in Europa en in de rest van de wereld vinden wij voedselzekerheid voor onze inwoners erg belangrijk. Er liggen daarnaast veel uitdagingen voor het landelijk gebied en voedsel voor de toekomst. Vandaar waarschijnlijk ook de tien ambities in dit stuk. Wij vinden het heel erg belangrijk als VVD dat alle boeren hierin mee kunnen en dat zij zelf kunnen invullen hoe zij richting de doelen gaan. Wij dienen daarom de motie en amendement over de gangbare boeren van het CDA graag mede in. Ook gangbare boeren moeten mee kunnen komen en moeten de mogelijkheid kunnen krijgen om gronden te kunnen pachten. Over het amendement willen we graag aan de gedeputeerde vragen hoe zij zelf denkt gangbare boeren mee te kunnen nemen bij alle ontwikkelingen en ambities in dit stuk. Als we het hebben over alle boeren ...

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse, u heeft een interruptie. de heer Van Vuuren, gaat uw gang.

Kees van Vuuren: Voorzitter, dank u wel. Kijk, ik hoor de VVD eigenlijk een beetje dezelfde dingen herhalen als ook in de commissie gezegd zijn, dus dat VVD het belangrijk vindt dat alle boeren dit mee kunnen maken en dat ook boeren zelf kunnen kiezen op welke manier ze dan bij de doelen aankomen. Maar dan heb ik wel een vraag aan de VVD hoe ze dan aankijken tegen eigenlijk de overkoepelende ambitie waarin toch wel heel erg richting wordt gegeven naar hoe de bedrijfsvoering er in 2050 zou moeten uitzien. Want dat is natuurlijk één richting, maar er zijn natuurlijk ook andere richtingen mogelijk om wel ook de doelen te bereiken, maar op een andere manier van de bedrijfsvoering.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Ik ben heel benieuwd welke overkoepelende ambitie BBB precies bedoelt.

Kees van Vuuren: Dat is het punt wat in de tweede ronde toegevoegd is aan het stuk, waarin eigenlijk richting wordt gegeven, landbouw moet natuurinclusief worden.

Juliëtte van Gilse: Zelf denk ik dat de doelen ambities die er gesteld, het zijn sowieso allemaal streefambities, maar dat die wel ruimte bieden om zelf je bedrijfsvoering te kiezen en ook te kijken inderdaad, welke innovaties wel of niet en hoe gaan we daar uiteindelijk komen? Ik heb daarom de vraag ook aan de gedeputeerde gesteld hoe zij denkt dat de gangbare boeren daarin mee kunnen gaan. Maar hoe het nu is opgeschreven, denk ik dat dat mogelijk is.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende voor u. Dan geef ik graag het woord aan de heer De Jong.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Ook al aan de VVD deze vraag bij deze motie. Zou de VVD kunnen duiden, een aantal dingen. Wat gaat er mis als we dit niet doen? Want er staat extra aandacht voor die gangbare boer. Dus waarom is dit nodig? Wat gaat mis zonder dit amendement? Wat is dan extra? Kunt u een of twee voorbeelden geven waar u aan denkt? En wat is in uw opvatting een gangbare boer?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse, gaat uw gang.

Juliëtte van Gilse: Allereerst wilde ik daar zo meteen nog in mijn debat nog, in mijn bijdrage ook nog ga komen, dat we heel veel streefambities opnemen in dit stuk. Ook zoals BBB ook aangaf, is de overkoepelende ambitie ook best wel ambitieus. De vraag is ook, kunnen alle boeren daarin mee of wordt daarmee bedoeld dat alleen bepaalde boeren met bepaalde labels of keurmerken of wat dan ook dat kunnen behalen en of ook alleen zij dan net passen in het malletje voor bepaalde maatregelen die de provincie voor zich ziet? Dus daarom wil ik met deze motie of dit amendement dan zorgen dat ook gangbare boeren daarin meegenomen kunnen worden. En met gangbare boeren bedoel ik boeren die niet een bepaald label hebben.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, ik blijf het een beetje ingewikkeld vinden. Dus wat gaat mis zonder het amendement, is dat de gangbare boeren onvoldoende aandacht gaan krijgen om in die transitie mee te gaan. Zo interpreteerde ik dan de woorden van de VVD. Maar er staat nog in die zin niets nieuws, in de zin dat we ... Alles wat daarin staat, zijn we toch ook al binnen het UPLG heel veel aan het doen? Dus wat is er wat deze motie of amendement wil bewerkstelligen in die omslag van die gangbare boer? Geeft u eens twee voorbeelden, goed, één voorbeeld, van een ondersteuning die extra gaat gelden voor de gangbare boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse, de voorbeelden.

Juliëtte van Gilse: Voor mij is dat ruimte in de bedrijfsvoering en ruimte voor innovaties die zij kunnen toepassen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Zullen we het hier even bij laten, mijnheer De Jong? Dan kan ik de andere ...

Amos de Jong: Kan ik me voorstellen, voorzitter. Ik ben niet veel wijzer geworden.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dat is een constatering. De heer Van Vuuren stond er het eerst, dacht ik.

Kees van Vuuren: Voorzitter, dank. Ik ben wel blij met het antwoord van de VVD op de vraag van de heer De Jong. Want dat is eigenlijk ook precies mijn punt in de vraag die ik stelde aan het CDA over dit amendement van, wat kunnen we ... Wat is de visie met betrekking tot die gangbare boeren. Gaat het alleen over vrijkomende agrarische bebouwing? Dus lege stallen en multifunctionele landbouw. Of kunnen we ook kijken hoe we die gangbare boeren kunnen helpen om die innovaties toe te passen op het bedrijf? Ik zie de VVD knikken. Maar bent u het dan het met ons eens dat het eigenlijk goed zou zijn om dat ook expliciet mee te nemen in het amendement, dat daar ook daar expliciet wordt genoemd dat die innovaties ook de ruimte moeten krijgen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Wat mij betreft wel, maar ik ben niet de hoofdindieners van dit amendement. Dus daarvoor moet u echt naar het CDA kijken.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Laat nou het toeval zijn dat de heer Westerlaken al klaarstaat. Neemt u het woord. Maar vooral eigenlijk de interruptie.

Chris Westerlaken: De interruptie is er eentje zowel richting de heer De Jong, namelijk, waarom stelt u elke keer die vragen over de uitleg van een motie en een amendement aan de mede-indieners en waarom heeft u die vragen niet gesteld aan de hoofdindieners toen hij aan het woord was? Maar ik neem aan dat ik zo meteen in de tweede termijn de ruimte krijg om ook die vragen te beantwoorden, evenals uw vragen aan het begin. Anders krijgen we hier een beetje raar debat, waarbij aan niet-opstellers gevraagd wordt wat de intentie van de opsteller oorspronkelijk is.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Uw punt is helder en u krijgt zeker in de tweede termijn gelegenheid om dat nog nader toe te lichten. Dan kunt u verdergaan, mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Dank. Als we het dan toch hebben over alle boeren die mee moeten kunnen, dan bedoelen wij als VVD ook zeker de jonge boeren. We dienen daarom de motie van BBB en Volt Toekomst voor en door jonge boeren van harte mede in en we zijn ook erg blij met de huidige versie, de nieuwe versie daarvan, die niet vooruitloopt op uitkomsten en dus ook niet al voorsorteert op leningen en financiële constructies vanuit de provincie. We zijn zeer benieuwd naar de knelpunten die volgen uit de gesprekken met de jonge boeren. Dan nog maar even terug naar het

stuk. Daar staan dus hele ambitieuze ambities in met streefcijfers voor zowel de biologische landbouw als de regionale consumptie, plantaardige eiwitten. Wij willen de gedeputeerde vragen om bij de uitvoering en uitwerking hiervan wel echt voldoende rekening te houden met de behoefte van onze inwoners. Het eenzijdig opleggen van een dieet voor onze inwoners zou ook juist weerstand kunnen opleveren. Wij zullen daarom het amendement van Volt voor streven naar 25 procent biologische landbouw daarom ook niet steunen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: U heeft een interruptie van mevrouw Batteau. Gaat uw gang. Dan de heer Fiscalini.

Jesseka Batteau: Dank u wel, voorzitter. Ik sla een beetje aan weer op het frame dat wij burgers iets zouden opleggen wat nu door de VVD wordt gezegd, maar ook door eerdere partijen. Ik denk dat we echt af moeten van die blik. We stimuleren iets. Iedereen is alsnog vrij om zijn plofkip te kopen in de supermarkt, als die daar behoefte aan heeft, maar dat stimuleren betekent dat je het toegankelijk maakt, dus dat anderen ook toegang hebben, mensen met een kleinere beurs ook gezond kunnen eten. Je zou denken dat we daar allemaal achter staan, dat we voor gezondheid zijn als het gaat om voedsel. Dus even de vraag aan de VVD, steunt de VVD dat perspectief ook?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Het opleggen van percentages aan de aanbodkant lijkt mij niet helemaal het vrijlaten van die keuze aan de consument van de inwoner. Dus daarom ben ik het daar niet mee eens.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende, mevrouw Batteau.

Jesseka Batteau: Nee. Want volgens mij haal je dan twee dingen door elkaar, voorzitter.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Het gaat nu om korte interrupties in de vorm van een vraag, niet om uitleg.

Jesseka Batteau: Maar ik hoop dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen stimuleren van een bepaald type landbouw en wat voor voedselaanbod we willen bieden aan onze burgers. Dat zijn twee verschillende dingen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Heeft u ze stiekem toch nog wat uitgelicht. Mevrouw Van Gilse, het was volgens mij geen vraag. Of wilt u nog even reageren? Dat mag.

Juliëtte van Gilse: Ik vind stimuleren iets anders dan het echt opleggen van bepaalde percentages en daarom was ook mijn vraag aan de gedeputeerde, in hoeverre zit er nog ruimte in die streefpercentages als blijkt dat het niet werkt of als er niet voldoende vraag naar is? De VVD vindt daarom het streefpercentage prima, maar de vraag is vooral hoe hard dat wordt uitgelegd en hoe erg dat wordt ... Hoe hard en streng dat wordt uitgelegd.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Die beantwoording komt straks door het college. Geef ik het woord aan de heer Fiscalini.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Ik ken de VVD als een zeer liberale partij. Ik hoor mevrouw Van Gilse zeggen dat ze dus niet vindt dat de overheid moet sturen op het dieet. Dus kunnen we er dan van uitgaan dat we de VVD aan onze zijde vinden bij ons amendement?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Ik vind inderdaad dat wij niet moeten bepalen wat precies onze inwoners eten. Aan de andere kant is het natuurlijk wel goed om te kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat zij gezond en voldoende eten hebben. Daarom vind ik het rigoureuze amendement van JA21, of JA21, UtrechtNu! best wel ver gaan en ben ik vooral benieuwd naar de beantwoording van de gedeputeerde over in hoeverre er ruimte is in die streefcijfers als blijkt dat het niet werkt voor onze inwoners en in hoeverre er nog ruimte is voor wat onze inwoners zelf graag willen eten.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende antwoord voor u?

Michiel Fiscalini: Nee. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Geen vervolgvraag, of wel?

Michiel Fiscalini: Ik heb wel een vervolgvraag.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Gaat uw gang.

Michiel Fiscalini: Ik zou wel heel graag willen weten van, mevrouw Van Gilse, via de voorzitter, van wat dan precies in het amendement te ver ging. Want met een liberale kijk op een keuzevrijheid waar u zo voor staat en uw partij zo voor staat lijkt me het niet dat een overheid moet dicteren wat een burger wel of niet mag eten.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse. Zonder dat ... Ik zou graag willen voorstellen dat we niet de teksten van amendementen of moties nu hier gaan bespreken met elkaar. Maar ik begrijp de achterliggende vraag, dus die mag mevrouw Van Gilse even beantwoorden.

Juliëtte van Gilse: Die ambitie gaat wat mij betreft verder dan alleen maar puur het opleggen wat onze inwoner moet eten. Hij heeft een wat meer streven en ambitie richting gezond eten. Op zichzelf is dat niet verkeerd. De vraag is alleen, hoe voeren we dat eindelijk uit, hoe voeren we dat door en in hoeverre gaan wij dingen opleggen aan onze inwoners? Daarom heb ik die vraag ook aan de gedeputeerde gevraagd en zal ik ook niet jullie amendement steunen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mijnheer Fiscalini. Het is niet echt een antwoord op uw vraag volgens mij. Maar doet u het ermee?

Michiel Fiscalini: Voor dit onderwerp wel. Maar ik had nog een andere vraag.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Gaat uw gang.

Michiel Fiscalini: Ik hoorde mevrouw Van Gilse ook zeggen dat de VVD vindt dat er ruimte is in bedrijfsvoering. Maar de provincie wil juist met dit document ook, of in ieder geval de ambities hebben dan, dat er veel op korte ketens wordt gestuurd en daarmee beïnvloeden ze dus ook de productie van agrariërs. Hoe kijkt u daar dan tegenaan? Is dat dan ook echt een vrijheid van beleid?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Die haakt ook weer aan op mijn vraag. Want er staan dus een aantal streefpercentages in, dus op de biologische landbouw, regionale consumptie, korte ketens, plantaardige eiwitten. Wat mij betreft moeten dat ook echt streefpercentages blijven en geen harde percentages omdat je dan gaat opleggen wat zowel de inwoner moet eten, maar ook hoe de boer zijn bedrijfsvoering moet inrichten. Dan kom ik weer terug op mijn vraag dat ik aan de gedeputeerde vraag in hoeverre er ruimte is in die streefpercentages.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mijnheer Fiscalini.

Michiel Fiscalini: Dank u wel, voorzitter. Nog een kleine verhelderende vraag dan. Want er staat namelijk in het stuk ook dat ... De provincie wil een systeem waarin voedselproductie en -consumptie meer op elkaar afgestemd zijn binnen de provincie. Als wij dit zo lezen, dan impliceert dit dat de provincie bepaalt wat goed eten is en de burgers daarin stuurt. Bent u het daarmee eens?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Hoe ik het tot nu toe heb geïnterpreteerd, is dat de provincie het belangrijk vindt dat de inwoner gezond en duurzaam kan eten. Dat vindt de VVD ook belangrijk, maar de VVD vindt belangrijk dat het niet gedwongen is. Ik heb daarom de gedeputeerde gevraagd in hoeverre er ruimte is in de ambities en de streefpercentages.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Die vraag heeft u inmiddels heel vaak herhaald. Dat is een belangrijke vraag voor u. U kunt verdergaan met uw betoog.

Juliëtte van Gilse: Dan ga ik even terug dat het sturen op minder efficiëntie de voedselzekerheid in het gedrang zou kunnen brengen. Mocht dat gebeuren, hoe gaat de gedeputeerde daarmee om en hoe gaat de gedeputeerde zorgen dat dat niet gaat gebeuren? En ook dan, hoe hard zijn die streefpercentages dan nog als de voedselzekerheid in het gedrang komt? Wij vragen ten slotte of het afwegingskader voor landbouw, het omgaan met landbouwgronden voldoende ruimte laat voor het afwegen van alle opgaven en ontwikkelingen in onze provincie. Hoe gaat er gezorgd worden dat daar echt een integrale afweging gemaakt kan worden?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng, mevrouw Van Gilse. De heer Breur van SP, heeft u behoefte aan inbreng? Geen behoefte. Mevrouw Hoek, geen behoefte. Dan eindigen we in het midden, ik ben heel leuk van links naar rechts gaan steeds, bij de heer Schaddelee van de ChristenUnie, gaat uw gang.

Arne Schaddelee: Dank, voorzitter. Zo komen we toch vaak uiteindelijk weer in het midden uit. Dat is wel de geruststellende gedachte. Goed. Groentesoep, stoofpeertjes, stoofvlees, griesmeelpudding, saroma, wie kent het niet? Het is eten uit grootmoeders tijd en ik ben daar gek op, en ik zie heel veel mensen instemmend klikken. Maar toch eten we meestal, tenminste wij thuis, iets anders. Voedselgewoontes veranderen namelijk. Het eten wat in de tijd van mijn grootmoeder grootmoeders eten was, was waarschijnlijk weer heel wat anders. Als je daar vanuit historisch perspectief naar kijkt, en dat zeg ik vooral tegen de collega's van UtrechtNu!, dan is het interessant om te zien dat voedselgewoontes regelmatig ingrijpend veranderen. Die veranderingen hebben altijd met twee dingen te maken, namelijk ecologie en overheidsingrijpen. We waren aardappeleters, maar we zijn ermee gestopt nadat er allerlei aardappelziektes kwamen en de aardappelprijs omhoog ging. Toen in Engeland in 1846 de importheffingen op graan werden geschrapt, werden we graaneters. Ik begin nog steeds iedere dag met Brinta. Dus dat heeft goed gewerkt, dat overheidsingrijpen in 1846. Voorzitter, om die reden steunen wij als ChristenUnie het amendement van UtrechtNu! niet. Want of we het nu willen of niet, de overheid heeft invloed op het dieet van haar inwoners. De ChristenUnie is daarom ook voorzitter, of voorzitter, voorstander van een overheid die daar zelf bewust op inspeelt. Complimenten daarom voor de ambitie landbouw en voedsel zoals die er nu ligt, want dit is echt een hele lang gekoesterde wens van de ChristenUnie. Over verschillende moties en amendementen heb ik al bij de interrupties me uitgesproken en op veel andere zullen we vooral heel goed luisteren naar wat het college zegt, om ze daarna te kunnen wegen. Grosso modo hecht de ChristenUnie aan een landbouwsector die bijdraagt aan duurzame voedselvoorziening, aan landbouw die zorg draagt voor het in stand houden en verbeteren van de biodiversiteit, het klimaat en landschap. Tegelijkertijd zetten we ons ook in voor een landbouw die economisch rendabel is. Een hoge biodiversiteit hoort bij de schepping en is van levensbelang en biodiversiteit draagt ook zorg voor de bestuiving van allerlei gewassen en voor een rijk bodemleven en hoge bodemvruchtbaarheid. Dan het idee van een keurmerk. Het is jammer dat de heer Van of zonder Van de Westerlaken ... Misschien reageert hij daarop. Nee.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Ik zal u even helpen, mijnheer Schaddelee. De heer Westerlaken, de heer Schaddelee gaat u bijna persoonlijk toespreken, begrijp ik.

Arne Schaddelee: Voorzitter, wat nou zo jammer is, de heer Westerlaken is na mevrouw Hoek denk ik de nestor van deze zaal en ik dacht, misschien wist hij dat ook nog wel, maar we hebben al best wel veel labels en keurmerken in onze provincie. Helaas kende die ze nog niet. Maar bijvoorbeeld het Groene Hart-keurmerk is echt een erkend keurmerk, wat in het Groene Hart en ook door de provincie Zuid-Holland bijvoorbeeld actief ondersteund wordt. Tussen 2010 en 2013 waren wij als provincie zelf ook heel actief met keurmerken. Uiteindelijk strandde dat in mijn herinnering vooral omdat er onvoldoende belangstelling voor was vanuit de markt, omdat er al genoeg keurmerken waren en dat was vaak ook heel specifiek streekgebonden. Zo stond in de agenda Landbouw 2012 wat de provincie deed om het label Lekker Utrechts te ondersteunen. Wie kent hem niet? Lekker Utrechts. En te verbinden aan de landwinkels en andere aanbieders. Het goede nieuws is, ik heb het net nog even gegoogeld, Lekker Utrechts bestaat nog steeds. Het is inmiddels een florerende en bloeiende stichting die komend jaar twintig jaar bestaat. Dus ik zou daarom het CDA willen uitnodigen, voorzitter, om de motie Stichtse Heerlijkheid zodanig om te bouwen dat we als provincie niet zelf weer een nieuw keurmerk gaan lanceren, maar dat we als provincie opnieuw bezien of en hoe we het bestaande label Lekker Utrechts kunnen ondersteunen.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Dank u wel, de heer Schaddelee. Dat was ook het einde van uw betoog? Want u bent ook door uw tijd heen. Ik geef als eerste het woord aan de heer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Dank u, voorzitter. De motie beoogt natuurlijk ook om daar onderzoek naar te doen en wellicht dat er dan uit komt dat die labels er zijn. Waarom heb ik voor Stichts gekozen? Omdat Lekker Utrechts toch niet alleen in de provincie maar overal vooral uitgelegd wordt als van de stad Utrecht.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Wilt u daarop reageren, de heer Schaddelee, is het oké wat u betreft?

Arne Schaddelee: Ik hoor niet echt een vraag. Ik moet er nog even op kauwen.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Prima. Dan de heer Breur.

Jan Breur: Dank u wel, voorzitter. Het Lekker Utrechts kriebelde mijn nieuwsgierigheid eigenlijk wel. De vraag aan de heer Schaddelee, is dat echt een keurmerk of hebben we het hier over een label?

Mevrouw De Boer-Leijmsma: De heer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Nou moet je eigenlijk de SGP erbij vragen om een exegese te geven over wat een keurmerk of wat een label is. Voor zover ik heb kunnen zien, is het een stichting die in 2006 is opgericht en die echt streekproducten wil verbinden, dus de link wil leggen tussen de agrariër en de afnemer. Dat is volgens mij ook wat de motie van het CDA beoogt. Dus daar voorziet het in. Dat, denk ik.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Dan gaat u nu de laatste zin zeggen denk ik van uw betoog. U was klaar? Hartstikke fijn. Dan vraag ik onze gedeputeerde, mevrouw Sterk, of u meteen kunt antwoorden, want dit was het slot van het eerste termijn.

Gedeputeerde Sterk: Kan, maar daar heb ik denk wel even voor nodig. Ik verwacht nog wel wat discussie, maar dat is aan u.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: U heeft tien minuten, dus dat is aan de mensen zelf.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, hij was een trotse vader van een groot gezin, Jan Dorrestein, en op de dag dat wij hier spraken in de Staten over de landbouwvisie ging ik ook bij hem op bezoek om met hem te vieren dat er toekomst was voor een van zijn zonen die heel graag een biologisch landbouwbedrijf wilde beginnen. Dat konden wij als provincie mede mogelijk maken omdat we een boerderij hadden gekocht destijds die we konden doorverkopen met subsidie aan deze boer met als winst dat we ook nog eens een keer minder uitstoot hebben op Colland over Langbroek en ook nog eens een keer 7 hectare natuur erbij hebben. Ik was trots, want ik denk, dit is nou precies wat wij beogen en wat volgens mij ook de geest is van de landbouw- en voedselvisie die we vandaag met elkaar vaststellen. Ik hoop eerlijk gezegd, we zijn bezig met de kavelruil in dat gebied, dat we nog meer van dit soort succesvolle voorbeelden kunnen gaan benoemen. We hebben hier eerder gesproken, ook tijdens de commissiebehandeling, over het proces wat we met elkaar hebben doorlopen. Dat is best een hele lange weg geweest met heel veel gesprekspartners, met inwoners, met u als Staten verscheidene keren en u heeft zelf ook nog heel veel eigenaarschap getoond, vind ik, door zelf ook twee SPS-sessies zelfs te organiseren waar ik ook met veel belangstelling naar heb geluisterd. Vandaag is eigenlijk de eindfase van deze behandeling. Ik vind dan ook, gehoord hebbende alle reacties en dat weer verwerkt hebben, dat wij een stuk hebben liggen wat gewoon ook mooi in balans is, dat volgens mij de visies van de Staten goed in zich verenigt. Dat zal ook betekenen dat als het gaat over de advisering op de amendementen en moties, ik daar ook terughoudend in zal zijn. Juist omdat ik het belangrijk vind om die balans zo veel mogelijk vast te houden, omdat ik denk dat dat de uitkomst is ook van dit proces. Ik zal eerst alle amendementen behandelen, daarna de moties en dan nog kort ingaan op een aantal vragen. Want veel van de dingen die zijn gezegd, waren volgens mij ook vooral een uitdrukking van politiek standpunt van de fracties en hoeft volgens mij geen reactie van mij te hebben. Ik ga als eerste naar motie A25-1 van de BBB over UPLG weg ermee. Het zal u niet verrassen, denk ik, dat ik die ga ontraden. Ik weet dat de BBB zal zeggen, maar u heeft eerder wel eens gehad over moet het niet een andere naam krijgen, maar ik vind de geest van deze motie vooral uitstralen, we moeten hem eruit halen voor het draagvlak, maar ik ga niets afdoen aan het UPLG. Dat zou ook niet fair zijn, want dat biedt gewoon de kaders voor deze landbouw- en voedsel visie. Van die reden moet ik ook deze motie, of dit amendement, excuus, ontraden. De motie 25-2 van de BBB en SGP over een verdienmodel voor biologische boeren. Ook die zal ik ontraden, omdat wij volgens mij daar goede teksten over hebben staan in de kaderstellende notitie. U zei zelf, de markt moet leidend zijn. Da ben ik ook fundamenteel niet met u eens. De markt is zeer belangrijk. Daarom moeten we daar ook dat gesprek voeren. Maar we moeten ook zelf stappen durven zetten en durven stimuleren dat die transitie naar die biologische landbouw voor een deel van de boeren gewoon mogelijk wordt gemaakt. Dat is iets anders dan dat je zegt, de marktvraag is daarbij randvoorwaardelijk of leidend. Dat is wat ik u hoorde zeggen bij het indienen van deze motie.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: U heeft een interruptie van de heer Van Vuuren. Gaat uw gang.

Kees van Vuuren: Voorzitter, daarmee laat de gedeputeerde toch de biologische boeren, de huidige biologische boeren wel een beetje in de kou staan. Want als wij als overheid die biologische productie ontzettend gaan stimuleren en de consequentie daarvan is dat die marktprijzen dalen, wat zegt de gedeputeerde dan tegen die bioboeren?

Gedeputeerde Sterk: De gedeputeerde zegt wat we hier ook volgens mij hebben opgeschreven, dat wij met kennis en met subsidies proberen om die omschakeling te begeleiden en dat wij ook gesprekken aangaan, we doen het bijvoorbeeld ... U heeft het net gehad over die Stichtse Heerlijkheid. Dat is natuurlijk ook een instrument om te zorgen dat je ook producten van de boer naar de burger krijgt. Wij zijn natuurlijk op Rijksniveau actief. Ik vind het namelijk wel een belangrijk gesprek wat we met elkaar te voeren hebben. Maar vanuit de rol van ons als provincie vind ik niet dat wij

die marktvraag voorwaardelijk moeten stellen, maar wel dat we er alles aan moeten doen om te zorgen dat er ook een markt ontstaat voor de biologische landbouw.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Lijkt mij een helder antwoord.

Kees van Vuuren: Voorzitter, tot slot. Ik ben het ermee eens, goed dat de provincie daar ook op inzet, maar volgens mij is de conclusie wel dat de gedeputeerde wel tegen die biologische boeren dan zegt, sorry, als de prijzen er niet naar zijn, dan moet u het zelf maar uitzoeken.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, wij hebben gezegd, 15 procent biologische landbouw, dat is waar we naar willen streven. Daarbij sluiten we ook aan bij een Rijksambitie. Juist om daar samen in op te trekken, en ook het Rijk praat natuurlijk met deze marktsectoren, denk ik dat het een haalbare ambitie zal zijn. Ik blijf verder bij wat ik net al daarop heb gezegd.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Prima. Dan kunt u verdergaan.

Gedeputeerde Sterk: Dan gaan we door naar het amendement 25-3, wat extra aandacht vraagt voor de ondersteuning van gangbare landbouw. U had daar net ook al een debatje over. Ik denk dat het inderdaad goed is om te kijken hoe je bijvoorbeeld toegang voor gangbare boeren ook tot bepaalde natuurgebieden mogelijk kunt maken. Dat is het andere amendement wat er ligt. Omdat je daar ... Dat wordt nog weleens vergeten. Daar gaan ook nog wel eens dingen mis, dat gangbare boeren daar dan eens niet voor in aanmerking komen. Dus ik denk dat het een belangrijk signaal is om dat gewoon expliciet ook op te nemen in deze landbouwvisie en daarom wil ik deze motie of dit amendement overnemen. Daarmee heb ik ook al iets gezegd over amendement 25-4.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Sterk, er is toch nog een interruptie van de heer Van Vuuren over het vorige amendement, denk ik.

Kees van Vuuren: Sorry, voorzitter, daar ben ik weer. Want ik wil eigenlijk dezelfde vraag die ik aan het CDA en de VVD ook stelde met betrekking tot het amendement, zou het niet een mooie toevoeging zijn om daar ook eigenlijk aan toe te voegen van, zouden we niet ook ruimte moeten geven voor die innovaties op het boerenland? Ook als het gaat om die gangbare landbouw. Want nu is het heel erg ... Het amendement heel erg gericht op het beëindigen van de agrarische activiteit. Volgens mij is dat toch niet de richting die we met elkaar op willen. Ik ben benieuwd hoe de gedeputeerde daarnaar kijkt.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik ga natuurlijk niet over wat er in een amendement staat. U weet, onze visie op innovatie, dat is ook een van de ambities die we hebben en ook van de zaken die we in de landbouwvisie benoemen. Er zijn ook andere amendementen over ingediend en daar zal ik zo dadelijk ook wat over zeggen.

Kees van Vuuren: Maar u zou er dus niet negatief tegenover staan als we dat nog zouden toevoegen aan het amendement?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Sorry. Het gaat allemaal via mij, via de voorzitter. Inderdaad, u geeft nu tekstsuggesties voor het amendement aan de gedeputeerde. Daar wil ik haar ook even tegen beschermen, want daar gaat ze inderdaad niet over. Haar antwoord was volgens mij helder. Dus als u nu nog een vraag heeft aan de gedeputeerde, kan dat. Dat is dan uw derde vraag in deze interruptie.

Kees van Vuuren: Voorzitter, het is ook maar gewoon even een checkvraag bij de gedeputeerde van, zou ze dat kunnen ondersteunen als we dat doen? Volgens mij is daar het antwoord op ja. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dat heb ik niet gehoord. Volgens mij hoeft zij daar nu ook niet geen antwoord op te geven. De heer De Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, ... deze microfoon zojuist in verwarring. Dus ik hoop dat gedeputeerde mij dan kan helpen. Ik hoor de gedeputeerde te zeggen van, gangbare boeren vallen er soms nog wel eens buiten, dus daar helpt dit amendement dan bij. Kunt u een voorbeeld geven, wat concrete duiden, waar vallen ze dan precies buiten? En wat corrigeert dan dit amendement? En als we dit amendement dan aannemen, is dat niet noodzakelijk om de gangbare boer ook helder te definiëren wat u betreft, via de voorzitter?

Gedeputeerde Sterk: Dat laatste lijkt mij op zich belangrijk, maar volgens mij zou je kunnen zeggen, dat zijn alle boeren die geen Skal-certificering hebben. Dan heb je volgens mij een duidelijke definitie daarvan. Het voorbeeld wat ik net noemde, dat heeft bijvoorbeeld met pachten te maken, dat biologische gronden altijd in aanmerking komen voor biologische landbouw, terwijl je juist soms ook boeren hebt die graag die omslag willen maken. Dat zijn gangbare boeren die een omslag willen maken in hun bedrijf en dan bijvoorbeeld daar geen aanspraak op kunnen maken, waardoor ze eigenlijk ook in die omslag bemoeilijkt worden. Ik denk dus dat je het kijken naar gangbare boeren, en dat is volgens mij een hele grote groep, dat dat inderdaad een belangrijk accent zou kunnen zijn.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende voor u?

Kees van Vuuren: Tot slot, voorzitter. Helder antwoord. Dus dat betekent dat zonder het amendement de visie daar niet voldoende voor was ingericht, want dit amendement is dus noodzakelijk om dat te corrigeren. Ik twijfel daar gewoon heel erg aan en ik wil daar wel duidelijkheid over, voorzitter.

Gedeputeerde Sterk: Ik denk dat dit amendement nog meer expliciteert dat het ook belangrijk is om juist ook voor de gangbare landbouw ook oog te hebben in de ontwikkeling van wat wij hier met elkaar voorstaan.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Adriani.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. Ik heb een vraag van orde, want het debat gaat nu over de vraag of het amendement van het CDA nog aangepast zou kunnen worden, om daar innovaties aan toe te voegen. Het CDA heeft geen spreekbeurt meer. Op welk moment weten wij of het amendement inderdaad aangepast is? Want het is voor onze afweging wel van belang om dat te weten.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ten eerste heb ik net al even gezegd dat de tekst van de amendementen, daar gaat de gedeputeerde niet over. Er komt straks ook nog een tweede termijn. Misschien komt er ook nog een schorsing tussen. Maar dan heeft u in ieder geval nog gelegenheid om de juiste versies van de amendementen tot u te nemen. Mevrouw Sterk, gaat u verder.

Gedeputeerde Sterk: Dank u wel, voorzitter. Dan kom ik bij een aantal amendementen door de Partij voor de Dieren ingediend.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Sorry, mevrouw Sterk. Neem me niet kwalijk. Maar de heer Westerlaken, wilt u een interruptie of heeft u iets anders?

Chris Westerlaken: Ik heb een vraag over de orde. Ik heb net al gevraagd van, ik krijg nog een tweede termijn en even misschien voor de helderheid, bestaat die tweede termijn uit een vaste tijd voor iedereen van twee minuten, of zegt u van, dat is van uw standaard spreektijd?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Het is binnen de standaard spreektijd. Dan heeft u geen tijd meer. Misschien kunt u dan een van die mede-indieners vragen, als u dat wilt.

Chris Westerlaken: Voorzitter, dat is wel een probleem, want dan hebben we net gemerkt dat vaak vragen worden gesteld aan niet mede-indieners, dat er niet gereageerd wordt op mijn verhaal wat ik gehouden heb, waarin duidelijk een heldere uitleg was. Dat betekent dat ... Ik heb een aantal antwoorden. U hebt ook vragen aan mij gesteld, maar die kan ik dan niet kwijt.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ik heb het probleem begrepen. We gaan even nadenken over een oplossing voor dit probleem en ik wil nu graag weer verdergaan met het betoog van mevrouw Sterk. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Dank u wel, voorzitter. Ik zei net, we komen nu bij een aantal amendementen die de Partij voor de Dieren heeft ingediend, dus die wil ik ook achter elkaar behandelen, te beginnen bij 25-4 over de eerste ambitie. Die wil ik ook ontraden. Ten eerste omdat u een nieuwe term hier introduceert, dierinclusief, en dat roept in ieder geval een heleboel vragen op. Volgens mij is de term die wij eerder hadden, dierwaardig, helder genoeg en hebben we daar ook het nodige over gezegd. Ik denk dat duurzaam zoals u deze hier formuleert breder is dan ... Tenminste, dat wij hem breder bedoelen dan u hem hier zo toespitst. Dus om die reden wil ik hem ontraden. Dan heeft u een amendement ingediend op de tweede ambitie. Ook die wil ik ontraden, omdat u aangeeft dat ook zijinstromers met

behulp van subsidie moeten worden geholpen, maar het gemeenschappelijk landbouwbeleid geeft die mogelijkheid niet. Dus daarmee kan ik deze motie ook niet positief adviseren.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Mevrouw Batteau wil interromperen.

Jesseka Batteau: Dank u wel, voorzitter. Excuus, ik reageer dus op het eerste amendement. Ik was even te laat. Duidelijk. Het antwoord wat betreft die inclusief. Daar kunnen wij nog over nadenken. Dus dat zouden we kunnen aanpassen. Maar ik hoor eigenlijk geen bezwaar tegen de eerste zin, namelijk dat wij streven naar een landbouw zonder dierenleed, dus biologisch en plantaardig, dat dat ons streven is. Dus is daar dan geen bezwaar tegen?

Gedeputeerde Sterk: Daar heb ik net over gezegd dat ik daar dus ook een bezwaar tegen heb, omdat je daarmee heel erg stuurt op mogelijk vooral biologisch en plantaardig terwijl duurzaam volgens mij breder is dan dat.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Is dat voldoende voor u? Goed. Gaat u verder.

Gedeputeerde Sterk: Ik ben dan inmiddels bij ambitie 4. Dat is amendement 25-6 en die wil ik ook ontraden. Vooral vanwege het woordje prioriteert. Dat is volgens mij ook niet in lijn met wat wij willen. Want, kijk, systeeminnovaties en ook ... Laat ik anders beginnen. Technische innovaties kunnen juist heel erg behulpzaam soms zijn om andere doelen te halen en gaan juist soms samen ook met systeem innovatie. Om een voorbeeld te noemen, het meten van emissie, dat is eigenlijk een technische innovatie die je doet om weidegang bijvoorbeeld te bepalen. Dat willen we gaan gebruiken onze doelvoorschriften. Daarvoor heb je een ... Dat is een technische innovatie. Die kan dus heel wezenlijk zijn juist om ook andere doelen te halen. Dus volgens mij moet als je kijkt naar innovaties altijd het doel centraal staan. Wat wil je ermee bereiken en hoe halen we dat hiermee? Dat kan een technische innovatie zijn samen met een systeeminnovatie, maar ik zou daar geen prioriteit in willen aanbrengen.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Gaat u vooral door, want zolang mevrouw Batteau ...

Gedeputeerde Sterk: Ik zag mevrouw Batteau een onttrekkende beweging maken, dus excuus dat ik dan ... 25-7 over ambitie 6. Die kan ik positief adviseren. Daar wilde ik het dan maar even omwille van de tijd bij laten. Dan amendement 25-8. Ook die wil ik ontraden. Ik vind eerlijk gezegd dat de tekst die wij hebben daar al heel helder over is. Net kwam ook al uit het debat naar voren, we hebben eigenlijk nauwelijks ruimte hier voor biologische akkerbouw en om dan nu eigenlijk een heel nieuw element toe te gaan voegen in deze visieomschakeling naar zo veel mogelijk biologische akkerbouw, volgens mij gaat het dan een beetje uit balans in de discussie die wij hebben gevoerd om hiertoe te komen. Dan kom ik bij het amendement van UtrechtNu!, 25-9. Ik moet toch eerlijk zeggen dat u wel een enorme karikatuur maakt van wat wij hier doen. Ik snap dat het voor het debat misschien heel aantrekkelijk maakt, maar ik zou daar toch een beetje afstand van willen nemen. Ik denk juist dat er echt een samenhang zit tussen een verdienmodel van de boeren, dat we tegen voedselverspilling zijn en dat dat ook samen kan gaan met voedselzekerheid en dat is juist waartoe we willen bijdragen. Dus ik ga dit amendement ook ontraden.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Mevrouw Van Gilse, u wilt hierop reageren.

Juliëtte van Gilse: Iets ervoor, want als ik het goed heb gehoord dan adviseert de gedeputeerde het amendement A25-7 positief en wilde vanwege de tijd daar niet op ingaan. Maar ik vind het toch wel fijn om te horen waarom amendementen wel of niet positief worden geadviseerd eigenlijk.

Gedeputeerde Sterk: Ik adviseer dat positief omdat natuurlijk ook de versterking van de natuur, biodiversiteit en groenblauwe dooradering een belangrijke pijler is. Ik heb net het voorbeeld geschetst van Jan Dorrestein, waarin je dit ook terugziet. Dus ik heb daar geen bezwaar tegen. Dan amendement 25-10, dat is van Volt. Ook die wil ik ontraden en eigenlijk vooral om een heel principieel iets. U gaf eigenlijk zelf het argument, want u pleitte voor regeneratieve landbouw. Dat is bij uitstek een vorm van landbouw die juist de natuur en de landbouw samenbrengt. Daarom denk ik dat we juist moeten kijken naar die koppelmogelijkheden om natuur en landbouw samen te brengen en niet een strikte scheiding moeten gaan aanbrengen tussen landbouw en natuur. Dus daarom ontraad ik dat amendement. Dan amendement 25-11, dat gaat over de chemische bestrijdingsmiddelen. Ik snap op zich de geest van uw amendement, maar ik denk dat dat juist al in deze visie zit voldoende. Wij zijn op andere fronten, bijvoorbeeld bij de Kaderrichtlijn Water, ook al bezig om dit verder uit te werken. Ik vind eigenlijk deze ook veel te veel toegespitst op allerlei stoffen die u benoemt. Om die reden zou ik hem willen ontraden. Dan kom ik bij amendement 25-12, streven naar vijftien ... Sorry ik moet even kijken. Naar 25 procent biologische landbouw. Ik denk dat dat echt te ambitieus is. Ik wil me juist graag

aansluiten bij ook de ambitie die het Rijk heeft. Volgens mij hebben we hier ook al tijdens de commissievergadering veel over gesproken, dus daarom ontraad ik hem. Voorzitter, dan ga ik naar de moties. Dan kom ik als eerste bij motie 25-2 over de toekomst voor en door onze jonge boeren. Kijk, er zijn al wel financiële instrumenten beschikbaar ter ondersteuning van de financiële overname voor boeren bij bedrijfsovername. Dat zei volgens mij de ChristenUnie ook net al in het debat. We moeten ook constateren dat het Rijk een instrument had waar juist pas wel naar buiten kwam dat het eigenlijk helemaal niet succesvol was. Dat was ook een kredietfaciliteit. Niettemin denk ik dat het wel goed is om ... Ik hoor namelijk wel ... Ik heb pas ook met NAJK gesproken, die geven wel aan, het is wel echt een ingewikkeld iets voor jonge boeren als je het bedrijf over wil nemen. Je wil misschien ook nog wel een omslag maken in dat bedrijf om daar een vorm van financiering voor te vinden. Dus ik zou willen aangeven dat wij bereid zijn om in dat gesprek te gaan met de jonge boeren, maar ook met zijinstromers, zeg ik daar maar even bij. Want ook dat is denk ik een belangrijke groep, kwam ook uit de commissievergaderingen naar voren, hoe wij ze kunnen ondersteunen welke knelpunten daar zijn. Kijk, en hoe we dat terugkoppelen, wij gaan inderdaad niet over de SPS-sessies, dus dat moet u denk ik op een andere manier misschien formuleren. Ik geef ook aan dat we dat zullen doen op een manier die passend is bij onze rol en de middelen die wij hebben.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Er is een interruptie van de heer Adriani. Gaat uw gang.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. In de eerste termijn van de Staten was ook een beetje de discussie, zijn we niet allang in gesprek met jonge boeren? Wat gaat u meer doen dan u al doet op dit moment als deze motie wordt aangenomen?

Gedeputeerde Sterk: Volgens mij vraagt deze motie vooral ook om in beeld te brengen welke knelpunten er precies zijn. Die zou ik graag voor u op een rijtje willen stellen om dat ook met u te wisselen. Dat gesprek gaat inderdaad al langer, want we hebben een speciale jonge boeren-groep binnen de provincie, met wie we op regelmatige basis ook van gedachten wisselen.

Hans Adriani: Dus u gaat dat gesprek toespitsen op de vraag uit de motie in een omgeving waarin u dat gesprek op zich al wel voert?

Gedeputeerde Sterk: Zeker. En dan ook wel vanuit de mogelijkheden die wij als provincie hebben, de rol die wij daarin spelen en ook de middelen die wij daarvoor hebben. Want sommige zaken zullen toch ook, dat kredietfonds lag bij het Rijk. Dat is denk ik ook een veel passender plaats dan bij ons. Maar ik denk dat het goed is om dat wel met elkaar in beeld te brengen. Dat is volgens mij wat deze motie ook vraagt. Dan ga ik door naar de motie 25-4 over de Stichtse Heerlijkheid. Wat moet ik daar nou van zeggen? Er is al heel veel gediscussieerd over de veelheid aan keurmerken die er zijn, en ook wel over de rol die je als provincie nu hebt. Het klopt inderdaad dat wij eerder, maar dat is echt al wel een decade, wilde ik zeggen, dus meer dan tien jaar geleden dat we het hebben onderzocht en ik zou niet willen zeggen dat wat toen niet werkt nu ook niet werkt. Niettemin constateer ik ook dat we een aantal streekproducten al hebben, maar er is ook een keurmerk van een provincie die wel werkt, dat heet Zeker Zeeuws. Daar heeft de provincie ook wel een rol in, al is hij volgens mij niet trekker geweest van het initiatief. Waar mijn zorg een beetje zit, is inderdaad gewoon even heel plat capaciteit voor dit punt. Want wij hebben te maken met maatregelenpakketten. Ik heb het hier al vaker gezegd. Daar is het echt alle hens aan dek op dit moment. Dat heeft wat voor mij betreft iets meer prioriteit nog dan zo'n keurmerk, hoewel ik het wel heel sympathiek vind en me ook kan voorstellen dat het wel bijdraagt aan het in beeld krijgen van producten die je als consument kunt kopen die uit de provincie komen en bijdragen ook aan het verdienmodel van boeren.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Er is een interruptie van de heer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik ga toch even van het geitenpaadje gebruikmaken, in ieder geval om de gedeputeerde te bedanken voor de uitleg die zij heeft gegeven over ons amendement en eigenlijk ook impliciet over de motie Gangbare boeren, buurboeren, waarom dat zo belangrijk is. Dus alle vragen die daarover gesteld zijn, heeft de gedeputeerde voor mij beantwoord. Dat betekent dat ik die niet meer in mijn tweede termijn hoeft te doen. Maar ik heb nog wel een vraag of eigenlijk meer, het is een vraag. U bent het ongetwijfeld met me eens dat we in de provincie ook moeten komen tot ontschotting en dat als het gaat over boeren en onderzoeken die bijvoorbeeld leiden tot het instellen van een keurmerk Stichtse Heerlijkheid dat het niet alleen moet komen uit de pot financiën voor landbouwactiviteiten, maar dat dat ook een economische activiteit is en dat er best gebuurt kan worden bij de gedeputeerde economie.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik denk dat de vraag is of ik kan gaan buurten bij mijn ... Wat ik in ieder geval kan toezeggen, is dat ik even met hem in gesprek ga en dat wij daar schriftelijk even kort op zullen terugkomen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Zegt u dat ook toe?

Gedeputeerde Sterk: Dat was een toezegging, voorzitter.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dat lijkt me mooi. De heer Fiscalini, gaat uw gang. Sorry. Waar het hart van vol is.

De heer ...: Ik hoor nu dat de ene gedeputeerde met de andere gedeputeerde gaat praten over bestemmingen van begrotingen. Maar wij stellen de begroting vast met de doelen die daarbij horen. Dus is hartstikke leuk dat die gedeputeerden praten, maar dit gaat niet gebeuren.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ik hoor geen vraag. Maar bedankt voor uw opmerking. U bent bijna door uw tijd heen, maar u bent ook bijna klaar denk ik.

Gedeputeerde Sterk: Dat klopt. zeker, voorzitter. Ik ben nu bij motie 25-5 over Maak investeringen innovaties in landbouw inzichtelijk. Daar heb ik eigenlijk net al het nodige over gezegd, dus daar wil ik eigenlijk ... In relatie tot het amendement wat daar ook over lag. Daarom wil ik ook deze motie ontraden.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: U heeft misschien ook gezien dat de heer Adriani inmiddels bij de interruptiemicrofoon.

Hans Adriani: Voorzitter, dank. Want of ik heb niet goed opgelet of ik heb nou uiteindelijk niet het definitieve oordeel over de Stichtse Heerlijkheid van de gedeputeerde gehoord, want ik hoorde haar zowel hele positieve als wat kanttekeningen bij zetten.

Gedeputeerde Sterk: Ik zou zeggen, oordeel Staten.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dan mevrouw Batteau. Over hetzelfde onderwerp of een ander?

Jesseka Batteau: Over een ander onderwerp. Tenminste, het gaat over onze motie, waar ik even op reageer, omdat er wel een onderscheid is tussen het amendement die wij voorstellen. Daar zeggen we, prioriteren van bepaalde innovaties, wat overigens niet uitsluit dat ook technische innovaties als dat ecologisch doel dient ook meegenomen kunnen worden. Dus dat wilde ik even verhelderen. Maar mijn vraag is eigenlijk, in de motie roepen we tot iets anders op en dat is eigenlijk in kaart brengen hoe we de middelen besteden. Dus dat is een andere vraag die voorligt aan de gedeputeerde. Dus ik wil wel vragen aan de gedeputeerde om daarop te reflecteren.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik weet niet hoe zinvol dat is. Dus wij proberen natuurlijk een afweging te maken richting doelen waarom we bepaalde subsidies willen inzetten. Daar proberen we ook een goede balans in te hebben. Het sec in beeld brengen van wat je aan welke innovatie geeft, geeft natuurlijk geen beeld van het beleid wat erachter zit. Daarom zou ik dit dus willen ontraden. Overigens, er was ook nog een vraag van, waar kunnen we deze subsidies allemaal vinden? Die kunt u allemaal vinden en ik zal zorgen dat u die link nog even krijgt, dus de mogelijkheden voor die innovatiesubsidies. En nog even ten slotte, voorzitter, dat ik bezig ben met de notitie over innovatie. Daar hebben we het tijdens de commissiebehandeling ook over gehad, want toen was er ook een vraag van Volt daarover. Ik heb er toen wel bij gezegd dat ik in de bijlage iets zal zeggen over hoe die toekenning is op dit moment.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Batteau, is dat voldoende beantwoord?

Jesseka Batteau: Nog even één vervolgvraag. Dus in die bijlage staat hoe die toekenning is. Zit daar dan ook een afweging bij? Dus we kunnen navolgen waarom bepaalde keuzes daarin gemaakt worden voor de ene innovatie tegenover de andere innovatie.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, dan vraagt u wel heel veel, want dat is natuurlijk GS die dat doet binnen de kaders die wij meekrijgen. Ik heb net u geprobeerd om iets van die kaders te schetsen waarom wij soms bepaalde keuzes daarin maken. Dus, kijk, die notitie is er natuurlijk wel juist ook gericht om duidelijk te maken, hoe kijken wij tegen innovatie aan? Als ik dat zo mag uitleggen, als dat een soort toelichting geeft van hoe we dan dat vervolgens natuurlijk ook vertalen in de subsidieregelingen die we hebben en die soms ook natuurlijk nationaal zijn vastgesteld, dan is dat een positief antwoord.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mijnheer De Jong.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Sorry. Het ging wat snel. Ik moet er soms ook heel even op kauwen. Maar nog even een laatste vraag aan gedeputeerde op de antwoorden twee. Eén over de biologische landbouw. Duidelijk. Maar wat dat amendement van ons beoogt, is dat als stip op de horizon te zetten om in ieder geval te kijken of we zo snel mogelijk daarnaar kunnen streven. Ziet de gedeputeerde in ieder geval in 2050 kans dat we een kwart van de landbouw biologisch hebben gemaakt, of is dat bij voorbaat wat de gedeputeerde betreft kansloos, of zou dat een strevenswaardig doel kunnen zijn? De tweede gaat over die verdeling natuur en landbouw. Dat ging mij een beetje te snel. U zegt van, strikte scheiding. Regeneratieve landbouw valt nog onder beide. Dat vinden wij ook. Maar wat we eigenlijk voornamelijk willen voorkomen, is dat in 2050 nog het overgrote deel, 57 procent van ons land, in gebruik hebben door enkel landbouw zonder dat daar de natuur goed is geïntegreerd, dus we willen een ... Regeneratieve landbouw zou in beide categorieën kunnen vallen in die verdeling. Dat je wel dus ongeveer op gelijke hoeveelheden ...

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Wat is uw vraag aan mevrouw Sterk?

Amos de Jong: Ik doe er misschien een beetje lang over, voorzitter, maar wat ik probeer te zeggen, is, ziet gedeputeerde in 2050 ook een scenario voor zich dat we met inachtneming van die definitie dan wel ongeveer evenveel natuurgrond als landbouwgronden hebben?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dat zijn twee vragen.

Gedeputeerde Sterk: Die laatste vraag moet ik u het antwoord echt schuldig blijven, omdat ik gewoon principieel daar anders tegen aankijk en dat heb ik u volgens mij net aangegeven. Op uw eerste vraag, ik denk dat het al ingewikkeld is om naar die 15 procent nu te streven. Als je dat zou halen, je zou doorontwikkelen naar 2050, dan zou je op 35 procent kunnen komen. Maar dat is natuurlijk heel erg afhankelijk van de mogelijkheid die boeren krijgen om biologisch te worden en dat heeft ook te maken natuurlijk met de marktprijzen die er voor de biologische producten wordt geboden. Dus ik durf daar geen uitspraak over te doen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Kunt u het daarmee doen?

Amos de Jong: Voorzitter, geen uitspraak over doen, maar we hebben het natuurlijk vandaag wel over de ambitie. Dus volgens mij kunnen we wel een uitspraak maken over wat onze ambitie is in 2050, dus dat zouden we misschien nog kunnen horen. Wij hadden ook nog een toezegging gevraagd voor koolstofslag. Komt die nog? Dank.

Gedeputeerde Sterk: De ambitie is voor 2030 in ieder geval 15 procent en daar zou ik op dit moment ook niet verder in willen gaan. Maar natuurlijk wel om biologische landbouw door te ontwikkelen, maar daar plakken we geen streefpercentage op. Dan klopt het, uw vraag rond die koolstofslag, maar die toezegging heb ik al gedaan in het commissiedebat dat we daarop terug gaan komen bij het uitvoeringsprogramma. Net als u vraagt toen of de kleine boeren en ook over de mogelijkheden om via ruimtelijke ordening meer mogelijkheden voor agrarische sector te creëren. Dus daar kom ik op terug. Die toezegging had u al. De SGP vroeg nog even of ik mij ook op Europees niveau in wil zetten voor RENURE, zeg ik maar even. Die toezegging doe ik, want dat is ook inzet van de Nederlandse delegatie op dit punt. Ten slotte had de VVD nog vragen over, maar die streefpercentages, hoe dwingend zijn die? Het zijn geen doelen? Het zijn ... Het is iets waar we naar willen streven. Het zijn denk ik ook realistische cijfers. Natuurlijk kunnen we ze bijsturen als we ergens merken dat het gewoon niet goed loopt. Dingen gaan altijd in vrijwilligheid. We gaan mensen niet opleggen dat ze bepaalde dingen moeten gaan eten. Die keuzevrijheid blijft ook in dit huis altijd mogelijk. Dat was het, voorzitter.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng, mevrouw Sterk. Ik geloof dat er nog één interruptie komt.

De heer ...: Dank u wel, voorzitter. Het is geen interruptie. Ik had ook nog een vraag gesteld over dat wij vinden eigenlijk dat Nederland zo klein is en dat eigenlijk in Nederland alles bijna lokaal is. Wat is uw kijk daarop?

Gedeputeerde Sterk: Ik kan daar nu een hele filosofische verhandeling over gaan houden, maar volgens mij als wij hier over lokaal spreken als provincie, dan bedoelen wij wat hier in de provincie Utrecht en misschien nog een beetje aan de randen daarvan wordt geproduceerd. Die keten proberen we te verkleinen en soms kan het ook nog een provincie daarnaast zijn, maar zo vullen wij die term lokaal in.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Dank u wel, mevrouw Sterk. Dan wil ik eigenlijk voorstellen om nu toch de lunchbreak te nemen. Anders wordt het wel heel erg laat. Dan doen we dat tot 13.45 uur. Dan kunnen we allemaal nog even nadenken over die tweede termijn. Ik wil u ook alvast een tip geven voor vanmiddag, voor de verdere debatten. Hou er rekening mee dat binnen uw spreektijd dus ook de tweede termijn zit. Dus bewaar een minuutje voor het geval je nog vragen krijgt. Eet smakelijk en tot 13.45 uur. Dames en heren, wij gaan verder met de Statenvergadering. Dus als u allemaal uw plek in wilt nemen. Dames en heren, we gaan verder met de Statenvergadering. De gesprekken die nog afgerond moeten worden, da mag in Bobs Bar. Anders verwacht ik van u dat u weer meedoet met de vergadering. Dan zijn we bij agendapunt 9, het Statenvoorstel Ambities landbouw en voedsel in de provincie Utrecht voor 2050. Eerste termijn is geweest en we hebben de beantwoording van de Gedeputeerde Staten gehad en we gaan nu over tot de tweede termijn. Ik wil even inventariseren, wie zou het woord willen in de tweede termijn? Of zal ik alle partijen weer even aflopen? Volgens mij hoeft niet iedereen dat. Als eerste wil ik overigens eventjes de Partij voor de Dieren Jessica Batteau het woord geven om nog even iets te corrigeren uit de eerste termijn, wat betreft het indienen van haar ambities en amendementen. Vervolgens geef ik ook ... Nee? Oké. Gaat uw gang.

Jesseka Batteau: Dank u wel, voorzitter. Ik begreep dat het niet helemaal helder was welke amendementen we hadden ingediend en welke moties, dus die zal ik nu even ter verheldering opnoemen. De amendementen die we hebben ingediend, is A25-4, Inzetten op biologisch en plantaardig als overkoepelende ambitie. A25-5, dat gaat over ambitie 2, Goed verdienenmodel voor natuurinclusieve boeren en daarmee sturen we ook op steun voor zijinstromers en pionieren. A25 nummer 6, het prioriteren van systeeminnovaties in de landbouw, dus dat we een goede keuzes maken als we onze middelen en subsidies inzetten daarvoor. En A25-7, was een positief advies, dat is Versterking natuur als belangrijke pijler bij ruilverkaveling en herindeling van landbouwgrond. Tot slot qua amendementen A25-8, dat gaat over landbouw zonder dierenleed. Dus dat gaat over dierwaardige veehouderij. Verder hadden wij een motie en dat ging over het verzoek om investeringen in innovaties in kaart te brengen en daar een afwegingskader aan te koppelen.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Dank u wel. Dan is zijn bij deze amendementen en de motie ingediend. Dan gaan we nu over op de tweede mij. Volgens mij hoefde niet iedereen weer het woord te voeren. Geef ik als eerste nu GroenLinks het woord. De heer Hart.

De heer Hart: Ik ben in de comfortabele positie dat ik nog wat spreektijd over heb. Dank u wel. Maar ik hou het kort, want ik wil de gedeputeerde bedanken voor de zeer heldere, korte, directe uitleg bij het een en ander. Flinke klus, maar reuze bedankt.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Dank u wel. Dan de BBB, de heer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde eigenlijk de tweede termijn even gebruiken om onze motie met betrekking tot de jonge boeren nog even te benadrukken dat daarbij beslispunt 3 inderdaad staat dat het een door PS te organiseren SPS-sessie moet zijn waarin de resultaten van het onderzoek teruggekoppeld worden. Dus ik denk dat we daar met elkaar wel op die manier uit kunnen komen. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel. Nog andere woordvoerders voor de tweede termijn? Mevrouw Batteau, Partij voor de Dieren.

Jesseka Batteau: Eén opmerking ten aanzien van ambitie 7, dus landbouw zonder dierenleed. We begrepen vanuit de beantwoording van de gedeputeerden dat er bezwaar werd gemaakt tegen onze term natuurinclusieve akkerbouw, die zin. Die overwegen we om eruit te halen, zodat het alleen nog gaat over die ambitie om dierenleed te verminderen door bestaande veehouderijen te stimuleren om het natuurlijke gedrag van dieren centraal te zetten.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Dank u wel. Nog andere partijen behoefte aan de tweede termijn? Dat is niet het geval. Dan sluit ik hiermee agendapunt 9 af.

SV Tenderregeling Groen Groeit Mee

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Dan gaan we over naar agendapunt 10, Statenvoorstel Tenderregeling Groen Groeit Mee. Ook hier geven we eerst het woord weer aan de partijen die een motie of amendement indienen. Dat zijn achtereenvolgens de ChristenUnie en de SGP. Dus als eerste nodig ik uit mevrouw Kennedy namens de ChristenUnie haar amendement toe te lichten.

Simone Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor het woord. Wij zijn heel erg tevreden over het Statenvoorstel om 10 miljoen euro beschikbaar te stellen in de tenderregeling voor Groen Groeit Mee, omdat wij grote voorstander zijn van Groen Groeit Mee. Maar in de tenderregeling zelf staat dat je dan alleen maar aan twee van de vijf groene voorwaarden of waarden hoeft te voldoen om subsidieaanvragen te kunnen krijgen. Wij dachten dat die eerste waarde, zoals die was geëxpliciteerd, toch wel heel belangrijk was, namelijk het publiektoegankelijk maken van het groen en de natuur die daardoor wordt gecreëerd. Daarom hebben wij een amendement ingediend om die eerste waarde leidend te laten zijn, dus dat subsidie verstrekt wordt voor activiteiten die aantoonbaar bijdragen aan publiektoegankelijk of beleefbaar groen. Daar is regionaal groen even uitgehaald, omdat wij namelijk ook willen dat het mogelijk moet zijn om initiatieven waarin groene corridors of natuur wordt toegevoegd in een nieuwbouwwijk, dus niet in de regio, maar in de nieuwbouwwijk die dan wordt gebouwd, ook voor subsidie in aanmerking zouden mogen komen. Dus activiteiten die aantoonbaar bijdragen aan publiek toegankelijk of beleefbaar groen waarbij de inwoners van de nieuwbouw op korte afstand toegang hebben tot landschappen of natuur met een kwaliteit die aansluit bij de recreatieve wensen en behoeften en waarbij kwetsbare natuurgebieden worden ontlast. Dat laatste waarbij kwetsbare natuurgebieden wordt ontlast, hebben we er wel in staan. Niet alles hoeft platgetreden te worden. Kwetsbare natuurgebieden mogen er ook zijn, maar het is wel voor de mensen en de inwoners van deze nieuwbouwprojecten. Met dit amendement hebben we dit duidelijker proberen te expliciteren. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng. Er is een interruptie. Dus als u nog even zou willen blijven staan. De heer Van Vuuren, gaat uw gang.

Kees van Vuuren: Voorzitter, dank. We hebben het in de commissie ook over gehad, van wat verstaan we onder die publieke toegankelijkheid? Kijk, een deel van de zaken waar subsidie op aangevraagd kan worden, is ook erfplanting en dat soort zaken, dus ook op het boeren erf. Door dit nu ... De publieke toegankelijkheid als randvoorwaarde te stellen, hoe verhoudt zich dat dan tot die erfplanting en de dingen die op het boeren erf plaatsvinden?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Kennedy.

Simone Kennedy-Doornbos: Dank u wel. Het gaat ook om het beleefbaar zijn, maar het moet wel publiek een voordeel hebben, voor het publiek, voor de mensen die daar komen wonen. Of dat het aanzicht daardoor, de biodiversiteit toeneemt en dat het ook direct in de buurt is van de wandelpaden of de fietspaden, maar dat het wel recreatief ook ontsloten wordt. Dus daarover is ruimte, ook als ons amendement wordt aangenomen, is die ruimte er wel, omdat we het hebben over beleefbaar en ook over de natuurwaarden behouden. Alleen ik laat dat ook nog eventjes over misschien aan gedeputeerde om daar een reactie op te geven.

Kees van Vuuren: Dus om even heel scherp te maken, dat betekent dus niet dat u met uw amendement wilt dat boeren hun erven of hun weilanden beschikbaar stellen voor wandelpaden of klompenpaden of hoe ze het allemaal kunt noemen.

Simone Kennedy-Doornbos: Ik denk dat als initiatieven worden ingediend waarbij boerenland wel beschikbaar wordt gemaakt voor bijvoorbeeld een klompenpad tegenover een initiatief waarbij het alleen maar zichtbaar is, de natuur, dat dat wel tegen elkaar zal worden afgewogen en dat publieke toegankelijkheid, zoals een klompenpad, dan wel een grotere waardering zal krijgen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel, mevrouw Kennedy. De heer Van Vuuren is ... Er komt toch nog een introductie van de heer Westerlaken, dus u mag nog steeds blijven staan. Gaat uw gang, mijnheer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Dank u, voorzitter. Even doorgaande toch op dat beleefbare en publiektoegankelijk. Dus het is wel een rangorde voor u. Er is een rangorde. U zegt, publiektoegankelijk is belangrijker dan beleefbaar. Vervolgens hebben we nog vier andere criteria die in samenhang met in ieder geval de eerste, want die vinden het belangrijkste ... Of lees ik het dan verkeerd? Ik wil echt daar helderheid over hebben. Want inderdaad, ook bij de blauwgroene diensten en weet ik veel kun je ook Groen Groeit Mee gaan regelen. Maar dat kan zijn inderdaad wat de heer Van Vuuren zegt dat de boeren die mensen liever niet over het erf hebben of over hun land hebben. Maar ik hoor u zeggen, als er een klompenpad bij of als er een fietspad langs gelegd wordt, dan heeft dat wel onze voorkeur.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Kennedy.

Simone Kennedy-Doornbos: Op zich staat er inderdaad geen rangorde in dit amendement. Er staat publiektoegankelijk of beleefbaar groen en er staat, waarbij nieuwbouw op korte afstand, inwoners van nieuwbouw op korte afstand toegang hebben tot kwetsbare ... Tot landschappen of natuur, maar ook dat kwetsbare natuurgebieden worden ontlast. Dus er is geen rangorde. Maar alle subsidieaanvragen zullen worden beoordeeld. Er is een commissie en die commissie die zal kijken naar dit overkoepelende criterium en de vier andere groene waarden die dan ook genoemd worden en die zal daar dan wellicht een rangorde ... Ik denk niet een rangorde in aanbrengen, maar dat laat ik verder over aan de commissie.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende, mijnheer Westerlaken?

Chris Westerlaken: Nee, voorzitter. Dit geeft geen helderheid over het amendement. Eigenlijk maakt dit het alleen maar onduidelijker. Want nu heeft u het over een overkoepelend punt. Dat staat ook niet in het hele amendement, dus het wordt alleen maar onduidelijker wat de ChristenUnie hiermee beoogt. Hetzelfde gaat ... Want dan krijg je het ook over kwetsbaar groen. Moet dat ... Is dat beleefbaar, of moet dat publiektoegankelijk zijn? Het is voor mij niet ... Het wordt er allemaal niet duidelijker op.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Wilt u nog een korte poging doen om de heer Westerlaken te verduidelijken wat u bedoelt?

Simone Kennedy-Doornbos: Het allerbelangrijkste is in elk geval van dit amendement dat subsidie alleen verstrekt gaat worden aan initiatieven in de buurt van de nieuwbouw die plaats gaat vinden en dat het de bedoeling is dat de inwoners van de nieuwbouw daar profijt van hebben, ofwel doordat het beleefbaar is ofwel doordat het toegankelijk is. Dat is dan dus wel een overkoepelende groene waarde. Daar moet het aan voldoen. De overige vier waarden, daarvan moet het aan één van die waarden voldoen en de commissie besluit verder over welke subsidieaanvragen worden toegekend en welke niet.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartelijk dank, mevrouw Kennedy. Dan geef ik als tweede het woord aan de SGP. Is dat de heer ... U bent er al. De heer Van den Dikkenberg. Gaat uw gang.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank u voor het woord. Dank ook voor de bespreking in de commissie en daaropvolgend heb ik een motie dat groen meegroeit binnen plannen. In de commissievergadering bleek dat niet helemaal helder was, ook bij onszelf niet als Staten van, wat valt er nu onder Groen Groeit Mee? Ik ben daarmee nog eens door het pact heen gaan grasduinen en ik zag vooral een focus op ontwikkelingen buiten de ontwikkeling zelf. Terwijl we volgens mij ook stevige ambities kunnen hebben en formuleren en hebben met elkaar voor natuurinclusieve ontwikkelingen. Wat er nu kan gebeuren, is dat er een gemeente of een organisatie die meeondertekent een groene sloot aanlegt, investeert in de kwaliteit van een sloot, maar ondertussen bouwen we een betondorp. Wat ik beoog met de motie, is dat wij zeggen van, dat groen, dat hoort in de directe omgeving van mensen een rol te hebben. Daarmee bouw je voor gezondheid, daarmee bouw je voor gemeenschappen, daarmee bouw je voor de biodiversiteit, daarmee bouw je voor de dierenrijkdom in de directe omgeving van de bewoonde omgeving. Je kunt zeggen, waarom zou je dat doen als provincie zijnde? Dat is toch iets voor gemeentes? Maar een provincie die gemeentes vraagt van, investeer met ons mee in boerensloten, in de ontwikkeling van natuur, die probeert ook kerntaken van de provincie te decentraliseren naar gemeentes. ik denk van, volgens mij is dit een integrale aanpak waar we natuurinclusiviteit stevig body mee kunnen geven.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor de punt. Dan kan ik even de interrupteers het woord geven. Wie van de heren was de eerste? Ik heb ... Dan moet ik nu mijnheer Westerlaken wel om allerlei redenen als eerste het woord geven.

Chris Westerlaken: U kunt ook niet anders, want anders bevoordeelt u natuurlijk mijnheer Adriani. Dank u, voorzitter. Ik heb even een vraag. De SGP is altijd vrij principieel over welke overheidslaag gaat over de dingen die het betreft en in dit geval is mijn eerste reactie van, dit is toch echt een verantwoordelijkheid van de gemeente, het gemeentelijk groen in alle kwalificaties en gradaties die er zijn. Gaat u hier niet mee te ver in uw eigen opvattingen over de verantwoordelijkheden van de diverse overheden?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Nee, voorzitter, daar heb ik uitgebreid over nagedacht. Wat doen we nu als we dit gaan doen? Dat zit hem eigenlijk ... We nemen we de verkeerde afslag al door de ontwikkeling van het buitengebied te

koppelen aan de nieuwbouw van woningen. Want dan ga je namelijk woningen waar wij als SGP van zeggen van, gemeenten gaan erover wat er gebouwd wordt, hoe het ingericht wordt et cetera, die gaan we koppelen aan de inrichting van het landelijk gebied, wat een provinciale taak ligt. Als we die koppeling eruit losmaken, dan zou je eigenlijk het hele verwevenheid opheffen. Maar als we hem dan verweven in onze Omgevingsverordening, dus zowel de inrichting van het landelijk gebied, de groene scheggen, de boerensloten, de erfbeplanting et cetera, als we die niet meer voorwaardelijk maken voor woningen, dan heb je het probleem opgelost. Maar zolang we dat voorwaardelijk maken voor woningen, zeg ik van, waarom beperken we Groen Groeit Mee dan tot de opgaven buiten de ontwikkeling, terwijl we uitspreken dat we in de ontwikkeling natuurinclusief willen ontwikkelen? Dan zou wat mij betreft heel mooi zijn als de tenderregeling ertoe leidt dat we minder uitgeefbare grond gaan maken met stevige groene structuren in de nieuwe ontwikkelingen, waarin zowel de natuur baten heeft als de mens baten heeft. Dan denk ik, dan heb je win-win en dan heb je het niet alleen buiten de ontwikkeling maar ook in de ontwikkeling.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Westerlaken.

Chris Westerlaken: Dank u wel, voorzitter. Ik dank de heer Van den Dikkenberg voor zijn betoog wat ondersteunt wat ik net beweerd heb. Het is dus echt een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De inrichting van het landelijk gebied is onze verantwoordelijkheid. Ik snap uw punt dat u zegt van, moeten we dan niet kijken hoe dat we dat op elkaar af kunnen stemmen? Maar dat zit nou net in Groen Groeit Mee en dat zit ook in de doelstelling van Groen Groeit Mee.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Heeft u nog een vraag?

Chris Westerlaken: Mijn vraag aan de heer Van den Dikkenberg is of dat hij het daar met mij eens is of niet?

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, maar dit is aan elkaar gekoppeld. Wij hebben gezegd, je mag bouwen, je mag uitbreiden, als dan de groene ruimte gelijkelijk meegroeit. Daarmee zeggen we eigenlijk van, gemeente, maak een plan voor het buitengebied en dan mag je een plan indienen. En ik zeg van, waarom alleen voor het buitengebied? Die koppeling is eigenlijk de weeffout. Dat erkennen we samen. Daar zitten we op elkaars stoel eigenlijk een beetje, want daar hebben we dat aan elkaar verbonden. Maar volgens mij gaat het erom dat we die integraliteit tussen het buitengebied en het binnengebied weten waar te maken en weten te borgen en daar doet deze motie de oproep op om dat met elkaar te verbinden in plaats van dat we het als losse opgave zien en dat er dus betondorp gebouwd kan worden met een heel mooi boerensloot.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Dan de heer Adriani, gaat uw gang.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. Verduidelijkende vraag over de motie. Je hebt binnenplanse voorzieningen, bovenplanse voorzieningen en buitenplanse voorzieningen. Als je hem indeelt in de 3-30-300-regeling, dan denk ik dat de tenderregeling vooral op de 300 zit, namelijk de grote gebieden waar je naartoe kan in het buitengebied. Nou is mijn vraag aan u, waar zit nou uw motie op? Is dat op de 30, wat normaal gesproken inderdaad bij de gemeente zou liggen, of is het op de 3, binnenplans, wat normaal gesproken onderdeel is van de projectontwikkeling dus binnen de grex voor de projectontwikkelaar opgelost wordt?

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dat ziet hem inderdaad eigenlijk, ik heb hem er bijna letterlijk in staan, met dat je kwalitatief echt naar serieuze boomkronen kunt gaan en dergelijke, dus dan moet je ook echte structuren aan gaan leggen, waarmee die ook meteen uit de projectontwikkelaars opdracht gehaald moet worden. Daarom is de tenderregeling van Groen Groeit Mee zo interessant. Je kunt als gemeente nu een plan maken van, dit zijn onze groenstructuren. Daartussen ligt ontwikkelruimte voor de ontwikkelaar. Daarmee komt het niet op conto van de ontwikkelaar, maar creëer je wel een gezonde leefomgeving in de directe omgeving van de inwoners. Dus ik voorzie met name op die 30 en de praktijk leert dat als je die 30 goed voor elkaar hebt, dan heb je de 3 ook te pakken.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse. Of was het niet meer nodig? Het hoeft niet.

Juliëtte van Gilse: Ik had nog wel een verduidelijkende vraag, want de beantwoording van de heer Van den Dikkenberg ging over dat verbindstuk, maar net op de vraag van de Partij van de Arbeid volgens mij juist weer heel erg op het binnenstedelijke. Dus ik snap niet hoe dit de verbinding legt. Ik zie juist dat we toch echt gaan interveniëren in waar de gemeente voor staan. Dan wil ik als vervolgvraag nog stellen of de heer Van den Dikkenberg denkt dat de gemeenten hun taak hierin niet goed invullen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, de gemeente die probeert uitermate prachtig en goed te sturen op de mate waarin het groen onderdeel is van de ontwikkeling. Alleen wat we zien in de ontwikkelingen, is dat het groen negen van de tien keer de rekening betaalt van een ontwikkeling. Dat is ook logisch, want uitgeefbare grond en bebouwing, dat levert geld op. Snap ik heel goed in principe. Als je dat er nu uithaalt, uit die opgave voor die ontwikkelaar, en je ontwikkelt als pactpartners een stevige groenstructuur die in verbinding staat met zijn omgeving, dan kun je echt serieus dat groen naar binnen laten gaan en dan kun je ook de soortenrijkdom tussen stad en platteland laten variëren. Die ruimte heb je als je plannen maakt met mooie sloten, groenstructuren en dergelijke die serieus body hebben en je ontwikkelt dat als gemeente samen met een Utrechts landschap of wat dan ook, dat kan in deze tenderregeling heel mooi. Daarom zeg ik in deze tenderregeling ook van, trek dat nou die binnenstad in, zodat je daarmee echt meters kan maken met groenontwikkeling. Dat het niet het kind van de rekening wordt van de projectontwikkelaar, die logischerwijs met alle opgaven die we geven, al heel veel kosten moet maken om duurzaam te bouwen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw ... Het was helemaal helder, ziet u wel. Mevrouw Gilse loopt weer naar de plek. U was ook klaar met uw inbreng, denk ik.

Bertrick van den Dikkenberg: Ik was klaar met mijn inbreng. We dienen de motie in.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Welke andere fracties willen nog het woord voeren hierover? Het zijn toch alweer een flink aantal. Ik ga gewoon maar weer links op rechts doen. Even kijken. Partij voor de Dieren, de heer Travaille, gaat uw gang.

Anjo Travaille: Dank u wel, voorzitter. Iedereen, denk ik, van links tot rechts wil een gezonde leefomgeving. Daar hoort ook groen en natuur bij. Maar ondanks de Groen Groeit Mee-regeling, ondanks de toezeggingen voor realisatie van natuur en groen in het coalitieprogramma in de jaaropgave, neemt de hoeveelheid groen per inwoner alleen maar af. De hoeveelheid groen per inwoner is in de gemeente Utrecht bijvoorbeeld in de afgelopen vijf jaar met 40 procent afgenomen, blijkt uit onderzoek van Natuur en Milieu. Dat hebben we natuurlijk te danken aan onze fantastische feit dat wij de snelst groeiende regio van Nederland zijn. Hoera. Maar het komt vooral ook omdat wij groen gewoon geen goede plek geven in allerlei vormen van ruimtelijke ontwikkeling. Een vrijblijvende regeling, zoals Groen Groeit Mee, gaat daarbij een beetje helpen, maar het zet ook weer niet heel veel groene zoden aan de dijk. Ontwikkelaars en initiatiefnemers die knagen iedere keer een stukje groen weg. SGP gaf net al aan, het groen betaalt vaak de rekening van de ontwikkeling. Het groen bij bijvoorbeeld het Henschotermeer wordt een pretpark. De bossen van Soesterberg die moeten worden gekapt voor natuurinclusief wonen. De legakkers op de Vinkeveense Plassen moeten worden volgebouwd met vakantiehuisjes. Zo zijn er nog tientallen andere voorbeelden die ik hier graag nog een keer uitgebreid voor u uiteenzet, maar niet op dit moment. Gemeenten en provincie staan erbij en kijken ernaar en helpen de ontwikkelaar en initiatiefnemers. In plaats van dat ze de verontruste burgers in de natuur helpen en beschermen. Het blijft de Partij voor de Dieren een raadsel waarom er altijd zo vrijblijvend omgegaan wordt met groen en natuur. Eigenlijk is natuur gewoon altijd het haasje. Wij zouden liever een rood groeit mee-regeling hebben. Dan zou je eerst het groen in orde moeten maken voordat je kan beginnen aan het realiseren van het rood. Dan heb je een daadwerkelijke garantie voor het organiseren van voldoende groen bij rode ontwikkelingen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Er is een interruptie van de heer Adriani. Gaat uw gang.

Hans Adriani: De heer Travaille kon bijna raden dat hij zou komen, want we hebben het hier wel vaak over gehad. Op zich vind ik de gedachte heel sympathiek, maar dan moet je ook betrouwbaar zijn in hoe je daar dan mee omgaat. Dan pakken we toch maar even het voorbeeld van de Hart voor de Heuvelrug, waar we precies dit gedaan hebben en waar u degene steeds bent om te zeggen, we hebben het groen laten groeien, laten we het rood nu maar cancelen. Dus hoe betrouwbaar bent u op dit standpunt?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. Ik ben het helemaal met u eens dat je een betrouwbare overheid moet zijn, maar dat neemt natuurlijk niet weg dat je inzichten uit 2004 in de afgelopen 21 jaar best wel eens een klein beetje kan bijstellen. Dat kun je ook doen in gesprek met andere partijen. Ook hiervoor geldt, iedereen moet hier zijn verantwoordelijkheid in nemen. Het is voor mij ook niet zo uitgemaakte zaak dat je een afspraak van 21 jaar geleden tot in de letter moet gaan uitvoeren al die tijd daarna als er nieuwe inzichten zijn.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Een korte vervolgvraag.

Hans Adriani: Voorzitter, want ruimtelijke ontwikkelingen duren per definitie lang. Als je dan aan de ene kant zegt, rood groeit mee, dus altijd eerst de groene ontwikkelingen, en aan de andere kant zegt, maar vlak voordat we daarmee beginnen, kunnen we ons nog eventjes heroverwegen, dan bent u het toch met mij eens dat dan er aan de woningnood in ieder geval niks meer gedaan gaat worden.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Bent u het met de heer Adriani eens, mijnheer Travaille?

Anjo Travaille: Op zich ben ik het voor driekwart eens met wat de heer Adriani inbrengt. Dat is eigenlijk al heel veel in deze Statenzaal. Dat wij consequent moeten zijn in dit soort regelingen ben ik helemaal met u eens. Ik denk wel dat de situatie in Soesterberg een heel speciaal geval is. Daar hebben we overigens uitgebreid en vaak over gedebatteerd en ik vermoed zomaar dat we in de volgende commissie bij ROW daar nog een keertje op in zullen gaan. Voorzitter, ik vervolg mijn inbreng, want waar ik ...

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Pardon, mijnheer Travaille. Er is opnieuw een interruptie van mevrouw Hoek dit keer. Gaat uw gang.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. Ik vraag me toch af, ik hoor de hele ochtend en hele dag bijna al, groen en dit en dat. Dus ik vraag het aan mijnheer Travaille. Mijnheer Travaille, als u gaan groen denkt, waar denkt u dan aan? Bomen gras, en verder? Ik hoorde helemaal niemand over onkruid. Onkruid is fantastisch ...

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ik stel wel voor dat we het even over het onderwerp houden. De tenderregeling van Groen Groeit Mee. De definitie van groen staat eigenlijk niet op de agenda.

Mieke Hoek: Maar het is wel een afgeleide ervan, voorzitter.

Anjo Travaille: Wat een verleidelijke vraag, waar denkt u aan bij groen? Dat vraagt u aan de Partij voor de Dieren. Helaas hebben we nog andere agendaonderwerpen vandaag. Maar wat mij betreft is dat een behoorlijk breed scala. U noemt inderdaad de onkruid. In de gemeente Utrecht hebben we daar een andere naam voor verzonnen, namelijk de stoepplantjes, want ze zijn ook gewoon onderdeel van het ecosysteem. Maar wat mij betreft heeft dat een brede lading.

Mieke Hoek: Dank u wel. Ik kom er wel op terug, als dat wel aan de orde is. Dank u.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartstikke goed. Gaat u verder, mijnheer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u wel. Want waar ik in mijn betoog gebleven was, is dat wij ons zorgen maken over de vrijblijvendheid waarop wij met groen en natuur omgaan. Daar zullen wij ook opnieuw aandacht voor vragen in de herziening van de Omgevingsvisie en van de Omgevingsverordening. Dus dat staat dan nog op de agenda voor de komende maanden. Voor het Statenvoorstel voor stimulering Groen Groeit Mee, wat ons betreft is dat op zich helemaal goed. We zullen wel voorstemmen. Maar qua omvang is het gering en het is tijdelijk. De initiatiefnemers kunnen het ook gewoon negeren en ondertussen neemt het groen in onze provincie gewoon af. Dus onze vraag aan GS is vooral, hoe kunnen we zorgen dat we bij het realiseren en het beschermen van groen wat meer zekerheden in bouwen, dat we wat meer zorgen dat het daadwerkelijk gerealiseerd wordt en dat de vrijblijvendheid van het realiseren van groen eraf gaat. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng, mijnheer Travaille. Dan geef ik het woord aan UtrechtNu!, Stefan Berlijn:. Ik zie helemaal niks gebeuren. Ik zie alleen mensen wijzen naar iemand anders.

Stefan Berlijn:. En ik heb nog niks gezegd.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Stefan Berlijn:, gaat uw gang.

Stefan Berlijn:. Dank u wel. Volgens mij is er verwarring over de volgorde, denk ik, begrijp ik. Was bij ons ook niet helemaal duidelijk. Maar goed.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Als ik u even mag interrumpen persoonlijk, dat hebben we ... Aan het begin van de vergadering is die vraag gesteld aan de heer Oosters, toen die voorzitter was, dat wij hier niet volgorde houden van groot klein en dat soort dingen, dat we het gewoon doen naar eigen inzicht. Dus vandaar dat ik het nu creatief probeer te doen vanmiddag. Mijnheer Berlijn, dat is een mooie introductie, toch?

Stefan Berlijn: Dank u wel. Fantastisch. Dank u wel, voorzitter. Wij dienen mede de motie Groen Groeit Mee binnen plannen in omdat we ons ernstig zorgen maken over de leefomgeving van onze inwoners. We hebben gezien in coronatijd dat recreatiegebieden simpelweg te klein en te spaarzaam aanwezig waren om in hun functie te voorzien. Mensen werd zelfs afgeraden naar bepaalde gebieden te gaan omdat het te druk zou zijn. Met de alsmaar toenemende verstedelijking en de toename van het aantal inwoners van de provincie vindt onze fractie het realiseren van een gezonde leefomgeving enorm belangrijk. Een aantal belangrijke voorwaarden voor een gezonde leefomgeving zoals wij dat zien, zijn onder meer de aanwezigheid van voldoende speelvelden, gras, bomen in de nabijheid van woningen en de aanwezigheid van voldoende natuur- en recreatiegebieden in dichtbevolkte en nabij dichtbevolkte gebieden. In dit huis is weleens gezegd dat de provincie te klein is voor alle ambities die er zijn op het gebied van woningbouw, zon-, windenergie, infrastructuur werklocaties, bedrijventerreinen, landbouw, natuur en recreatie. Maar toch willen we juist de nadruk op deze groenvoorzieningen voor onze inwoners, juist door alle positieve effecten die ook in de motie genoemd worden. Met als belangrijkste misschien wel dat de aanwezigheid van groen simpelweg goed is voor ons de gezondheid. Laatst was ik met mijn zoontje naar de bioscoop op het Jaarbeursplein waar de nieuwe appartementencomplexen staan waar je zogenaamd in een groene oase midden in de stad wordt ondergedompeld in een geurig bos vol weelderig groen. Daglicht en frisse lucht in overvloed. Natuur waar je maar kijkt, geef je een spirit een boost. Luister naar vogelgeluiden in de vroege ochtend en word in slaap gesust door de rustgevende geluiden van de natuurwereld om je heen. Dat is de tekst die je op de site van de zogenaamde Wonderwoods leest, maar niet helemaal mijn beleving. Een eenzame dorre tak aan een betonnen gevel en een verlepte overhangende tak van een Frans balkonnetje is wat anders dan een groene oase. Ik kan me niet voorstellen dat je in slaap gesust wordt door de rustgevende geluiden van een natuurwereld als je op een steenworp afstand woont van het drukste treinstation van Nederland, laat staan dat je in de ochtend gewekt wordt door vogelgeluiden, als tienduizenden forensen en scholieren zich opmaken om aan het werk te gaan of naar school gaan. Kwalitatief groen is wat ons betreft niet tegen de muur geplakt of het groeit op het dak onbereikbaar voor degenen die niet circa 2,3 miljoen euro over hebben om in een oase van groen bedrog te wonen. Kwalitatief groen is een laan met bomen, een park, grasveld, een vijver met eendjes. Kwalitatief groen komt ten bate aan alle inwoners en is niet een verticaal bos of een afvinkboxje op een lijstje van projectontwikkelaars. Dank u.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng, mijnheer Berlijn. Even kijken. Wie mag ik het woord geven? Mevrouw De Widt van D66.

Marianne de Widt: Dank u wel, voorzitter. Heel kort eigenlijk alleen maar even over dit onderwerp. Mijn fractie is blij met de tenderregeling voor Groen Groeit Mee. De druk op de ruimte in onze provincie is enorm hoog. Daar praten we hier elke keer over. Ik denk dat we met deze tenderregeling een heel klein beetje kunnen doen om mee te helpen groen beschikbaar voor inwoners te maken. Ik ben ervan overtuigd dat gemeenten in onze provincie heel goed zelf in staat zijn om te bedenken hoe zij hun binnenstedelijke ruimte willen inrichten en dat we daar vooral niet naartoe zouden moeten gaan. Dus ik ben het niet eens met het amendement wat de SGP hierop heeft ingebracht, motie is het, sorry. Ik ben blij met mijn fractie dat wij hier een goede eerste stap zetten om te ondersteunen in een belangrijk doel om de omgeving voor mensen gezonder te maken.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel, mevrouw De Widt. Er is een interruptie van de heer Van den Dikkenberg. Gaat uw gang.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, even over de motivatie waarom dat mevrouw De Widt niet met onze motie mee zou kunnen gaan. Zij geeft aan van, ik heb voldoende vertrouwen in de gemeente dat ze dat goed oppakken. Dat heb ik ook en de gemeente zijn de pactpartners. Als die een plan maken en dat indienen, kunnen ze dus de tenderregeling benutten. Dus de kracht ligt niet bij de provincie. Wij stellen niet voor wat er moet gebeuren. Wij stellen alleen de regeling ook open binnen de ontwikkeling. Hoe kijkt u naar een dergelijke rol waarin wij alleen dus die groen body kunnen geven binnen de ontwikkeling? Maar de gemeente is pactpartner, die moet het plan maken.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw De Widt.

Marianne de Widt: Als gemeenten dat slim doen, dan zijn ze van harte welkom. Maar ik denk eigenlijk aan dat concept met die groene kringen zoals Paul Ronken dat hier ooit geschetst heeft, dat het één geheel moet zijn wat met elkaar in verband staat. Waar je dan precies de investering doet, dat laat ik liever over aan gemeenten om te kijken waar dat het handigste is. Dat hoeven wij hier niet te bepalen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dat deel ik helemaal. Alleen wat het pact nu op ziet en waarin de tenderregeling naar het pact verwezen wordt, zijn boerensloten, groene scheggen, erfbeplanting. Dat zijn allemaal maatregelen die, en ook staat het er letterlijk in, ik heb het ook in de motie verwoord, die buiten de ontwikkeling liggen, met name in het landelijk gebied. Dan zeg ik van, laten we dan die schakels in de kracht zetten en dat buurtgroen, dat verbindingsgroen ...

Mevrouw De Boer-Leijnsma: U hoeft niet te herhalen wat u zo in uw eigen termijn net heeft verteld en de argumentatie voor de moties is duidelijk. Wat is uw vraag?

Bertrick van den Dikkenberg: Mijn vraag is dus van, juist uw gedachtegang van al die kringen moeten onderdeel kunnen zijn van de tenderregeling. Die probeer ik met de motie te benadrukken. Ziet u dat niet in de motie terug? Want anders moet ik over mijn typstijl gaan nadenken. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw De Widt.

Marianne de Widt: Wat mij betreft niet. Maar ik denk dat het erom gaat dat de nadruk juist meer op dat buitengebied zou moeten liggen, omdat ik denk dat gemeenten bij hun binnenstedelijke ontwikkelingen juist goed voor dat groen zorgen al, dus dat het daar niet nodig is.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dan is er ook nog een interruptie van Stefan Berlijn:. Gaat uw gang.

Stefan Berlijn:. Dank u wel, voorzitter. Mevrouw De Widt gaf net een voorbeeld van of die zei net van, gemeentes hebben het eigenlijk al goed onder controle. Ik gaf net een voorbeeld van bijvoorbeeld Jaarbeursplein. Maar we kunnen ook naar merwedekanaalzone gaan kijken en straks naar Rijnenburg. Daar zie ik toch niet echt dat daar heel erg veel aan binnenstedelijk groen gedaan is, dus daar kan zij toch niet zeggen dat dat in goede handen is en dat wij ons daar beter toch even kunnen indekken dat het wel goed geregeld gaat worden?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw De Widt.

Marianne de Widt: Ik denk dat we behoorlijk verschillen over idealen wat betreft de ruimtelijke indeling van Nederland en wat mij betreft is het fijn dat er gebieden zijn die hoogstedelijk verdicht worden, waardoor je andere gebieden hebt die dan rustig en ruim en groen blijven.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Stefan Berlijn:.

Stefan Berlijn:. Daar kunnen we best over van inzicht verschillen. Maar als wij het in Utrecht hebben over gezonde stedelijke leefomgeving voor iedereen, dan geldt dat toch ook voor onze binnenstadbewoners, of ziet mevrouw De Widt wat anders?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw De Widt.

Marianne de Widt: Ik denk dat mensen daar prima gezond kunnen wonen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Stefan Berlijn:, is het voldoende voor u? Anders tot slot.

Stefan Berlijn:. Nee. Ik ben dan heel erg benieuwd, waar is dat dan op gebaseerd? Als groen zorgt voor gezondheid, voor gezonde lucht? Daar is D66 ook voorstander van, meer groen in het land, voor iedereen goed. Maar in de binnenstad moeten ze het maar lekker uitzoeken in een betonnen omgeving. Zo komt het bij mij een beetje over. Dus waar is dat dan op gebaseerd dat die mensen daar prima kunnen leven?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw De Widt.

Marianne de Widt: Sorry, ik vind het een rare vraag. Ik zou niet weten waar mijnheer Berlijn op baseert dat mensen in de binnenstad niet gezond zouden kunnen leven.

Stefan Berlijn:. Mag ik het dan anders formuleren?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Een interruptie kan uit drie korte vragen bestaan. Die zijn nu geweest. Ik zal uw toestaan nog even een kleine verduidelijkingsvraag te stellen.

Stefan Berlijn: Omdat mevrouw De Widt de vraag misschien niet begreep. Ik kan me voorstellen dat mevrouw De Widt het eens is dat groen in je omgeving goed is voor de gezondheid. Als dan in een binnenstad dat groen ontbreekt, kunnen we toch niet zeggen dat dat prima is?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw De Widt.

Marianne de Widt: In de binnenstad van Utrecht ontbreekt het groen niet. We hebben een prachtig Singelpark waar de gemeente ontzettend veel aandacht aan besteedt, om maar een voorbeeld te noemen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Het is klaar helaas. U kunt vervolgen, mevrouw De Widt. U was al klaar met uw betoog. Prima, dank u wel. Dan GroenLinks, mevrouw De Jong.

Marijke de Jong: Ik zit met verbazing het gesprek aan te kijken, want het is natuurlijk altijd mogelijk als je een voorstel hebt over groen, om een ander voorstel in te dienen, waar ook het woord groen de boventoon voert. Dat gevoel heb ik een beetje. Ik wil graag mevrouw De Widt even bijvallen, want ook ik moest denken aan het oorspronkelijke advies van de provinciaal adviseur ruimtelijke ontwikkeling, Paul Ronken, die aanvankelijk kwam met ringparken en daar later met de grote aaneengesloten gebieden met recreatief groen, die vanzelfsprekend zou ik haast zeggen toegankelijk moeten zijn, want hoe kan nou recreatief groen niet toegankelijk zijn? Dus wat GroenLinks betreft, is dit een goed voorstel. Natuurlijk moeten we ook groen in de woonomgeving hebben, maar nu hebben we het over recreatief groen in de geest van de ringparken en we hebben het over het groen wat ook gebaseerd is op de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening, waarin het uitgangspunt is dat groen evenwichtig moet groeien met de verstedelijking en dat er een balans moet zijn tussen rood en groen. Dat is de basis van dit voorstel. Wij zijn dus van harte eens met dit voorstel. Nog twee opmerkingen. We hopen dat er alles aan gedaan wordt om het effect van regeling door cofinanciering zo groot mogelijk te maken en dat de indieners daarmee ook geholpen worden. Tot slot, het baart ons zorgen dat het maar 10 miljoen is voor een opdracht die vele miljarden is. Wij vernemen nog wel graag de eerste resultaten van deze regeling en om met deze Staten verder te kunnen praten hoe dit verder moet.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartelijk dank voor uw inbreng. Ik heb even een puntje van orde. Mevrouw Hoek, we hebben ooit afgesproken dat we gesprekken in de wandelgang ook in Bobs bar doen of buiten. Dat is ook een wandelgangetje, maar die is daar niet echt voor bedoeld. Ik heb het even aangekeken, maar ik geloof dat u inmiddels bij de derde persoon was gearriveerd, denk ik. Dus dat doen we voortaan buiten de zaal. Dan wil ik nu graag het woord geven aan de BBB. Wie is daar de woordvoerder voor dit onderwerp? De heer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in de commissie heb ik al aangegeven dat wij als BBB-fractie dit voorstel niet kunnen steunen en ik zal u uitleggen waarom. Dit voorstel beoogt een tenderregeling in te stellen die moet zorgen voor meer groen in de provincie. Dat klinkt mooi, maar de koppeling met de woningbouwontwikkeling is vaag en onduidelijk. We zien dat er vooral focus ligt op het recreatief groen in het buitengebied, terwijl binnenstedelijk groen, en de SGP zei het al, het groen dat direct impact heeft op de leefkwaliteit van bewoners nauwelijks wordt genoemd. Dit is onbegrijpelijk, want juist groen in stedelijke ontwikkelingen draagt bij aan een gezonde leefomgeving, schaduwvorming, biodiversiteit en natuurinclusieve bouw. Het is cruciaal dat we de beperkte ruimte in Utrecht efficiënt benutten en functies combineren. Groen en woningbouw moeten samenkomen in plaats van dat groen vooral in het buitengebied wordt gerealiseerd. Bovendien vragen wij ons af wat de exacte definitie van groen is. Het lijkt erop dat stedelijke politici en beleidsmakers een andere definitie van groen hanteren dan de mensen die daadwerkelijk in het buitengebied wonen en werken. Het voorstel suggereert dat er een tekort is aan groen. Maar laten we realistisch zijn, Utrecht heeft een prachtig buitengebied met weidse landschappen, natuurgebieden en agrarisch groen. Dit voorstel lijkt vooral bedoeld om stedelijke wensen op te leggen aan het buitengebied, terwijl dat buitengebied al functioneert als een groene long van de provincie. Boeren en buitenlui onderhouden dat landschap al generaties lang. Ze hebben geen extra provinciale regeling nodig om hen te vertellen hoe ze dat moeten doen. In plaats van weer een nieuw subsidie-instrument op te zetten, zouden we moeten kijken naar ondersteuning van agrarisch natuurbeheer en bestaande samenwerkingsinitiatieven in plaats van een ambtelijke tenderregeling. Naast de 6 miljoen die al beschikbaar is binnen het Groen Groeit Mee-programma is er eind vorig jaar bijna 60 miljoen euro beschikbaar gekomen vanuit de stikstofmaatregelenpakketten voor Groen Groeit Mee. Geld dat uit het stikstofgraafonds is geplukt en oorspronkelijk bedoeld was voor stikstofreductie, maar nu wordt ingezet voor de aanleg van parken en recreatiegebieden. Dat is een politieke keuze geweest, maar betekent wel dat er nu een enorme financiële opgave ligt om deze middelen effectief en doelgericht uit te geven. Het is voor ons dan ook niet duidelijk geworden waarom er bovenop deze reeds beschikbare middelen nog eens 10 miljoen extra moet worden vrijgemaakt. Los van het feit dat

dit een afspraak uit het coalitieakkoord is, zien we geen inhoudelijk argument waarom dit extra budget noodzakelijk is. Een afspraak in een coalitieakkoord kan op zichzelf geen reden zijn om geld uit de saldireserve vrij te maken, zeker niet als er al zoveel middelen beschikbaar zijn die nog niet volledig zijn benut. Voorzitter, wij zullen tegenstemmen, maar reiken samen met andere partijen een constructief alternatief aan middels de motie en laten we het geld uitgeven daar waar het echt het verschil kan maken voor onze inwoners. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel, mijnheer Van Vuuren. Misschien wilt u nog even blijven staan. De heer Travaille heeft een interruptie. Gaat uw gang.

Anjo Travaille: Dank u wel, voorzitter. Met de laatste oproep van de BBB kunnen wij het natuurlijk helemaal eens zijn. Maar de redenering van de BBB van in het voorstel zit te weinig groen voor binnen in de stad en tegelijkertijd buiten de stad is al heel veel groen, dat is toch wel een hele smalle redeneerlijn om te zeggen dat zo'n Groen Groeit Mee-voorstel niet zou werken. Hoe kijkt de BBB daar tegenaan?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, wat ik zeg, wat ons betreft is in het buitengebied al ... Is al groen. Laten we dat ook vooral zo houden en laten we die middelen die nu beschikbaar zijn, laten we dan vooral kijken hoe we daar binnenstedelijk wat mee kunnen doen, want daar maak je echt impact.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: U heeft nog een vervolgvraag, kort.

Anjo Travaille: Dat er binnenstedelijk ook veel moet gebeuren, dat hoeft niet te betekenen dat u tegen deze regeling bent, want dat bijt elkaar niet. Het tweede punt, kunt u zich voorstellen dat voor veel mensen als het gaat om beleefbaar groen of groen waar je wat aan hebt, dat een gemiddeld weiland met wat prikkeldraad eromheen niet helemaal voldoet aan die criteria?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Nee, voorzitter, dat kan ik me dus niet voorstellen. Want als ik bij ons door het buitengebied heen fiets en daar de eerste tureluurs alweer hoor terugkomen, dan vind ik dat een prachtige omgeving met de knotwilgen en zo meteen in mei de koeien weer naar buiten. Ik kan daar enorm van genieten, dus dat is denk ik een verschil van inzicht. Maar wat ons betreft, is het gewoon hartstikke mooi buitengebied.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Laatste vraag, kort.

Anjo Travaille: Maar volgens mij is dit wel echt een kernpunt. Kijk, u vanuit uw BBB-bril kijkt naar een weiland en denkt, wat een fantastische plek. Mensen die iets van groen willen beleven die kunnen daar misschien andere voorwaarden aan stellen en die zijn niet heel blij met een Engels raaigraswoestijn in het buitengebied maar die willen iets beleven. U kunt zich toch voorstellen dat andere mensen daar anders tegen aankijken dan de BBB.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mijnheer Van Vuuren.

Kees van Vuuren: Voorzitter, volgens mij heb ik dat dus ook in mijn betoog gezet. Het zijn volgens mij vooral wensen vanuit stedelijk gebied die geplugd worden op het landelijk gebied. Daar vind ik inderdaad iets van.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. U kunt verder gaan. Of was u al aan het einde gekomen? Dank u wel voor uw inbreng. Dan kijk ik even rond. Mevrouw Hoek, heeft u ook inbreng op dit punt? Geen behoefte. VVD, mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: De VVD vindt het belangrijk dat onze inwoners voldoende groen hebben waar ze van kunnen genieten en kunnen recreëren. We hebben een groeiende provincie en die vraagt daarmee ook om groeiend toegankelijk groen. Deze tenderregeling kan initiatieven voor meer recreatieruimte stimuleren en helpen realiseren. Wij zijn erg benieuwd hoe deze tenderregeling gaat bevalen en zijn daarom net als GroenLinks benieuwd hoe en wanneer deze geëvalueerd zal worden en hoe wij als PS daarin meegenomen gaan worden. Over het amendement van onder andere ChristenUnie en PvdA, wij vinden eigenlijk de oorspronkelijke tekst beter recht doen aan het streven naar meer toegankelijk, recreatief groen voor de gehele provincie. De motie van de SGP die vraagt ruimte in de regeling voor binnenstedelijke initiatieven, maar volgens ons is dat toch echt vooral aan de gemeenten en kunnen zij dat vooral zelf ook goed oppakken. Wij zijn er ...

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Heeft u een ogenblikje? Er is een interruptie van de heer Adriani. Gaat uw gang.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. Ik viel bijna van mijn stoel af, want ik hoorde de VVD tot twee keer toe zeggen, we zijn voor toegankelijk groen voor onze inwoners. Ik denk, dat gaat de goede kant op. En vervolgens zegt ze, en om die reden zijn we tegen het amendement van de ChristenUnie en de Partij van de Arbeid. Mijn vraag is als volgt, het voorstel zegt, het moet ... Een initiatief moet aan twee van vijf voorwaarden voldoen. Een van die voorwaarden is toegankelijk, publiektoegankelijk en beleefbaar. Maar dat kan dus zijn dat een initiatief aan twee andere voorwaarden voldoet en daarmee dus niet toegankelijk is. Hoe verhoudt zich dan uw afwijzing van het amendement tot uw statement dat u voor toegankelijk groen voor de Utrechtse inwoners bent?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Goed, volgens mij zorgde de oorspronkelijke tekst ook voor toegankelijk groen en maakte de nieuwe tekst het soms juist ingewikkelder om daaraan te voldoen?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Adriani. Microfoon.

Hans Adriani: Dat de nieuwe tekst het iets ingewikkelder maakt, omdat publiektoegankelijk altijd een voorwaarde is. Maar dat is juist ook wat de VVD net betoogde dat ze dat wilde.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Wilt u hierop reageren of zal ik ... Dan geef ik het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Ik hoor net de VVD zeggen dat de gemeenten prima in staat zijn om het groen te regelen. Voorzitter, is er dan voldoende biodiversiteit en groen in ons onze steden en dorpen aanwezig momenteel?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Ik vind binnenstedelijk groen aan de gemeenten en dat ze dat vooral ook daar goed kunnen laten en ik ben er zelf bang voor dat als wij binnenstedelijk gaan interveniëren en investeren dat gemeenten niet meer gestimuleerd zijn om die eigen taak te gaan vervullen. Dus ik ben ook wel eigenlijk benieuwd hoe de heer Van den Dikkenberg, of hij niet bang is dat gemeenten vervolgens niet meer zelf die rol invullen, omdat dat ze denken, mooi, de provincie springt weer in.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, daar wil ik graag op reageren, als u toestaat. Dat plan moet bij gemeenten vandaan komen, dus volgens mij zijn gemeentes gewoon volledig aan zet. Tweede vraag is, hoe gaat u in de komende ontwikkelingen ervoor zorgen dat we kunnen blijven ontwikkelen als de Natuurherstelverordening van kracht is waarin gestreefd moet worden naar een gelijkblijvend openbaar groen slash een toename in boomkroonbedekking? Kunnen we dan nog wel blijven ontwikkelen op moment dat we nu niet in het gat stappen van de ontwikkelingen die nu spelen?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Bedoelt de heer Van den Dikkenberg het gat die gemeenten zelf laten liggen of die wij laat liggen? Want volgens mij is die regeling ervoor dat wij juist zorgen voor meer toegankelijk en recreatief groen in de provincie.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Nu gaan we vragen stellen aan de interrompeerders. Dat kan. Ter verduidelijking was dit bedoeld, denk ik. Kunt u het heel kort verduidelijken, mijnheer Van den Dikkenberg?

Bertrick van den Dikkenberg: Jazeker, voorzitter. Als wij de verplichting hebben om in de binnenstedelijke omgeving en de uitbreidingen daarvan een bepaald percentage na te streven aan boomkroonbedekking en dergelijke, die verplichting hebben we met de Natuurherstelverordening gekregen, hoe gaan we dat dan met elkaar fiksken? Want de ontwikkelingen zoals ze nu veel op tafel liggen voldoen niet aan dergelijke regelgeving. Mijn vraag is van, moeten we als we willen blijven bouwen dan ook niet dat gaat ook alvast dichten, vooruitlopend op eventuele stilval van ontwikkelingen als gevolg van een teveel verstedelijking in onze toch al verstedelijkte stad Utrecht?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Goed, zo vraag ik me af in hoeverre we nu over onze taak heen gaan. Deze regeling gaat in ieder geval over het zorgen voor meer recreatief en toegankelijk groen in de provincie. Daar zijn wij als VVD heel erg voor. Dus daarom zijn we in ieder geval voor het Statenvoorstel en op dit moment niet om dat binnenstedelijk te gaan doen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Tot slot.

Bertrick van den Dikkenberg: Helder, voorzitter. Laatste vraag. Ik hoor nu een paar keer in de beantwoording van, onze taken. U steunt een coalitie die heel stevig zit op bijvoorbeeld het woning... De verdeling van verschillende prijzen van woningen, het aandeel sociale huur et cetera. Nobel streven van de coalitie. Is dat dan niet een gemeentelijke taak om op die stoel te gaan zitten wat het woningaanbod in de gemeente is? Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Volgens mij gaan we nu een beetje van het agendapunt af. Dus wat mij betreft hoeft u er niet op te reageren, mag u zelf weten. Maar het heeft niks hiermee te maken.

Juliëtte van Gilse: Ik houd het hierbij bij dit voorstel. Daarbij vind ik dat in ieder geval gewoon belangrijk dat wij zorgen dat we provinciebreed zorgen voor zo veel mogelijk toegankelijk groen voor onze inwoners voor nu en in de toekomst.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng geef ik graag het woord aan de heer Breur van de SP. Geen behoefte. Dan de heer Adriani van de Partij van de Arbeid.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. Groen Groeit Mee. Volgens mij is er binnen deze Statenzaal maar ook buiten bij de partners heel veel steun en ondersteuning voor Groen Groeit Mee en zeker ook voor de gedachte om met dat het aantal inwoners groeit door woningbouw, dat ook het aantal plekken, toegankelijke plekken, beleefbare plekken waar je groen kunt beleven ook moet toenemen. Het is een enorm programma. 1,2 miljard is daarvoor uitgerekend voor de komende twintig jaar. Wat dat betreft is deze tenderregeling natuurlijk een druppel op de gloeiende plaat. Hoewel, er is ook in de commissie duidelijk geworden in combinatie met de gelden uit de maatregelenpakketten de komende twee jaar toch een paar mooie dingen kunnen doen. Maar de Partij van de Arbeid heeft wel zorgen over wat daarna. Hebben we nou dat voldoende robuust gefinancierd straks? Toegankelijk groen, beleefbaar groen wat meegroeit met het aantal inwoners. In die definitie zit eigenlijk al gebakken wat het amendement van de ChristenUnie mede door ons ingediend beoogt. Namelijk dat een investering altijd publiektoegankelijk moet zijn of beleefbaar. Het is niet bedoeld om je achtertuin opnieuw in te richten, het is niet bedoeld om je erf opnieuw in te richten. Dat kan, maar het moet dan wel een bijdrage zijn aan die primaire doelstelling. Vandaar dat wij dat amendement dus ook mee indienen. Voor de motie van de SGP en de andere zijn we nog niet uit. Daar heb ik nog wat informatie voor nodig. Dank voor de toelichting van de heer Van den Dikkenberg, maar ik heb ook nog wat informatie nodig van het college. Dat gaat een beetje over die discussie tussen de heer Westerlaken en de heer Van den Dikkenberg over, wie zit er op wiens stoel? u kent de Partij van de Arbeid als een partij die dat niet zo heel nauw neemt, die daar best ruim over nadenkt. Maar in dit geval heb ik wel de vraag aan de gedeputeerde, zijn daar op het niveau van het pact met de convenantpartners ook echt expliciete afspraken over gemaakt, over welke partner pakt welk aandachtsgebied? Want ik vind dat wel relevant om mee te wegen en niet alleen om te kijken wat de afspraken zijn, maar ook om, en dan kom ik weer even terug bij de financiering, te achterhalen of achter die afspraken ook bijvoorbeeld de impliciete verplichting zit van gemeentes dat ook zij een stukje geld in de pot stoppen. Als we de motie van de SGP zouden aannemen, dwarsbomen we dan niet ook het financieringsconstruct wat we aan het opbouwen zijn waarin iedereen ook een klein beetje meebetaalt? Dus afhankelijk van de beantwoording op die vragen, maken wij onze mind op. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng. Dan de heer De Jong, Volt.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Voor Volt is Groen Groeit Mee ook ontzettend belangrijk. Dat is goed voor onze gezondheid en gevoel van geluk, maar ook de natuurlijke verbinding in het landschap. Het kan ook een impuls zijn voor lokale habitat. De 3-30-300-vuistregel van de WHO vinden wij belangrijk te volgen, ook voor groen in de gebouwde omgeving. We vinden het wel belangrijk dat er ook oog voor variatie blijft en voor het type bomen en zeker ook naar de natuurkwaliteit die we willen optimaliseren in het groen op 300 meter. Wat Volt betreft, houden we ook oog voor de andere doelen, zoals klimaatadaptatie en waterbodemuishouding, waar heel veel koppelkansen liggen en vinden wij het amendement van ChristenUnie zeer sympathiek, dat het toegankelijk en beleefbaar moet zijn. We willen het ook wel een beetje wegen met de waarde die het heeft uiteindelijk voor de natuur. Dat willen we ook optimaliseren, maar staan wel positief tegenover dat amendement. Volt ziet in het Groen Groeit Mee-concept ook wel een verantwoordelijkheid voor ontwikkelaars en vinden het interessant om die koppeling met cofinanciering goed in de gaten te houden. Tot slot willen wij graag monitoren of de doelen met betrekking tot gezondheid, geluk en

natuurwaarden echt worden gehaald en vragen een toezegging van gedeputeerde om dat ook expliciet mee te nemen in de monitoring en evaluatie en rapportage richting Provinciale Staten of die doelen worden gehaald. Verder zijn wij het gewoon eens met het Statenvoorstel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng. Dan is het CDA. Geen behoefte. De heer Van Breukelen, Forum Voor Democratie, ook geen behoefte. Dan zijn we hiermee gekomen aan het slot van de eerste termijn. Dan geef ik graag het woord aan de gedeputeerde. Vijf minuutjes. We schorsen ongeveer drie minuten, denk ik dan. Dames en heren, ik heropen de Statenvergadering. We gaan door met agendapunt 10, de SV tenderregeling Groen Groeit Mee. Het woord is aan mevrouw Sterk, gedeputeerde namens het college. Wil iedereen op zijn plek gaan zitten? Mevrouw De Widt, de heer Adriani.

Gedeputeerde Sterk: Gaat het, voorzitter?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Het knopje van de dinges hapert af en toe, dus vandaar. Dat was niet mijn bedoeling.

Gedeputeerde Sterk: Geen probleem. Dank in ieder geval voor alle vragen en ook de waardering voor dit voorstel door sommige partijen. Misschien is het goed om even vooraf eerst eens even aan te geven, waar hebben we het precies over? Want volgens mij moet het geen discussie zijn over wat is belangrijker, binnen- of buitenstedelijk groen of wiens ... Waarom hebben we het daar bij de tenderregeling niet over? Volgens mij is dat iets wat wij ook als provincie allebei belangrijk vinden. Waar we het vandaag over hebben, is over eigenlijk een onderdeel van Groen Groeit Mee, namelijk een regeling die wij open willen stellen voor andere pactpartners om met name ook ontwikkelingen bij uitbreidingslocaties in het landelijk gebied te stimuleren en dat ook te doen vanuit een recreatief oogpunt. Het gaat over die beleefbaarheid en over de toegankelijkheid. Dat is natuurlijk niet het enige wat we met Groen Groeit Mee doen, want met Groen Groeit Mee gaat het ook over levendige boerensloten, gaat het ook over doorfietsroutes, gaat het ook over kleine landschapselementen. Dus Groen Groeit Mee is veel breder. We hebben daar dertien, je zou kunnen zeggen, terreinen waarop wij Groen Groeit Mee willen ontwikkelen benoemd ook in ons pact. Maar waar het vandaag over gaat, is over die tenderregeling en die ziet met name toe op dat deel wat je eigenlijk bovenlokaal moet regelen, namelijk die overgang van stad naar het landelijk gebied. Dat gebeurt eigenlijk als we het hebben over die uitbreidingslocaties. Daar willen we dat groen laten meegroeien. Op dat punt hebben wij deze tenderregeling ingesteld en daarop willen wij de mogelijkheid bieden om aan de pactpartners met elkaar een voorstel in te dienen om dat ook verder te ontwikkelen. Inderdaad, het is maar 10 miljoen. Maar we hebben inderdaad ook bij de maatregelenpakketten juist op die andere dingen van Groen Groeit Mee op die levendige boerensloten, op die groene dooradering 54 miljoen gekregen en juist met deze tenderregeling willen we ook die ontwikkeling versterken en ook beleefbaar en toegankelijk maken. Dat is waar we het vandaag over hebben. Nou is het niet zo dat wij zeggen, dat binnenstedelijk groen, dat is alleen maar voor de gemeente. Daar bemoeien wij ons verder niet mee. Ja, het is voor de gemeente. Daar hebben zij ook financiële instrumenten voor om dat te doen. Maar ook wij doen daar nog een heleboel op. Ik ga even noemen wat wij daar onder andere op doen. We hebben natuurlijk ten eerste onze klimaatadaptatieaanpak? Daar is subsidie op mogelijk. We hebben een aanpak biodiversiteit in stad en dorp, die gaat bijvoorbeeld over natuurinclusieve bouw. We hebben een convenant Toekomstbestendig bouwen en we hebben ook een aparte subsidieregeling juist voor dit soort onderdelen, namelijk Groene, gezonde en klimaatbestendige steden en dorpen. Dus hoewel het de verantwoordelijkheid is van de gemeente in eerste instantie, zeggen wij niet als provincie, daar bemoeien wij ons verder niet mee. Dat proberen we juist ook te ondersteunen met de mogelijkheden die wij hebben en die passen bij de rol die wij hebben. Dus ik zou daarmee ook eigenlijk willen zeggen dat ik de motie op dit punt gewoon wil ontraden, omdat ik denk dat het een vermenging is van verschillende rollen die er zijn. Ik denk dat wij veel doen, maar niet vanuit een Groen Groeit Mee. Wat we natuurlijk wel doen, is kijken hoe we die aanpak vanuit de biodiversiteit in stad steden en dorpen kunnen verbinden ook met de Groen Groeit Mee-ontwikkelingen die er zijn, maar die zitten natuurlijk vooral aan de randen waar je die uitbreidingslocaties hebt en waar je dus die bovenlokale vraag hebt van, hoe verbinden we die uitbreiding met ook het landelijk gebied waar de doorloop in moet zijn? Dus de motie 25-6 wil ik om die reden ontraden. Dan volgt het toch een beetje logischer uit dat ik het amendement 25-13 dus wel positief wil adviseren, omdat die juist die nadruk op dat recreatieve en dat beleefbare groen hierin onderstreept en dat is juist ook een belangrijk uitgangspunt voor de tenderregeling die we vandaag hier aan u hebben voorgelegd.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Mevrouw Sterk, er is een interruptie van de heer Adriani. Gaat uw gang.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. Ik denk dat ik het net niet helemaal snap, de duiding over de motie van de SGP. Want ik hoor de gedeputeerde zeggen, we doen een heleboel wat ook Groen Groeit Mee gerelateerd is, maar juist hier doen

we dat niet omdat we dan in andere rollen komen. Die kan ik niet helemaal duiden en daarom misschien toch nog een keer mijn vraag, is dat dan een gevolg van afspraken die we in het pact hebben gemaakt of zit er dan een andere argumentatie achter?

Gedeputeerde Sterk: We hebben in het pact afspraken gemaakt over welke dertien aandachtsgebieden we wat onze berichten, daar noemde ik u net een aantal van, het gaat ook over doorfietsroutes, het gaat soms ook over bruggen of over dat soort zaken, maar het gaat soms ook over ecologische verbindingen. Dat is vrij breed. Daar gaat het Groen Groeit Mee-pact over. Waar we het vandaag over hebben, die tenderregeling, gaat heel erg over, hoe kunnen we wat we ontwikkelen ook beleefbaar en bereikbaar maken en hoe kunnen we zorgen dat pactpartners daarvoor voorstellen kunnen indienen? Die worden dan door ons beoordeeld. Wat ik er daarnaast over had, als het gaat over binnenstedelijk groen, dat is in eerste instantie verantwoordelijkheid voor de gemeentes. Wij kijken wel hoe wij daar soms aanvullend met onze verantwoordelijkheid bijvoorbeeld over klimaatadaptatie of over biodiversiteit onze regelingen aan kunnen koppelen, zodat die ontwikkeling in dat gebied ook mede dankzij de provincie ook kan vergroenen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende duidelijk, denk ik. De tweede interruptie is van de heer Van den Dikkenberg. Gaat uw gang.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Dank ook voor het overzicht van alle regelingen die op mijn schermje voorbijkwamen in de voorbereiding van de motie. Maar erkent de gedeputeerde dat juist in Groen Groeit Mee de integraliteit tussen binnenstad en de buitengebieden gediend moet worden in de schakels die mevrouw De Wilt ook al aanhaalde en dat je dat in de tenderregeling eigenlijk niet terugziet, die integraliteit?

Gedeputeerde Sterk: Volgens mij zit de integraliteit in die tenderregeling juist in het feit dat je met verschillende partijen een voorstel in kunt dienen, dus met een waterschap, een gemeente, misschien wel een projectontwikkelaar of misschien wel een agrarisch collectief en dat je een voorstel indient om een bepaalde ontwikkeling te doen. Maar Groen Groeit Mee is echt gericht op buitenstedelijke groen. Binnenstedelijk groen, dat stimuleren we op een andere manier en is ook een eerste instantie gewoon een verantwoordelijkheid van de betreffende gemeente. Dat is niet de verantwoordelijkheid van het pact wat we met elkaar hebben gesloten. Dat gaat echt alleen over buitenstedelijk groen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Voldoende voor u?

Bertrick van den Dikkenberg: Nee, voorzitter. Want als het gaat om groen, dan doen wij groen voor het mentaal welbevinden van onze inwoners. Het wijzen naar elkaar van, dat is verantwoordelijkheid voor gemeenten, volgens mij gaat het om één product, dat is de buitenruimte waarin mensen gemeenschappen samenkomen en dat mentaal welbevinden wordt gestimuleerd. Juist het groen in de directe omgeving heeft daar een grote rol in, want 75 procent van de mensen raakt dat aan, terwijl 25 procent van de mensen pas buiten de kern komt. Is de gedeputeerde het dan niet eens dat het beter zou zijn om zoals de motie ook vraagt het pact daarop aanvullend te maken, dat we ook kijken naar binnenstedelijke groene ontwikkelingen in de groei van onze provincie?

Gedeputeerde Sterk: Als we het laatste zouden doen, dat zou dus betekenen dat we het pact helemaal open moeten breken, dat we het een hele andere invulling zouden moeten geven op iets waarvan we eigenlijk nu al beleid hebben en waarvan wij vinden ook als provincie dat dat in eerste instantie verantwoordelijkheid is voor gemeentes. Daar ben ik niet toe bereid, omdat ik denk dat dat niet goed is en ik denk juist dat wij heel veel inzet te doen hebben op die verbinding tussen die uitbreidingslocaties en het rood wat zich daar ontwikkelt en groen in het landelijk gebied. Ik denk dat we daar een heel mooi product nu mee in handen hebben om daar invulling aan te geven.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw beantwoording aan de heer Van den Dikkenberg. Dan geef mevrouw Van Gilse het woord.

Juliëtte van Gilse: Dank. Ik heb nog een verduidelijkende vraag. Want de gedeputeerde die gaf aan het amendement van de ChristenUnie en de PvdA positief te kunnen appreciëren. Wat ik probeerde in mijn bijdrage ook aan te geven, is dat ik bang ben dat die op de grote lijn misschien niet per se ... Op de kleine lijn zit die op de toegankelijkheid, maar op de grote lijn misschien niet, omdat die heel erg dingen toevoegt zoals de inwoners van de nieuwbouw op korte afstand. Hoe vertaalt de gedeputeerde dan die nieuwe op korte afstand?

Gedeputeerde Sterk: Ik moet u eerlijk zeggen dat ik deze vraag niet helemaal goed begrijp. Kunt u nog een keer ...

Juliëtte van Gilse: Het amendement zit heel erg op korte afstand van de nieuwbouw en dat de inwoners daardoor dus op korte afstand toegang hebben tot de natuur. Hoe ziet de gedeputeerde dat voor zich en hoe vertaalt ze dan die korte afstand door en is dat juist niet een soort extra belemmering die het moeilijker maakt om hier gebruik van te maken?

Gedeputeerde Sterk: Ik zou eigenlijk willen verwijzen naar een aantal voorbeeld gebieden waar we daar eigenlijk nu al mee werken. Je kunt naar Hollandse IJssel kijken en daar hebben we straks ook een woningbouwopgave. We proberen dat gebied ook te ontwikkelen, zodat de mensen vanuit die woonwijken ook dat gebied in kunnen. Dat is wat je misschien op korte afstand zou kunnen benoemen. Dat is niet in zomaar meters uit te drukken. Maar het gaat erom dat mensen uit hun woning dicht bij groen, maar soms ook wat verderaf, gewoon dat gebied in kunnen en dat dat ook toegankelijk is door bruggetjes, door fietspaden, door wandelroutes, en dat is eigenlijk een doel wat we willen plakken naast het maatregelenpakket wat we nu ook hebben juist om die groene component van Groen Groeit Mee echt te ontwikkelen en dat op die manier die verbinding te maken.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: U kunt uw ... Nog een korte vraag, want ik vind dat we erg uit dwarrelen.

Juliëtte van Gilse: Ik denk dat een hele mooie toevoeging is, een supermooi voorbeeld, waar wij ook alleen maar voor zijn, maar of het echt zo opnemen door middel van amendement of dat niet juist beperkender en belemmerender werkt om gebruik te kunnen maken van deze regeling.

Gedeputeerde Sterk: Ik denk dat dat niet zo zal zijn, maar we zullen het na een jaar natuurlijk bekijken hoe het is gegaan. We zullen u daar ook over rapporteren bij de jaarrekening, dus volgens mij kunnen we dat spreek dan opnieuw voeren. Als het belemmerend werkt, dan hebben we volgens mij een ander gesprek.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Goed. U kunt de beantwoording vervolgen.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik was gewoon volgens mij ook bijna rond met de beantwoording, dus ik heb die definitie van groen net gegeven. Dat zijn die dertien manieren eigenlijk hoe je daarnaar zou kunnen kijken. Ik heb nog even zitten kauwen op die vraag van Volt over doelen voor geluk en zo. Die zijn mij niet bekend. Brede welvaart is natuurlijk wel iets waar we ook altijd wel naar kijken, maar daar hebben we ook niet heel expliciet allerlei concrete doelen in benoemd. Ik denk dat je over all wel kan zeggen dat als mensen naar buiten kunnen op de fiets, hetzij lopend, hetzij rennend, dat dat altijd bijdraagt, tenminste bij mij wel, aan een stukje geluk en gezondheid.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor de beantwoording. Er is toch nog een interruptie. Misschien wilt u nog even blijven staan. De heer Travaille.

Anjo Travaille: Ik dacht, misschien komt de gedeputeerde nog toe aan mijn vraag. Maar laat ik er een tweetrapsraketje van maken. Bent u het met de Partij voor de Dieren eens dat het ondanks alle regelingen die we hebben het moeizaam is om het groen en de natuur te realiseren in onze provincie?

Gedeputeerde Sterk: Ik denk dat dat een terechte constatering is, want dat zien we op allerlei terreinen. Maar ik denk juist waar we het vandaag over hebben, dat dat een instrument is om juist wel dat groen verder te ontwikkelen en daarom ben ik er ook zo blij mee.

Anjo Travaille: Dat geldt ook voor de Partij voor de Dieren. Dus wij zijn helemaal voor dat deze stimuleringsregeling ons gaat helpen en andere partijen gaat helpen om meer groen te realiseren, gekoppeld ook aan woningbouw, ook aan bestaande bouw, zoals u zeker goed weet. Waar ik naar op zoek ben, is, bent u het ook met ons eens dat het zou kunnen helpen om behalve de stimuleringsregeling ook instrumenten te ontwikkelen die een wat meer verplichtend karakter hebben? Om het vrijblijvende van groen een beetje voorbij te gaan en te zorgen dat we groen ook kunnen realiseren met verplichtingen, bijvoorbeeld in de Omgevingswet, Omgevingsverordening. Ik geef toe, dat is niet vandaag op de agenda, maar het zal wel een volgende stap kunnen zijn.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik denk dat dit een discussie is die bij de Omgevingswet of de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening plaatsvindt. Dus volgens mij moeten we dat gesprek daar voeren. Vooralsnog denk ik dat dit gewoon een mooi instrument is. Die gebeurt op basis van vrijwilligheid, maar juist met verschillende partijen die dus daarmee allemaal een rol pakken juist in die groene ontwikkeling, zodat het niet alleen de rol is van de provincie, maar dat we die juist veel breder maken. Daar is volgens mij heel veel winst nog te halen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Korte laatste vraag.

Anjo Travaille: Laatste punt. Nou is de evaluatie van deze regeling waarschijnlijk niet klaar voordat wij keuzes moeten maken in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Hoe kunnen we dan leren van het traject tot nu toe om het toe te passen richting Omgevingsvisie en Omgevingsverordening?

Gedeputeerde Sterk: Volgens mij hebben we het vandaag alleen maar over de tenderregeling en Groen Groeit Mee is natuurlijk veel breder dan alleen deze tenderregeling die vandaag voorligt, maar volgens mij is daar gewoon informatie over voorhanden en zijn we daar ook op andere fronten, ik zei het al de voorbeeldgebieden waar we mee bezig zijn, daar is gewoon informatie. Die zal ook bij de jaarrekening weer benoemd worden. Er zit natuurlijk al iets in de Omgevingsverordening op het van Groen Groeit Mee, dus daar is volgens mij de evaluatie van deze tenderregeling niet per se normgevend voor.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Dan de heer De Jong.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Ik begreep even dat gedeputeerde daarop zat te kauwen. Misschien nog even een laatste reflectie daarover. Zou het misschien een overweging zijn of kan het in overweging worden genomen om toch ook te kijken of die belevingswaarde, en dan of mensen echt gelukkig worden, dat wat we uiteindelijk hebben gerealiseerd daartoe aan bijdragen? Want dat is natuurlijk wat we hopen met dat groen onder andere echt bij te dragen aan een gevoel van geluk en belevingswaarde en of we na een tijdje ook kunnen kijken of we dat ook echt bereiken. We kunnen het als proxy aannemen van er ligt groen, dus mensen zouden er gelukkig van moeten worden. Maar het is misschien weleens interessant om te kijken of dat ook echt het geval is.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, heb ik toch mijn bedenkingen bij. Er zijn volgens mij zoveel onderzoeken die aantonen dat mensen gewoon gezonder en gelukkiger worden als er groen in hun omgeving is. Wellicht kunnen we wat onderzoeken aanreiken die dat nogmaals bevestigen. Er is volgens mij een hele mooie serie op Netflix over blue zones die dat ook onderstrepen. Ik voel er weinig voor om daar nu nog weer expliciet dat uit te gaan vragen naar de mensen die misschien over de klompenpaden heen gaan lopen?

Amos de Jong: Dat begrijp ik. Dat vraag ik ook niet. Het was meer van, ik begrijp dat dat al bewezen is, maar dat de manier waarop wij het nu inrichten, of dat ook echt de beste manier is. Het lijkt wat ons betreft een nuttige evaluatie, maar als er anders naar wordt gekeken, dan is dat anders.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ik denk dat u hier hetzelfde antwoord op krijgt als net. U was klaar toch met uw beantwoording? Heel erg bedankt. Dan gaan we nu over naar de tweede termijn van dit agendapunt. Welke fracties hebben behoefte aan het woord? De heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Dank ook aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Dank ook aan veel coalitiefracties die zeiden van, dat is allemaal geen gemeentelijke taak of geen provinciale taak, vervolgens lepelde de gedeputeerde in haar beantwoording een stuk of vier vijf regelingen waarin ze hetzelfde doet als wat ik beoogde vanuit Groen Groeit Mee op. Dus dan zou ik zeggen van, volksvertegenwoordigers, scherp op, uw gedachte. Ik denk nog steeds dat, gehorende wat er gewisseld is, dat het een toegevoegde waarde heeft als we de integraliteit zoeken in binnenstedelijke, buitenstedelijke ontwikkelingen en we dat in het pact mee zouden moeten nemen in gesprek met de organisaties die daar deel van uitmaken. Dus ik leg hem in de stemming met een gerust hart voor en ik ga ervan uit dat iedereen in wijsheid beslist over deze motie en onze inwoners een hele mooie, groene leefomgeving. Want de gedeputeerde gaf het net al aan, er zijn diverse onderzoeken die dat onderstrepen, zelfs Netflix-series. Daar verwijst ik niet zo vaak naar in mijn argumentatie, maar die onderstrepen het ook. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw bijdrage. Andere partijen? De heer Travaille, Partij voor de Dieren.

Anjo Travaille: Dank u wel, voorzitter. De heer Adriani die vroeg mij, hoe betrouwbaar is het om het bouwen in de bossen van Soesterberg als uitvloeisel van rood groeit mee te hanteren? Ik had daar een gedeeltelijk antwoord op gegeven, namelijk dat ik denk dat je sinds 2004 best wel wat nieuwe inzichten gekregen zou kunnen hebben voor deze specifieke situatie. Maar misschien nog wel belangrijker, de rood groeit mee-regeling die zou eigenlijk nooit mogen leiden tot een natuur en groen breken we af-regeling, dus dat is voor mij eigenlijk het belangrijkste punt, want dat is aan de hand bij landgoed Oude Tempel waar het kappen van bos en het weggagen van dassen moet leiden tot natuurinclusief wonen. Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Mevrouw Kennedy, ChristenUnie.

Simone Kennedy-Doornbos: Wij zijn medeondertekenaar ook van de motie die de SGP heeft ingediend. Maar het is wel voor ons van belang dat het alleen maar gaat om groene corridors die naar buiten toe de inwoners brengen naar het uitloopgebied, recreatieve gebieden daarbuiten, en niet dat gemeenten dit geld dan van de tenderregeling gaan gebruiken om groen te realiseren in de stad en dan het buitengebied veronachtzamen en daar niet extra groen en publiektoegankelijke natuur aan toevoegen, dus met dat begrip zijn wij medeondertekenaars van deze motie.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartelijk dank. Dan de heer Van Vuuren, BBB.

Kees van Vuuren: Doet hij het? Voorzitter, korthedshalve zou ik me graag willen aansluiten bij de woorden van de SGP en daar zou ik graag aan willen toevoegen het recente nieuwsartikel van eind vorig jaar, dat binnenstedelijk de groene ruimte met 40 procent is afgenomen, dus volgens mij alle redenen om zijn motie te ondersteunen. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartelijk dank. Nog andere kandidaten voor een tweede termijn? De heer De Jong van Volt.

Amos de Jong: Voorzitter. Ik blijf het toch nog een keer ... Wil ik de oproep doen vanuit Volt. Als we toegankelijk inrichten, wordt het dan ook echt wel gebruikt als het beleefbaar inrichten en wordt het dan echt wel zo beleefd? Misschien te vaak in ontwikkelingssamenwerking gewerkt waar alles met goede intenties werd gebouwd maar toch niet werd gebruikt als voorzien. Het lijkt me toch echt wel nuttig om na een tijd te kijken of de lokale bevolking ook op zo'n manier ervan geniet, of dat er redenen zijn die we niet hebben voorzien dat dat toch anders is en dat we misschien een beetje zouden kunnen bijsturen. Blijft een oproep.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw bijdrage. Verder geen behoefte meer aan de tweede termijn? Dan sluit ik hiermee agendapunt 10 af. De tenderregeling Groen Groeit Mee. Dan stel ik een korte schorsing voor van twee minuten, want ik meen dat ik net ... Wil de echte voorzitter weer het overnemen? Dan ruilen wij van plek. Twee minuutjes. Een soort Wie van de drie wordt het nu.

SV Regionale Innovatiekracht

Hans Oosters: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Aan de orde is agendapunt 11, het Statenvoorstel Regionale Innovatiekracht. Ik geef als eerste het woord aan de heer Janssen van de VVD als hoofddiener van een ... Indiener van een amendement. Gaat uw gang.

Vincent Janssen: Dank u wel, voorzitter. Recent ging bij ons thuis het koffiezetapparaat stuk en het was niet meer te repareren. Op zoek naar een nieuw apparaat kochten wij een Mokka Master, een geweldig product van traditionele, duurzame kwaliteit, verkrijgbaar in meer dan twintig hippe kleuren. Volgens kenners het beste koffiezetapparaat dat er te koop is. Nu komt het, geproduceerd door een prachtig Utrechts bedrijf, gevestigd in Amerongen. Zo zijn er meer voorbeelden van de succesvolle Utrechtse maakindustrie. Bouwbedrijf van Engen in Kockengen, waar wij als VVD-fractie op werkbezoek waren, gespecialiseerd in duurzaam bouwen. Kiremko in Montfoort die hoogtechnologische machines maakt voor aardappelerwerkingsdoeleinden. Jansen Medicars in Nieuwegein die medische hulpmiddelen gemaakt of de bedrijven die op Lage Weide gevestigd zijn. De VVD is trots op deze Utrechtse maakindustrie, waar veel mensen een goede baan vinden. De maakindustrie is een onmisbare schakel in de economie, nu en in de toekomst. De VVD is ook trots op de brede steun die er nu al is voor het amendement dat we zo gaan indienen. Partijen van links tot rechts in deze zaal dienen het amendement mede in. Daarmee geven we een heel duidelijk politiek signaal aan al die prachtige bedrijven en de onmisbare vakmensen die er werken. De maakindustrie hoort bij Utrecht en we blijven investeren in de toekomst van deze industrie. Ik dien het amendement Hart voor de Utrechtse maakindustrie in mede namens, komt het, Forum Voor Democratie, GroenLinks, UtrechtNu!, SP, PVV, 50PLUS, CDA, SGP, PvdA, BBB en natuurlijk de VVD. Ik weet dat er nog een aantal partijen aan het nadenken zijn, maar die moeten dan wel heel snel zijn. Ik heb ze bijna allemaal, op vier na. Goed voorstel over innovatie en ook goed als die innovatie zich ook richt naast alle andere bedrijven op de Utrechtse maakindustrie, want daar zit ook een belangrijke bron voor onze economische vooruitgang en werkt ook mee aan de provinciale doelstellingen. Hartelijk dank.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Janssen. Dan wil ik aan een tweede indiener van een amendement het woord geven. Dat is mijnheer Van Breukelen van Forum Voor Democratie. Gaat uw gang.

Frank van Breukelen: Voorzitter, ondernemers zijn de motor van de economie en ze dragen vaak ook bij aan innovatiekracht. Daarnaast creëren ondernemers banen, zijn ze vaak maatschappelijk betrokken en dragen ze niet te vergeten ook gigantisch veel belasting af, wat wij hier ten goede aan de gemeenschap uitgeven. Of dat ook echt gebeurt, is niet iedereen het altijd over eens. Maar dat is een hele andere discussie. Wat wel een relevante discussie is momenteel, is de innovatie versus productie-discussie die hier regelmatig woedt binnen de Staten. Want het voelt soms alsof deze onderwerpen tegenover elkaar worden gezet. Producenten en ondernemers die niet binnen de duurzaamheidscriteria passen, worden vaak vergeten, ondanks dat zijn essentiële rol spelen binnen de Utrechtse economie en zij dus ook economische ruimte voor innovatie binnen ons Utrecht bieden. Zonder de maakindustrie kunnen innovatieve ideeën niet in de praktijk worden gebracht en zonder innovatie zal de maakindustrie ingehaald worden door haar competitie. Wij willen dus ook zorgen dat ondernemers binnen deze Statenzaal zich gehoord voelen en vertegenwoordigd voelen, maar dat wij ook vanuit deze Statenzaal de waardering voor ondernemers uitspreken en hun bijdrage aan de economie ook laten zien. Daarom dienen wij samen met de SGP en 50PLUS het amendement Ondernemers dragen de provincie in, waarin wij de aanleiding van het Statenvoorstel ... Ik zie een interruptie.

Hans Oosters: Maar die komt pas aan de orde als ik daar toestemming voor geef. Maar u was aan zo'n mooie zin bezig. Kunt u die nog even afmaken?

Frank van Breukelen: Daarom dienen wij samen met SP en 50PLUS het amendement Ondernemers dragen de provincie in, waarin wij aan de aanleiding van dit Statenvoorstel toe willen voegen dat de ondernemers een cruciale rol spelen in onze samenleving. Hoewel dit amendement niks verandert aan de juridische implicaties van dit Statenvoorstel, signaleert het wel dat wij ondernemers ook echt waarderen. Want politiek is niet alleen juridische implicaties, het gaat ook om het afgeven van signalen.

Hans Oosters: Mooi. Het waren een paar mooie zinnen, toegegeven. Mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. Volgens mij een mooi initiatief van Forum Voor Democratie om waardering voor ondernemers uit te spreken. Maar waarom in de aanleiding van het Statenvoorstel? Want u zegt het zelf al, het besluit wijzigt daar niet voor. Maar belangrijker nog, ook het onderliggende document, wat straks zijn werking gaat hebben, wijzigt daar ook niet door. Terwijl het Statenvoorstel bestaat straks niet meer. Dat is weg als we het besluit hebben genomen. Dus zou u er ook voor kunnen kiezen om het onderliggende beleidsdocument met deze tekst te verrijken?

Hans Oosters: Mijnheer Van Breukelen.

Frank van Breukelen: Dat had inderdaad een keus kunnen zijn waar we voor waren gegaan. Alhoewel, dat leek ons binnen het huidige Statenvoorstel niet de essentie om te doen, omdat er over het algemeen hier het gevoel, in ieder geval bij ons het gevoel heerst dat, zoals ik al aangaf eerder in mijn betoog, dat innovatie tegenover de maakindustrie productie of ondernemers wordt gezet. Of dit in de realiteit altijd terug te lezen is in de beleidsdocumenten, nee. Maar het is wel een gevoel dat hier redelijk heerst. Dus wat we willen laten zien, het signaal dat wij wilden afgeven, is dat we ondernemers daadwerkelijk waarderen en dat zij ook een rol krijgen binnen de innovatie binnen de provincie en dat we dat ook als Staten dan uitspreken.

Hans Oosters: Goed. U rondt af of was u klaar helemaal?

Frank van Breukelen: Ik was helemaal klaar.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Van Breukelen. Dank u wel. Dan hebben we de indieners van de amendementen gehad en is er gelegenheid voor de andere fracties om het woord te voeren. Welke fracties willen dat? GroenLinks, zie ik. D66, Volt, Partij voor de Dieren, BBB, UtrechtNu! en de SGP. mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. In de commissie hebben we een goede bespreking gehad over het Statenvoorstel Regionale Innovatiekracht. Inzetten op innovatiekracht is noodzakelijk om de uitdaging van deze tijd en die van de toekomst aan te kunnen. Door slimme innovatieontwikkelingen kunnen we de uitdaging van de toekomst hopelijk efficiënter, goedkoper en ook duurzamer aanpakken. De amendement die zijn ingediend op de maakindustrie en ondernemers is het Statenvoorstel wel echt gericht op dat stukje innovatie en dat te stimuleren. Daarom steunen ook van harte de vier actielijnen die daarin genoemd zijn als het gunstige institutionele voorwaarden, vergroten van de zichtbaarheid, aanmoedigen van de vraag en ook het bieden van fysieke ruimte. Als SGP zien we dat het midden- en kleinbedrijf een cruciale rol speelt in werkgelegenheid dicht bij onze inwoners. Veelal zijn mkb-

bedrijven in dorpen en steden ook familiebedrijven. Als familiepartij vinden we dat natuurlijk heel mooi en natuurlijk erg waardevol en zeker als ze dan ook zijn verankerd in de lokale samenleving. Later vandaag hebben we het ook nog over een ander agendapunt daarover. Nu is de taak voor ons om te zorgen voor een gunstig klimaat voor onze mkb en familiebedrijven en daarom hebben wij beide amendementen mee-ingediend. Als eerste als het gaat over de maakbedrijven. Dat werd gemist. En het tweede ook als het gaat over ondernemers. Inderdaad wat heer Breur ook al zei, of nee, van de FVD, sorry, ik zit alleen met zijn voornaam in mijn hoofd, al net aangaf, ondernemers worden vaak ... Krijgen heel veel eisen als het gaat over duurzaamheid opgelegd en ze moeten aan allerlei dingen voldoen. Maar laten we ook vanuit de andere kant dat positieve benadrukken en dat ook een plek geven in dit Statenvoorstel en daarom dienen we van harte mee in. Ik dank u.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Vermaat. Mevrouw Matser zag ik haar hand opsteken. GroenLinks, gaat uw gang.

Julia Matser: Dank u, voorzitter. Met dit voorstel zorgen we dat Utrecht een goede omgeving is om uit te vinden, vooral als het gaat om het oplossen van maatschappelijke problemen. GroenLinks zal in de gaten houden dat de kennisdeling vooropstaat in de uitvoering van dit Statenvoorstel, want we willen graag dat ons publieke bestel niet wordt uitgegeven met als doel om private verdienmodellen te ondersteunen, maar juist om oplossingen toegankelijk te maken onder goede werkomstandigheden. Het amendement van de VVD, die de maakindustrie expliciet toevoegt als doelgroep, dienen we mede in, omdat we juist een circulaire economie een hoop gemaakt zou moeten worden. Maar dan wel in de brede zin van maken. Dus ik kan de heer Janssen ook aanraden om misschien nog eens langs te gaan bij het repaircafé met zijn oude koffiezetapparaat, want in die micro-economie betekent maken niet alleen maar nieuwe apparaten maken, maar ook apparaten schoonmaken, hergebruiken, onderdelen herbestemmen, demonteren, recyclen en op die manier producten opnieuw beschikbaar maken, met als doel om uiteindelijk een gezonde inwoner, leefomgeving en samenleving te organiseren. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mevrouw Matser. Ik zag mijnheer Janssen al overeind ... Die dacht, daar heb ik allemaal niet aan gedacht dat dat ook kan. Ik kom bij de fractie van Volt, mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: Dank, voorzitter. Innovatie is een belangrijk speerpunt voor Volt. Het Statenvoorstel is breed ingezet. Ook aan circulariteit wordt aandacht gegeven. Dat zullen wij kritisch gaan monitoren. Verder zijn we benieuwd naar het voorstel waar de innovatiehubs terecht zullen gaan komen. We zullen monitoren hoe die samenwerking met de Europese regio's eruit gaat zien. Wat betreft het amendement over de maakindustrie kan ik zeggen dat wij het op zich een sympathiek idee vinden, als het om circulariteit gaat helemaal. Tegelijkertijd kunnen we niet helemaal uit het Statenvoorstel opmaken dat die maakindustrie wordt uitgesloten. Het mkb wordt genoemd, de ondernemers worden genoemd. Dus om hier dan specifiek op voor te sorteren, wat is daar de meerwaarde van en wordt er ook apart geld opzijgezet voor deze doelgroep? We zijn erg benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde straks.

Hans Oosters: Dank u wel. De fractie van UtrechtNu!. Mijnheer Berlijn. Of mijnheer Nagtegaal. Mijnheer Nagtegaal, gaat uw gang.

Sjors Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik zal het niet te lang maken vandaag. We hebben natuurlijk in de commissie al het een en ander besproken. Dus ik heb ook geen zin om mijn hele spreektijd op te maken vandaag. Alhoewel ik voor dit onderwerp natuurlijk alleen vier minuten heb en straks weer een nieuwe spreektijd. Voorzitter, in de commissie vroeg ik me best wel af wat we nu eigenlijk precies vaststellen met het Statenvoorstel. Er staan eigenlijk allerlei hele mooie ambities in waar je eigenlijk helemaal niet tegen kan zijn. Maar wat betekent het eigenlijk concreet? Het is eigenlijk bijna een beetje ... Ik vergeleek het ook twee weken geleden met een restaurant waar je dan de vraag krijgt of je op je apfelstrudel nog extra slagroom wil. Daar zeg je bij voorbaat geen nee tegen, maar waar zeg je dan eigenlijk ja tegen? Als fractie zijn we dan ook wel best wel kritisch denk ik en we zien dat er ook best wel veel gestuurd wordt op circulariteit. An sich is dat niet slecht, maar inderdaad, sluit die maakindustrie niet uit. Daarom zijn we ook al blij met het amendement van de heer Janssen hierover. Ik denk ook dat dat een beetje een evenwichtig perspectief biedt en die dienen we ook mede in. Het FVD-amendement die zag ik net pas, heb ik ook even gelezen. Het is een beetje een open deur-verhaal, maar goed, dat kunnen we wel gewoon voorstemmen. We willen als ondernemers lievende de fractie toch wel even het voordeel van de twijfel geven. Eerlijk is eerlijk, als ik in de blauwe of bruine ogen kijk van deze gedeputeerde, geloof ik ook wel dat hij het goed bedoelt. Ik hoop in ieder geval dat ik nu ook in zijn LinkedIn-berichtje kom. Tot slot, voorzitter, we zullen scherp in de gaten houden of het geld wat we vandaag vaststellen ten goede komt van al die ondernemers in Utrecht. Want mooie woorden alleen zijn niet genoeg.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Nagtegaal. Kom ik bij de fractie van de BBB, mevrouw Van den Broek.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Er is al een boel gezegd, dus ik kan het kort houden. Voorzitter, de BBB-fractie is een warm pleitbezorger van innovatie die niet alleen economische kansen creëert, maar ook concreet bijdraagt aan de brede welvaart in onze provincie. We hebben eerder benadrukt dat innovatie niet alleen om technologie gaat, maar ook om het versterken van bestaande sectoren en het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Daarom kijken wij positief naar dat amendement Hart voor de Utrechtse maakindustrie van de VVD en dienen wij die ook mee in. De maakindustrie speelt een belangrijke rol in de provincie Utrecht, niet alleen vanwege de werkgelegenheid, maar ook als drager van innovatie, bijvoorbeeld in de bouw en circulaire economie. Het is dan ook terecht dat deze sector expliciet wordt meegenomen in het beleid voor regionale innovatiekracht. Wel blijven we aandacht vragen voor de knelpunten in onze eigen regelgeving die innovatieondernemers ook in de maakindustrie tegenkomen. Wij horen graag van het college hoe de provincie deze belemmeringen actief gaat aanpakken. Met deze kanttekening lijkt het amendement een waardevolle toevoeging aan het Statenvoorstel en gaan wij er voor dit moment van uit ... Nee, wacht. Ik heb hem al mede ingediend. Sorry. Dit was het. Tot zover. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mevrouw Van den Broek. Kom ik bij de fractie van D66. Wie mag ik het woord geven? Mijnheer Harinck.

Marcel Harinck: Dank, voorzitter. Zoals ook al in de commissie gezegd, is D66 erg blij met dit voorstel. De provincie zet zich in voor een regio die ondernemers stimuleert om te innoveren en hun blik op de maatschappij te richten. Dat zijn voor ons initiatieven zoals de heart of health of de circulaire economie. We staan positief tegenover het amendement van de VVD voor een plek voor de maakindustrie in dit voorstel. Juist deze maakindustrie kan een significante bijdrage leveren aan deze maatschappelijke doelen, zoals de circulaire economie. Dat koffieapparaat zag er ook prima uit, moet ik zeggen. Verder, het voorstel van Forum, we zijn heel positief tegenover ondernemers en we zijn blij dat we daar waardering voor uitspreken. Staan we heel neutraal tegenover dit amendement. Tot zover.

Hans Oosters: Dank u wel. Dan kom ik bij de Partij voor de Dieren, mevrouw Buttermann.

Olivia Buttermann: Dank u wel, voorzitter. Het is de afgelopen bijdragen vooral veel over het amendement gegaan van de VVD, over de maakindustrie. Maar ik zoom even weer een beetje uit. Zoals gezegd ook in de commissie, vinden wij het beleidskader nogal abstract. Zo abstract zelfs dat we eigenlijk niet zo goed weten waar het geld aan uitgegeven zal gaan worden, dus geven we er maar eigenlijk een beetje onze eigen toelichting op. Wat ons betreft, straalt het beleidsstuk heel veel techno-optimisme uit. Techno-optimisme brengt eigenlijk twee problemen met zich mee. Ten eerste dat een innovatie als vanzelfsprekend problemen zoals klimaatverandering of luchtvervuiling zal oplossen, en dan nog een andere valkuil met innovaties, namelijk dat het een nieuw product of een nieuwe methode komt en dat die vaak ook nog naast het bestaande blijft bestaan en wordt gebruikt. De ontwikkelaars van zowel die oude als die nieuwe producten of methoden die hebben daar baat bij en het stimuleert ook de groei van de economie, met winsten die mogelijk ook natuurlijk naar buiten onze regio gaan en werkgelegenheid dat dan weer vertrekt, met schadelijke gevolgen voor het milieu hier. Dan blijft de samenleving ... Heeft dan het nakijken met al haar grote maatschappelijke problemen. Enfin. Al deze punten zijn wat ons betreft reden genoeg om vooral naar de impact van die innovaties te kijken, alvorens die innovaties te stimuleren. Nou lezen we in het beleidsstuk dat het meten van de impact in de loop van de tijd gedaan zou worden. Dat is wat ons betreft verkeerd om. Wat ons betreft had die impactanalyse vooraf gedaan moeten worden en niet tijdens. Ten slotte, voorzitter, een oproep, iets wat we ook al in de commissievergadering hebben gezegd. Soms levert iets niet doen een grotere bijdrage aan de oplossing van het probleem dan iets wel doen. Denk aan luchtverontreiniging.

Hans Oosters: Misschien mag ik u even onderbreken. Mijnheer Vermaat heeft een interruptie.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Even over techno-optimisme. Eigenlijk een vraag die mij opkwam, hoe zou de Partij voor de Dieren dan de uitdagingen van de toekomst willen aanpakken, als ik uit uw bijdrage hoor, best wel negatief daartegenover staat?

Hans Oosters: Mevrouw Buttermann.

Olivia Buttermann: Dank u wel, voorzitter. We zijn niet tegen innovaties. Deze één op twee hebben de heer Vermaat en ik ook al in de commissievergadering gehad. Maar wat ons betreft zou de impactanalyse van welke innovaties nodig zijn aan de voorkant moeten gebeuren. Nu lezen we in dat stuk dat die gaandeweg gaan gebeuren. Dus wat ons

betreft ... Want dit is niet ... Het is geen nieuw beleid of zo. We zijn dit al enige jaren aan het doen. Had die analyse al gemaakt kunnen zijn.

Hans Oosters: Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Maar daar zit toch gelijk ook een spanningsveld? Want innovaties zijn ook juist nieuwe ontwikkelingen. Hoe kun je dan een impact van een nieuwe ontwikkeling vooraf toetsen of opnemen? Hoe denkt u dat te kunnen doen?

Hans Oosters: Mevrouw Buttermann.

Olivia Buttermann: Dank u wel, voorzitter. Het is wel gemeenschapsgeld. Dus wat ons betreft zouden we dit niet zomaar moeten uitgeven, wat ons betreft ook gewoon beter sturen op de problemen die er zijn. Dus we lezen dat het gaat gebeuren, maar wat ons betreft had dat eerder moeten gebeuren.

Hans Oosters: Tot slot, mijnheer Vermaat. Niet meer. U kunt vervolgen, mevrouw Buttermann.

Olivia Buttermann: Dank u wel, voorzitter. Want eigenlijk heb ik ook een antwoord op het punt van mijnheer Vermaat. Dat is eigenlijk mijn laatste punt. We blijven het zeggen, soms levert iets niet doen een grotere bijdrage aan de oplossing dan iets nieuws wel doen. Denk aan luchtverontreiniging. Niet die autorit maken, maar de fiets pakken. Geen nieuwe biomassacentrale bouwen, maar besparen op elektriciteit. Of een melkveebedrijf laten krimpen in plaats van een technische vernieuwing. Die vormen van niet iets doen dragen meer bij aan het oplossen van bijvoorbeeld luchtvervuiling dan een innovatie zou kunnen doen. Dat idee van iets laten zouden we graag meer terugzien in het beleid. Wat betreft de motie over de maakindustrie sluiten ons aan bij de inbreng van Volt, namelijk dat het eigenlijk het allermooiste zijn als het de circulaire maakindustrie zou betreffen. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mevrouw Buttermann. Ik kijk even naar het CDA. Niet. Geen woordvoering. Partij van de Arbeid ook geen woordvoering. ChristenUnie wel, mevrouw Kennedy.

Simone Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. De inhoud van dit beleidskader Regionale Innovatiekracht ziet er heel goed uit. We hebben er helemaal geen aanmerkingen of opmerkingen op. Maar er wordt wel heel veel geld geïnvesteerd. 1,1 miljoen euro structureel elk jaar vanaf 2028, en de jaren ervoor zelfs nog meer. Dat geld gaat natuurlijk naar een wat beperkte doelgroep die uitstraling zal hebben op de hele werkgelegenheid en de reputatie van de provincie. Dat is goed, maar het had ook anders besteed kunnen worden. Er wordt ook overal bezuinigd. Bovendien blijkt wel uit diverse rapporten en onderzoeken die er zijn geweest dat veel bedrijven de provincie Utrecht nog toch iets minder aantrekkelijk vinden vanwege gebrek aan energie, aansluitingen en ook gebrek aan woningbouw. Dus wat dat betreft eigenlijk dezelfde opmerking die we hebben bij versnelling woningbouw. Investeer niet als het uiteindelijk niet gaat leiden tot werkgelegenheid binnen de provincie waarvoor wij misschien geen ruimte hebben. Dus wees wel heel zuinig op het geld wat wij nu toebedelen aan innovatie. Het is belangrijk dat er geld is voor innovatie, maar dit is heel erg veel geld. Dus laten we daar wel zuinig mee omgaan. Voor de rest zijn wij het eens met het doel van de motie dat dus de maakindustrie expliciet benoemd wordt en ook aandacht krijgt, hoewel we nog wel enigszins twijfelden, omdat we dachten, zoveel ruimte hebben we natuurlijk niet binnen de provincie. Dus in hoeverre kunnen wij de maakindustrie stimuleren? Maar het gaat natuurlijk ook om innovaties voor de maakindustrie en het gaat ook natuurlijk om een groot deel van onze bevolking die in de maakindustrie wel werk moet zien te vinden. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mevrouw Kennedy. Heb ik het dan goed dat de fractie die het woord wilden voeren in eerste termijn dat hebben kunnen doen? Dat is zo. Wil ik de gedeputeerde uitnodigen om te antwoorden. Gaat uw gang, mijnheer Van Schie. Excuus. Ik had u niet geregistreerd bij de eerste ronde, maar gaat uw gang. Het mag ook vanachter uw desk. Wat u liever wil. Gaat uw gang, mevrouw Hoek.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. Heel kort. 50PLUS dient de motie ook mee in, maar wat ik wil opmerken, is heel kort. We komen de volgende Statenvergadering daar waarschijnlijk met een voorstel. 50PLUS plus vindt eigenlijk dat er in onze provincie een leerfabriek moet komen. Vroeger had je de ambachtsscholen, die zijn er niet meer. De leerfabriek, er zit een hele goede in Harderwijk, ben ik op locatiebezoek geweest. Daar leert men van alles, van schilderen tot timmeren tot stratenmaker. Eigenlijk zou het heel mooi wezen als we in onze provincie ook zoiets hadden. Dus dat wil ik nu gewoon in de groep gooien. Dat kost geld en dat kost van alles. Moet van alles voor gedaan worden. Maar goed,

we hebben sowieso in ons vaandel de jeugd en de jongeren. Ik wil dit verder gaan uitwerken. Dat heb ik het nu alvast eventjes geventileerd, zoals dat heet. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dan is nu toch echt het woord aan gedeputeerde van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, en de gedeputeerde is blij met de brede steun voor de beleidslijnen zoals die voorstaan, ook gezien het commissiedebat denk ik wel een goede afdrank dat we met zijn allen wel erkennen dat we gezien de grote maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan iets te doen hebben en dat het bedrijfsleven daar ook bij kan helpen als ze dat innovatief doen en een bijdrage leveren aan de maatschappelijke opgaven. Daar willen we dus ook extra op inzetten. Ik ga in op de amendementen en dan op een enkele vraag nog, voorzitter. Amendement van de VVD, breed ondersteund, onderschrijft en geeft een dutje in de richting die deze gedeputeerden in de ambtelijke organisatie nauwelijks nodig hebben, maar toch waarderen om de maakindustrie nog weer ook met extra liefde en aandacht ook bij dit beleidskader te betrekken. Zeker onze intentie, want de maakindustrie is zoals verwoord door diversen van u vandaag, net als familiebedrijven een essentieel onderdeel van onze economie en kunnen dus ook heel goed gebruiken om die maatschappelijke uitdagingen met elkaar mogelijk te maken om daar als samenleving in elk geval voor paraat te staan. Dus beschouwen we als ondersteuning beleid en blij met die extra aandacht. Eigenlijk geldt dat ook voor het amendement van Forum Voor Democratie, dat de aanleiding onderschrijft. Ik denk dat ook wel op die manier de start van het Statenvoorstel is ontstaan, dat we de waardering voor en het belang van ondernemers in onze regionale economie ook willen onderschrijven en daar ook een waardering voor willen uitspreken. Maar we hebben natuurlijk wel echt, dat heeft u ook meegekregen in de afweging van het beleidskader, gekeken van, wat is er dan nog te doen? Welke rollen en taken vullen we niet op dit moment al in en waar kunnen we nog extra aandacht aan geven? Dat is met de vier beleidslijnen die we hebben uitgewerkt. Dus dat is dus ook met wat we vaststellen, zeg ik dan nog even tegen UtrechtNu!, denken we goed voorzien, maar beschouwen we dus ook als ondersteuning beleid, oordeel Staten. Dan nog een aantal vragen, voorzitter. De fractie van Volt die vroeg of de euro's met het amendement nu ook in een hokje komen en we potjes gaan maken voor circulair, voor innovatief, voor mkb. Dat gaan we allemaal niet doen. We hebben de beleidslijnen vastgesteld en ook met elkaar geconstateerd dat met deze beleidskaders ook andere domeinen kunnen ondersteunen. Dus we gaan geen hokjes in de begroting zetten. We komen nog wel natuurlijk uiteraard gewoon bij de cyclusedocumenten terug op hoe we dat geld besteden en zullen dat ook met voortgangsrapportages natuurlijk ook aan u laten weten. Dan kunt u ons ook monitoren op de Europese programma's die we daarin ondersteunen en krijgt u vanzelf ook goed inzicht hoe we dit doen en het maakt ook natuurlijk ... Staat ook belangrijk als onderdeel in het Statenvoorstel dat we een beleidscyclusvaluatie conform de Commissie Janssen ook gaan doen, waar u ook de gelegenheid krijgt natuurlijk om te toetsen of dat wat we doen, dat we dat ook goed doen. Partij voor de Dieren vroeg nog, gaan we niet heel specifiek op technologie in? Nee. Is wel een onderdeel van sommige oplossingen, maar lang niet altijd, zoals al aangegeven. Dus dat heeft ook geen apart hokje, maar sluiten we ook niet uit. De ChristenUnie vroeg nog om vooral niet te investeren als het geen banen oplevert. Ik denk dat juist de crux een beetje ook van dit voorstel is dat we met de bestaande banen meer moeten doen. Want we zien gewoon op ons afkomen met alle arbeidsmarkttekorten dat we slimmer, efficiënter, beter ingericht op de werknemers en de wensen en eisen die zij hebben van de toekomst ook ons moeten voorbereiden op die maatschappelijke uitdagingen. Dus vanuit dit beleidskader is groei niet specifiek een doel, maar wel om met bestaande middelen en mensen efficiënter en slimmer om te gaan. Dus ik denk dat dat ook een belangrijk aandachtspunt zal zijn binnen deze programma's. BBB vroeg nog, hoe gaan jullie belemmeringen aanpakken die we ervaren? Regeldruk, daar hebben we natuurlijk al een inzet op. Wat vooral heel belangrijk is daarvoor, is voor mij, maar ook voor alle andere mensen die betrokken zijn, om in gesprek te zijn en te blijven met alle ondernemers in onze provincie, om te ontdekken waar die belemmeringen zitten. Als dat provinciale belemmeringen zijn, kunnen we natuurlijk meehelpen om die op te heffen en ook ons voornemen om minder nee te zeggen en vaker ja, mits te zeggen, uit te voeren. Maar als nodig is, kunnen we ook lobby voeren voor andere overheden, gemeentes, maar ook waterschappen, Rijk, Europa, als we merken dat er regelgeving in de weg zit, waarvan wij denken dat het nodig is om innovaties toch te stimuleren.

Hans Oosters: Goed. Mevrouw Kennedy.

Simone Kennedy-Doornbos: Heb ik dit goed gehoord dat u zegt, we besteden 1,1 structureel per jaar de komende jaren, niet om te groeien of banen te creëren, maar om efficiënter te werken en dus om rijker te worden?

Hans Oosters: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, we worden zelf niet rijker van dit beleid, maar de brede welvaart willen we natuurlijk wel met elkaar stimuleren en dat heeft zowel economische waarde, maar ook de manier waarop we met de leefomgeving en de samenleving natuurlijk omgaan en met elkaar groeien. Dus het is niet ... Dit programma is niet specifiek gericht op groei, zoals ik al zei, maar wel om bijvoorbeeld waar het gaat om het bieden van ruimte toch ook ondernemers die nu ruimtegebrek hebben ... En we zien dat aan twee kanten. Nieuwe ondernemingen die komen gaan ondernemingen uitbreiden ...

Hans Oosters: Misschien, mijnheer Van Schie, mevrouw Kennedy is al gaan zitten.

Gedeputeerde Van Schie: Die was al tevreden. Ik moet hier wel ..., voorzitter.

Hans Oosters: Dat weet ik, dat weet ik. Zo ken ik u ook. Maar misschien kunt u nu uw energie bewaren voor een vraag die mevrouw Buttermann gaat stellen.

Olivia Buttermann: Precies. Dank u wel, voorzitter. Want het is een beetje een vervolgvraag op wat mevrouw Kennedy en uw antwoord daarop. Want is de gedeputeerde het met ons eens dat er ook een spanningsveld kan zijn tussen het verdienvermogen of de groei in materiële welvaart en de punten zoals milieu en leefomgeving?

Hans Oosters: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Zeker. Dat is natuurlijk ook juist waarom we in die zoektocht naar innovaties en het bijdragen aan de maatschappelijke uitdagingen ondernemers daar ook bij willen ondersteunen, en dan natuurlijk niet om extra vervuילend en extra milieubelastend te zijn, maar juist om met elkaar te zorgen dat we de voetafdruk verminderen, tegelijkertijd voldoende geld verdienen om ook onze boterham belegd te hebben en vooral dus met elkaar te zorgen dat de welvaart inclusief de brede welvaart, dus materieel en maatschappelijk, dat we het welvaartsniveau van nu proberen in stand te houden voor onze inwoners. Dat is echt een enorme uitdaging gezien de, zoals ik al zei, de krapte op de arbeidsmarkt, maar ook de druk vanuit de omgeving.

Hans Oosters: Goed. Voldoende, mevrouw Buttermann? Gaat uw gang.

Olivia Buttermann: Dank u wel, voorzitter. Dank voor het antwoord. Het punt wat ons vooral aan het hart gaat, is dat brede welvaart geen keuzemenu is die je oneindig kan blijven aanvinken. Dus je kan niet al die punten die onder brede welvaart vallen altijd maar blijven inzetten. Daar moeten redelijk harde keuzes in worden gemaakt. Dat is eigenlijk wat we hoopten terug te zien in dit beleidskader als het gaat om innovatie.

Hans Oosters: U gaat nu weer een termijn in. Heeft u nog een vraag aan de gedeputeerde?

Olivia Buttermann: Mijn vraag was, waarom hebben we dat nu niet hier in teruggezien? Want ik hoor het u wel zeggen. Dat is jammer dat we het er niet in terugzien.

Hans Oosters: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, het zit meer in het algemeen economisch beleid en niet specifiek in dit kader wat gaat over de innovatiekracht. Maar laten we op een ander moment een uitgebreide discussie nog over brede welvaart voeren, want ik ben heel erg opgevoed met het idee dat brede welvaart niet per se op één sector van al die parameters moet worden ingezet, maar dat je juist gelijkmatig wilt groeien en dat het welzijn van onze inwoners ook gebaat is bij op alle aspecten van de brede welvaart goede ontwikkelingen. In elk geval niet een achteruitgang, laten we het daarover eens zijn.

Hans Oosters: Mooi. U rondt af. Was u klaar? Dank u wel. Dan kijk ik of er nog een fractie is die behoefte heeft aan een tweede termijn. Mijnheer Janssen, gaat uw gang.

Vincent Janssen: Dank u wel. Dank ook voor de steun voor ons amendement vanuit zowel het college als veel van de collega's. Ik wilde nog even reageren op een opmerking van mevrouw Matser. Ik heb het koffiezetapparaat eerst ter reparatie aangeboden bij overigens gewoon een bedrijf, alleen het verwarmingselement werd niet meer geleverd. Dus toen heb ik gekozen om toch maar iets nieuws te kopen. Dank u wel.

Hans Oosters: Koude koffie is wel ... Ik kijk even of er ... Mevrouw Matser wil daar nog even op reageren. Heel kort graag.

Julia Matser: Volgens mij, we zijn Europees natuurlijk bezig met het reparatierecht verder organiseren, dus misschien kunnen we daar Europees gezien weer samen bij optrekken, maar dat kunnen we hier helaas niet organiseren.

Hans Oosters: Dank. Geen behoefte verder aan tweede termijn? Dank u wel. Dan zijn de beraadslagingen over dit agendapunt hiermee afgerond en zullen wij vanavond stemmen over de amendementen en het voorstel zelf.

SV Renovatie en verduurzaming Huis voor de Provincie | Ontwerpkrediet

Hans Oosters: Aan de orde is agendapunt 12, dat is het Statenvoorstel Renovatie en verduurzaming Huis voor de Provincie. Dan gaat het specifiek over het ontwerpkrediet en geef ik als eerste het woord aan de fracties die een motie hebben ingediend en één fractie heeft een amendement ingediend. Eerst het woord aan mijnheer Harinck van D66. Gaat uw gang.

Marcel Harinck: Een van mijn mede-indieners ontbreekt nog, voorzitter. Maar goed, we gaan het er maar mee doen. Voorzitter, voor D66 is het duidelijk dat er veel moet gebeuren in dit provinciehuis. Ik heb het in de commissie ook al gememoreerd. Maar soms een loszittend paneeltje verantwoordt volgens mij de noodzaak voor de renovatie. Maar voor ons is de verduurzaming ook echt van belang. Wij willen daarin onze verantwoordelijkheid nemen voor deze verduurzaming. De opties die worden geopperd op, we kunnen het wel verkopen, die snap ik. Zeker als het financieel gezien misschien een goede optie is, maar we moeten wel ons realiseren, dit pand moet op termijn verduurzaamd gaan worden, of wij dat nu gaan doen of iemand anders. Goed, wij willen onze verantwoordelijkheid daar nemen en we zijn er dan ook voor om het voorlopig ontwerp voor scenario 2 te gaan uitwerken. Daarmee zijn we dus voor het voorstel wat nu voorligt en daarmee hebben we einde van dit jaar een veel beter beeld van waar we staan. De vragen van de Staten rondom de mogelijke verhuizing, verkoop en huur-of nog exotische varianten die we in de commissie allemaal voorbij hebben horen komen, kunnen wat ons betreft parallel aan dat voorlopig ontwerp worden uitgewerkt, zodat we nu niet nog meer vertraging opleveren. Dan, voorzitter, ik sta hier natuurlijk ook omdat wij een motie hebben aangekondigd, Aan de slag met de perceelontwikkeling. Want los van de verduurzaming van het provinciehuis zelf zat in deze stukken natuurlijk ook een extra aanleiding voor ons om enthousiast te worden, namelijk de schetsen rondom de perceelontwikkeling die hier rond dit huis allemaal kunnen gaan gebeuren. We zijn heel enthousiast daarover en willen die kansen die er nu liggen niet onbenut laten. De motie is daarom een oproep om hier druk mee aan de slag te gaan, met wat specifieke aandachtspunten die ik nu zou willen benoemen. Denk hierbij aan het verbinden van het perceel met omgeving, het serieus nemen van de kansen van woningbouw op dit perceel, dus ga er ook echt qua oppervlakte en woninglagen mee aan de slag, en het inrichten van participatie rondom de perceelontwikkeling, zeg ik richting de BBB die toevallig hier staat. Wat mooi.

Hans Oosters: Mevrouw Ghijsels maakt eerst een schijnbeweging, maar nu staat ze er echt. Dus nu u toch gestopt bent, u aan u het woord. Gaat uw gang.

Dimf Ghijsels: Dank u wel. Ik heb een korte vraag naar aanleiding van jullie motie. Kijk, op zich is het natuurlijk een charmant idee. Maar vindt u dat de provincie hier zelf mee aan de slag zou moeten gaan of zou het niet ook onderdeel van de optie verkopen kunnen zijn en dat je het overlaat aan een ontwikkelaar die expertise heeft in bestemmingsplannen, -wijzigingen en het hele proces daarachter?

Hans Oosters: Mijnheer Harinck.

Marcel Harinck: Dank, voorzitter. Kijk, het lijkt me logisch dat als je eenmaal kiest voor de verkoop van dit hele pand, dan is het logisch om dat perceel natuurlijk daarmee ook in te nemen. Goed, wij zijn alsnog voornemens, zoals ik eerder heb gezegd, dat wij scenario 2 voorlopig ontwerp gaan uitwerken en daarmee vind ik het ook logisch dat wij de verantwoordelijkheid ook voor de perceelontwikkeling nemen. Dus dat.

Hans Oosters: Voldoende. Mijnheer Nagtegaal, gaat uw gang.

Sjors Nagtegaal: Dank, voorzitter. Vraagje over het stukje participatie. Die begrijp ik niet helemaal, begreep ik eigenlijk ook in de commissie niet. Wie gaat er dan precies participeren?

Hans Oosters: Mijnheer Harinck.

Marcel Harinck: Dus we hebben het hier over, stel, we gaan deze perceelontwikkeling aanpakken en we gooien dit terrein ook open, verbinding met de rest van de regio, dan is het idee dat hier ook inwoners van Utrecht die hier in de

buurt wonen, de toekomstige inwoners misschien die op dit perceel wonen, dat die ook iets te zeggen hebben over hoe wij die natuur hier inrichten. Met die mensen zou je moeten participeren. Dus het gaat hier expliciet niet om de participatie van de verduurzaming van het provinciehuis zelf.

Hans Oosters: Mijnheer Nagtegaal, voldoende?

Sjors Nagtegaal: Kijk, er wonen hieromheen in een schaal of in een diameter van 250 meter alleen mensen volgens mij daarbij Bar Beton. De Oekraïners wonen hier ook, maar goed. Dus ik snap niet helemaal hoe we die ambitie zien om deze plek om te vormen tot een soort verzamelpunt of een ontmoetingsplaats of wat dan ook. Ik snap dat niet helemaal van D66 en ik vind het dan ergens een beetje onverantwoord mijns inziens om daar zoveel geld tegenaan te gooien.

Hans Oosters: Goed, mijnheer Harinck, u kunt erop reageren.

Marcel Harinck: Volgens mij, als u de schetsen heeft gezien, zeg ik richting de heer Nagtegaal, is er volgens mij een enorme kans om hier een mooi park wat in verbinding staat met het andere deel van het park om dat ervan te maken. Die woningen doelde ik ook op de nieuwe woningen die in die schets staan. Dus volgens mij een goed idee om daarover te participeren. Dat dat dan heel veel zou kosten, daar ben ik het niet mee eens, want volgens mij levert het ook heel veel op.

Hans Oosters: Goed. Mijnheer Nagtegaal, voldoende? Tot slot.

Sjors Nagtegaal: Als laatste, voorzitter. Ik denk dat er geen, buiten Lage Weide om, in de gemeente Utrecht een afgelegener plek is dan deze. Dus ik zie het niet en wij zullen die motie niet steunen.

Hans Oosters: Goed. Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ik was blij met de bijdrage van D66 als het gaat over het parallel, naast scenario 2 ook de andere opties die in de memo verder zijn uitgewerkt. Eigenlijk een vraag en daarop aansluitend, er is natuurlijk een amendement voornemens wat nog ingediend moet worden, maar u bent voor. Dus ik zou u toch willen vragen van, hoe staat D66 ten opzichte van dat amendement om die dingen, die zaken inderdaad parallel aan scenario 2 uit te werken, om zo meteen eind van dit jaar een afgewogen goed besluit te kunnen nemen?

Hans Oosters: Gaat uw gang.

Marcel Harinck: Dank. Kijk, ik zei niet per se dat ik voor al die alternatieven was. Kijk, ik denk dat het prima is als wij dit als Staten uitgezocht willen worden. Daar moeten wij een goede uitspraak over doen. Daar ligt het amendement voor. Wij zijn in principe voor dit voorlopig ontwerp uitwerken en op basis daarvan de keuze wel of niet maken om door te gaan. Ik ga nog overleggen met mijn fractie of we dat amendement gaan steunen. Maar mijn boodschap was, doe dat in ieder geval parallel en niet afhankelijk van elkaar.

Hans Oosters: Goed. Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank. Goed overleg gewenst met uw fractie, en ik hoop ook op een goede uitkomst. Maar u gaf ook aan in uw bijdrage dat D66 aangeeft van, mogelijk dat het goedkoper uitpakt. Een mogelijk verkoop, in een bijzin noemde u dat. Hoeveel belang hecht u daaraan? Of is het, scenario 2 is het eigenlijk al en da de rest nog wordt onderzocht. Dat zij dan zo.

Hans Oosters: Mijnheer Harinck.

Marcel Harinck: Kijk, het mag duidelijk zijn dat dit financiële plaatje wat wij hebben gekregen, dat was ook voor ons best schrikken. Dus als nou blijkt dat we ineens 100 miljoen besparen door de andere optie te doen en alleen maar geld eraan verdienen, dat lijkt me een fantastisch idee, heer Vermaat. Daarom, laten we die alternatieven lekker uitwerken. Ik verwacht toch dat de realiteit anders gaat zijn. Maar goed, dat is mijn eigen verwachting.

Hans Oosters: U kunt vervolgen.

Marcel Harinck: Eigenlijk was ik redelijk richting afronding, voorzitter. Ik dien die motie samen in met VVD en CDA en dan dienen wij ook nog een motie in met het CDA over het representeren van Utrechtse gemeente in deze Statenzaal, dat bij de renovatie natuurlijk gekoppeld. Maar die toelichting laat ik verder aan de heer Koren van het CDA. Tot zover.

Hans Oosters: Dank u wel. Ik ga mijnheer Koren ook maar gelijk het woord geven. Nog een korte vraag aan mijnheer Vermaat. Mevrouw Matser.

Julia Matser: Aan de heer Harinck, als u het goedvindt. We hebben in de commissie ook al discussie gehad eigenlijk over punt 3 dat nu in uw motie staat. Namelijk, hoe gaan we om met eventuele baten die de ontwikkeling van het perceel opleveren? Als GroenLinks zien we graag dat die niet met elkaar verknoopt worden. Nou zie ik in uw motie dat dat enigszins is losgelaten, maar toch nog niet helemaal. Ik zou de heer Harinck willen vragen waarom hij punt drie niet helemaal weg kan laten, want er staan heel veel hele goede suggesties in deze motie. GroenLinks zou het ook graag steunen, maar juist met dat punt 3 wordt het voor GroenLinks lastig om daar steun voor te verlenen.

Hans Oosters: Goed. Gaat uw gang, mijnheer Harinck.

Marcel Harinck: Die struggle snap ik helemaal die GroenLinks uit. Kijk, voor ons is het van belang dat wij de kansen van deze perceelontwikkeling, daarmee bedoel ik die woningbouw serieus nemen, daar eventueel ..., die moeten we wel serieus nemen en daar een goed financieel plaatje van doen. Dat maakt de uitlegbaarheid van het pand, wat hier best wel veel geld gaat kosten voor die verduurzaming, maakt dat makkelijker. Daarom zouden wij dat financieel plaatje wel willen zien. Kijk, als dat uiteindelijk buiten deze startnotitie die wij aanvragen landt, is dat voor ons ook acceptabel.

Hans Oosters: Mevrouw Matser, voldoende. Mijnheer Harinck was klaar. Mooi. Dan is mijnheer Koren. Die is nu gearriveerd. Gaat uw gang.

Martijn Koren: Dank, voorzitter. Is het echt nodig om dit Huis van de Provincie te verduurzamen? Strikt genomen zouden we het nu niet hoeven te beslissen. We hoeven het nu niet energieneutraal te maken, maar dan hebben we het niet over afstel, maar over uitstel, want de verduurzaming van dit huis zal er moeten komen. We hebben zelf bepaald dat we ons huis energieneutraal willen hebben. We kunnen nu het gesprek met elkaar voeren dat we dat niet meer willen, maar dan is er ook nog een ander beleid dat ons daar op termijn wel toe zou dwingen. Is er nog iets te bedenken dat we wel energieneutraal worden, maar dat het niet zoveel kost als scenario 2? Het antwoord daarop was helder. Scenario 2 is het eerste scenario wat voldoet aan de energieneutraliteit. Zijn er dan geen alternatieven? Ja, die zijn er. We kunnen gaan verhuizen. Maar dan zal het nieuwe pand ook een scenario 2 moet ondergaan. We kunnen het pand verkopen en dan terugleasen. Nog steeds zal scenario 2 uitgevoerd moeten worden, maar kost het ons vele malen meer, betrekken we daar een derde bij die daar flink op gaat verdienen en zijn we ons eigendom kwijt. Zoals ik in de commissievergadering ook al aangaf, zou wat het CDA betreft de overheid de lead moeten nemen in de verduurzaming en dus ook het goede voorbeeld moeten geven.

Hans Oosters: Ogenblikje. Mijnheer Gilissen heeft een interruptie.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, ik vind de heer Koren altijd aan mijn zijde als het gaat over die financiële degelijkheid en ik had daar wel een vraag over, want de heer Koren doet voorkomen alsof we in deze film per ongeluk terecht zijn gekomen. Het is natuurlijk wel zo dat er in het verleden een aantal expliciete keuzes zijn gemaakt door het college, maar ook door de meerderheid van deze Staten, waardoor we hier nu staan en ook een hele grote financiële opgave hebben. Want bij die keuze in het verleden is het geld niet geleverd. Vandaar dat de rekening nu ook aanzienlijk groot is. Dus ik vroeg me af of hij kan reageren op het feit dat we hier ook zijn vanwege het feit dat er vroeger wel dingen zijn toegezegd, beloofd, zonder dat er op dat moment ook daadwerkelijk boter bij de vis geleverd is.

Hans Oosters: Mijnheer Koren.

Martijn Koren: Ik weet niet of er dingen zijn toegezegd en beloofd. Over de financiën kwam ik eigenlijk nog in mijn verhaal. Maar we hebben zelf beleid gemaakt, dus dan moet je niet de discussie nu voeren wat mij betreft over geld, dan moet je voeren dat we dit dus niet willen. Want als we dit willen, dan hoort er blijkbaar dit kostenplaatje bij.

Hans Oosters: Mijnheer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, mijn punt was precies anders onbedoeld. Dat is namelijk dat op moment dat hier voorstellen ter tafel komen moties van Staten, voorstellen van het college, is dat we op dat moment ook de

inhoudelijke discussie voeren waar het benodigde geld vandaan komt. Want anders word je gaandeweg, schilder je jezelf in een hoekje en word je uiteindelijk ook met financiële consequenties geconfronteerd. Dat is dan rijkelijk te laat, want nu lopen we eigenlijk achter de feiten aan. Is de heer Koren dat met me eens?

Hans Oosters: Mijnheer Koren?

Martijn Koren: Ik ben er toen niet bij geweest, maar ik neem aan dat de VVD dan destijds een opmerking gemaakt heeft, waar komt het geld vandaan? Ik heb dat niet teruggelezen. Maar ik zou dan eigenlijk de vraag toch willen stellen, hoe ziet u het dan nu? Of ga ik dat zo meteen horen waarschijnlijk in uw bijdrage.

Hans Oosters: Dat lijkt mij verstandig, want mijnheer Gilissen die schrikt ervan. Dus die gaat nog even zijn tekst doornemen. Mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: Dank, voorzitter. Ook een vraag aan de heer Koren. Want ik hoor hem zeggen dat we dit pand als voorbeeld moeten gaan verduurzamen. Echter, we gebruiken maar een deel van dit pand. Hoe ziet de heer Koren dat dan, dat we dit gaan verduurzamen en dat heel veel verdiepingen verhuurd moeten worden en dat we dat dan eigenlijk niet voor onszelf aan het doen zijn maar voor bedrijven die hier komen? Hoe ziet u dat?

Hans Oosters: Mijnheer Koren.

Martijn Koren: Ik constateer dat we de commissievergadering opnieuw gaan doen, want dit gesprek hebben wij in de commissie ook gehad. Sterker nog, ik zie dat als een kans, ik zie daar geen risico in, ik zie een kans. Ik denk als wij dat hier mooi kunnen doen en daar andere bedrijven, andere diensten mee kunnen helpen, denk ik dat dat juist heel mooi is.

Hans Oosters: Dank u wel. Mevrouw Blekxtoon, voldoende?

Anneloes Blekxtoon: Dat zou dan zijn met het geld van de gemeenschap, terwijl het geen kerntaak is van een overheid.

Martijn Koren: Het is geen kerntaak, maar we hebben wat ik in de commissie ook zei dit destijds bewust aangekocht. Toen wisten we dat we dit niet helemaal gingen gebruiken, dus die keuze hebben we toen gemaakt. Ik denk dat er nog steeds kansen zijn in de toekomst om daar gewoon ook weer geld aan te verdienen. Dus het is niet dat je gaat verduurzamen, iemand verhuurt, dat je er geen geld voor terugkrijgt, dus dat is dan gewoon een verdienmodel.

Hans Oosters: Goed. Ik stel voor dat mijnheer Koren vervolgt.

Martijn Koren: Dank, voorzitter. Zoals ik in de commissievergadering ook al aangaf, zou wat het CDA betreft de overheid de lead moeten nemen in de verduurzaming en dus het goede voorbeeld moeten geven. Hoe komt het over als wij zelf beleid maken voor verduurzaming van ons huis en als we dan het kostenplaatjes zien daarvoor weglopen? Kunnen we uitleggen dat we zoveel geld uitgegeven aan verduurzaming. Ja, voorzitter, dat is wel een dilemma van dit Statenvoorstel. De financiële vooruitzichten van de provincie Utrecht zijn niet echt rooskleurig. Een vraag die ik kreeg was of we niet beter een weg konden aanleggen van dit geld. Ik snap die vraag. Maar de provincie heeft natuurlijk meerdere verantwoordelijkheden. De keus voor het een hoeft het ander niet uit te sluiten. Alles overziend, voorzitter, vindt het CDA dat wij kunnen uitleggen waarom wij voor dit voorstel zijn. We hebben een voorbeeldfunctie. Het is ons eigen beleid en alternatieven zijn duurder of wat ons betreft onwenselijk. Hoe langer we wachten, hoe duurder het zal worden. Laten we de pleister nu maar in één keer eraf trekken en de keuze voor scenario 2 steunen.

Hans Oosters: Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ik hoor het CDA zeggen dat alle ... Of de alternatieven zijn duurder. Hoe weet het CDA dit?

Hans Oosters: Mijnheer Koren.

Martijn Koren: Dat is een inschatting die wij maken. Als jij een gebouw zit maar gaat verkopen, het moet dan nog steeds verduurzaamd worden, iemand moet daarop verdienen, dan zal je misschien nu niet evenveel geld kwijt zijn, maar daar ben je meer geld kwijt. Die uitdaging durf ik wel aan.

Hans Oosters: Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, als je alles bij elkaar op blijft stellen, dan kan ik het CDA daarin volgen. Maar u hebt ook in de commissie gehoord en ook het amendement dat voorligt om een aantal zaken te onderzoeken, zodat we eind van het jaar met die inzichten de juiste keuze kunnen maken. Hoe staat het CDA daartegenover, of is dat voor u overbodig?

Hans Oosters: Mijnheer Koren.

Martijn Koren: Als u net geluisterd wat ik gezegd heb, is dat wat mij betreft overbodig inderdaad, want het ene voorstel is duurder, het andere is wat mij betreft onwenselijk. We hebben destijds de keuze gemaakt om hier te gaan zitten. We hebben zelf de keuze gemaakt om energieneutraal te willen worden. Laten we nu ook niet allerlei dingen nog gaan onderzoeken waar we heel veel geld aan uitgeven en waarschijnlijk aan het eind dit jaar de conclusie trekken dat we alsnog scenario 2 gaan doen.

Hans Oosters: Goed. Duidelijk, mijnheer Vermaat? Tot slot.

Kees Vermaat: Voorzitter, daar schrik ik toch wel een beetje van, maar dat komt dan straks wel. Maar toch, de onderzoeken, de opties die nog voorliggen, het is wel zoals Volt net ook al aangaf, gemeenschapsgeld. Als het mogelijk toch komt, dat is een verwachting, dat het goedkoper is, dan ...

Hans Oosters: U bent aan het betogen. Maar u hebt nog een vraag?

Kees Vermaat: Dan vraag ik me af, hoe kijkt het CDA dan ertegenaan dat u die optie voor de het geld van de inwoners wat u binnenkrijgt wat eenmaal kunt uitgeven, dat u zegt, het maakt niet uit, het was 5,5 miljoen, het is 64 miljoen geworden, maar dat is de oorzaak van ...

Hans Oosters: Ik kijk of mijnheer Koren bereid is om daar nog kort op te antwoorden.

Martijn Koren: Voorzitter, we kunnen een hele financiële exercitie gaan houden. Ik kan u zeggen, als we het in de staat gaan verkopen, dat het misschien 5 miljoen oplevert en als het anders is, veel meer. Het is allemaal gemeenschapsgeld. Ik denk alleen, als wij het hier investeren in een doel wat wij belangrijk vinden en dat wat wij niet gebruiken kunnen verhuren, waar we geld voor krijgen, dat dat in principe gewoon nuttig besteed geld is waar we niet weggooien maar investeren.

Hans Oosters: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels: Dank u wel, voorzitter. Ik heb aanvullend eigenlijk over wat net gezegd ... Ik hoorde u zeggen, wij kunnen niet verkopen aan een marktpartij, want die moet dan verduurzamen en dat is niet rendabel voor hen. Dus dat is altijd een slechtere optie. U zegt hiermee indirect inderdaad dat de markt het niet op kan lossen of een andere partij en we daarom belastinggeld eraan gaan besteden. Maar dat vind ik best een vergaande uitspraak. Vindt u dat ook niet?

Martijn Koren: Als ik dat gezegd zou hebben, zou ik dat met u eens zijn, maar dat heb ik niet gezegd. Ik zei namelijk, we kunnen het best verkopen aan een marktpartij, alleen die marktpartij, dat zult u zelf ook weten, gaat daar geld aan verdienen. Die gaat nog steeds scenario 2 doen omdat wij dat als provincie willen. Dus dan komt er boven op dat scenario wat we nu hebben een extra geldbedrag dat we alleen uitsmeren in tijd. Dus als we het dan hebben over belastinggeld, geven we alleen maar meer uit.

Hans Oosters: Goed. Mevrouw Ghijsels nog even op dit punt.

Dimf Ghijsels: Een korte reactie dan aansluitend op wat eerder gezegd is. Als het zo was dat hele kantoor gebruikt zou worden door ons, ben ik het misschien met u eens, maar in deze context natuurlijk niet, want we gaan iets doen waarvoor wij niet op aarde zijn. Dank u.

Hans Oosters: Goed. Dat was ook een betoog. Mijnheer Gilissen. Zullen we mijnheer Koren nog de gelegenheid geven, of u hebt alweer een nieuwe vraag?

Dimitri Gilissen: Ik schrok ook even van de bijdrage van de heer Koren, want ik hoorde hem met zoveel woorden zeggen dat het CDA eigenlijk nu ook al tekent voor het daadwerkelijk uitvoeren van scenario 2. Dus ik vroeg me even af, wat moet er nu gebeuren voor het CDA, want het principebesluit komt pas eind van dit jaar, als er een vergelijking ligt, als er een voorlopig ontwerp verder uitgewerkt is, als we meer zicht hebben op financiële consequenties, of zegt CDA nu we gaan er gewoon voor?

Hans Oosters: Mijnheer Koren.

Martijn Koren: Die vraag ligt nog niet voor. Dat gaan we verder uitwerken. Dat is het Statenvoorstel. Daar staan wij achter. Maar daarmee zeg ik wel dat alle alternatieven wat ons betreft niet interessant genoeg zijn en dat we graag de uitwerking van scenario 2 zien.

Hans Oosters: Goed. Tot slot.

Dimitri Gilissen: Tot slot, voorzitter. Het college heeft zelf ook aangegeven de second opinion uit te willen voeren, ook meer inzicht willen krijgen in soort van referentiescenario of een referentiekader. Is dat voor het CDA dan ook niet nodig?

Hans Oosters: Mijnheer Koren.

Martijn Koren: Dat klopt, dat is voor het CDA niet nodig en dat heb ik in de commissie ook al aangegeven.

Hans Oosters: Mooi. Dat wordt ook ... Een stukje commissieherhaling zit er wel in. Ik mocht er getuige van zijn. Dus ik roep de leden ook op om alleen aanvullende punten te maken. Mijnheer Koren, u kunt uw betoog denk ik afronden.

Martijn Koren: Nader onderzoek naar alternatieven zal het CDA dan ook niet steunen. Dat kost alleen maar weer meer geld. Wel willen we graag dat de perceelontwikkeling rondom ons huis optimaal wordt. Hogere opbrengsten vanuit de perceelontwikkeling kunnen de kosten voor de verduurzaming verminderen. Wij dienen hier D66 en VVD de motie in die net is ingediend. Voorzitter, als laatste punt dien ik graag onze motie Ontwerp prijsvraag gemeentewapens voor in de Statenzaal in. Dat de gemeentewapens er zouden komen, dat was al bekend. Dat het college het gekoppeld had aan dit Statenvoorstel was ook al bekend. Wij stellen nu voor om aan de inwoners te vragen met een ontwerp te komen waarbij een werkgroep het mooiste ontwerp kiest. Deze motie wordt mede ingediend door D66, GroenLinks, VVD, UtrechtNu!, SGP en PvdA. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Koren. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Blekxtoon van Volt.

Anneloes Blekxtoon: Dank, voorzitter. Volt staat voor duurzaamheid. Dat staat wat ons betreft ook niet ter discussie vandaag. Sinds begin vorig jaar zijn kantoorbanen in Europa verplicht om te verduurzamen. Wij juichen dat uiteraard toe. Daarnaast staat Volt ook voor goed bestuur en wij denken in generaties. Want door een voorgaande generatie hier in de Staten zitten we nu in de situatie waar net al aan gerefereerd werd. Uit de onderliggende stukken blijkt dat 65 procent van dit pand moet worden geëxploiteerd. Want de provincie maakt zelf in mindere mate gebruik van dit pand en de verhuur van het merendeel van dit pand is geen kerntaak van de provincie. Wij zien dit moment als een kans om opnieuw te onderzoeken of we uit die laatste risicovolle situatie van verhuur aan anderen kunnen stappen. Want de markt fluctueert en we hebben in het verleden ook gezien hoe gloednieuwe panden leeg kunnen staan. Dat zal niet morgen zijn, maar wij denken dus generaties en willen de Staten in de toekomst niet met dit probleem belasten, zoals wij nu zelf worden belast met keuzes uit het verleden. Dus nu dit huis verduurzaamd en gerenoveerd moet worden, is dit ook een kans om te onderzoeken of verhuizen naar een locatie elders een mogelijk scenario is. Kleiner en ook duurzaam en liefst in de buurt van het openbaar vervoer, wat beter bij deze tijd past. In dat scenario raken we die risicovolle exploitatierol kwijt.

Hans Oosters: Een ogenblikje. Mijnheer Harinck.

Marcel Harinck: Dank, voorzitter. Dit vind ik toch wel een beetje raar wat hier wordt gezegd. Volt zegt, de vorige generatie Statenleden heeft ons hiermee belast, maar begroting 2024 nog een motie, Wie a zegt moet b zeggen,

waarin Volt oproept, het provinciaal vastgoed voor 2035 energieneutraal te maken. Hoe rijmt Volt dat? Waarom is het dan ineens nu ... Het prijskaartje wordt gepresenteerd, dit wordt wel heel duur, dus we gaan weg.

Hans Oosters: Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw bleu: Deze interpretatie, daar kan ik me niet in vinden. Vanuit Volt vinden wij het erg belangrijk dat er verduurzaamd gaat worden. Daar begon ik net ook mee. Dus dat is niet waar dit over gaat. Dit gaat erover dat wij nu in de situatie zitten dat wij maar voor 35 procent gebruikmaken van dit pand en de andere verdiepingen moeten verhuren en dat dat geen kerntaak is. Dus daar gaat het over, dat we daaruit kunnen stappen.

Hans Oosters: Mijnheer Harinck.

Marcel Harinck: Dan ben ik toch wel heel erg benieuwd wat voor nieuwe informatie er nu ineens is als u bij de begroting 2024 even zegt, verduurzaam dit pand, pak het helemaal aan, maak daar de middelen voor vrij, staat in die motie, en nu toch ineens denkt, het is wel een heel laag verhuurpercentage, laten we toch maar niet doen.

Hans Oosters: Mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: Dat was inderdaad nieuwe informatie.

Marcel Harinck: Voorzitter, volgens mij wisten wij het verhuurpercentage toen ook allang, dus dit verbaast me eigenlijk van Volt. Jammer.

Hans Oosters: Goed. Dank u wel. Ga ik door naar mijnheer Koren.

Martijn Koren: Voorzitter, ik hoor mevrouw Blekxtoon zeggen dat het zeer risicovol is dat wij dit moeten verhuren. Ik vraag me af hoe ze aan die informatie komt.

Hans Oosters: Mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: We hebben voor zo meteen een amendement waar daar ook gerefereerd aan wordt. Het is nu eenmaal zo dat de kantorenmarkt ook fluctueert qua verhuur. Er hebben in het verleden ook panden, gloednieuwe panden ook zelfs, leeggestaan. Dat is toch niet heel vreemd dat ik dat zeg?

Hans Oosters: Mijnheer Koren.

Martijn Koren: Dat is niet vreemd dat u dat zegt, maar dat heeft toch in principe niks te maken met dit pand? Sterker nog, als wij het zo meteen verduurzaamd hebben, dan zijn we toch uniek in de markt, dan biedt dat toch alleen maar kansen?

Hans Oosters: Mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: Of we uniek zijn, dat hangt van de markt af. Dat hangt niet alleen van dit pand af. Dat hangt er echt van af hoe die kantorenmarkt op dat moment is.

Hans Oosters: Tot slot, mijnheer Koren. Is voldoende. U kunt u verder, mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: Ik was gebleven bij dat we in het scenario van andere dingen onderzoeken ook die risicovolle exploitatierol kwijt zouden raken. Dit zouden we alleen een optie vinden als een andere partij dit gebouw dan een goede bestemming zou geven, verduurzaamd. Maar alle kantoren dienen dit te doen vanuit de Europese regels. Dus dat zou geen issue moeten zijn. Wij hebben met interesse het memo gelezen lezen dat na de commissie door de gedeputeerde is gedeeld. Daarin zijn toezeggingen uit de commissie vastgelegd. Dus heel veel dank daarvoor. In

aanvulling op dit memo leggen we vanuit Volt graag zaken specifiek vast in dat Statenvoorstel. Daarom dienen wij aanvullend ter verankering aan het memo een amendement in samen met de BBB, UtrechtNu!, de VVD en SGP om de investeringsbeslissing te verdiepen en te verbreden, inclusief de verhuisoctie. Onze beoogde uitkomst is dat wij allen van Provinciale Staten eind dit jaar een welbewuste keuze kunnen maken om voor optie 2 te kiezen of alsnog te kunnen besluiten dat een andere optie verder moet worden uitgewerkt naar aanleiding van de informatie die we dan ontvangen. We gaan er dan ook van uit dat wij elkaar in de toezeggingen die gedaan zijn in het memo en het amendement dat nu voorligt, kunnen vinden en kijken uit naar de uitkomst die dan waarschijnlijk eind dit jaar onze kant op komt.

Hans Oosters: Dank u wel, mevrouw Blekxtoon. Daarmee zijn de fracties aan het woord geweest die een motie of een amendement hebben aangekondigd. Ik kijk even rond welke fractie straks nog het woord willen voeren. Dat is GroenLinks, dat is de Partij van de Arbeid. Partij voor de Dieren, zie ik. ChristenUnie, zien wij. De BBB en 50PLUS en de VVD en de SGP en UtrechtNu! en Forum Voor Democratie. Bingo. Mooi. Dan geef ik nu graag het woord aan de fractie van Forum Voor Democratie.

Frank van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. We gaan het kort houden. Als eerste, wij willen dit Statenvoorstel in de huidige vorm echt absoluut niet. De 101 miljoen die de verduurzaming waarschijnlijk gaat kosten, is wat ons betreft niet te verantwoorden, al helemaal niet wanneer de alternatieven niet onderzocht worden. Tegelijkertijd weten we ook al van tevoren dat projecten van de overheid toch vaak een neiging hebben om duurder uit te vallen dan geraamd. Natuurlijk is waar wij vandaag over besluiten niet per se dat we die 101 miljoen gaan uitgeven, maar het voelt wel alsof velen en vooral de coalitiepartijen eigenlijk dit pad al in willen slaan met dit Statenvoorstel. Daarom ook steun voor het amendement van Volt, een zeer goed amendement. De alternatieven dienen goed onderzocht te worden. Vooral wanneer we het plan voor 65 procent niet gebruiken. Dank u wel, voorzitter.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Van Breukelen. Kom ik bij de fractie van de BBB, Mevrouw Ghijsse.

Dimf Ghijsse: Voorzitter, dank u wel. Wij hebben dit amendement mee ingediend om de volgende reden. Een normaal bedrijf zou op basis van de huidige analyse nooit een financiering kunnen krijgen voor de onderliggende miljoeneningreep. Er is namelijk op dit moment geen zicht op een huurcontract voor de 65 procent van de meters die wij zelf niet gaan gebruiken. We weten niet wat de terugverdientijd is en of toekomstige inkomsten überhaupt de rente kunnen afdekken. We weten slechts dat we een energiebesparing van 750.000 per jaar kunnen realiseren, een bedrag dat in geen enkele verhouding staat met de omvang van de investering. Er is veel gesproken tijdens de commissie over het goede voorbeeld stellen, en de BBB is het eens voor wat betreft de verduurzaming van ons eigen kantoor. Maar we hebben ook een voorbeeldfunctie daar waar het gaat over de besteding van financiële middelen, van belastinggeld. Er is sprake van een kantoor die we zelf slechts, en dat is meerdere keren gezegd, voor 35 procent gebruiken. Dat betekent dat op 30.000 vierkante meters verhuurbaar oppervlak wij een verhuurders- en vastgoedrisico dragen. Als je daar geen gezonde financiële onderbouwing van hebt of indicatie, dan ga je dit soort bedragen niet op risico investeren of zelfs verder uitwerken. Voorzitter, wij nemen GS niet kwalijk dat we met zo'n groot en van oorsprong single tenant kantoor zitten. Maar het gemak waarmee de provincie haar eigen ambities uitoefent, gaat ons wel wat ver. In onze beleving dient gedeputeerde juist dit moment te pakken om alle vastgoedopties uitvoerig te analyseren, waarbij verkoop inclusief de verduurzamingsopgave en al dan niet mogelijk terug huren of verhuizen naar een ander en beter pand, het meest voor de hand liggend is. Daar zou je best bij kunnen aanvoeren ook herontwikkelen naar deels wonen, kan ook. Juist omdat wij geen vastgoedbedrijf zijn, zou je dit aan andere partijen moeten overlaten.

Hans Oosters: Dank u wel. U was klaar. Mijnheer Breur heeft een interruptie.

Jan Breur: Dank u wel. Ik denk, ik ga hier maar staan, anders ziet de voorzitter mij niet. Ik heb een vraag aan mevrouw Ghijsse-Kerkhoff, aangezien zij zo'n warm pleidooi heeft voor de verkoop van het provinciehuis. Is zij het niet met mij eens dat de plek waar onze democratie plaatsvindt dat die ook van alle mensen van de provincie moet zijn en niet in handen van een enkele vastgoedverhuurder?

Hans Oosters: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels: Nee. Want vastgoedbezit is geen primaire taak van een provincie, dus in principe kan je ook als provincie een voorkeur hebben voor huren. Dat is geen primaire doelstelling, lijkt mij.

Hans Oosters: Mijnheer Breur.

Jan Breur: Dan zijn wij het dus niet eens.

Hans Oosters: Mijnheer Harinck.

Marcel Harinck: Dank, voorzitter. In de commissie had de BBB een uitgebreid betoog over participeren rondom misschien wel de verduurzaming van een provinciehuis, in ieder geval de begane grond. Nou hebben wij, daarmee bedoel ik de VVD, het CDA en ikzelf, in de motie rondom de perceelontwikkeling opgenomen dat we daar een serieus participatietraject op zetten. Wat vindt de BBB daarvan?

Hans Oosters: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels: Ik ben best gecharmeerd van dat idee, want dat behelst uw motie. Het enige wat ik mij afvraag, herbestemmen in deze mate waarbij u ook de suggestie woningbouw er eventueel bij, is misschien ook niet een taak voor de provincie, dus dan zou ik wel de doelstelling omschrijven. Maar de vraag is of wij de partij zijn die zo'n grote herontwikkeling zouden moeten willen oppakken.

Hans Oosters: Voldoende. Dank. U was klaar met uw inbreng. Dan kom ik bij GroenLinks, mevrouw Matser.

Julia Matser: Dank u wel. Ons provinciehuis is toe aan renovatie en verduurzaming. GroenLinks zal dan ook voor dit voorstel stemmen, zoals we ook al hebben besproken in het commissiedebat. Want hiermee zetten we de eerste stappen naar een klimaatneutraal provinciehuis en maken we ons huis toekomstbestendig. Ook dragen we hiermee zorg voor een gezonde omgeving voor onze medewerkers, huurders en inwoners die er dagelijks of incidenteel langskomen. We dienen graag met CDA en vele anderen een motie in waarin we kunstzinnige inwoners oproepen om een ontwerp te maken voor hoe we de gemeenten hier zichtbaar maken in de Statenzaal, maar het voorstel van Volt en anderen steunen we helaas niet. Ze vragen om extra onderzoek te doen naar de voor- en nadelen van verhuizing, verkoop en terug huren en een aantal andere punten. Maar verhuizen en een niet duurzaam pand achterlaten, dat zien we als zeer onwenselijk. Dat past niet bij de klimaatambities die we hebben.

Hans Oosters: Dank u wel. U was ook aan het eind. Maar mevrouw Ghijsels wil u nog een vraag stellen. Mevrouw Ghijsels, gaat uw gang.

Dimf Ghijsels: Ik heb daar toch een vraag over, want ik wil nog net niet zeggen, het doet echt pijn om me te horen. Maar we hebben toch ook een verantwoordelijkheid bij het uitgeven van geld, zeker waar het feitelijk indirect niet ons kantoordeel betreft? Als wij nu vragen om alternatieven uit te zoeken en even wat dieper in de cijfers van alternatieven te duiken, dan kunt u toch niet stellen, dat willen wij niet, want dat vinden wij niet nodig? We zeggen niet dat een alternatief de definitieve keuze moet zijn, maar we vragen zorgvuldig met gelden om te gaan.

Hans Oosters: Gaat uw gang, mevrouw Matser.

Julia Matser: Absoluut belangrijk om zorgvuldig met ons geld om te gaan. Alleen de keuze die voorligt is al gebaseerd op een onderzoek. Er ligt al een overzicht met hoeveel het ongeveer zou kosten om te verhuizen naar richting het centrum. Ook is al uitgezocht hoe dit bij andere partijen is geweest om dit soort renovaties te doen. Op basis daarvan, dat vinden wij voldoende informatie om te zeggen, dat voorstel 2 is rijp om verder uit te gaan zoeken en daar verder mee te gaan.

Hans Oosters: Goed. Tot slot, mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels: Ik begon met het verhaal dat een investeringsanalyse twee kanten van een medaille kijkt. Enerzijds wat het kost en anderzijds hoe je het op termijn kan terugverdienen, inclusief het dekken van rentelasten et cetera. Dus de ene kant is goed onderzocht, de andere nog niet.

Hans Oosters: Dank u wel. Dan kom ik bij de fractie van de ChristenUnie. Mevrouw ... Even kijken. Het is een beetje ingewikkeld nu. We zijn heel erg hybride aan het vergaderen, dus het wordt bijna niet meer te doen voor de voorzitter. Goed. Ik weet niet wie ... Ik wil even het zo doen dat we mevrouw Matser even haar inbreng laten afmaken en daarna degenen die dan een interruptie willen plegen, die krijgen de gelegenheid. Mevrouw Matser.

Julia Matser: Dank u wel. Het verkopen en terug huren lijkt ons een ongewenste financiële constructie, waarbij we deels ook zeggenschap verliezen over ons overheidsgebouw. We verwachten dan ook op termijn duurder uit te zijn. We wachten op de reactie van GS wat betreft de motie van D66, CDA en VVD over perceelontwikkeling. Want zoals ik net al zei, hebben we waardering voor een toegankelijker tuin, voor hogere natuurwaarden en het streven om meer huisvesting in de stad mogelijk te maken op ons perceel. Maar we hebben moeite met de suggestie die wordt gewekt over de opbrengst daarvan te verknopen met dit hele financiële verhaal. Dat was het. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel. Dan had ik de eerste interruptie. U mag blijven zitten. Mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: Dank, voorzitter. Inderdaad een vraag over, we hebben dat amendement ingediend, hoe kijkt mevrouw Matser er dan tegenaan dat er een aparte organisatie moet worden ingericht met aparte fte's die de verhuur van dit pand moeten gaan regelen?

Hans Oosters: Mevrouw Matser.

Julia Matser: We zijn nu, we hebben nu natuurlijk ook al huurders. Het is denk ik goed om dat op een goede manier in te richten en als dat moet met een aparte organisatie, kunnen we dat het beste op die manier doen. Maar wat wij vooral belangrijk vinden, is verantwoordelijkheid nemen voor het pand waarvan wij de grootste ... Waarvan wij het merendeel van de bezetting op ons nemen. Bovendien zijn het natuurlijk ook allemaal organisaties die aan ons verwant zijn die niet die andere verdiepingen behuizen. Dus vandaar dat wij dat alsnog een goed voorstel zouden vinden.

Hans Oosters: Goed. Dank u wel. Ik zag mijnheer Vermaat net ook naar de microfoon gaan. Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Een tweetal vragen die ik nu heb. Als eerste, de vastgoedstrategie die bij dit agendapunt zit, is gedateerd, om het zo te zeggen. Hoe kijkt GroenLinks daartegen aan? Plus dat daarbij genomen alleen is gekeken naar een locatie in de stad Utrecht. Dus er is niet breder gekeken. Het tweede, wat ik toch ... Een gedachte die bij mij opkomt, stel dat een ouder echtpaar een grote woning heeft en die zou eigenlijk verduurzaamd moeten worden, dan gaan ze ook de kosten overwegen, gaan we nog zelf die investering doen of gaan we kleiner wonen, duurzamer wonen op een andere plek en geven we anderen de gelegenheid die ruimte wel volledig nodig heeft om die investering te doen?

Hans Oosters: Korte interruptie, mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dat waren er twee. Dank u.

Hans Oosters: Twee keer zelfs. Ik wil ook even de leden toch oproepen, ik heb zelf bij het commissiedebat gezeten, dat was langdurig. Het week vaak van de inhoud van het voorstel af. Het gaat om een ontwerp krediet. Er is een memo gekomen van de gedeputeerde waarin denk ik gereageerd is met een aantal toezeggingen. Dus ga niet opnieuw de

film weer helemaal opnieuw spelen, denk ik, in oproep. Mevrouw Matser mag nog reageren. Dan kijk ik of er nog anderen zijn die op haar betoog willen reageren. Dan ga ik naar de volgende spreker.

Julia Matser: Ten eerste zou ik niet de provincie willen vergelijken met een ouder echtpaar. Ik denk namelijk juist dat de taken van de provincie ook uitbreiden. Dus eerder zou ik ons zien als jong stel dat misschien nog extra ruimte nodig heeft, extra kamers voor nieuwe kinderen, voor extra taken die we op gaan pakken. De kans dat de provincie krimpt is erg klein en juist daarom is het ook fijn dat we hier ook groeimogelijkheid hebben. Dan had u nog een vraag over, waarom alleen in Utrecht kijken? Volgens mij is het heel belangrijk dat we als overheid goed bereikbaar zijn en daarvoor is Utrecht inderdaad een hele geschikte locatie.

Hans Oosters: Goed. Ik zie mijnheer Harinck nog en mijnheer Nagtegaal nog.

Marcel Harinck: Allereerst compliment voor die reactie. Goed gedaan. Nog even expliciet op de opmerking van GroenLinks over onze motie. Mevrouw Matser stelt, ik heb wat moeite met dat derde punt over de financiële opbrengsten. Stel, wij schrappen dat punt, steunt GroenLinks dan de motie?

Hans Oosters: Mevrouw Matser.

Julia Matser: Ik zou toch nog reactie van GS willen afwachten, maar de kans is zeer groot en ik zal hem dan ook positief voorleggen inderdaad.

Hans Oosters: Goed. Dan kijk ik even naar mijnheer Nagtegaal.

Sjors Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik heb echt wel een nieuwe vraag aan de fractie van GroenLinks. Ik begrijp ook dat gezien hun communistische achtergrond ze niet houden van meer dan één optie. Maar goed, is het voor GroenLinks helemaal geen schok geweest, die gebaseerde ... Of die gepresenteerde prognoses in die prijzen, die scenario 1, scenario 2, scenario 3? Is het geen schok geweest voor GroenLinks dat we schijnbaar bereid zijn om zoveel geld uit te geven?

Hans Oosters: Mevrouw Matser.

Julia Matser: Het zijn flinke bedragen, maar we hebben ook de vergelijking gezien met wat de andere opties zijn. Dan is dit financieel uiteindelijk een verstandige keuze.

Hans Oosters: Goed. Dan zijn we met mevrouw Matser denk ik klaar. Even nog tot slot, mijnheer Nagtegaal. Maar ik heb niet voor niks net gezegd dat ... Houdt u zich alstublieft een beetje in. Want er is in de commissie al lang over gesproken en de gedeputeerde moet nog aan het woord.

Sjors Nagtegaal: Ik verwerk het wel in mijn bijdrage.

Hans Oosters: Sorry?

Sjors Nagtegaal: Ik verwerk het in mijn bijdrage.

Hans Oosters: Fijn. Dat helpt. Dan mag ik de volgende fractie het woord geven. Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter? Ik zou toch graag nog ...

Hans Oosters: Dat begrijp ik. Maar mijn opmerking was ook vooral tegen u gericht.

Kees Vermaat: Voorzitter, ik vind het jammer dat u dit doet.

Hans Oosters: Dat begrijp ik. Nou gaat het woord naar mijnheer Gilissen.

Kees Vermaat: Toch zou ik even ... Ik gaf een voorbeeld van het oude echtpaar en de vergelijking ...

Hans Oosters: Mijnheer Vermaat, alstublieft. U heeft het woord niet. Mijnheer Gilissen heeft het woord.

Kees Vermaat: Sorry. Excuus. Dank u.

Dimitri Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Bezint eer ge begint. Dat is het thema van mijn bijdrage. Wat het voornemen om meer dan 100 miljoen euro straks uit te gaan geven aan de renovatie en verduurzaming van de pandhouder gemoederen terecht bezig wat de VVD betreft. Het is een astronomisch hoog bedrag, een kwart van onze jaarlijkse begroting en als je het omslaat bij Utrechtse gezinnen bijna 160 euro per gezin. Voorzitter, ik zei daar in het interruptiedebatje met de heer Koren al wat over. Het stoort de VVD ook wel dat we hier worden geconfronteerd met het feit dat twee jaar geleden een motie is aangenomen, Wie a zegt, moet ook b zeggen, waar toen geen dekking bij zat en we nu worden geconfronteerd met de financiële impact. Wij vinden dat we bij dat soort afwegingen, want nu voelen we ons toch een beetje in een hoekje geschilderd, ook scherper moeten zijn van de financiële keus die je dan maakt op een heel sympathieke motie. Want een groot deel van deze partijen die hier aanwezig is ook vandaag steunde die motie wel, maar wordt nu in feite geconfronteerd met het prijskaartje. Dus scherpste in de dekking van moties en ook de financiële impact van moties is en blijft belangrijk. Natuurlijk is het wel zo dat de keuze voor die investering vandaag niet voorligt. We beslissen vandaag alleen over het ter beschikking stellen van een krediet om het voorkeursscenario verder uit te werken. Want, voorzitter, de VVD is niet getrouwd met Rijnsweerd, niet getrouwd met dit pand en we willen graag een pand dat voldoet aan de wettelijke eisen. Laat daar geen discussie over bestaan. Maar we willen ook een jas die past. Die jas is nu vele malen te groot. We verhuren ruimtes. Ook op de vraag in de commissie over hoeveel ruimte we als provinciale organisatie nodig hebben, hebben we nog geen compleet beeld. Dat is wat de VVD betreft wel belangrijk, want het zijn van pandjesbaas is, en dat zeiden andere partijen ook al, geen provinciale taak. Bezint eer ge begint. Daarom zijn we ook mede-indiener van het amendement, wat straks voorligt. Want we willen graag als Staten ook dat de Staten weer de regie pakken. Die vasthoudstrategie die zit ons ook niet lekker. Die is ooit door het college vastgesteld. Die is niet besproken in deze Provinciale Staten en wordt nu wel geconfronteerd met de uitwerking daarvan. Dus een referentiekader is echt nodig. Een referentiekader wat ons ook scherpst en ons heel duidelijke spiegel voorhoudt wat de financiële impact ook van andere keuzes kunnen zijn.

Hans Oosters: Ogenblikje, mevrouw Matser.

Julia Matser: De heer Gilissen sprak net over een te grote jas. Maar juist ook zojuist in het voorstel over innovatie gaat het erom dat verschillende organisaties bij elkaar in de buurt zitten en dat er ook kruisbestuiving plaats kan vinden. Dat is volgens mij precies wat er nu in het provinciehuis kan gebeuren met organisaties die aan ons verwant zijn en hetzelfde pand hebben. Ziet hij het dan niet als een verlies dat we dat mogelijk verliezen als we toch die andere opties gaan onderzoeken?

Hans Oosters: Mijnheer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Nee, voorzitter, dat zie ik niet als verlies. Ik denk dat het voor alle overheidsorganisaties goed is dat ze af en toe ook buiten eigen comfortzone komen. Er zijn ook heel veel andere panden in de stad die misschien wat beter passen en ook in de nabijheid zijn van andere overheidsorganisaties. Het college kiest ervoor om specifiek ook aan overheidsorganisaties te verhuren. Dat brengt risico's. Je kunt ook zeggen, dat brengt opbrengsten met zich mee. Maar we zien ook vooral de risico's en het is wat de VVD betreft geen doelstelling van ons provinciale beleid. Voorzitter, wat de VVD betreft, moeten we richting het najaar een duidelijk referentiekader krijgen om goed te kunnen beoordelen welke investeringen ook tegen welke voorwaarden ook te doen zijn. Er heeft ook een gedeputeerde al een memo over gestuurd, maar we vinden het ook belangrijk om dat via het amendement, dat zojuist ingediend is, in het voorstel zelf vast te leggen. We zijn ook mede-indieners van de andere twee moties. Ik heb nog twee vragen aan de gedeputeerde. Kan hij iets zeggen over hoe het college zelf dat referentiekader straks zal gaan

wegen in relatie tot het huidige voorstel? Wat voor bandbreedtes passen erbij? En tot slot, het college geeft zelf ook aan een second opinion uit te willen voeren, ook op het voorkeursscenario. Kan de gedeputeerde aangeven ook hoe dat een rol gaat spelen ook bij het vervolg? Voorzitter, de VVD was niet overtuigd, is nog steeds niet overtuigd. We zullen ook deze beraadslaging vanmiddag de stemming over het amendement meenemen in ons finale oordeel ook over dit voorstel. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Gilissen. Dan kom ik ... Excuus, mevrouw Kennedy. Ik had u al eerder het woord gegeven, maar nu hebt u het echt. Gaat uw gang.

Simone Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Wij moeten als provincie het goede voorbeeld geven als het gaat om verduurzaming van onze eigen pand. Daar hangt een stevig prijskaartje aan in scenario 2. Maar dit kan waarschijnlijk wel betaald worden als de lasten verspreid worden over de jaren waarin we het pand nog kunnen gebruiken en verhuren aan de gebruikers. Maar hoeveel jaar dat zal zijn, is niet berekend. Maar het zou wel goed zijn om te weten wat onze alternatieven zijn. De vastgoedstrategie deel II waarin verduurzaming en renovatie van het huidige pand worden vergeleken met de aankoop of het huren van een pand elders kan bijna in de prullenbak, zeker wat betreft de financiële consequenties, want daar werd gesteld dat verduurzaming en renovatie van het huidige pand ongeveer budgetneutraal zou kunnen zijn. Als wij een goed voorbeeld willen zijn voor andere bedrijven en organisaties die hun panden ook moeten gaan verduurzamen op basis van de nieuwe regelgeving, zouden we dan niet ook het beste het goede voorbeeld moeten geven aan hen als het gaat om het op een rijtje zetten van alternatieven en daaruit de beste keuze maken? Maar hoeveel moeten we onderzoeken om te weten welk alternatief de beste manier is om ons belastinggeld te besteden? Stel dat daaruit blijkt dat huren of kopen op een andere locatie goedkoper is, is het dan duurzaam om dit pand achter te laten? Daarover is de vastgoedstrategie wel duidelijk. De waarde van dit pand als het leegstaat en niet is verduurzaamd is laag, en dat is sowieso niet duurzaam om zo'n pand achter te laten. Daarom zijn wij zeker voor uitwerking van scenario 2 en eigenlijk ook wel voor beslispunt 2 van het amendement dat wordt voorgesteld, maar we twijfelen over de beslispunten 4 en 5, omdat veel nieuwe onderzoeken dan gedaan moeten worden. Dat gaat veel vergen van de ambtelijke capaciteit. Het kost veel en de kans is groot dat we uiteindelijk toch voor scenario 2 zullen gaan. Dus hoe educatief is het voor andere bedrijven en organisaties en voor onszelf om al die onderzoeken te laten uitvoeren uit beslispunten 4 en 5?

Hans Oosters: Goed. Ik onderbreek u even. Mevrouw Ghijsse.

Dimf Ghijsse: Om op dat laatste antwoord te geven, of althans, inzicht te geven. Er zijn natuurlijk bureaus die heel goed daar een realistisch beeld over kunnen geven. Ik hoorde u zeggen, wat we natuurlijk nooit kunnen doen, is het pand leeg laten staan. Dat onderschrijft denk ik iedereen in deze Statenzaal ook. Dat hoort ook niet bij de intentie of bij de mogelijkheid verkopen, want je verkoopt aan een andere partij die daar bepaalde gedachtes bij heeft, desnoods sloop of herontwikkeling.

Hans Oosters: Wat is uw vraag?

Dimf Ghijsse: Mijn vraag is, begrijpt ... Of althans, ons amendement ziet niet toe op een pand leeg laten staan en verhuizen. Ik hoop dat u dat zo goed geïnterpreteerd hebt.

Gedeputeerde Kennedy-Doornbos: Dank u.

Hans Oosters: Dat hebt u gedaan. Mooi. Mijnheer Van Breukelen. Mijnheer Nagtegaal.

Sjors Nagtegaal: Dank, voorzitter. Mevrouw Kennedy zei net aan het einde van haar woord dat we uiteindelijk toch dan waarschijnlijk voor scenario 2 zouden kiezen. Dat vind ik op zich wel bijzonder dat u dat zegt. Misschien heb ik de zin daarachteraan niet gehoord. Want u zei net bij het vorige onderwerp, 1,1 miljoen vind ik heel veel geld om uit te geven. Dat gaat hier wel even om 60 keer zoveel. Wat is dan voor de ChristenUnie uiteindelijk het eindoordeel, vraag ik mij af.

Hans Oosters: Mevrouw Kennedy.

Simone Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Het is inderdaad scenario 2 op de lange termijn, hoe betaalbaar is dat? Dat moet natuurlijk dan ook duidelijk worden hopelijk uit het onderzoek of de uitwerking waartoe we dan nu gaan besluiten. Dat moet dan vergeleken worden met al die andere alternatieven. Daarbij inderdaad de voorwaarde dat het niet een leegstaand pand gaat opleveren omdat dat absoluut niet duurzaam is. Dan denk ik bij mezelf, de kans is redelijk groot dat scenario 2 dan alsnog als beste scenario uit de bus komt. Maar wij willen natuurlijk ook graag al die alternatieven op een rijtje zetten om dat zeker te weten.

Hans Oosters: Mijnheer Nagtegaal.

Sjors Nagtegaal: Als ik goed begrijp, staat de ChristenUnie dus redelijk kritisch ook over hetgeen wat nu eigenlijk basaal wordt voorgesteld door het college, zonder ons amendement. Dus dan kan ik me eigenlijk bijna niet voorstellen dat uw fractie tegen ons amendement zal stemmen. Klopt dat?

Simone Kennedy-Doornbos: Het is wel zo dat ... Wij willen niet vertragen, dus wij willen niet allerlei onderzoeken gaan doen om alles op een rijtje te kunnen zetten, om uiteindelijk met verhoogde bouwkosten en van alles en nog wat tot een prijskaartje te komen dat nog hoger is dan scenario 2. Dat willen we sowieso niet. Maar wij willen wel het goede voorbeeld geven ook aan andere bedrijven en organisaties dat wij niet rücksichtsloos zeggen, energieneutraal pand verduurzamen en renoveren kost 101 miljoen euro, kunnen we ons wel veroorloven, want de belastingbetaler betaalt toch wel. Dat is niet ook het goede voorbeeld geven.

Hans Oosters: Tot slot. Kort.

Sjors Nagtegaal: Voorzitter, dan begrijp ik niet helemaal hoe de ChristenUnie erin staat als ze aan de ene kant niet willen uitstellen en aan de andere kant ook kritisch tegenover scenario 2 staan. Ik vraag me af of dan de ChristenUnie wellicht gesued zal worden door de beantwoording door de gedeputeerde straks. Dat is geen vraag.

Hans Oosters: Nee. Dank u wel. mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: Heel kort, ter verduidelijking van het amendement. Dat leidt niet tot vertraging, omdat het in parallel wordt uitgewerkt. Dus het zou niet tot vertraging moeten leiden.

Hans Oosters: Goed, dank u wel. U was klaar ook, mevrouw Kennedy?

Simone Kennedy-Doornbos: Ik had nog alleen die motie over de perceelontwikkeling. Want we wachten inderdaad de reactie van gedeputeerde af, zoals de heer Nagtegaal al zei. Het is wat ons betreft heel aantrekkelijk, een aanlokkelijk idee om het perceel ook te herontwikkelen, want op dit moment worden de tuinen nauwelijks gebruikt. Dat zou wel eens wat publiektoegankelijker kunnen. Wie weet is er waarde te halen uit de ontwikkeling van het perceel, waardoor de totale kosten, ook of je het nou gaat verrekenen of niet, maar in elk geval voor de provincie mee zullen vallen.

Hans Oosters: Dank u wel. Mijnheer Vermaat, SGP.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, een vraag eigenlijk aan u. Heeft u wel eens op onze website gekeken, en zo ja, dan had u misschien de volgende kop kunnen lezen. 64 miljoen uitgeven aan verduurzaming, denk eerst na. Dat was de afdrank van de SGP na de commissievergadering en vervolgens moest ik aan het volgende denken. Want wie van u die een toren wil bouwen, gaat niet eerst zitten om de kosten te berekenen of hij de middelen wel heeft om het werk te kunnen voltooien, opdat niet misschien als hij het fundament gelegd heeft en niet in staat is het te voltooien, allen die het zien, hem beginnen te bespotten en zeggen, deze man begon te bouwen, maar heeft het werk niet kunnen voltooien. Voorzitter, u vraagt zich Misschien af, waar heb ik dit vandaan of waar heeft de SGP dit gelezen? U verwacht het wel, namelijk uit de Bijbel, het nieuwe testament en wel in Lucas 14 vers 28 tot 30. Voorzitter,

zoals de kop van de bijdrage op onze website al laat zien, gaat het om een ongelooflijk groot bedrag, namelijk 64 miljoen, om het Huis voor de Provincie duurzaam te krijgen. Wat ons betreft een spiegel rondom duurzaamheid en alles wat erbij komt kijken. Want het is niet gratis. Als SGP zijn we daarom ook blij dat we destijds de motie van ChristenUnie, Wie a zegt moet b zeggen, hebben gesteund en mee ingediend en waar we toen van geschrokken zijn, zoals dat eerder laten weten, dat dat geen 5,5 miljoen is maar wel liefst 64 miljoen. Om het huis dan toekomstbestendig te krijgen, het Huis voor de Provincie, is er ook nog 31 miljoen nodig voor de renovatie en 6 miljoen voor de uitbreiding van de scope. Dus in het totaal die 101 miljoen. Over om de kosten te berekenen of het middel heeft om het werk te kunnen voltooien. Voorzitter, daarom had een pas op de plaats voor de SGP goed geweest en verstandig en dus nog niet scenario 2 uit te werken, waar ongeveer 500.000 mee gemoeid is. Maar daar was en is geen meerderheid voor. Daarom dienen we van harte mede het amendement van Volt, UtrechtNu!, BBB en VVD, want de punten die we onder andere in de commissie hebben genoemd, zijn daar ook in opgenomen. Namelijk het kijken naar blijven of verhuizen, en dan niet alleen naar de stad Utrecht maar breder in de provincie, en de sale and back-constructie, die daarmee ook zou kunnen worden uitgewerkt. Er liggen nog interessante opties op tafel die wat ons betreft nog niet zijn onderzocht en daarom eerst moeten ... Vinden wij dat dat onderzoek hierna eerst moet gebeuren en roepen daarom de hele vergadering op om het amendement te steunen, zodat we later dit jaar met elkaar kunnen gaan zitten en de kosten kunnen over rekenen of we de middelen hebben om het werk te kunnen voltooien en om te voorkomen dat onze gedeputeerde niet de man zal zijn die het werk niet zou kunnen voltooien. Ik dank u, voorzitter.

Hans Oosters: Dank u wel. Blijft u nog even staan. Mijnheer Koren heeft een interruptie.

Martijn Koren: Dank, voorzitter. Ik hoor de heer Vermaat een eenzijdig verhaal vertellen over die 100 miljoen, maar is de heer Vermaat he met mij eens dat als wij dit provinciehuis in deze staat zouden verkopen dan wel gewoon voor verkoop of voor sale and leaseback, dat dat ook iets doet met de opbrengsten?

Hans Oosters: Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank. Ten eerste, de kwalificatie werp ik verre van mij dat ik een eenzijdig beeld schets, want dat zijn de cijfers die ons toe zijn gekomen, in een presentatie getoond dat het 101 miljoen zal zijn wat nodig is voor een toekomstigbestendige provincie, in kader ook van de verduurzaming. Alle andere opties zoals u het noemt, brengen ook kosten met zich mee en u hebt gezien in het amendement dat wij vragen om al die dingen inzichtelijk te brengen, zodat we, zoals ik net aan het eind van bijdrage zei, aan het einde een goede afweging kunnen maken.

Hans Oosters: Mijnheer Koren.

Martijn Koren: Het is geen kwalificatie. Ik constateer dat u alleen de 100 miljoen noemt. Dat is eenzijdig als je het betreft ten opzichte van al die andere opties inderdaad. Maar mijn vraag is, bent u het met me eens dat in deze staat het verkopen, dus we doen er helemaal niks aan, ook iets doet met de opbrengst? Dus dat we dan wel zo eerlijk moeten zijn om dat dan mee te nemen in het totale plaatje. Of we dat nu doen of inderdaad eind dit jaar, maar het zal gevolgen hebben, neem ik aan.

Hans Oosters: Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, ik heb het niet één, twee, drie voor me, maar ik heb het amendement wel voor me, maar volgens mij staat bij een van de beslispunten dat de verkoop zonder of na verduurzaming wat daar de opbrengsten van zijn. Dus die vraag wordt gesteld zodat we die aan het eind van het jaar met ons kunnen wegen. Want inderdaad, een terechte vraag die u stelt, zo moeten we hem wel bekijken.

Hans Oosters: Dank u wel. U was ook klaar. Dan geef ik 50PLUS, mevrouw Hoek, het woord.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. Ik ben het niet vaak eens met GroenLinks, daar ben ik gewoon eerlijk in. Maar deze keer helemaal. En al helemaal niet met mevrouw Matser, dat wil ik ook maar even gewoon zeggen, maar deze keer

wel. Dus eigenlijk heb ik verder niet zoveel te zeggen, voorzitter. Maar ik neem toch even de moeite om hiernaartoe te komen. De commissie was ook al heftig met gigantisch veel interrupties. Volgens mij, ik was begonnen te tellen, dan kwam ik ergens op 70 uit. Maar ik heb ook de vorige verhuizing meegemaakt toen we nog in het andere pand zaten. Dat was eigenlijk haast bijna alleen, mijnheer Schaddelee die was er toen ook, maar die zie ik nu niet zitten, eigenlijk een beetje hetzelfde. Hadden we ook zoiets van, wat kost het allemaal en dit en dat en zus en zo. Toen het bijna klaar was, toen kregen we nog een gigantische toestand met het asbest van het hele complex waar de ambtenaren in hebben gezeten, wat ook gigantisch veel geld moest kosten. Dat ging weer van de winst of wat dan ook af want dat moest namelijk schoon opgeleverd worden. Wat waren we blij dat we hier naartoe gingen. Dit is toch een prachtig pand. Laat ik daar maar even mee beginnen. Het is een prachtige omgeving. Eindelijk konden we gewoon allemaal goed parkeren en dat kunnen we nog steeds. Ik vind alleen wel dat af en toe, ik vind eigenlijk dat op de woensdag die oplaadplaatsen maar voor ons moeten zijn en verder niet, maar ... Met de kerstmarkten kwam ik opeens hier onder de grond terecht, want toen moesten we daarnaartoe. Ik wist niet wat ik zag. Want daar was ik gewoon nog nooit geweest. Maar dit is gewoon een prachtig pand goed.

Hans Oosters: Goed. Misschien, mevrouw Ghijsse wil u even een vraag stellen.

Dimf Ghijsse: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor heel veel argumenten over waarom u het hier een hele prettig omgeving vindt en graag in dit gebouw wil blijven omdat het anders gedoe oplevert. Maar tegelijkertijd is het niet ons geld waarmee wij uiteindelijk dit soort immense uitgaven doen, maar ook belastinggeld. Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

Hans Oosters: Mevrouw Hoek.

Mieke Hoek: Soms is het gewoon niet anders en ik kijk er toch inderdaad een beetje anders tegenaan, want er gebeurt wel meer met ons belastinggeld, waarvan ik me ook afvraag van, moet dat nu? We kunnen gewoon zelf heel veel genereren. Ik zei al, laten we in ieder geval een gigantische windmolen hier neerzetten, want als ik 's morgens hier kom, dan kan ik bijna mijn deur niet vasthouden, want het stormt hier altijd om dit pand heen. Dan noemen we die gewoon de Van Essen Toren. Verder, en dan kunnen we ... Die kunnen we megahoop hoog maken want de vliegtuigen komen hier ook niet overheen, dus dat scheelt ook alweer en dat brengt al een heel groot gedeelte van de energiekosten op. Verder kunnen we ook nog, ik weet niet precies hoe groot ons perceel is, of ons, van de provincie natuurlijk. We kunnen daar best, als we dan de Oude Tempel niet bebouwen, kunnen we alles van de Oude Tempel hier neerzetten, want hier zitten geen dassen. Dat scheelt ook alweer. Daar genereer je gewoon allemaal geld mee. Verder heeft 50PLUS totaal geen moeite mee dat hier gewoon vier of vijf verdiepingen of drie verhuurd worden bijvoorbeeld aan het Leger des Heils om asielzoekers op te vangen. Want dit is het Huis van de Provincie. Waarom mogen ze hier niet? Dat is wel weer een verdienmodel, dus ik zou zeggen, kies voor nummer 2, optie 2. Laten we dat eerst eens even afwachten. Vervolgens kunnen we verder praten. Wat ik ook nog wil zeggen, heb ik de vorige keer gezegd, maar toen werd ik onderbroken, omdat mijn spreektijd op is. Hoe is het nu, voorzitter? Heb ik nog spreektijd? Nog één minuut. Namelijk, hier kan je tenminste, ik zei het net al, goed parkeren. Als wij de stad ingaan of naar een andere stad toe gaan of naar een bedrijventerrein, ik moet er niet aan denken dat ... Ik vind Utrecht prachtig. Ik heb er gestudeerd. Prima allemaal. Maar met het regime van nu en dat zal voorlopig ook niet veranderen, want er zitten nu eenmaal veel studenten, dan kan je daar ook helemaal niet meer parkeren. Dan is het niet alleen voor ons, maar we hebben nu bijvoorbeeld het systeem Praten met de Staten, volgende week komen er een paar honderd. Dat weet ik al.

Hans Oosters: Goed. Misschien even, mevrouw Hoek, de tijd is ... Afgerond is het nul. Maar mijnheer Harinck biedt u nog de gelegenheid om toch nog wat te zeggen? Mijnheer Harinck, gaat uw gang.

Marcel Harinck: Korte vraag, voorzitter. Ik hoor mevrouw Hoek enthousiast zeggen over wat we allemaal kunnen doen met dit perceel. Dat deel ik met haar. Is ze ook voornemens om onze motie daarover te steunen?

Hans Oosters: Mevrouw Hoek.

Mieke Hoek: Ik ga geen enkele motie op dit moment ondersteunen, omdat ik, misschien één, maar ik moet er nog even over denken in de pauze, u mag naar me toe komen, maar ik wil me niet branden aan iets waarvan ik later bij mezelf denk, had ik het maar niet gedaan, want nu word ik ermee geconfronteerd. Dus ik ga hier heel voorzichtig mee om.

Hans Oosters: Goed. Dank u wel, en u hebt een mooie pauzeafsprak. Dank u wel, mevrouw Hoek. UtrechtNu! is volgens mij aan de beurt. Mijnheer Nagtegaal.

Sjors Nagtegaal: Voorzitter, dank. Als voorzitter van Praten met de Staten hoop ik voor mijn avond niet dat het er zoveel zullen zijn. Maar op zich is het altijd goed als heel veel mensen komen inspreken natuurlijk. Kijk, we hebben in de commissie al een heleboel gezegd hierover. Eigenlijk wat ons betreft, had het niet op deze manier hoeven. Ook als je terugkijkt naar de geschiedenis, mijnheer Vermaat zocht het net even op zijn computer op, waren de oppositiepartijen in de tijd 2011, 2012 ook niet heel erg blij met de verhuizing hiernaartoe. Dat kostte 80 miljoen, het aankopen hiervan. Ook die doelen die worden benoemd in dit Statenvoorstel, zijn natuurlijk door onszelf, door Gedeputeerde Staten, door voorheen Provinciale Staten natuurlijk zelf opgelegd. Want vanuit het Rijk zijn er veel soepelere regels aan al die overheden opgelegd hierover. Wij vinden het natuurlijk heel belangrijk om goed in je jasje te zitten. Dus ik zei het al in de commissie, volgens mij is dit pand redelijk eraan toe. De heer Harinck is het daar niet mee eens. Die zei dat panelen eraf vallen. Goed, dat herken ik niet helemaal. Ik vind het vooral fijn dat ik hier lekker kan parkeren. We hebben heel mooi samengewerkt, zeg ik zelf, met Volt, de VVD en BBB en later ook de SGP, om een mooi compleet amendement voor jullie te maken. Ik hoop dan ook dat die gewoon wordt aangenomen. Je kan daar eigenlijk bijna niet tegen zijn. Je denkt dat iedereen altijd meer opties op tafel wil hebben. Niet alleen één optie die ook wat ons betreft nogal duur is. Want het is echt van ons ... Wij zijn van mening dat het op deze manier met belastinggeld omgaan heel erg onverantwoord is. Ik vind het ook best wel jammer om te zien dat partijen die daar normaal zo voorzichtig mee zijn daar nu heel erg losjes mee omgaan. Dat doen wij niet en daarom willen wij ook dus niet meer opties. Want we zien ook allemaal dat dit onderwerp best wel leeft bij mensen. Ik zat laatst op een verjaardag van een schoonfamilie. Daar is het nieuws in het algemeen niet echt een gespreksonderwerp, maar zelfs daar kreeg ik om mijn oren van, wat doet die provincie met die 100 miljoen voor hun eigen pand? Ga maar lekker in de tocht en kou zitten, zei iemand, terwijl ik voorzichtig en ongemakkelijk een stukje worst verorberde. Ik wil afsluiten door te zeggen, wat ik net al zei, dat dit amendement gewoon wordt aangenomen. Want voor ons is het ook wel doorslaggevend in uiteindelijk het aannemen van het Statenvoorstel. Mijn fractie zal uiteindelijk later dit jaar ook haar oordeel vellen als het gaat om die bredere renovatie en verduurzaming. Ik denk, gezien de discussies die we afgelopen weken hebben gehad in de fractie, dat we daar niet heel erg positief tegenover staan. Dan bedoel ik het scenario 2. Maar goed, uiteindelijk met meer opties op de lijst kunnen wij ook als fractie beter onze keuze maken. Dank u wel. Dit was mijn bijdrage.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Nagtegaal. Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. We zijn vanmorgen begonnen met de motie Wie a zegt, moet ook z zeggen. Nu bespreken we de impact van de motie Wie a zegt, moet ook b zeggen. We kunnen ieder geval constateren dat zo'n alfabetmotie best grote impact heeft. Dus laat dat een trend zijn. Voorzitter, commissiedebatten en eigenlijk ook het debat nu kun je samenvatten in twee aspecten, denk ik. We zijn zo van de kosten geschrokken en het moet wel uitlegbaar zijn. Dat is eigenlijk best een bijzonder debat, want ik weet nog niet wat de kosten zijn. Ik weet wat de investering is. Is best een hoog bedrag, 101 miljoen. Dat maakt ook mooie krantenkoppen. Dan gaat het daarover inderdaad op verjaardagen. Maar wat het kost, dat weten we pas als de uitwerking er is, wat kosten betekent, wat is het per jaar in de begroting? Misschien wordt het wel voordeliger, onze huisvesting. Ik weet het niet. Misschien gaan de huuropbrengsten wel zover omhoog dat dat die extra investering goed doet. Dus ik heb ook in de commissie gevraagd en ook toegezegd gekregen dat nou juist die analyse, wat doet het met de boekwaarde, wat doet het met exploitatielasten, dat die ook onderdeel wordt van deze uitwerking.

Hans Oosters: Goed. Mijnheer Van Breukelen.

Frank van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Dan rest de vraag aan de heer Adriani. Wat zijn de kosten waarvan hij zegt, daarvoor zouden wij als provincie bereid zijn moeten op te draaien? Wat zijn de jaarlijkse kosten dan? Want dan moeten we ook het gehele verhaal vertellen, als we dat gaan bekijken, wat is de limiet?

Hans Oosters: De heer Adriani.

Hans Adriani: Kan ik geen antwoord op geven, voorzitter. Dat komt bijvoorbeeld omdat ik ook niet weet wat we op dit moment aan onze huisvesting uitgeven. Ik weet het gewoon niet, ik heb die kennis niet paraat. Dus ik kan een getal noemen, maar het zou volledig uit de lucht gegrepen zijn. Dat is ook precies de reden waarom ik blij ben met de toezegging van de gedeputeerde dat dit een onderdeel wordt van die uitwerking van fase II. Want dan ga ik er met heel veel belangstelling naar kijken.

Hans Oosters: Voldoende, mijnheer Van Breukelen?

Frank van Breukelen: De volgende vraag die dan de rest, is, als het zo uit de lucht gegrepen voelt om nu een getal op te noemen, dan is het toch ook grotendeels uit de lucht gegrepen om voor die optie twee te gaan, als we de kosten nog niet weten?

Hans Oosters: Mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Nee, voorzitter, dat denk ik niet. Want optie 2 is de optie die invulling geeft aan de opdracht van deze Staten om het goede voorbeeld te geven en naar een klimaatneutraal kantoor te gaan en dat het effect daarvan is dat daar een investering bij hoort, dat weten we nu. Maar wat dat straks gaat kosten in onze begroting, dat weten we in de volgende stap.

Hans Oosters: Mijnheer Van Breukelen, tot slot.

Frank van Breukelen: Als laatste wil ik dan zeggen, dan vind ik het heel fijn dat de heer Adriani inderdaad onderstreept dat de opdracht van de Staten was naar een klimaatneutraal pand te gaan, waarbij niet gezegd is welk pand.

Hans Oosters: Mijnheer Adriani vervolgt, denk ik.

Hans Adriani: Dat brengt mij bij het amendement, voorzitter. Want ik snap heel goed, ook vanuit het perspectief, het moet uitlegbaar zijn dat we allemaal heel hard gaan nadenken, kan het niet anders, kunnen we niet een vluchtweg, dat we niet dit besluit hoeven te nemen? Volgens mij zat er al heel veel onderbouwing in het Statenvoorstel, maar bovendien heeft volgens mij de gedeputeerde in de commissie alles toegezegd wat nu in het amendement staat, om dat ook in beeld te brengen richting de volgende stap.

Hans Oosters: Mijnheer Nagtegaal.

Sjors Nagtegaal: Dank, voorzitter. Dank ook, mijnheer Adriani, voor zijn verhaal. Ik heb het allemaal nu wel duidelijk voor de ogen. Het goede voorbeeld moeten we geven. Dat hoor ik meerdere keren vandaag. Maar is financiële degelijkheid en omgaan met ons belastinggeld ook niet het goede voorbeeld geven?

Hans Oosters: Mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Zeker. Daarom ben ik dus ook heel nieuwsgierig wat ons dit nu gaat kosten. Want dat weet ik op dit moment niet. Ik weet nu alleen maar welke investering het vraagt.

Hans Oosters: Ik denk enige herhaling van het gesprek. Misschien tot slot. Is het voldoende?

Sjors Nagtegaal: Tot slot, denk ik. Tot slot, maar ligt een beetje aan het antwoord. Bent u dan ook bereid om ons amendement te steunen, dat ook nog meer opties biedt om nog meer te zien hoe we die financiële degelijkheid gaan invullen?

Hans Adriani: Ik neig op dit moment naar nee, omdat ten eerste alles al toegezegd is en het dus volgens mij een overbodig amendement is en ten tweede, omdat er een aantal opties in dat amendement staan, waarvan ik het zonde van de tijd zou vinden om daar aandacht aan te besteden, zoals sale and leaseback, omdat het een instrument is wat je inzet als je moeite hebt om kapitaal beschikbaar te krijgen om investeringen te kunnen doen. Dat is typisch een probleem wat de provincie niet heeft.

Hans Oosters: Dat was het laatste, mijnheer Nagtegaal?

Sjors Nagtegaal: Voorzitter, ik wil wel één ding opmerken gewoon even over het instrument amendement. Een amendement is nooit overbodig, want een amendement maakt echt een aanpassing aan het ontwerpbesluit uiteindelijk. Dus ik wil dat toch even corrigeren.

Hans Oosters: Goed. Mooi. Mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: Dank u, voorzitter. Even ter aanvulling op waarom dan toch het amendement waar de heer Adriani naar vraagt. Dat is eigenlijk omdat we dat willen verankeren in het Statenvoorstel. We zijn iets preciezer in onze omschrijving. Het is aanvullend en verankerend bedoeld.

Hans Oosters: Goed. Dat is een toelichting, geen vraag. Dank u wel. Mevrouw Ghijsse.

Dimf Ghijsse: Ik heb toch een korte vraag. Ik hoor u zeggen, wij hebben het probleem niet van kapitaalverstrekking. Vindt u dat feitelijk een valide argument in dit vraagstuk?

Hans Oosters: Mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Ik vind het een argument in ieder geval om te zeggen, dan vind ik de sale and leaseback-optie geen zinnige uitwerking, want die is altijd duurder dan eigendom zijn en je zet hem alleen maar in als je je kapitaal uit je stenen wil halen om investeringen te kunnen doen. Maar dat is een bedrijfseconomische, commerciële inzet waar we als overheidsorgaan geen profijt van hebben, alleen duurder uit zijn.

Hans Oosters: Mevrouw Ghijsse. Ik zie heel veel herhaling met de commissie. Volgens mij heb ik dit allemaal voorbij horen komen. Tot slot.

Dimf Ghijsse: De sale and leaseback-optie geldt hier voor 35 procent en kan betekenen dat je daarmee een verkoopbaar product hebt.

Hans Oosters: Mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Dat was geen vraag, geloof ik.

Hans Oosters: Ik geloof het ook niet. Mijnheer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, het principe is pragmatisme, ik vroeg me af of de heer Adriani, want hij maakte zijn betoog heel duidelijk dat vooral de kosten voor de huisvesting hem interesseert, betekent dat ook dat hij niet per definitie aan dit pand of het feit dat we nu verhuurders zijn ook gebonden is, dat uiteindelijk het financiële plaatje straks zwaarder weegt dan het enkele feit waar een aantal fracties bijvoorbeeld wel voorstander van is dat wij eigenaar zijn van dit pad?

Hans Oosters: Mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Genuanceerd antwoord, voorzitter. Nee, ik ben niet getrouwd met dit pand. Ik heb wel me altijd verzet, bijvoorbeeld bij corporaties, omdat dat mijn werkgebied is, dat die wachten tot een huurwoning veel onderhoud nodig heeft en het dan verkopen zodat ze die onderhoudslasten niet hebben. Ik vind dat je dat niet als maatschappelijke of overheidsorganisatie moet doen. Dus dan zou ik zeggen, dan moeten we ook zorgen dat het even op orde is voordat we het verkopen. Aanpalend daaraan, het verhuurrisico, ook waar dat amendement om vraagt en het feit dat we zelf niet alles gebruiken, ik vind het een heel mooi concept dat we hier het Huis van de Provincie hebben en dat allerlei organisaties die zich voor de provincie inzitten ook hier onder één dak zitten. Ik zie dat niet als een verhuurrisico. Ik zie dat als een maatschappelijke meerwaarde die we samen kunnen bieden.

Hans Oosters: Goed. Voldoende, mijnheer Gilissen? U rondt af, denk ik.

Hans Adriani: Nog niet helemaal, voorzitter, want ik was nog even bij het puntje uitlegbaarheid. Laat ik beginnen met tegen de heer Van Breukelen te zeggen, precies dat punt, uitlegbaarheid, is de reden waarom zoveel overheidsinvesteringsprojecten duurder uitvallen. Want wat er gebeurd is, het college komt met een voorstel voor 100 miljoen, wij schrikken ons allemaal een hoedje, we gaan allerlei trucen uithalen om dat bedrag omlaag te krijgen, zodat we niet aangesproken worden op verjaardagen. Uiteindelijk wordt dat een onrealistisch voorstel, maar wat wel nodig is om het politiek haalbaar te maken. En vervolgens overschrijden we de investering. Dus mijn oproep zou echt zijn om te kijken, staar je nou niet blind op dat investeringsbedrag, maar laten we kijken hoe we een goed exploitabel voorstel krijgen. Dat linkt ook aan de motie voor de perceelontwikkeling. Partij van de Arbeid is voor de perceelontwikkeling, maar we zijn ontzettend tegen het verknopen van die twee projecten. Om drie redenen. Ten eerste zal iedere projectleider je kunnen vertellen dat als je twee projecten aan elkaar verknoopt, dat de complexiteit exponentieel toeneemt. Tweede is dat ook de perceelontwikkeling ambtelijke capaciteit vraagt, ongeveer dezelfde ambtelijke capaciteit qua vaardigheden als de verduurzaming van het provinciehuis. Ik vraag me zeer af, maar dat is ook een vraag aan de gedeputeerde, of we die beschikbaar hebben. Ten derde, wat ik absoluut niet wil, wat de Partij van de Arbeid absoluut niet wil, is dat we een financiële claim op de perceelontwikkeling gaan leggen als een van de instrumenten uit de trukendoos om de investering meer uitlegbaar te maken, moeten we niet doen. Gaat ten koste van de kwaliteit van de perceelontwikkeling.

Hans Oosters: Ik heb u even drie punten laten afmaken, zodat het helder bij elkaar blijft. Mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank. Vraag even over ... U gaf aan over het uitkleden en dat je dan een slecht verhaal eigenlijk mogelijk krijgt. Maar dat ... Ziet PvdA dat als je het scenario 2 uit gaat kleden tot een scenario met minder verduurzaming en dan vergelijkt met alternatieven? Want bij alternatieven kies je voor een volledig andere optie, dus dan voorkom je toch dat uitkleedverhaal?

Hans Oosters: Mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Voorzitter, ik heb niet bedoeld als in afschrapen, ik heb bedoeld dat we, en zo doen we dat in dit land, om die kop in de krant en dat gesprek op die verjaardag kleiner te krijgen, dat je steeds meer trucelatuur gaat uithalen om dat bedrag omlaag te krijgen en dan uiteindelijk blijkt dat dan niet bij je ambities te passen. Tegelijkertijd heb ik de gedeputeerde in de commissie horen zeggen, als wij met die uitwerking aan de slag gaan, dan gaan we natuurlijk ook kijken, is het een 2 of is het een 2- of is het een 2,5+ of een 2,5+? Wat komt dan uiteindelijk het beste uit? Dus ik verwacht van die uitwerking nog vrij veel.

Hans Oosters: Voldoende? Gaat uw gang.

Kees Vermaat: Korte vergelding, als het mag, voorzitter. Maar alternatieven, dus het eventueel verplaatsen, verkopen en op een andere plek, dat past niet bij die 2+ of 2-. Maar ziet u dat dan ook als een ...

Hans Adriani: Voorzitter, maar volgens mij heeft de gedeputeerde dat ook toegezegd in de commissie, dat hij dat parallel aan dit proces in beeld gaat brengen. Daarom heb ik gezegd, volgens mij is het amendement overbodig. Bovendien staan er een aantal dingen in het amendement waar we sowieso niet voor zijn. Dus het zou zonde van de energie zijn om daar uitzoektijd in te stoppen.

Hans Oosters: Mijnheer Harinck.

Marcel Harinck: Dank, voorzitter. Eigenlijk dezelfde vraag als die ik aan GroenLinks heb gesteld. Stel, wij schappen dat punt over die financiële opbrengsten, bent u dan voornemens ... Excuus, voorzitter. Is de PvdA dan voornemens om onze motie te steunen?

Hans Oosters: Mijnheer Adriani.

Hans Adriani: Het helpt ontzettend, maar ik noemde drie redenen om het niet te verknopen. Dus dan ben ik in ieder geval ook nog in afwachting van het antwoord van de gedeputeerde over de ambtelijke capaciteit. Hebben we het beschikbaar, hebben we gewoon de handjes om het parallel tegelijkertijd te kunnen maken?

Hans Oosters: Mooi. Dank u wel.

Hans Adriani: Laatste zin, voorzitter. De motie van het CDA over de gemeentewapens, die dienen we mee in. Met daarbij wel de opmerking dat ik het jammer vind dat het dan dus nog vijf jaar duurt voordat we invulling geven aan de vorige motie over dit onderwerp. Maar dat zij zo.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Adriani. Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman.

Olivia Butterman: Dank u wel, voorzitter. Het houdt de gemoederen behoorlijk bezig, de verduurzaming van Huis voor de Provincie. En terecht, want als provincie hebben we een voorbeeldfunctie in de aanpak van de klimaatcrisis. In tijden van ecologische crisis en klimaatverandering is het cruciaal dat we voorlopen in verduurzaming en daar niet op achterblijven. Dat we daarbij maximale isolatiewaarden en hergebruik van materialen nastreven, is voor ons dan ook logisch. Daarom staan we achter de uitwerking van scenario 2. Wat betreft de amendementen op dit Statenvoorstel, we zijn niet razend enthousiast over het idee van verhuizen, want we hebben als goede gebruiker en goede voorouder de verplichting richting dit pand en de toekomstige gebruikers. Maar we zullen wel voorstemmen, want voor dit grote bedrag dienen we dan ook wel echt alle opties uitgezocht te hebben. Voorzitter, dan willen we even terug naar het waarom. Het hogere doel van de verduurzaming is om de eigen uitstoot met 100 procent te reduceren over ruim vier jaar. Dit doel gaat ten dele gehaald worden, omdat onze energieleverancier Eneco de stadswarmte klimaatneutraal zal gaan leveren. Hoe sympathiek dat ook klinkt, ook hier moeten we opletten. Want biomassa is nog altijd het stoken van hout en ook warmte uit verbranding van afval wordt genoemd als een duurzame bron. Kortom, het afwentelen van het bereiken van die 100 procent reductie moet geen vorm van indirecte aflaat worden. Dat even als meegever. Dan als het gaat over de herontwikkeling van het perceel, dit is misschien heel stereotype Partij voor de Dieren, we zien dat niet zitten als dat betekent dat het schaarse groen wat hier staat zal verdwijnen. Dus ook hier, we zullen op zich meestemmen, maar dit is wel het grote punt waar we mee zitten. Dan nog twee laatste punten, voorzitter, die we mee willen geven. Ten eerste, besparen, besparen, besparen, besparen. Willen we dat hogere doel halen om de eigen uitstoot te reduceren, dan gaat het vooral om besparing. Want alle energie die we niet gebruiken om de lichten te laten water branden en de verdiepingen warm te stoken, is ook energie die we niet hoeven op te wekken. Het klinkt zo logisch, maar het wordt heel vaak over het hoofd gezien. Ten tweede, vergroenen, vergroenen, vergroenen, vergroenen. Niet alleen door het beetje groen wat er staat nog te laten staan, maar ook het parkeerdek. Want dat is nu eigenlijk meer een hittedek. Tot zover, voorzitter.

Hans Oosters: Dank u wel. Dan kijk ik nog naar mijnheer Breur. Behoeft aan het woord? Niet. Heb ik dan alle fracties gehad? Lijkt het wel op. Gedeputeerde kan aanstonds antwoord geven. Dan is het woord aan mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dank u wel, voorzitter. Dank voor het debat, de reacties en de vele vragen en inderdaad om het commissiedebat, de herhaling daarvan te gaan voorkomen, probeer ik mij te rantsoeneren tot een aantal korte opmerkingen en daarna snel door te gaan naar de amendementen en moties. Ik denk dat het veel is gegaan in dit debat over de consequenties die wij of onze voorgangers, u en uw voorgangers, met hun keuzes hebben bewerkstelligd. In 2010 is dit pand gekocht met veel trots en ik denk dat wij een ontzettend, en ik vond wat mevrouw Hoek daarover zei een ontzettend tevreden gebruiker van dit pand zijn en we ook naar tevredenheid dit delen met een aantal andere relevante medeoverheidsorganisaties. Vijftien jaar later hebben wij wat te doen met elkaar. Het pand moet verduurzaamd worden, het pand moet gerenoveerd worden. We hebben label C. U kunt dat zien achter de receptie als u binnenkomt. Dat is wat ons betreft niet een houdbaar scenario voor de toekomst. Kortom, we moeten wat. Dat heeft u ook vastgelegd in het programmaplan Energietransitie 2035 energieneutraal vastgoed en dat heeft u, en het is er al een paar keer over gegaan, ook nog vrij krachtig de opdracht aan het college gegeven in de motie Wie a zegt moet ook b zeggen. Ik heb het nog even nagekeken. 38 stemmen voor. U zegt, schiet nou eens op, gedeputeerde en college, en regel daarbij ook de middelen. Vervolgens zijn wij dat met de situatie zoals deze is en zoals deze ook in de vastgoed strategie waarover het vandaag ook veel ging uit gaan werken, namelijk als eigenaar van dit pand met een verantwoordelijkheid voor de toekomst en hebben wij gekeken, wat kost het dan en wat vraagt het dan aan investeringen om dit te gaan doen? Dat is de eerste stap. Ik denk wat de heer Adriani daarover zei, klopt als een bus. We hebben op dit moment de kosten in beeld gebracht, maar weten nog niet het hele plaatje van de businesscase. U heeft daar het een en ander over gevraagd. U heeft gevraagd om, wat zit er dan allemaal in die businesscase en kunnen wij dat inzichtelijk maken? Dat hebben wij in een memo aan u toegezonden na het commissiedebat. Dat krijgt u geleverd. Daarbij heeft u ook de vraag gesteld, en dan kom ik zoetjes aan bij het amendement nummer 16, of u ook inzichtelijk kan krijgen een soort opfrissing, lichte opfrissing van die vastgoed strategie, in ieder geval wat we daar hebben gedeeld, en of wij inzichtelijk kunnen maken of op een aantal punten wij kunnen kijken bijvoorbeeld verhuizen, bijvoorbeeld, het zou niet onze voorkeur hebben, maar de sale en leaseback-scenario, wat zijn daar de kwantitatieve en kwalitatieve consequenties van als wij dat volgen? Naar onze smaak hebben we dat in de memo vrij helder onder elkaar gezet. Ik begrijp aan dit debat dat een aantal van de indienende partijen van het amendement de behoefte heeft om dat ook in het beslispunt duidelijk te markeren. Ik kan dat best begrijpen. Ik zou daarin willen zeggen, wij kunnen dit amendement oordeel Staten laten, maar dan wil ik wel een paar kanttekeningen of in ieder geval connotaties bij maken. Er is gesproken, de heer Gilissen sprak over een referentiepunt, een referentiekader. Ik denk dat u het zo moet zien. We gaan het VO+ uitwerken en als referentiepunt kwantitatief en kwalitatief zult u zien wat wij in de memo hebben opgeschreven en waar u mogelijkerwijs aanvullend nog om vraagt in het amendement. Dat gaan wij doen. Krijgt u daarbij een volledig uitgewerkt ander scenario of een ander spoor of krijgt u daarbij dadelijk een soort keuzemenu voorgelegd? Nee, dat niet. U gaat wel kunnen zien, wat betekent het ene, wat betekent het andere? De heer Gilissen vroeg aan mij en aan ons, wat gaan wij doen met de uitkomsten daarvan? Dat proefde ik in zijn woorden in ieder geval. Wat ik ook in het commissiedebat heb gezegd, wij zullen heel kritisch kijken naar wat er sowieso uit dat VO+ komt, waar kunnen we de kosten naar beneden brengen? Dat zal ook het doel zijn van de second opinion. Zijn die kosten ook realistisch, kloppen ze, om het zo maar even te zeggen. Wij zullen met elkaar kijken of de eigenlijk opfrissing, het referentiekader ons noopt tot wellicht het maken van dan een andere beslissing. Als wij op een gegeven moment zien, het spoor wat we hebben gekozen, is op dit moment niet een wenselijke, dan zullen wij uiteraard ons bezinnen als college en zullen wij dat ook delen met u als Staten. Maar, zeg ik daar wel bij, dan is het wel belangrijk dat we, en dat gesprek zullen we dan ook met u moeten voeren, dat u uw kaders ook verandert. Want wij handelen binnen de opdrachten die u ons heeft gegeven. Dan nog een paar andere punten met betrekking tot het amendement. U zegt al, lever dit gelijktijdig op met het Statenvoorstel. Wat u op dit moment vraagt, wat ook in de memo staat, maar wat ook staat in de motie over de perceelontwikkeling, gaat tijd kosten. Wij koersen aan op Q3. Maar ik durf u eigenlijk wel te zeggen dat dat heel krap gaat worden. Dus ik wil u alvast even een winstwaarschuwing geven. Dat zal ... Ik denk dat Q3 daarin niet realistisch is. Dus een consequentie van het aannemen van ook dit amendement en uw vragen en wensen in de commissie zullen zorgen voor enigermate van vertraging tot ik denk het einde van dit jaar. Dan is er een ander punt wat nog vaak langskwam en dat gaat over de bezetting. Wij zullen die actualiseren voor u, wij zullen dat inzichtelijk maken. Maar het punt dat 65 procent van het provinciehuis niet door ons wordt gebruikt en 35 procent wel is wel een verouderd getal. Als we ook kijken naar de verdiepingen die we gebruiken, deze verdieping in de begane grond, dan komen we denk ik gemakkelijk aan zeker de helft. U heeft ook gevraagd,

maak dat ook voor de toekomst inzichtelijk, dat zullen wij doen. Maar ik denk dat dat een belangrijk punt is, want daar kwamen velen van u op terug. Laatste punt, en dat noemde u gelukkig ook, is dat wij beide zaken uit het amendement parallel verder zullen ontwikkelen. Dan, voorzitter, de motie over de perceelontwikkeling. Fijn dat u oproept om voor het einde van het jaar een startnotitie te maken. Ik proef aan uw inbreng en ook de inbreng van anderen zoiets, laten we in ieder geval een start maken met die perceelontwikkeling. Dat willen wij ook. Dat staat ook in die vastgoedstrategie als een belangrijk onderdeel. Dan blijft het nog even een beetje hikken op punt 3, wat willen we daar nou mee? U heeft het gezegd, bezien of en op welke wijze de opbrengsten kunnen worden gekoppeld. Maar ik ben dat wel met de heer Adriani eens. We moeten, wij willen niet, en dat hebben we ook in het commissiedebat gezegd, die projecten met elkaar verknopen, dat zouden we echt niet willen. Dus ik vraag nog even aan de indieners van deze motie of indiener, hij zei, het gaat vooral om het inzichtelijk maken van de mogelijke financiële opbrengsten van deze perceelontwikkeling, het inzicht daarop hebben. Is dat ook dat u wilt hebben? Kunnen wij het op die manier interpreteren? Want dan zullen wij het zo uitwerken in de gevraagde startnotitie. Over de rol van de provincie Utrecht vroeg mevrouw Ghijsels nog het een en ander. Daar zullen wij daarin ook op terugkomen. Maar ik denk dat uw denken daarin, even ervan uitgaande dat wij hier blijven, de grond van ons blijft, dan is het inderdaad heel logisch dat je daar op een gegeven moment een projectontwikkelaar voor vraagt. Kunnen wij dit leveren? Het zal ongetwijfeld, vroeg de heer Adriani, het zal ongetwijfeld ook daarin enigermate van ondersteuning of externe expertise vragen. We hebben natuurlijk meerdere collega's binnen dit provinciehuis die wij kunnen bevragen, maar het zal inderdaad ook daarin even wel wat extra's vragen. Vandaar ook dat we zeggen, een hele uitgewerkte strategie waar eerder sprake van was is niet mogelijk, maar een eerste startnotitie moet lukken. Als blijkt dat dat lastiger is, dan zullen wij u daarover informeren. Wel zeg ik erbij dat we in dit traject erg afhankelijk zijn van andere partijen. Niet in de minste plaats de gemeente Utrecht die bijvoorbeeld het bestemmingsplan zou moeten gaan aanpassen. Zijn zij daar ook toe voornemens om dat te gaan doen en zo ja, op welke termijn? Over dat soort zaken zullen wij het gesprek aangaan en gaan we u informeren? Laatste punt, de motie van het CDA en vele vrienden. Daar zijn wij positief over. Dat lijkt ons een hele mooie invulling. Wat ons betreft, ik zou hem in ieder geval graag overnemen. Volgens mij, voorzitter, heb ik dan alle vragen en de ingediende moties en amendementen behandeld.

Hans Oosters: Dank u wel, mijnheer Bakker. Dan kijk ik of er behoefte is aan een tweede termijn. Dan ga ik heel even de fracties af. BBB, mevrouw Ghijsels, gaat uw gang. Ik denk van achter desk. Kan dat?

Dimf Ghijsels: Ja. Was ik net ook al. Even twee opmerkingen. Ik hoor dat er wordt gezegd, als het amendement erdoor komt, dan moet u rekening houden met verdere vertraging. Die vind ik ingewikkeld, want dan denk ik, waar een wil is, is een weg. Volgens mij moet dat in een half jaar prima te doen zijn. Dus zet er dan maar wat meer effort op in. Daarnaast, de motie van D66, als drie jaar uitgaat, en ik hoor een aantal partijen en ook gedeputeerde suggereren van, die moet eigenlijk weg want dan gaan we zaken aan elkaar verknopen, dat vond ik nou net een elementaire die er ook bij hoort. Dus ik ben eerder geneigd om als punt 3 ervuit gaat, om er dan negatief aan mijn fractie op te adviseren. Ik ben benieuwd hoe gedeputeerde daarnaar kijkt.

Hans Oosters: De gedeputeerde die zal daar best een opvatting over hebben, maar die komt niet meer aan het woord. Maar u kunt het wel met uw collega's vanzelfsprekend wisselen. Ik kijk even naar de fractie ... GroenLinks nog behoefte? Mevrouw Matser, niet. VVD, mijnheer Gilissen, geen behoefte meer. D66, mijnheer Harinck. Gaat uw gang.

Marcel Harinck: Voorzitter, mij is door verschillende fracties gevraagd om even te reflecteren natuurlijk op dat punt 3 van onze motie. Ik zou die wat willen nuanceren. Dus het gaat echt om die opbrengsten in kaart brengen. De specifieke verwoording ga ik nog even met de VVD en het CDA bedenken, maar voor nu heb ik de opbrengsten van de bovengenoemde op opties van de woningbouw van de perceelontwikkeling in kaart brengen. Ik hoop dat dat dan aan de behoeftes voldoet en ik zal dat in de wandelgangen nog even checken met een ander en hoop dat dat ook voor de BBB voldoende is. Tot zover.

Hans Oosters: Dank u wel. CDA, mijnheer Koren, nog behoefte? Niet het geval. PvdA, mijnheer Adriani, geen behoefte meer. Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman, geen behoefte meer. ChristenUnie, mevrouw Kennedy, niet. UtrechtNu!, geen behoefte meer. Volt. Mevrouw Blekxtoon.

Anneloes Blekxtoon: Dank, voorzitter. Nog even terugkomend ook op het verhaal over de vertraging. De vraag die vandaag voorligt, is of dit als complex project kan worden aangemerkt. Dan vind ik vertraging van één kwartaal niet heel gek, als je nog voor het referentiepunt een aantal andere opties uitgewerkt wil zien. Daarnaast zijn wij blij dat het ook als referentiepunt wordt gezien, want dat is ook precies hoe wij het amendement bedoelen. Dus daar zijn we blij mee.

Hans Oosters: Dank u wel. SGP, mijnheer Vermaat.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Dank ook de gedeputeerde voor de beantwoording en de verdere duiding ook van het amendement. Daar zijn we blij mee. Ik denk ook, het klinkt natuurlijk als derde kwartaal of vierde kwartaal, gezien de ... Scheelt het misschien een maand, of anderhalf. Ik denk voor een goede bezinning, zoals in mijn bijdrage heb genoemd, lijkt me dat een heel goed punt. Dus nogmaals de oproep aan andere fracties om het amendement te steunen zodat we ook mogelijk denk ik dan unaniem de verdere stap kunnen gaan zetten. Dank u wel.

Hans Oosters: Dank u wel. SP, geen behoefte aan tweede termijn. Forum Voor Democratie, mijnheer Van Breukelen, niet. 50PLUS nog, mevrouw Hoek? Nee. Heb ik alle fracties gehad in tweede termijn? Dan kan ik de beraadslaging van dit voorstel sluiten en wil ik de plaatsvervangend voorzitter vragen om mijn stoel weer over te nemen. Ik schors even de vergadering.

SV Voorgenomen oprichting één Omgevingsdienst

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dames en heren, we gaan verder met de geschorste Statenvergadering van woensdag 5 februari. We zijn inmiddels aangekomen bij agendapunt 13, Voorgenomen oprichting van één Omgevingsdienst. Ook hiervoor vergaderen we weer in twee termijnen en krijgen degenen die een amendement of een motie zouden willen indienen als eerste het woord. In dit geval is dat als eerste de heer Janssen van de VVD.

Vincent Janssen: Was de tijd al wel gaan lopen? Nu wel. Dan moet ik snel zijn. Dank u wel, voorzitter. Oprichting van één Omgevingsdienst in Utrecht, de RUD Utrecht en de ODRU gaan samen. Eindelijk, zegt de VVD. Eindelijk, eindelijk. We hebben hier al drie verkiezingsprogramma's van gezegd, voeg die boel samen. Samen staan ze sterker, samen zijn ze beter, samen zijn ze beter in staat om alle opgaven in de provincie op te pakken. Dus, hulde aan het college, hulde aan de 26 andere colleges dat dit tot stand gaat komen. We hebben wel een aantal opmerkingen die we bij de oprichting mee zouden willen geven en dat doen wij in de vorm van een amendement op het voorstel wat voorligt, namelijk het indienen van geen zienswijze, daar willen we van maken het indienen van wél een zienswijze. En ook een mooie samenwerking met Partij voor de Dieren, we hebben twee amendementen samen voorbereid. Ik zal in ieder geval even de eerste toelichten en dan stel ik voor dat mevrouw Butterman straks de tweede toelicht. Dan hebben we het ook eerlijk verdeeld in de shine en de aandacht. Ik zal toelichten het amendement dat gaat over wat wij hebben even genoemd de governance. Daar zitten drie punten in die wij onder de aandacht willen brengen. Het eerste gaat over de verdeling van zeggenschap in de Omgevingsdienst. Op dit moment is het in de concept-gemeenschappelijke regeling zo geregeld dat 27 deelnemers elk een gelijke stem hebben. Dat klinkt heel lief en democratisch en aardig. Maar de provincie Utrecht is als belangrijkste opdrachtgever en als belangrijkste eigenaar van deze Omgevingsdienst, van deze nieuw opgerichte Omgevingsdienst, met 20 procent van de bijdragen de grootste financier. De provincie heeft ook een belangrijke rol als het gaat om de taken die deze Omgevingsdienst uitvoert. We hebben gezien in de zienswijze zoals die door de andere gemeenteraden of door de gemeenteraden, sommige gemeenteraden zijn ingediend, ik moet het goed zeggen, dat er toch een soort neiging in zit om een beetje met de handrem op die Omgevingsdienst op pad te sturen. Wordt het niet te duur? Letten jullie wel goed op dat je ... Het moet allemaal heel voorzichtig en op kousenvoeten. De VVD gelooft in een stevige Omgevingsdienst, goed toegerust op de taken,

kwalitatief goed, die ook de ruimte krijgt om te ontwikkelen op die terreinen waar er ontwikkeld moet worden. Juist omdat er in de omgeving veel gebeurt in de komende jaren. Om die Omgevingsdienst ook goed op poten te zetten en dan vanuit de provincie ook stevig het stuur op te kunnen zetten, zeggen wij, geef de provincie ook de positie die de provincie toekomt. Daarom vinden wij dat met 20 procent van de bijdragen de provincie echt een andere partner is dan elke willekeurige andere gemeente. Dat is het eerste punt wat wij onder de aandacht willen brengen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ik onderbreek u even, want u heeft zelf ook al gezien, denk ik, er zijn twee mensen aan de microfoon. De heer Virginia geef ik als eerste het woord.

Erwin Virginia: Dank u, voorzitter. Deze insteek leidt bij mijn fractie tot een aantal vragen. Ten eerste, waarom is het zo belangrijk om de macht van het geld zo zichtbaar te maken in het amendement en wat brengt het ons als provincie? Er worden wat aannames gedaan dat gemeentes harder zouden gaan lopen als wij meer zeggenschap hebben vanwege het geld. Maar waarom?

Vincent Janssen: Precies om datgene wat ik zeg, omdat wij als provincie een zwaardere verantwoordelijkheid hebben en ik vind dat die zwaardere verantwoordelijkheid zich ook moet vertalen in een zwaardere stem in het geheel. Uiteraard, alles in goed overleg. Maar het is overigens ook gebruikelijk in andere gemeenschappelijke regelingen in andere delen van het land, dus dat is altijd wel een argument wat ook van belang is om mee te wegen, en ik wil dat ... Onze fractie wil dat belang ook tot uitdrukking brengen en ook gelijktijdig als provincie ook wel positie kunnen pakken. Het gaat ook over zelfvertrouwen wat ons betreft. Geld is een meetbare maatstaf. We hadden het ook in het aantal uren wat ingezet wordt voor de provincie kunnen doen. Meer de inhoudelijke ... Dat mag ook wat mij betreft. Maar dat is de dieperliggende achtergrond.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Helder? Nog niet.

Erwin Virginia: Dank. Maar verwacht de VVD dan deze samenwerkingsconstructie, samenwerkingsverband op basis van vertrouwen niet met een soort van aandeelhoudersvergadering van wie betaalt, bepaalt?

Vincent Janssen: Nee. Wij als belangrijkste financier en als belangrijkste partner in de Omgevingsdienst willen ook de zeggenschap hebben over, of een groter deel in de zeggenschap hebben, over de ontwikkeling van deze Omgevingsdienst.

Hans Oosters: Mevrouw Kennedy.

Simone Kennedy-Doornbos: Welke signalen heeft u nu dat het noodzakelijk is om deze wijziging door te voeren? Want is het niet zo dat de meeste besluiten gewoon bij consensus en in goed overleg met elkaar worden genomen en als je dit zo gaat wijzigen, dat het dan ineens machtsverhoudingen worden, waardoor misschien de hele discussie en het streven naar consensus ondermijnd gaat worden?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Janssen.

Vincent Janssen: Dank u wel. Sorry. Sorry, mevrouw de voorzitter. Ik ben zo gretig altijd als ik hier sta.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Wat zei u?

Vincent Janssen: Dat ik gretig ben als ik hier sta. Niet gruisig maar gretig. U snijdt een interessant punt aan. Inderdaad, consensus is mooi om na te streven. Tegelijkertijd haalde ik in mijn bijdrage al aan dat we zien dat een aantal gemeenten in hun zienswijze al eigenlijk beginnen met de handrem erop. Wij willen hiermee, a, een signaal geven van wij zitten nu met de handrem erop, wij willen een stevige, goed opgetuigde Omgevingsdienst die kan doen waarvoor die besteld is. Dat is het eerste argument. Het tweede argument is dat los van signalen die je krijgt, ook je gewoon klinisch en objectief kan kijken van, wat is logisch om te doen? Het is logisch om te doen dat degene die een grotere

bijdrage levert in zo'n verband en een groter belang heeft in zo'n verband ook een grotere stem heeft. Dus vanuit twee lijnen pleit de VVD hiervoor.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Heeft u nog een vervolgvraag, mevrouw Kennedy?

Simone Kennedy-Doornbos: Ja. Vanuit de gemeenteraad kan ik me inderdaad herinneren dat we vaak de handrem erop zetten. Maar dat is meer omdat onvoldoende uitgelegd wordt waar je voor betaalt en wat er niet gedaan gaat worden als de budgetten naar beneden gaan. Maar ik zou in elk geval graag van de gedeputeerde zo meteen willen horen of die andere gemeenschappelijke regelingen waar deze stemverhouding al is doorgevoerd, of de discussies daar net zo goed zijn of beter zijn, of dat we daar onze doelen beter bereiken dan hier verwacht gaat worden.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dat is geen vraag aan u. De heer Adriani, gaat uw gang.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. Ik heb de zienswijze van de gemeentes ook gelezen. Er wordt natuurlijk veel aandacht gevraagd voor de financiën, ook in het licht van het ravijnjaar. U zegt in uw pleidooi, wij staan voor een sterke zich ontwikkelende Omgevingsdienst. We krijgen straks nog het amendement van de Partij voor de Dieren die eigenlijk voorsorteert op extra investeringen in toezicht en handhaving. Staat de VVD dan ook voor die extra investeringen om die te doen en realiseert de VVD zich dan ook dat met een zwaardere stemverhouding ze daarmee dus ook gemeenten minder zeggenschap geven over de vraag of die mee investeren, terwijl ze dat misschien helemaal niet kunnen?

Vincent Janssen: In de verhouding van het ... In de verdeling van het bonnetje verandert niks met de stemverhouding. Sterker nog, het is eerder andersom, dat we de stemverhouding in gelijkheid, hoe zeg je dat, in overeenstemming brengen met het bonnetje. Dat is het eerste. Dus daar gaat uw betoog denk ik mank, of het betoog van de heer Adriani, via de voorzitter. Waar natuurlijk de provincie wel iets meer zeggenschap op krijgt, en precies, u haalt ... Adriani haalt ... De heer Adriani haalt het ravijnjaar aan. Precies daar zit ook onze zorg. We hebben de commissie van Aartsen gehad. Toevallig een partijgenoot van mij, maar ook mevrouw Sorgdrager zat in die commissie. Die heeft geconstateerd dat in het hele land Utrecht maar alle andere provincies de Omgevingsdiensten onder het gewenste kwaliteitsniveau opereren. Dat is denk ik ook waar straks mevrouw Butterman iets over gaat zeggen. Wij zeggen, als provincie willen we ook echt gewoon in positie zijn om daar een beslissende stem in te hebben, dus ook te kunnen waarborgen dat die investeringen niet opgeofferd worden aan een opgave ten behoeve van het dekken van het tekort van het ravijnjaar. Dat moet echt op een andere manier opgelost worden.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De heer Adriani.

Hans Adriani: Maar betekent dat dan, voorzitter, want dat antwoord heb ik volgens mij niet gehoord, dat de VVD ook openstaat om voorstellen te steunen om daadwerkelijk meer geld naar de Omgevingsdienst te brengen om die kwaliteitsslag te kunnen maken?

Vincent Janssen: Samen met gemeenten. Ja. Er is nog genoeg om op te bezuinigen hier, zeg ik er meteen bij, voordat mijnheer Adriani met een voorstel voor opcenten komt.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartelijk dank.

Vincent Janssen: Dat was het nog niet, dat was het nog niet. Want ik had ook nog twee andere punten in het amendement verwerkt, voordat de interruptie kwam, interrupties. Twee punten die te maken hebben met onze controlerende rol. Heel goed dat in de gemeenschappelijke regeling is opgenomen, in de conceptregeling, dat er een vragenmogelijkheid is. Wij mogen vragen stellen. Alleen zou ik het wel prettig vinden om ook te horen of we dan antwoord krijgen op welke termijn. Dus het is fijn dat we iets mogen vragen. Dat mag altijd. Maar ik ontvang ook graag antwoord en ik wil ook, of de VVD wil, in de regeling gewaarborgd hebben dat ook onze Rekenkamer en ook de gemeentelijke rekenkamers ook onderzoek kunnen doen naar het werk van de Omgevingsdienst.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: En opnieuw een interruptie van de heer Adriani.

Hans Adriani: Dank, voorzitter. Educatieve vraag over dat laatste punt. Gewoon omdat ik het niet weet. Is het niet ... Is het zo dat rekenkamers op dit moment geen onderzoek kunnen doen bij gemeenschappelijke regelingen?

Vincent Janssen: Het is op zijn minst niet geborgd. Dus dat is wat het is. Ik weet dat de Rekenkamer behoefte heeft om onderzoeken te kunnen doen, dus rondom vergunningverlening en hoe dat bijvoorbeeld ... We hebben wel eens in de programmaraad, misschien kan mevrouw Matser of mijnheer De Jong als lid van de programmaraad me daarin ook aanvullen, we hebben in de Rekenkamer ook wel eens voorstellen gehad om onderzoek te doen op het werkkterrein van Omgevingsdiensten. Ik denk dat het goed is om eigenlijk voor alle gemeenschappelijke regelingen die namens ons werk uitvoeren, om dat te verankeren en te waarborgen.

Hans Adriani: Voorzitter, mijn vraag was eigenlijk, maar misschien dat de gedeputeerde het weet, geen idee, hoewel de Rekenkamer natuurlijk van ons is, of dat niet op een hoger abstractieniveau gewoon al geregeld is dat ook gemeenschappelijke regelingen tot het onderzoeksgebied van rekenkamers behoren.

Vincent Janssen: Voor zover ik de Wet op de ... Sorry.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Want dit komt zo meteen nog wel in de beantwoording van de gedeputeerde. De heer Janssen heeft zijn visie er al op gegeven. Kunt u verder gaan met uw betoog.

Vincent Janssen: Dan wilde ik afsluiten, dat volgens mij in de laatste keer dat ik de Wet op de gemeenschappelijke regeling heb gelezen, dit niet gewaarborgd is. Het kan zijn dat die inmiddels gewijzigd is en dat toegevoegd is. Ik sluit af. Hartelijk dank. Van harte aanbevolen om dit amendement te steunen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng, mijnheer Janssen. Dan nodig ik uit mevrouw Butterman van de Partij voor de Dieren voor ook het indienen van het amendement en gelijk haar eerste termijn.

Olivia Butterman: Voorzitter, dank u wel. De leukste en spannendste punten bewaren we voor het laatst, als iedereen honger heeft voor het eten. Maar goed. Voorzitter, Nederland en ook de provincies staan aan de lat. De komende jaren moeten we de biodiversiteit herstellen, de waterkwaliteit verbeteren en duurzame kringlooplandbouw stimuleren. Dit gebeurt niet vanzelf, want naast subsidies en vergunningen zijn toezicht en handhaving nodig om dit van het papier af werkelijkheid te laten worden. Tot nu toe loopt dat niet altijd soepel. Energiecontroles bij bedrijven, watervervuiling en illegale kap opsporen, daar is nu al te weinig voorlichting, toezicht en handhaving op. We lezen dat de kwaliteit van toezicht en handhaving niet op orde is. Het is zelfs een reden voor deze fusie, maar met een fusie is de kwaliteit van het werk niet opeens weer goed. Daar moet blijvende aandacht voor zijn, juist tijdens het fusieproces. Daar vragen we als Partij voor de Dieren al heel lang aandacht voor. Daarom dienen we nu samen met ChristenUnie, GroenLinks, VVD, SP, Volt en 50PLUS een amendement in om duidelijk te maken wat de voorgenomen kwaliteitsverbetering betekent en hoe de Omgevingsdienst gaat werken aan beter toezicht en handhaving. Voor de collega's die dit nog niet doorhadden, de zinsnede, en intensiever, hebben we uit het dictum gehaald. Dus de nieuwe motie staat zo in het SIS. Als volksvertegenwoordigers moeten we toezicht en handhaving kunnen controleren, bijvoorbeeld via het vergaren van inlichtingen of onderzoek via de rekenkamers. Zoals eerder gezegd, de provincie staat aan de lat voor al deze grote transitie's en daarom zien we baat bij het meer in lijn brengen ook van de stemverhoudingen. Dit zijn twee andere punten die we ook in het abonnement met de VVD hebben ingebracht. Voorzitter, we moeten toe naar een Omgevingsdienst dat ook tijdens de fusie de natuur beschermt, de bodemverontreiniging voorkomt en illegale kap opspoort. Dat kan nu al niet wachten en ook niet tijdens de fusie. We vragen ook daarvoor de blijvende aandacht van het college. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng, mevrouw Butterman, en het amendement. Dan vraag ik nu de andere fracties wie over dit onderwerp inbreng wil hebben. Dan geef ik als eerste woord, de heer Vermaat van SGP. Dat mag hier. Tenzij u zelf kiest om daar te blijven zitten, mag dat ook, als het kort is.

Kees Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Even een korte reactie op de amendementen die binnen zijn gekomen, dus daarom doe ik het even van vanaf hier. Als het gaat over het eerste amendement die door de VVD in is gediend, je begrijpt waar je goed verdedigt, ook zojuist de vraag, dus onze steun hiervoor. Bij het andere amendement, de commissie zullen we niet herhalen, maar vaker is een punt geweest tussen een stukje handhaving en vertrouwen wel eens een keer gevallen in debatje bij verschillende onderwerpen en eigenlijk proeft de SGP dit hier weer terugkomen. Een moment om het aan te grijpen en het is nu ... Intensiever is er al uitgehaald. Dus dat is dan al een verbetering. Tegelijkertijd ziet de SGP meer van, als je dingen wil regelen, zorg dat het in de vergunning duidelijk is verwoord en ga niet te zeer veel tijd en energie in die zin in de handhaving. Want wanneer, dat is dan de vraag die ook misschien aan de indieners, wanneer is het genoeg en wanneer, hoe zeg je dat, wanneer ben je tevreden? Dus wat ons betreft, zorg dat het in een vergunning duidelijk is, dan hoeft de extra inspanning hierop wat ons betreft nu zeker niet te worden gericht. Ik dank u.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng. Ik kijk even rond. Mevrouw Van den Broek, BBB.

Monique van den Broek: Dank u wel, voorzitter. De BBB-fractie begreep eigenlijk niet waarom Gedeputeerde Staten geen zienswijze wilden indienen. We waren het ook eens met de VVD. Want dit is een ingrijpende verandering die directe gevolgen heeft voor de provinciale taken en verantwoordelijkheden, de samenvoeging. We vinden het cruciaal dat er voldoende democratische controle blijft. Het punt stemverhoudingen hebben we nog een kleine discussie over in de fractie, dus we horen daarop graag het punt van de gedeputeerde. Maar de andere punten met betrekking tot de termijnen voor het verstrekken van inlichtingen die helder moeten worden vastgelegd en de borging voor de mogelijkheid voor rekenkamers om onderzoek te doen, vinden wij heel belangrijk. Dus om deze redenen lijken wij het amendement van de VVD te gaan steunen. Nog eventjes wel luisterend ook naar wat er gedeputeerde gaat inbrengen. Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng. Dan mevrouw De Widt, D66.

Marianne de Widt: Dank u wel. Ik heb eigenlijk van meet af aan dit Statenvoorstel gezien als een vrij procesmatig ding van, er wordt een nieuwe gemeenschappelijke regeling opgericht, omdat die twee Omgevingsdiensten fuseren. Ik vind het lastig dat daar nu van alles aan opgehangen wordt. Dat heb ik ook in de commissie al eerder gezegd. Ik vind het jammer dat in het amendement van de VVD een aantal dingen met elkaar gecombineerd zijn die eigenlijk niks met elkaar te maken hebben. Dus dan ben je het misschien met het ene punt wel eens en met het andere niet. Dat doet mij erg aarzelen of wij hier nou wel of niet als fractie voor gaan stemmen. Daar moeten we het nog in de fractie even over hebben. Het andere amendement van de Partij voor de Dieren, wij zijn groot voorstander van de gefuseerde Omgevingsdienst. Dat heb ik ook eerder betoogd. We zijn ook groot voorstander van het verbeteren van toezicht en handhaving. Maar ik vind het niet de goede weg om dat met dit amendement om elkaar te proberen te krijgen. We gaan in het komende kwartaal praten over de strategie voor toezicht en handhaving. Dan kunnen we juist maximaal onze invloed uitoefenen op wat we daar allemaal van vinden. Dat lijkt me een beter moment dan dat via een zienswijze te willen koppelen aan de oprichting van een Omgevingsdienst in een in een gemeenschappelijke regeling. Voor mij blijft dat krom, dus mijn fractie gaat dat amendement in ieder geval niet steunen. Ik dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank voor uw inbreng. Dan, mevrouw Butterman wil hierop reageren, maar dat is eigenlijk pas in de tweede termijn het geval. Want eerst krijgen we de gedeputeerde nog. Maar ik wil even zeker weten dat er geen andere fracties meer ... Mevrouw Hoek, gaat uw gang.

Mieke Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS, we weten dat met die Omgevingsdiensten, dat is al veertien jaar aan de gang. Zolang als ik hier zit, is het al aan de gang. Eerst zaten ze in aparte panden en van de ODRU was het dat er te weinig geld was of problemen en 50PLUS is eigenlijk heel blij dat nu eindelijk, ze zitten al hier samen in het pand, wel een eigen verdieping, maar goed, zijn in ieder geval vast weer twee verdiepingen met garantie, en het is gewoon heel fijn dat ze nu één organisatie gaan worden. Ik hoop ook dat we weer uitnodiging gaan krijgen om 's nachts weer eens een keertje mee de bossen in mogen of de weilanden in of wat dan ook, want dat was voorheen altijd zo en dat is nu al jaren niet meer zo. 50PLUS heeft definitief besloten om het amendement van Partij voor de Dieren te steunen, mee in

te dienen, omdat eraan toegevoegd is, er staat hier, toezicht en handhaving, bescherming, maar ik heb eraan toe ... 50PLUS heeft eraan toe laten voegen, bescherming voor de handhavers. Een aantal jaren geleden gingen ze de bossen in of waar dan ook met niets. Dus als je dan iets tegenkomt die jou even wilt kielhalen, om het maar even zo te zeggen, dan hadden ze nog geen stok om mee te slaan. Dus laat staan boeien of wat dan ook. Deze tijd is toch wel even anders op dit moment met alle stortingen van drugsafval en noem maar op allemaal. Ik heb wel gezien wat je al tegenkomt in de bossen als je een paar keer meegaat. Ik was wel erg onder de indruk hoe dat gecombineerd is met de politie en dat eigenlijk dat helemaal goed werkt. Maar dat hebben we er nu in meegenomen dat die bescherming van de handhavers gewoon eens even goed onder de loop genomen wordt. Ik ga niet zeggen hoe, wat wel en noem maar op. Maar dat het aandacht heeft, dat ze ons moeten beschermen, laten we dat maar zo zeggen, in de bossen en de gronden en overal waar ze komen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Sorry, mevrouw Hoek, dit is een nieuw knopje. Ik druk steeds op de verkeerde kant. Dan heb ik u per ongeluk gemutet. Was helemaal niet de bedoeling. Maar ik moet toch even zeggen dat er een interruptie was. Dat kon u niet zien, want mijnheer Vermaat zit achter u. Dus mijnheer Vermaat wil u even interromperen en daarna krijgt u het woord weer.

De heer Vermaat: Voorzitter, een vraagje aan mevrouw Hoek. U zegt, ik heb wat toe weten te voegen aan het amendement. Kunt u aangeven wat er dan precies is veranderd? Want in de optie die ik ...

Mieke Hoek: Het zou aangepast worden, namelijk dat in het rijtje, voorzitter, dank u, dat in het rijtje ... Wacht, dan moet ik deze weer hebben. Dat in het rijtje van bij de aanleiding te maken moeten toezicht en handhaving worden geïntensiveerd, ik kom er bijna niet uit. Maar toezicht komma, handhaving en bescherming handhavers.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Wacht even, ik vind dat we nu wel heel erg ingaan op een tekst van de motie. Mevrouw Butterman is de hoofdindienster.

Mieke Hoek: Ik heb de laatste uitdraai niet gezien.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Maar misschien heeft mevrouw Butterman die wel bij de hand en ik zou zeggen, zet die gewoon even in het systeem. Kan iedereen er fijn naar kijken straks in de schorsing. Dan kunt u dan beoordelen of u wel of niet wil steunen. Dus dan verzoek ik mevrouw Hoek om uw betoog even af te ronden en dan gaan we weer verder.

Mieke Hoek: Ik was al klaar.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartstikke goed. Geef ik graag het woord aan de heer Virginia van GroenLinks.

Erwin Virginia: Dank u, voorzitter. GroenLinks is met D66 eens dat wij de fusie van de Omgevingsdiensten van groot belang vinden, maar voor ons is het ook van groot belang dat de nieuwe organisatie beter in staat is om het milieu, de natuur en onze leefomgeving te beschermen en op te treden tegen overtredingen. Zoals we al hebben aangegeven in het commissiedebat, vinden we het belang van het verbeteren van de kwaliteit van de diensten ondergesneeuwd en onderbelicht, terwijl dit toch juist een van de hoofddrijfveren van de fusie zou moeten zijn. Vandaar dat het abonnement van de Partij voor de Dieren, zonet mooi uitgelegd door mevrouw Butterman, mede zullen indienen. Wat betreft het tweede amendement wat door de heer Janssen is verdedigd, heb ik net laten blijken dat wij moeite hebben met het deel over de verdeling. We horen graag de reactie van gedeputeerde op dit amendement. Dank u.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartelijk dank, de heer Virginia. Dan kijk ik even rond of er nog andere fracties zijn die het woord wensen. Dat is mevrouw Blekxtoon van Volt. Gaat uw gang.

Anneloes Blekxtoon: Dank, voorzitter. Vanuit Volt staan wij zeker achter het idee om die Omgevingsdiensten samen te voegen en dank ook voor de informatiesessies daarover. Dan over het amendement van de Partij voor de Dieren.

Gisteren is er een rapport uitgekomen van de Europese Commissie over de Kaderrichtlijn Water. Daaruit blijkt dat we het niet goed doen als Nederland. Daaruit blijkt ook dat een van de kritiekpunten de gebrekkige handhaving is. Nu hebben we hier als Volt al eerder aandacht voor gevraagd in de commissie LWM vorig jaar en dat voorbeeld ging over het onderzoek van de Rekenkamer. Ook wij maken ons dus zorgen over die handhaving en dat is nou juist een van de doelen van de fusie, dus dat is mooi. Maar omdat wij ons wel zorgen maken, willen we toch vragen of er extra aandacht kan zijn voor deze rol. Daarom dienen wij het amendement van de Partij voor de Dieren ook mee in. Wat betreft het amendement van de VVD, we overwegen om dit te steunen, maar volgen nog even het debat hierover.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Hartelijk dank, mevrouw Blekxtoon. Dan begreep ik dat mevrouw Butterman daarnet had willen interromperen en dat ik het niet gezien heb. Dan wil ik u nog even de gelegenheid geven. Moet u wel even duidelijk zeggen om wie het gaat en om welke ...

Olivia Butterman: Dank u wel, voorzitter. U had gezegd, tweede termijn. Maar het was een interruptie op mevrouw De Widt nog. Toen kwam er een andere interruptie. Toen dacht ik, maar dan zou het eigenlijk ook moeten kunnen. D66 had aangegeven dit hele proces al deze stukken heel procesmatig te bekijken. Het punt is, en dat hebben we ook echt duidelijk geprobeerd duidelijk te maken in het amendement en dat hoort u ook de andere inbrengers zeggen, dat het doel voor dit hele proces is de kwaliteit verbeteren. Dat staat in het richtingsplan van de fusie en wij zeggen in elke fusie is er altijd ... Waar gehakt wordt, vallen spaanders. Haha, ook in dit geval. Daar kan enige wrijving zijn. We staan onder hoge druk. KRW-doelen et cetera moeten gehaald gaan worden. Daarom vinden we het zo belangrijk om dit in de vorm van een zienswijze inderdaad aan de fuserende partijen duidelijk te maken. Is de D66 het daarom met mij eens, dat ...

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Mevrouw Butterman. O, de vraag komt nu, begrijp ik.

Olivia Butterman: Is D66 het daarom met mij eens dat het niet alleen een proces is maar dat het proces ook een doel dient, namelijk die kwaliteitsverbetering?

Anneloes Blekxtoon: Dat is een heel simpele vraag met een heel simpel antwoord. Ja. Maar ik heb op geen enkele manier er twijfel aan dat dat niet het doel van het hele fusieproces zou zijn. Ik voel nog steeds niet de behoefte om dat met dit amendement verder te benadrukken.

Mevrouw De Boer-Leijmsma: Dan zijn we volgens mij hiermee aan het einde gekomen van de eerste termijn. Dan zou ik graag de heer Bakker willen uitnodigen om te reageren.

De heer Bakker: Ja, dank u wel voorzitter, dank voor alle vragen en reacties. Toch goed om nog even nogmaals te onderstrepen, ook naar aanleiding van het commissiedebat. Wij zijn als college, en volgens mij bent u dat ook als staten, echt heel erg content met de stappen die nu onder echt flinke druk worden gezet, door beide omgevingsdiensten. De mensen die daar werken, heel hard werken, de besturen van beide diensten et cetera et cetera, die dit jaar in gang wordt gezet om te zorgen dat er zo dadelijk per 1 januari 2026 een robuuste omgevingsdienst staat, die het hele grondgebied van de provincie dekt. En daardoor beter, logischer gaat samenwerken, een robuustere dienst is en aan die kwaliteitscriteria en aan die robuustheidscriteria gaat voldoen. Dat is een ongelooflijk belangrijke stap en ik durf te zeggen dat wij daar als provincie ook een hele belangrijke rol in hebben gespeeld en spelen. Ik ga zo dadelijk naar de twee amendementen toe. Maar toch nog even eerst de vraag van de BBB, waarom geen zienswijze? Ik heb in het commissiedebat getracht daar iets over te zeggen. We hebben het zo geregeld dat u dat aan het college heeft gemandateerd. Dat was even vraag bij, wordt er nu buiten de kaders van dat mandaat getreden? Nou is dat nou wel of niet zo? Wij hebben in eerste instantie gemeend dat dat niet zo is. Dat we niet buiten die kaders treden, dus daarom namens u een zienswijze ingediend. Die ziet u in de statenbrief die bij de stukken zit. Op verzoek van de griffie, mede namens u, is toen gezegd, geef ons de mogelijkheid om een aanvullende zienswijze in te dienen als PS. Daarvan hebben wij, ja eigenlijk alleen maar kunnen zeggen, aanvullend op dat wat wij hebben gedaan, zien wij geen zienswijze. Maar als u daar een wijziging in wilt aanbrengen, dan moet u dat via een amendement doen en daar heeft u vandaag gebruik van gemaakt. Dus dat is even de werkwijze zoals het, zoals het is en waar volgens mij

doen we het proces netjes met elkaar, om het zo maar even te zeggen. Dan amendement zeventien, over de good governance. Ik ben het helemaal eens met de indieners en de heer Jansen verwoorden hier het een en ander. De analyse en de oproep van wat er belangrijk is bij deze omgevingsdienst. En ook dat wij daar als grote afnemer of grote opdrachtgever een belangrijke rol en een belangrijke stem in hebben. Dat hebben we als van nature, want het zal zo dadelijk ongeveer 20 procent van het financiële plaatje zijn, wat wij voor onze rekening nemen. Maar dan is wel even de vraag, worden die belangen die wij hebben als provincie nou het beste gediend met een stemverhouding die niet one man, one vote is. Wij zijn van mening en wij zijn van mening geweest, dat dat niet zo is. Toch een paar redenen daarvoor. Zolang als ik in het AB zit, hebben wij nog nooit gestemd over iets. Zaken vinden toch plaats via goede deliberatie met elkaar. Dat is ook de insteek van het vervolg. De positie van de provincie Utrecht verandert bij bijvoorbeeld twee of drie stemmen, niet wezenlijk, want er komen stemmen bij. Dus of wij een zevenentwintigste, of twee achtentwintigste of drie negenentwintigste hebben, dat maakt niet dat wij opeens een vetostem hebben in dit geheel. En ten derde en dat is misschien wel het belangrijkste, want ik zei, ik ben het helemaal met de heer Jansen eens. Is dat ons belang wordt gediend, denk ik het beste, deels achter de schermen, maar ook in het dagelijks bestuur. En daar hebben wij een vaste plek. Die is ook geborgd. Dat heeft u in het richtingsplan kunnen lezen en dat heeft bijvoorbeeld ook toe geleid dat wij een plek hebben op dit moment in de stuurgroep van de omgevingsdienst.

De voorzitter: Heeft u een momentje?

De heer Bakker: Zeker.

De voorzitter: Ik hoor ergens iets aanstaan. Een radio of een... Oké dank je wel, mijnheer van De Pauw-Kraan. Gaat u verder? Inmiddels is de gelegenheid waargenomen.

De heer Bakker: Ja, voorzitter, als u als u mij toestaat twee zinnen nog te zeggen dan ben ik klaar en dan kunnen we misschien nog even over het punt van die stemverhoudingen. Dus het is een bewuste keuze geweest van ons en van anderen om te zeggen, we kiezen voor die gelijkwaardigheid in dat AB en ik zal zo dadelijk nog even wat zeggen over de punten over de Rekenkamer en het andere onderwerp.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Adriana was denk ik het eerste? Of hij geeft. Gaat uw gang.

De heer Adriani: Ik dacht ik geef de indiener even voor, maar dank voorzitter en dank aan de gedeputeerde voor deze toelichting. Het voorstel zoals het er nu ligt, de ontwerp gemeenschappelijke regeling, komt natuurlijk ook uit het algemeen bestuur waar u in zit. Dus u heeft daar met zijn allen ook over gesproken en bent uiteindelijk gezamenlijk tot dit, tot dit oordeel gekomen. Wat gaat het doen met de verhoudingen in het en dan bedoel ik de intermenselijke verhoudingen binnen het algemeen bestuur, als u nu met een zienswijze teruggestuurd wordt, dat u 20 procent van de macht moet claimen? En de tweede vraag is hoe succesvol is dat verzoek in het algemeen bestuur? Hoe acht u de kans in dat dat ook door de rest van het bestuur gehonoreerd wordt?

De voorzitter: Heer Bakker.

De heer Bakker: Ja, voorzitter, zonder iets af te willen doen aan mijn eigen onderhandelingsvaardigheden, maar vrees ik dat het een debat zal oprakelen waarbij ik niet zozeer zal zeggen dat gaan wij, dat, daar is de uitkomst hetzelfde als wat die nu is. Dat weet ik niet. En als u tot de conclusie komt, dan zullen wij, ook al is het uw zienswijze, dan zullen wij ons daarvoor inzetten. Ik vind dat ik dat ook naar u toe verplicht ben. Het opent alleen wel in die zin een beetje de doos van Pandora denk ik, want het is niet zo dat alle andere zesentwintig partijen daarmee op een hele makkelijke manier uitkomen op een stem. En die discussie is precies de discussie die we hebben gehad. Hebben wij dan recht op, ik noem maar even iets vijf stemmen, de Ronde Venen op twee of tweeëneenhalf. Kortom wat is het model daarin? En daarom is gezegd nee, we beslechten deze discussie. We zijn samen, met elkaar, eigenaar van deze tent en dan hebben we per deelnemer een stem.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ja dank u wel voorzitter. Ik hoor de heer Bakker zeggen, we komen er met deliberatie en goed overleg uit. Dat is ook de route die wat ons betreft te verkeren valt of de te verkiezen valt. Toch maakt het in ons

perspectief wel uit met welk gewicht je aan tafel zit. En die stemmenverhouding zegt daar iets over en dat is een beetje het Engelse of Amerikaanse spreekwoord carry a big stick but speak softly.

De voorzitter: Wilt u uw vraag stellen?

De heer Janssen: Bent u dat met me eens? En zou het niet enorm helpen om dat ook gewoon met meer kracht aan tafel te zitten door ook dat in die stemverhouding tot uiting te brengen?

De heer Bakker: Ja, voorzitter. Volgens mij is het feit en dat weten alle andere deelnemers ook, dat wij ongeveer 20 procent eigenaar zijn van deze organisatie. Is dat al zo evident duidelijk, dat wij precies het spreekwoord van de heer Janssen volgend, dat wij op dit moment met dat gewicht aan tafel zitten, maar dat wij de discussie om dat exact in stemverhouding terug te laten komen eigenlijk een onwenselijk pad vinden en ook niet nodig. Ik merk dat de positie van de provincie Utrecht daarin ook als eigenlijk van nature gewaardeerd en gezien wordt en we af en toe, zeg ik aan de andere kant, ook wel eens even voorzichtig moeten optreden als hele grote eigenaar. Namelijk, we zijn niet de enige partij, we zijn zo dadelijk samen met zeven of zesentwintig andere deelnemers hierin.

De voorzitter: Ja? U kunt het nog een keer met hetzelfde argument, maar dat heeft geen zin denk ik. Mevrouw Kennedy.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Ja, ik heb het nog niet horen zeggen maar u ontraadt dus dit amendement?

De heer Bakker: Ja voorzitter, daar wil ik nog op komen. Ja dit, het is uw zienswijze. Dus ik denk dat het college enige bescheidenheid past. Maar als u me er dan toch naar vraagt zou ik zeggen, dan ontraden we op dit punt. Even wel nog belangrijk, want dat vind ik wel dat we dat even moeten zeggen, het tweede punt dat denk ik, of niet denk ik, dat is gewoon een terecht punt. En ik zou even willen zeggen, of het amendement het nou wel of niet haalt, dat nemen we mee en zullen wij via de juiste kanalen inbrengen even als aandachtspunt voor de volgende stap, dat ging over de inlichtingen. Het derde punt over de rekenkamers. Het was kennis die ik ook niet had zeg ik in alle eerlijkheid, maar ik weet inmiddels dat in de Provinciewet artikel 185 lid 1a ook de rekenkamers genoemd staan als bevoegdheid, of de gemeenschappelijke regelingen benoemd staan als bevoegdheid van de Rekenkamer om te onderzoeken. Dus daarmee moet dit niet een sta in de weg zijn wat ons betreft. Dan kom ik bij het volgende amendement nummer 18. Ja, ik denk dat het met recht is, ook als ik kijk naar de tekst die u daarop heeft geschreven, dat dit echt een oordeel van u is, iets wat u uitspreekt. Daar staan volgens mij geen dingen waarvan wij zeggen ja dat is, daar zijn we het zo evident kunnen wij het daar niet mee eens zijn, dat ik die zou ontraden. Echter en dat was het debat dat we ook in de commissie hadden, twee punten hierover. Aan de ene kant en dat is denk ik misschien ook een beetje het punt wat mevrouw de Wit maakte, ook in het commissiedebat, is dit een discussie die gaat over de invulling van de eigenaarsrol en de fusie van beide trajecten. Ze raken aan elkaar, absoluut. Maar nou goed, inhoud, opdrachtgeverskant en eigenaarskant raken hierin wel een beetje vermengd, maar ik begrijp ook dat u de oproep doet. Ten tweede ja, is het ook zou ik willen zeggen, een vraag en die kwam ook op in het debat. Namelijk, bent u dan ook bereid om hiervoor te betalen? Als u zegt we willen meer toezicht en handhaving, want het is eigenlijk heel simpel. De omgevingsdienst levert wat u, wat de provincie ook bereid is om af te nemen, niet meer en niet minder. Dus we kunnen hier heel hard roepen. Maar dan zal de reactie ook zijn. Ja, bent u en de andere deelnemende partijen daar ook voor bereid om te betalen? In april, laatste zin voorzitter, in april krijgt u het uitvoeringsprogramma VTH. Dat zal de portefeuillehouder VTH met u debatteren. En dan kunt u wat ons betreft, dat is het echt het geëigende moment, om dit debat met elkaar te voeren, wat uw inzet hierop is.

De voorzitter: Dank u wel. Er zijn inmiddels twee interrupties. Als eerste de heer Janssen.

De heer Janssen: Ja, dank u wel voorzitter. En ik vond de charme van het amendement nou juist, dat er werd gezegd, niet alleen vanuit de klantenrol, we gaan meer afnemen dus we nou, dan krijgen we meer toezicht en handhaving. Maar de charme van het amendement is juist, dat we als eigenaar en de andere eigenaren daarmee ook oproepend, meer willen investeren in de kwaliteitsontwikkeling van de dienst. En daar raakt hij juist die eigenaarsrol. Wat is de visie van de gedeputeerde daarop?

De heer Bakker: Ik kan de heer Janssen daarop gelijk geven. Het is een aandachtspunt, staat ook in het richtingsplan benoemd en u onderstreept dat denk ik, dus ik, volgens mij zijn we het op dit punt met elkaar eens.

De voorzitter: Dank u wel dan mevrouw Buttermann.

Mevrouw Buttermann: Dank u wel voorzitter. Ja, ik twijfel omdat ik dit antwoord nu hoor. Eveneens in het kleine debat met D66 zojuist dus ik probeer het, iets wat wij heel nauw verweven zien, namelijk de fusie van die twee diensten heeft als doel de kwaliteit te verbeteren. Dan kunnen we wel zeggen eigenaarschap, et cetera. Maar dat is het hele punt waarvoor ze bestaan. Dan zou ik eigenlijk willen vragen aan de gedeputeerde, kan de gedeputeerde ons dan garanderen dat de kwaliteit in ieder geval verbeterd en niet slechter wordt?

De voorzitter: De heer Bakker.

De heer Bakker: Ja, voorzitter, dat is het hele doel van de fusie natuurlijk. En daar zijn we in het commissiedebat ook zeer met elkaar op ingegaan en u geeft daarin als staten een aandachtspunt mee en volgens mij heb ik daarover gezegd 'dat begrijp ik'. En is het daarom volgens mij ook een logisch oordeel, dat wij zeggen nou dat is aan u om daarover te zeggen wat u daarvan vindt. Het is een aandachtspunt wat u meegeeft en wat in het debat van april zeker ook zal terugkomen. Maar dit hele punt van kwaliteitsverbetering is natuurlijk waar de hele fusie, waar de hele fusie om draait.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw inbreng. Dan kijk ik even rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Even zien. Ik zie in ieder geval de heer Virginia. Volgens mij tot nu toe de enige, gaat uw gang. En de VVD? Oké, dan geef ik de heer Virginia als eerste het woord.

De heer Virginia: Ja, dank voorzitter. Dank ook aan de gedeputeerde voor de beantwoording. En eigenlijk mijn inbreng is een oproep, een vraag, maar een dringende oproep aan mevrouw Buttermann en de heer Janssen, of zij gehoord hebbende de reactie, bereid zijn om het amendement aan te passen, omdat ja volgens mij, mijn interpretatie van hetgeen gedeputeerde heeft gezegd, dat het beschadigend is voor onze plek aan tafel als provincie, als dit amendement zo wordt aangenomen. En ik proefde ook enigszins bij de BBB twijfel over die stemverhouding, dus wellicht zonder dat deel van het amendement, is er een winst te behalen die ons verder brengt als provincie.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Janssen, VVD.

De heer Janssen: Ja, ik denk dat het goed is om het amendement in stemming te brengen. En ook de gedeputeerde te vragen om daar met verstand dat aan de tafel in te brengen. Het gaat ons echt om het signaal, zoals we het ook hebben gegeven. Dus wat mij betreft kan het verslag van de vergadering erbij en dan kan ook de context waarin we dit vragen, ook meegenomen worden in de bespreking. Dus ik denk dat die schadelijkheid wel mee zal vallen. Ik taxeer dat anders. Tweede punt wat ik wil maken gaat over toch wel enigszins het ongemak wat ik voel, over het mandaat dat we aan het college hebben gegeven, om zienswijze op gemeenschappelijke regelingen in te dienen. Ik zou, dat kwam ook net in het debat even naar voren, wie gaat nou over de zienswijze? Dus ik zou daar nog eens een keer over na willen denken van, of dat nou een verstandige situatie is.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Virginia. Ja, u bent al geweest eigenlijk hè?

De heer Virginia: Het is een interruptie. Tenminste een vraag, voorzitter. Want ik had ook de het verzoek gelegd bij de tweede indiener van dit amendement.

De voorzitter: Dus u wilt ook nog graag een reactie van de andere indiener?

De heer Virginia: Heel graag.

De voorzitter: Mevrouw Buttermann?

Mevrouw Buttermann: Dank u wel voorzitter. Nou ik sluit mij eigenlijk aan bij wat ook, toch ook wel hierin, wat de VVD hierover te zeggen had.

De voorzitter: Zijn er nog andere fracties die het woord wensen? Zo niet, dan kan ik dit agendapunt afsluiten. Dat was dan de voorgenomen oprichting van een omgevingsdienst.

14. Staten Voorstel Actie-agenda Vitale Samenleving

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 14, Staten Voorstel agenda Vitale Samenleving. Ik heb begrepen dat dat heel enthousiast ontvangen is in de commissie. Dus ik denk niet dat we hier een heel lang debat voor nodig hebben. Maar als eerste vraag ik naar voren te komen de heer Koren van het CDA, want hij gaat een amendement indienen.

De heer Koren: Dank, voorzitter. Bij voorbaat wil ik ons commissielid de heer van der Pauw-Kraan bedanken voor deze bijdrage, die ik ga voorlezen. Voorzitter, vandaag bespreken we de Actie-agenda Vitale Samenleving, een ambitieus en waardevol plan dat onze provincie helpt bij het versterken van de maatschappelijke samenhang. Het biedt ruimte aan inwoners om niet slechts toeschouwer te zijn, maar actieve medevormgevers van hun eigen leefomgeving. Een samenleving waarin niet de overheid alleen bepaalt, maar waarin de overheid de gemeenschap samen optrekt. In vertrouwen en met gedeelde verantwoordelijkheid. Dit is de kern van de kiezer democratische visie die wij als CDA willen uitdragen. Niet een allesbepalende overheid, niet de ongebreidelde vrijheid van het individu, maar de kracht van de gemeenschap. De overheid moet niet belemmeren, maar voorwaarden scheppen waarin mens en de maatschappij bloeien. De Actie-agenda Vitale Samenleving zet hierin een goede eerste stap. Het principe van gespreide verantwoordelijkheid wordt in de praktijk gebracht door lokale gemeenschappen te versterken en samenwerking met maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheden te stimuleren. Dit is de juiste richting en het CDA staat achter die aanpak. Maar voorzitter, hoewel de intentie van de actieagenda sterk is, sluiten wij, stuiten wij op een onnodige belemmering. De strikte grens van 10.000 inwoners als criterium voor deelname aan een dorpenduw. Dit cijfermatige keurslijf druist in tegen wat vitaliteit werkelijk betekent. Vitaliteit zit niet in cijfers, maar in sociale dynamiek. Want waarom zou een dorp als Doorn met 10.200 inwoners een slechtere kandidaat zijn dan Eemnes met 9800 inwoners. Is een burgerinitiatief dat mensen verbindt en versterkt in het ene dorp minder waardevol dan in het andere, alleen omdat er een willekeurige drempel wordt overschreden? Dit soort bureaucratische schotten staan haaks op het idee van maatwerk en rechtvaardigheid. Niet inwonersaantallen, maar de kracht van samenwerking en gemeenschapszin moeten leidend zijn. Daarom pleiten wij voor een aanpassing van de agenda.

De voorzitter: Mijnheer Koren, ik ga u even onderbreken, want de heer El Hamdaoui staat al een tijdje bij de interruptiemicrofoon. Gaat uw gang.

De heer El Hamdaoui: Ik sloop wel, dus misschien mee- Nou ik heb een vraagje. Want waar, hoewel we wel sympathiek staan tegenover het amendement, heb je nog wel wat zorgen want die 10.000 euro die, of die 10.000 inwoners die zorgt er wel voor dat, nou dat voorkomt in ieder geval dat grote georganiseerde gemeenten niet onevenredig veel geld krijgen, ook weer van ons. Dat dan weer ten koste van kleinere dorpen, die het misschien harder nodig hebben. Hoe kunnen we dat voorkomen?

De voorzitter: Heer Koren.

De heer Koren: Ja, ik zou ook zo zeggen, hou sympathie vast. Eens, maar het moet, het een hoeft het ander niet uit sluiten. Dus ik denk zelfs dat in kleinere dorpen de gemeenschapszin groter is dan misschien in bepaalde wijken of grotere dorpen. Dus ja, wij zouden in ieder geval voor pleiten om het in alles mogelijk te maken en op basis van wat ingediend wordt, het dan te beoordelen. En niet alleen maar een drempel te hanteren.

De voorzitter: Dat is een helder antwoord, denk ik. De heer Vermaat.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. Een vraag die ik heb, bij het horen van het betoog, is het CDA met ons eens dat het voor kleine gemeenschappen, dus kleinere kernen, zoals dat zo benoemd, dus onder de 10.000, het lastiger is om stukje vitaliteit dingen te organiseren en daarvoor ze juist daarom een extra steuntje nodig hebben? Vandaar dat je op die manier...

De voorzitter: De heer Koren. Dat was uw vraag hè? De heer Koren.

De heer Koren: Ja, wat ik net zeg ik denk dat zelfs in de kleinere kernen die gemeenschapszin groter is. Ik denk zeker dat die een steuntje in de rug moeten hebben. Maar ja dat, nogmaals, waarom zou dat precies op 10.000 moeten liggen? Wat ik zeg, waarom zou dat in Doorn dan niet mogen?

De voorzitter: Dat wordt een herhaling van antwoorden hè? Dus als u geen andere vragen heeft, zou ik het gaan hierbij laten.

De heer Vermaat: Voorzitter, de andere vraag die ik daar dan bij heb is, als het gaat over dat bedrag die de grotere kernen, die kunnen toch makkelijker in verhouding in zaken voorzien of zaken ontwikkelen, dan de kleine kernen. Is dat niet het oogpunt waarom die 10.000 is gekozen?

De voorzitter: De heer Koren.

De heer Koren: Ik heb ik heb geen idee, ik heb geen inzicht in de financiën van de kleine kernen. Die zijn meestal onderdeel ook van een gemeente, dus. Ik weet het niet, of dat zo is.

De voorzitter: U kunt uw betoog vervolgen.

De heer Koren: De kern van de Actie-agenda Vitale Samenleving is participatie. Samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid. Dit vraagt om maatwerk, niet om rigide kaders. Een overheid die vertrouwen heeft in haar inwoners kijkt niet naar inwonersaantallen, maar naar de kwaliteit van initiatieven en de mate waarin deze bijdragen aan een veerkrachtige samenleving. Daarom dienen wij het amendement, geen maximum voor vitaliteit in. Dit amendement stelt voor beslispunt 1 C waarin de grens van 10.000 inwoners wordt vastgesteld te schrappen. Hierdoor wordt maatwerk mogelijk gemaakt, blijft de kwaliteit en impact van initiatieven leidend, voorkomen we uitsluiting op basis van arbitraire grens, maar bovenal wordt de provincie een bondgenoot van haar gemeenschappen, in plaats van een administratieve poortwachter. Wij begrijpen dat beleidswijzigingen soms stap voor stap moeten gebeuren en horen dan ook graag de reactie van de gedeputeerde op ons amendement. Voorzitter, afsluitend, wat oprecht is, wint. Een vitale samenleving ontstaat niet door strikte regeltjes, maar door vertrouwen in de kracht van mensen. Als wij willen dat deze samenleving sterker wordt, moeten we niet sturen met regels, maar met vertrouwen. Niet beperken, maar mogelijk maken. Dus laten we geen drempels creëren waar ze niet nodig zijn, laten we kiezen voor een provincie die initiatieven stimuleert, niet belemmert. Voorzitter, laten we samen kiezen voor een echte vitale samenleving. Dank u wel.

De voorzitter: Blijft u nog heel even staan mijnheer Koren, want mijnheer Vermaat wil toch nog een vraag stellen. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Ja, voorzitter. Het onderwerp is ook in de commissie gekomen. Maar omdat u nu de grens volledig weghaalt. Er is een budget beschikbaar gesteld. Nu u de grens van 10.000 loslaat, maken meer kernen daar, kunnen daar nu gebruik van gaan maken. Gaat u dan ook het budget verhogen of zegt u minder kans?

De voorzitter: Duidelijke vraag, heeft u er ook een duidelijk antwoord op?

De heer Koren: Ja, als ik het zou willen verhogen, had ik dat gezegd en nee, ik denk juist dat we gewoon iedereen de kans geven om mee te doen. En dan het budget blijft gewoon het budget.

De voorzitter: Dat is nog een verhelderende vraag?

De heer Vermaat: Ja, voorzitter, is dan het CDA dat met mij eens, dat de conclusie is voor de kleinere kernen, zoals dit voorstel beoogt, dat die dus nu minder kans maken op budget voor de vitale samenleving?

De heer Koren: Nee dat kan je op voorhand niet zeggen, maar je weet helemaal niet wie wat gaat indienen. Zoals ik al zei, kijken we naar het voorstel wat ingediend wordt en niet naar een inwoneraantal.

De voorzitter: Dank u wel en u was al klaar met uw betoog hè? Dank u wel. Ik kijk even rond of er nog andere fracties zijn die behoefte hebben. Mevrouw Van den Broek, BBB.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel voorzitter, want ja, dit punt kan ik niet overslaan, is ons uit het hart gegrepen. Tijdens de commissievergadering heb ik al aangegeven dat BBB zeer positief is over de Actie-agenda Vitale Samenleving. Fijn ook om te zien dat de gedeputeerde en zijn team zo enthousiast dit onderwerp om, nou het gaat lekker, fijn ook om te zien dat de gedeputeerde en zijn team zo enthousiast zijn, dit onderwerp omarmen en hier snel mee aan de slag willen gaan. Wat BBB betreft had dit statenvoorstel als hamerstuk op de agenda kunnen staan. Er is helaas echter een amendement ingediend. Voorzitter, het zal u wellicht niet verbazen, maar BBB zal dit amendement geen getal, maar gebaat niet steunen. Deze actie-agenda is in het leven geroepen om de vitaliteit van de samenleving in kleine kernen te bevorderen. Het is logisch dat er een grens moet worden gesteld en die grens ligt hier nu bij 10.000 inwoners. Laten we eerst eens hiermee aan het werk gaan, om te zien of we de juiste koers varen. We hebben tijdens de commissievergadering al afgesproken met de gedeputeerde, dat hij de staten goed op de hoogte zal houden tijdens dit proces. Als blijkt dat er scheve verhoudingen zouden ontstaan, dan is het op dat moment vroeg genoeg om hierover eventueel anders te beslissen. Voorzitter, kleine kernen zijn wat BBB betreft, al veel te lang het ondergeschoven kindje geweest. Laten kleine kernen eindelijk de aandacht en steun krijgen, die deze actie-agenda biedt. Zoals collega Vermaat ook al aangaf tijdens het commissiedebat, in mijn woorden dan nu, als we hier nu allerlei uitzonderingsregels gaan bedenken om de doelgroep te verbreden is de kans groot dat de kleine kernen wederom aan het kortste eind trekken. Laten we voortvarend aan de slag gaan, als de staten onze controlerende rol pakken waar nodig en met vertrouwen uitzien naar de eerste resultaten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Er is, blijft nog even staan, een interruptie van de heer Nagtegaal. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Ja dank voorzitter. Ja, ik begrijp niet waar mevrouw Van den Broek haar uitspattingen op stoelt, dat kleine kernen altijd het ondergeschoven kindje zijn. Want is het juist niet zo, dat in steden, in die wijken, dat daar de problemen ook het grootst zijn? Dat daar de sociale cohesie ook het minste is? Dat juist in kleine kernen al heel vaak, heel veel verenigingsleven is? Dus moeten we juist niet ook die eigenlijk dorpen in steden, hoe ik het altijd noem, meer de ruimte bieden?

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Ja, dan gaan we de, het hele commissiedebat denk ik weer herhalen. Dus dat was ik eigenlijk niet van plan, want daar hebben we het er al uitgebreid over gehad. Er is al een heel wijkenplan, daar hebben we het toen ook al over gehad. Dus dit gaat, dit plan is specifiek voor de kleine kernen. En laten we het daar nu ook gewoon bij houden, want dit is een van de speerpunten van BBB. We zijn, dit is de reden waarom wij ook de politiek in zijn gegaan, juist omdat er gewoon tekorten zijn in de kleine kernen en het platteland. Dus daarom zijn wij hier zo enthousiast over. Dank u.

De voorzitter: Ja, dat is het antwoord op uw vraag, mijnheer Nagtegaal. U twijfelt nog, maar en ik zag dat de heer El Hamdaoui ook een interruptie had. Nee toch niet? Oké. Nee dus oké. Ja, dan mag je weg. Even kijken. Zijn er andere fracties? Mevrouw Flink van de PvdA, gaat uw gang.

Mevrouw Flink: Voorzitter, dank u wel. Ik had het niet verwacht, maar bij de inbreng en de interruptie van BBB, respectievelijk SGP, daar kan ik me voor het eerst echt een keer goed bij aansluiten. Er ligt een heel mooi plan en die heeft wel die afkapgrens. Daar heb ik ook wat vragen over gesteld in de commissie, maar die waren toen wel redelijk duidelijk beantwoord door de gedeputeerde, waaruit de conclusie ook wel echt was, laten we aan de slag gaan. Laten we kijken hoe het nu uitpakt met deze grens. Je moet hem uiteindelijk ergens leggen. En ik zou misschien wel als een handreiking naar het CDA, willen vragen aan de gedeputeerde van, wat zijn de mogelijkheden om die grens van 10.000 mee te nemen in de evaluatie die ook komt? En misschien kunnen we dan ook in die evaluatie kijken wat voor een extra budgetten zijn er nodig, als we die grens van 10.000 een beetje willen verleggen? Verder zou ik zeggen, laten we vooral aan de slag gaan. Het is een hele nieuwe manier van werken. Ik ben heel benieuwd naar hoe dat uitpakt, maar we moeten ergens beginnen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng mevrouw Flink. Ik kijk nog even, de heer Janssen VVD.

De heer Janssen: Ja. Commissie woordvoering was door de heer Van der Wel, die is commissielid, dus kan hier niet als statenlid staan. Dus neem ik even de honneurs waar. Goed voorstel. Wij denken dat dit een belangrijke stap is, dat zijn we met de BBB eens. We vragen ons wel af of dit genoeg is, want wij denken dat de vitaliteit van de kernen op het platteland, om het zo gewoon even te benoemen, zoals iedereen het noemt hierbuiten, ook gebaat is bij mogelijkheden voor woningbouw, voor bedrijventerreinen en andere activiteiten. Zodat ook op die manier de kernen vitaal kunnen blijven. Dus dit richt zich heel erg op de voorzieningenkant. Belangrijk dat die voorzieningen ook op orde zijn, maar ook zaken rond de mobiliteit, woningbouw, bedrijvigheid zijn ook belangrijk om het platteland vitaal te houden. Dus hierbij ook onze oproep om dat aspect ook in het vizier te houden bij de verdere uitwerking. En voor het overige wensen we de gedeputeerde heel veel succes hiermee. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Janssen. Dan mevrouw, heeft u een interruptie nog? U wilt gewoon uw inbreng doen? Ja, dan nodig ik u uit om naar de microfoon te komen en daarna mevrouw Blekxtoon.

De heer El Hamdaoui: Ja ik ben gewoon veel te gretig dus dan. Voorzitter, er is veel gezegd. De Actie-agenda Vitale Samenleving is een krachtig voorbeeld van hoe de provincie, dorpen en gemeenschappen kan onderbouwen die zelf niet altijd de middelen hebben. Dit beleid laat zien dat we als provincie niet alleen toeschouwer zijn, maar ook daadwerkelijk bijdragen aan een sterke vitale dorpen. Dit is precies wat we moeten doen, de provincie inzetten waar het verschil kan maken. Dat brengt me bij de motie, geen maximum getal voor vitaliteit. We staan sympathiek tegenover de motie, maar het schrappen van het getal grens zonder duidelijke alternatieve richtlijnen, bestaat het risico dat dit niet leidt tot beter maatwerk. Dit beleid is ook nog eens nieuw voor de provincie en een voorzichtige start lijkt ons verstandig. Als het een succes is, sorry, succes blijkt, kunnen we altijd nog uitbreiden. En we horen ook nog eerst graag hoe de gedeputeerde dit ziet. Tot slot wil ik een belangrijk punt onder de aandacht brengen. De vergeten groepen, velen noemen kwetsbare groepen. Ik vind vergeten een leuker woord. De mensen die graag willen bijdragen aan hun dorp, maar vastlopen in systemen die niet op hun zijn ingericht. Daar sprak ik met maatschappelijke organisaties over in kleine dorpen. Waaronder bijvoorbeeld een moskee in Lopik, waar ik hoorde hoe deze mensen zich in wouden zetten voor een sportclub, voor de voedselbank en voor andere maatschappelijke projecten. Maar door trage bureaucratie en een gebrek aan middelen, zowel kennis als geld, kregen ze die kans niet. Daarom is het cruciaal, nog voordat het beleid wordt toegepast, dat er al wordt nagedacht over hoe we deze groepen wel bereiken. Anders lopen we het risico om opnieuw, om ze opnieuw over het hoofd te zien. En dat is gewoon zonde. Dit beleid is sterk, maar als we dit vooral kunnen meenemen, maken we het nog veel sterker. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng, dan mevrouw Blekxtoon van Volt.

Mevrouw Blekxtoon: Ja, dank voorzitter. Wij zijn voorstander van dit project en denken dat het goed is om inderdaad nu gewoon te gaan starten met deze vorm voor kernen tot 10.000 inwoners. Voor ons is het van belang dat we dit goed monitoren en zijn dan extra-

De voorzitter: We zetten u even op pauze, want u heeft uw pasje niet, of niet goed. Nu wel?

Mevrouw Blekxtoon: Goed. Wij zijn dus voor voorstander van dit project en zijn voornemens dat dit gewoon kan starten. Wel willen we dit goed monitoren en zijn extra nieuwsgierig met die ervaring met de community up en de vraag aan de gedeputeerde of dat kan worden meegenomen in de evaluatie wat betreft het amendement van CDA. Wij zijn benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerden natuurlijk, maar zijn op dit moment nog niet overtuigd, want gaat die subsidie dan ook verdeeld worden over meer en grotere kernen? Dan grijpen de kleinere kernen alsnog mis. Dus wij denken dat er eerst gestart kan worden. Startup style en dan een evaluatie en dan kun je kijken of je het getal 10.000 nog wil aanpassen. Voor nu zeggen wij gewoon starten.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw inbreng. Mevrouw Kennedy, ChristenUnie.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Ja, dank u wel voorzitter. Wij staan gewoon 100 procent achter deze Actie-agenda Vitale Samenleving en zijn ook heel blij dat het juist gericht wordt op de dorpen tot 10.000 inwoners. We zijn ook heel

blij dat gedeputeerde heeft toegezegd dat de Vereniging Kleine Kernen weer nieuw leven ingeblazen wordt. In elk geval dat eraan getrokken wordt. Dus hartelijk dank en veel succes met de uitvoering.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. De heer Vermaat wenst in te brengen? Dan nodig ik u uit.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Inderdaad een mooi en goed voorstel. En zoals we het in ons verkiezingsprogramma hadden benoemd, vitaal plattelandsleven. Want, zoals ook andere is al gezegd, voorzieningen staan vaak onder druk en de bereikbaarheid komt er geregeld behoorlijk in de knel. Intussen komen er allerlei ruimtevragers op het platteland af, waardoor leefbaarheid vaak ook onder druk komt te staan. En daarom vindt SGP dat er blijvend aandacht moet zijn voor een, voor de vitaliteit van het platteland. En voorzitter, dat is het voorstel dat voorligt. En daar staan wij 100 procent achter. Net zoals de ChristenUnie. En dan even tussen neus en lippen door nog even blij met dat PvdA keer ons mag steunen. Ik zeg dat van de andere kant ook een aantal keren en dat wordt gewaardeerd en vanuit deze kant ook. Voorzitter, we hebben in de commissie genoemd over de cijfers rol van het CBS over de kernen, nou dat is al benoemd, wanneer is iets 10.000? Een kern, het nieuwste dorp van onze provincie ontbrak in die lijst. Ik neem aan dat er inmiddels al een nieuwe lijst is en zo niet, dan ontvangen wij die graag met de juiste aantallen, want dat blijkt nog wel cruciaal te zijn. In de commissie hadden wij een aantal vragen gesteld, ook over de adviesraad. Hoe ziet dat eruit? De gemeenschapsalliantie en de gedeputeerde heeft gezegd, we gaan ermee aan de slag. We gaan jaarlijks evalueren en dat zullen wij nauwgezet volgen. Voorzitter, tot slot. De definitie die wordt gebruikt om hiermee aan de slag te gaan, sluit af met iedereen kan meedoen en ervaart een eigen regie, actieve bijdrage aan de samenleving. Het perspectief ligt bij de actie-agenda op de ontwikkeling van de gemeenschappen. Voorzitter, dus met andere woorden hou het doel voor ogen, wees flexibel en u mag best wel eens wat vaker de SGP-verkiezingsprogramma uitvoeren. Ik dank u.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Voor nog andere gegadigden voor de eerste termijn? Is niet het geval, dan nodig ik de gedeputeerde uit, de heer Van Muilekom, om de eventuele vragen te beantwoorden.

De heer Van Muilekom: Ja, voorzitter, dank je wel. En dank je wel, ook aan alle fracties die steun geven om aan de slag te gaan. Deze actie-agenda is denk ik voorbereid ook heel nadrukkelijk met al gemeenschappen die al actief zijn. Zij is ook voorbereid met bestuurders uit onze omgeving om ons input te geven. En nou, ik voel erg veel steun in de rug om hiermee aan de slag te gaan. En het is niet voor niets dat het college heeft gezegd, wij richten onze focus op kleine kernen tot 10.000. En ik zal u even uitleggen nogmaals waarom. Het is geen arbitraire grens. Het CBS hanteert ook even een grens van 10.000. Je ziet wel eens dat in bepaalde discussies wel acht wordt genoemd. Wij hebben gezegd wij houden de tien aan. Nou dat is een. Een tweede is, wij willen nu echt van start. Dit is echt een nieuwe manier van werken, waarbij we vitaliteit en leefbaarheid in kleinere kernen willen gaan versterken. Wij beseffen en dat hebben meerderen van u gezegd, dat er initiatiefnemers zijn en die vinden het best wel ingewikkeld om dat goed te kunnen organiseren en te verenigen. Daarom hebben we gezegd, naast dat we zeggen, als u nu akkoord geeft vandaag, wij gaan met een goede subsidieregeling aan de gang, maar we gaan ook met een gemeenschapsalliantie aan de gang, zodat er een club is die initiatiefnemers gaat helpen om tot goede voorstellen te komen. Daarnaast is het ook zo, dat we ook hebben gezegd, we moeten ook gaan nadenken over, naast het helpen van die initiatiefnemers, dat er ook een onafhankelijk en onafhankelijke adviescommissie komt die de voorstellen gaat beoordelen. En mijnheer Janssen, u noemde het even over voorzieningen. Dit gaat ook over voorstellen, die ook kunnen betekenen dat je ook iets doet op gebied van wonen en zorg. Dat je ook iets doet op gebied van bereikbaarheid, dat je ook iets doet op energietransitie. Dus we hebben gezegd, het zijn de grote vraagstukken in onze samenleving, waar mensen mee kunnen komen. Tegelijkertijd en dat ga ik de gemeenschapsalliantie vragen, ga kijken welke regeling het beste past. Als je het hebt over de bus moet even een halte extra rijden, dan zeg ik, dan moet u bij mijn collega van Schie zijn bij de ov-concessies, dat het daar geregeld wordt. Er is ook een regeling in het AVP over kleine kernen. Leefbaarheid in kleine kernen. Dat gaat gewoon ook soms om speelveldjes, kleinere dingetjes, die ook in alle kernen, helemaal niet tot 10.000, overal aangevraagd kunnen worden. Dus het punt is, we hebben verschillende regelingen en de gemeenschapsalliantie zal zorgen dat de initiatiefnemer bij de juiste regeling terecht komt.

De voorzitter: Er is een interruptie van de heer Janssen. Gaat uw gang.

De heer Janssen: Ja, vraag aan de gedeputeerde. Gaat hij er dan ook voor zorgen dat als die signalen bij hem komen, dat die dan bij zijn gedeputeerde mobiliteit, of bij zijn collega van ruimtelijke ordening, ook gaat zoeken samen met hen naar extra ruimte en extra mogelijkheden binnen de bestaande kaders? Want ik hoor uit, wij horen uit de kleine kernen, dat ze vaak stuklopen op mobiliteitstoets of op uitbreidingsruimte rondom duurzame verstedelijking. Het woord alleen al. Dus ja, daar zit onze oproep vooral, he? Dus zoek ook niet alleen wat er al mag. Ja dat mag al. Het gaat er vooral om, om te kijken van mag er nog iets extra's? Vraag aan de gedeputeerde.

De voorzitter: De heer Van Muilekom.

De heer Van Muilekom: Nou zoals u heeft kunnen lezen, heeft de kwartiermaker niet alleen extern zich georiënteerd, maar ook interne netwerk aan aangeboord, wie welke beleidsvelden, domeinen allemaal actief zijn. En dat is wel echt ook nieuw in deze, nu in de, met deze werkwijze, dat we deze al die regelingen, al die programma's die we hebben, ook bij elkaar gaan brengen. En terecht wat u zegt, als het tegen bepaalde vraagstukken aanloopt in wat voor domeinen ook, dan moet dat aan de orde gesteld worden. Ik vind dat overigens niet gelden voor kleine kernen. Dat vind ik in zijn algemeen, in zijn algemeenheid eigenlijk het geval zou moeten zijn. Dus antwoord is gewoon ja.

De voorzitter: Voldoende mijnheer Janssen?

De heer Janssen: Toezegging dus hoor ik.

De voorzitter: Nou het antwoord was ja, wat wil je nog meer hè in het leven? De heer Nagtegaal. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Ja, dank voorzitter. Ik sta natuurlijk onder de, het amendement van het CDA, om die nou volgens u niet arbitraire grens los te laten. Ik heb ook nog even opgezocht. Je hebt natuurlijk bepaalde wijken, ook bijvoorbeeld in de stad Utrecht. Ondiep heeft zo een 6000 inwoners, de Sterrenwijk heeft zo een 1500 inwoners en dan heb je nog meer veel meer buurten ook in Amersfoort. Zouden die nu buiten de boot kunnen vallen met het voorstel, het statenvoorstel wat nu voorligt?

De heer Van Muilekom: Als je een grens trekt, trek je een grens. En de grens is getrokken bij 10.000 inwoners. De heer Vermaat die, sorry, die heeft ons erop gewezen van ga nog eens even goed kijken of de lijst klopt. Nou we zijn ermee bezig, heer Vermaat. We willen dat zorgvuldig doen. Dat is een. Een ander punt is, wij moeten echt ongelooflijk veel doen om dit even goed in de steigers te zetten. En ik wil eigenlijk echt van u vragen, geef mij de ruimte, samen met de mensen hier, dat we dit nu eerst goed in de steigers zetten. Het is een andere manier van werken. En ik, nou mevrouw Flink vroeg dat ook, anderen ook, ga dat goed monitoren. Dus ik wil de voortgang goed volgen, goed monitoren en ik wil u jaarlijks rapporteren hoe het ervoor staat. Nou, of we het in de steigers hebben, of iets anders of meer kan. En het, ik moet wel eerlijk de heer Vermaat gelijk geven op moment dat je zegt van, ga je het groter maken, ga je veel meer voorstellen, ga je je organisatie vergroten, dan zal dat ook leiden tot meer middelen die nodig zijn. Even een voorbeeldje over de steden en de wijken. Ja ook die vallen erbuiten. Maar ik ben wel blij dat we deze week gehoord hebben, dat in het kader van de vitale wijkaanpak, dat we van het Rijk twintig miljoen hebben gekregen, om daarmee voortvarend door te gaan. Nou, dus het, ook daar gebeurt niet niks, maar we kunnen niet alles doen. En ik denk als je iets wilt doen, geef focus en probeer het goed te doen. Eerst maar eens goed in de steigers.

De voorzitter: Dat is het antwoord, heer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dat was een heel lang antwoord. Maar goed, ik vond het wel...

De voorzitter: Ja, ook een heel uit, denk informeel antwoord.

De heer Nagtegaal: Heel uitgebreid inderdaad.

De voorzitter: U heeft nog een vervolgvraag? Kort.

De heer Nagtegaal: Zeker, dat klopt voorzitter. Ik zal proberen kort te zijn. Nu ben ik even van mijn à propos. Wat verschilt het als Zegveld een aanvraag doet, een organisatie daaruit, of Ondiep. Wat maakt dat in de capaciteit uiteindelijk van de uitvoering in het plan uit? Dat is mijn vraag even, vervolgvraag, aan de gedeputeerde.

De voorzitter: De heer Van Muilekom.

De heer Van Muilekom: Ik begrijp uw vraag niet, wat maakt het uit als?

De heer Nagtegaal: De gedeputeerde zei net, we moeten het niet groter maken, of hij citeerde de heer Vermaat, moeten het niet groter maken dan dat het nu is. Maar wat maakt het groter, als we die kleine dorpen in steden, ook de ruimte geven om een aanvraag te doen? Dat snap ik niet helemaal.

De heer Van Muilekom: Nou je moet op het moment als je met iets start, moet je de verwachtingen goed managen. En dat wil zeggen dat als je zegt van, het kan overal in onze provincie vandaan komen. Uit de wijken, uit grotere kernen, uit kleinere kernen, dan kunnen er ook veel meer aanvragen komen en dan hebben we ook een gemeenschapsalliantie nodig die denk ik ook stukken groter zal zijn. En u ziet ook in het voorstel, die gemeenschapsalliantie die we in de steigers gaan zetten, die kost ook best wel wat. Maar we willen ook goede voorstellen hebben. Dus je kunt u voorstellen, je maakt dan veel meer los en ik denk dat er wel eens zoveel voorstellen kunnen komen, dat we het niet kunnen handelen. En laten we alsjeblieft die kleine kernen nu echt even de focus en de aandacht geven en laten we als we een aantal, een tijdje bezig zijn, kijken of we het kunnen gaan vergroten. En dan gaan we, zullen, dan zal ik wel, mede als ik ook die ervaring en kennis heb, wat het voor inspanningen kost aangeven. U kunt het wel gaan vergroten maar dan is dat voor nodig. Dus...

De voorzitter: Dat lijkt me een helder antwoord.

De heer Nagtegaal: Tot slot. Ik heb er drie uiteraard. Ja ik wil ook heel graag eten hoor. Maar als we, kan de gedeputeerde dan toezeggen dat, dat hij dat sowieso gaat meenemen? Want ik snap nog steeds het verschil niet tussen een Ondiep en nog wat. Maar goed, dat maakt even niet uit. Dat zijn de meningsverschillen. Maar kan dat gedeputeerde dan toezeggen om dat sowieso mee te nemen eigenlijk in de uitvoering van het plan, dat er toch wel toegewerkt wordt naar al een soort uitbreiding op dat ook wijken, dus niet alleen kernen, dorpen, daarvoor in aanmerking komen, maar ook uiteindelijk wijken van die twee grote steden die we in deze provincie hebben.

De voorzitter: Uw vraag is helder. Of u kunt toewerken naar een uitbreiding richting de steden met de wijken?

De heer Van Muilekom: Op dit moment is het antwoord nee.

De voorzitter: Ook helder.

De heer Van Muilekom: En nee, kijk het punt is, laten we nou eerst beginnen en kijken wat er voor mogelijkheden zijn en op basis van de voortgang en monitoring aangeven wat kan en wat mogelijk is.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we nog een interruptie van mevrouw Hoek. Een korte vraag.

Mevrouw Hoek: Dank u wel voorzitter. Wat ik de vorige keer ook in de commissie al heb genoemd en iedere keer, u noemt een opsomming en wat mis ik iedere keer toch? Dat is het, van de kleine kernen, iedereen weet dat ik in een gemeente woon waar minimaal twaalf dorpen in zitten en dan heb ik het nog niet over de buurtschappen en nog kleinere dorpen.

De voorzitter: Wat is uw vraag?

Mevrouw Hoek: Mijn vraag is ja, we zijn allemaal een beetje moe hè? Want we zijn al de hele dag bezig en u zit me steeds op te hitsen van kort, kort, kort.

De voorzitter: Nee, dat doe ik bij iedereen hetzelfde. Want er is een te lange inleiding voor een interruptie.

Mevrouw Hoek: Maar het is onvriendelijk en u haalt mij van mijn à propos af en dit gaat mijn tijd af. En van weet ik veel waarvan af.

De voorzitter: Ik zit hier niet voor de vriendelijkheid. Nee, mevrouw Hoek. Ik ben hier van de orde. Ik zorg ervoor dat de vergadering ordentelijk verloopt. Een interruptie is kort, mag een korte inleiding zijn en een korte vraag. Dus u bent nu aan de vraag toe.

Mevrouw Hoek: Ik was al kort bezig en men was aan het einde bijna van mijn vraag. Dus nu hebben we al een hele tijd zitten praten, terwijl ik nog een vraag niet heb kunnen stellen. Waarom neemt u niet mee, in uw verhaal, in de, bij de kleine kernen, mijn collega achter mij, hij is nu alweer daar, heeft het ook al genoemd eigenlijk, dat die kleine kernen, waar men allemaal voor elkaar zorgt vaak, niet ook als er tien, twintig of dertig woningen nodig zijn. Waarom duurt dat soms tien of twintig jaar, voordat die woningen eindelijk een keer gerealiseerd kunnen worden? Dit is mijn vraag voorzitter.

De heer Van Muilekom: Ja ik, deze vraag herken ik en de mensen moeten eerder duidelijkheid hebben dat er wat gebeurt. Maar dat, daar hebben we nu even een ander programma voor. We hebben nu iets dat binnen de dorpen en ik, wij hebben al gezegd, we zijn bij, u bent er geloof ik ook geweest in Austerlitz daar constateerde men echt met elkaar, we hebben hier te weinig woningen voor mensen die ouder worden, onze jongeren vertrekken hier. We hebben een zorgpunt nodig, we hebben huisvesting nodig. En wat zie je, dat die kern van mensen die daar zit het zover hebben gekregen dat die woningen er zijn gekomen. Zelfs nog zonder die actie-agenda, zeg ik er maar bij. Maar we hebben wel ook op andere manieren ook daar wat ondersteuning bij gegeven, dus ook dit is nodig. En het is eigenlijk dezelfde vraag die de heer Janssen stelde van, dus let op dat dingen die nu belemmeringen zijn, onnodige belemmeringen zijn, dat die nou ja, dat die aan de orde worden gesteld en moeten verdwijnen.

De voorzitter: Voldoende voor u? Dank u wel.

Mevrouw Hoek: Voor nu wel ja, voorzitter.

De heer Van Muilekom: Dan rond ik het af. Dus mijn advies over het amendement is om, ik ontraad het in ieder geval, om het niet te steunen.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Van Muilekom. Dan zijn we toegekomen aan de tweede termijn van dit voorstel. Wie wenst hierover het woord te voeren? De heer Koren, gaat uw gang.

De heer Koren: Dank voorzitter. Ja, ik hoor de gedeputeerde zeggen dat als we die grens loslaten, dan komen er meer voorstellen. Ik weet niet of we dat aankunnen. Dat is natuurlijk maar de vraag, maar ik hoor hem ook zeggen, laat ons nou maar eens beginnen en dan gaan we evalueren wat we eventueel in de toekomst kunnen veranderen. Of we die grens kunnen oprekken en ik snap dat, laten we alsjeblieft beginnen. Dit is een heel mooi onderwerp en met eigenlijk de toezegging, dat er geëvalueerd gaat worden, trekken wij ons amendement in bij deze.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Koren. Zijn er nog andere mensen die een tweede termijn wensen? Dat is niet het geval. Dan sluit ik dit agendapunt af, agendapunt 14 Actie-agenda Vitale Samenleving. Dan staat er nog een agendapunt. Maar ik denk dat we allemaal wel behoefte hebben even aan een pauze. Maar voordat we de zaal uitlopen wil ik een aantal dingen met u bespreken, dus blijft u nog even zitten. Ik heb eerst de vraag of er nog mensen zijn die iets willen toevoegen aan al eerder ingediende amendementen en moties? Dat komt zo en vervolgens wil ik u vragen tijdens de dinerpauze al zo veel mogelijk de moties nemende die al ingediend zijn, met elkaar te bespreken, zodat we straks nog een agendapunt hebben. Daar worden nog drie moties bij ingediend of amendementen en dan hoeven we dan, kan dat heel kort en dan kunnen we dan gelijk doorgaan naar de stemming verklaringen en de stemmingen. Zo zou ik het willen doen. Ik hoop dat u het daarmee eens willen zijn? Dan nu als eerste zag ik mevrouw Batteau van de PvdD. Die heeft nog iets toe te voegen op al eerder ingediende amendementen en moties. Gaat uw gang.

Mevrouw Batteau: Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb nog een toelichting op twee amendementen, twee amendementen zijn aangepast. Dat betreft 25.4a nu, waarin we het woordje dierinclusief hebben weggehaald, omdat dat veel vragen oproept. Niet dat we daar niet met elkaar over willen praten, maar dat komt dan op een ander moment. En dan hebben we even kijken amendement 25.8 aangepast. Dat is ambitie 7 waarin we een zinnetje hebben verwijderd

waarin we zeggen, dat we streven naar biologische akkerbouwers. Die is eruit gehaald en die staan nu ook gewoon, die zijn te zien op sys.

De voorzitter: Hartelijk dank mevrouw Batteau en de heer Harinck, D66.

De heer Harinck: Ja, dank voorzitter. Onze motie rondom het perceel van het huis van de provincie. Die hebben wij aangepast. Beslispunt 3 is nu anders van de van de startnota, volgens mij conform het debat en verwachtingen daarbij en staat op het sys.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan gaan we nu schorsen tot, ik stel voor half acht, met de bedoeling dat u dus alles wat al ingediend is dan met elkaar bespreekt en dat we dan straks na agendapunt 15 nog vijf minuutjes nodig hebben voor de laatste moties. Dan wens ik u smakelijk eten en zien wij elkaar straks om half acht weer terug in de zaal.

15. Staten Voorstel Bestedingsvoorstel Versnelling Woningbouw

De voorzitter: Dames en heren het is halfacht geweest, dus ik wou maar weer vrolijk verdergaan, met alweer ons laatste agendapunt van de Statenvergadering van vijf februari. En dat betreft, even het goede ding voor ja, het Staten Voorstel Bestedingsvoorstel Versnelling Woningbouw. Ondertussen druppelt iedereen binnen. Dus daarom praat ik gewoon ietsje langer. Even kijken. Als eerste wou ik het woord geven aan mevrouw Ghijsels van de BBB. Pakt u maar even rustig uw tekst en dan komt het goed.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel voorzitter. Fijn dat ik zo na het diner, als iedereen echt doodmoe en eerder zin in koffie heb, even mijn verhaal mag doen. Ik ga proberen snel te doen. Voorzitter, ik geloof absoluut dat de gedeputeerde en de provincie de juiste intentie hebben bij het Bestedingsvoorstel Versnelling Woningbouw. Desalniettemin lees ik al op de eerste pagina dat we ook passende en betaalbare woningen voor iedereen willen, dat we een gezonde leefomgeving willen en dat we circulaire, duurzame en energieneutrale woningen willen en we willen Groen Groeit Mee. Mijn vraag die ik steeds maar weer herhaal is, willen we niet teveel en wanneer breekt nood de wet, wanneer komt het moment dat we ons wensenlijstje oftewel ons beleid moeten aanpassen, om echt tot versnelling te komen? Ik hoop op een korte reflectie daarvan van gedeputeerde. Verder lees ik dat er acht extra fte's komen om onder andere concrete afspraken te maken. Er wordt verder onderzocht, er wordt gestimuleerd en geadviseerd, onder andere rondom toekomstig bestendig bouwen en al die zaken zijn zeer zeker nuttig. Maar hebben we die luxe nog wel? En hoe vertaalt zich dit eigenlijk in effectief resultaat? Wat ik mis, wat de BBB mist, in het statenvoorstel is een interne kritische blik, of we onze schaarse collega's inderdaad op de juiste manier inzetten en of we kunnen versoepelen in onze soms zeer rigide processen en uitvragen. Daarom voorzitter, wil ik graag de motie Personele Efficiency en programma STOER inbrengen, om te onderzoeken waar processen efficiënter kunnen en waar mogelijk regels eruit kunnen. Een en ander ook conform het landelijk programma STOER. En tot slot, is het misschien mogelijk om meer zaken ook in het buitengebied aan gemeenten te delegeren. Ik wil eindigen met een kort voorbeeld.

De voorzitter: Er is eigenlijk een interruptie. Zal ik die eerst even toestaan? Mijnheer Hossain gaat uw gang.

De heer Hossain: Dank u wel voorzitter. Interessante motie van de BBB. Er is natuurlijk een reden dat we een prioriteit hebben op grote projecten als provincie, maar alle beetjes helpen. In een eerdere versie voorzitter, zagen we ook iets staan over een delegatiebesluit, maar die lijkt in de huidige versie geschrapt. En ik was eigenlijk wel benieuwd waarom die er niet meer in staat.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ja, dat is een hele interessante vraag. Het antwoord is ook heel simpel. Ik heb het voorgelegd aan de ambtenaren en de ambtenaren zeiden, dat was afgelopen maandagmiddag, dat kan niet. Ik heb dat ook omwille van de snelheid overgenomen en mijn motie daarop aangepast. Ik hoop toch dat daar nog eens een keer kritisch en creatief naar gekeken wordt.

De voorzitter: Mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Ja en dan vervolgens het andere punt in het dictum. Er staat overbodig schrappen, efficiëntere personele aanpak. Dat klinken allemaal erg voor de hand liggende gezond verstand maatregelen, mevrouw de voorzitter, dus dat roept bij ons al de vraag op, gebeurt dat niet al en welke kansen ziet de BBB dan voor meer efficiency en wat zou er dan nog geschrapt moeten worden wat GS niet nu al probeert te schrappen?

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik lees heel veel wat ik zei, extra advies, extra stimuleren, extra onderzoek, om de boel aan de gang te krijgen. Maar een van de obstructies is toch wel een heel rigide langdurig proces voordat je alle hoepeltjes van de overheid door bent en er worden taken dubbel gedaan. En daar ga ik nu een voorbeeld van voorlezen. Want ik wil eindigen met een kort voorbeeld, maar die illustratief is voor hetgeen wat we net kort bespraken. Op 30 december stuurt een mevrouw uit Soest alle Statenleden een noodkreet. Zij is al jaren bezig met twee extra woningen op haar perceel. Eindelijk heeft ze dan na de nodige natuurcompensatie toestemming van de gemeente. Maar dan komt alsnog de provincie, die op grond van andere regelgeving de boel afblaast. Voorzitter, ik wil absoluut geen stelling nemen wie in deze casus gelijk heeft, maar dan vraag ik me wel af, moeten we hier nou als provincie onze schaarse tijd aan besteden? Kan dit nou niet efficiënter? Bijvoorbeeld door een besluit van de gemeentes bij deze orde van grootte gewoon over te nemen. Het gaat immers om drie, vier, vijf woningen. Tot slot en last but not least. Wij dienen met Chris Unie, dat neem ik aan, wordt zo toegelicht, mee de andere motie de Juiste Timing bij Versnellen Woningbouw. Het lijkt ons namelijk verstandig dat als er echt grote obstructies bij nieuwbouw zich lijken voor te doen, zoals nu voorlopig als een zwaard van Damocles, de grote stikstofproblematiek of netcongestie boven ons hangt. Dat we dan misschien even pas op de plaats moeten kunnen maken, of middelen even moeten kunnen bevriezen, zodoende dat we op een andere wijze of later in het proces, deze middelen kunnen inzetten. Kortom, het moet niet op, als het geen zin heeft. Deze flexibiliteit kan wat ons betreft worden ingebouwd. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank voor uw bijdrage. Dan vraag ik de heer Travaille van PvdD. Die gaat ook een motie of een amendement indienen. Een motie.

De heer Travaille: Dank u wel voorzitter. In de evaluatie zien we dat de resultaten met betrekking tot de betaalbare woningen en de toekomstbestendige woningen grotendeels onbekend zijn en waarschijnlijk niet gehaald worden. Hier zit wel een zorg vanuit onze fractie. Hoe kunnen we meer grip krijgen op betaalbare woningen en toekomstbestendige woningen en hoe zorgen we dat we als PS beter in staat zijn om die resultaten in te zien en daarop te kunnen sturen? Dat is onze eerste vraag aan GS. In het conceptprogramma zijn drie doelen opgenomen. De derde doelstelling gaat over de pilotprojecten gericht op het beter benutten van de bestaande voorraad en wij onderschrijven deze drie doelen, maar we willen graag voor dit derde doel een verdieping aanpakken, voorstellen. Dat betreft dus de aanpak bij het benutten van bestaande woningvoorraad. De hoofddoelstelling van het programma is ongeveer 10.000 nieuwe woningen per jaar, maar de samenleving wil niet per se nieuwe woningen. De samenleving wil vooral woonruimte. Dat kan je onder andere realiseren met woningbouw, maar er zijn nog zeker tien andere methoden, waarmee je ook woonruimte kan creëren. En door de provincie en de gemeente worden die gedeeltelijk benut op dit moment. En dan hebben we het over naast het optoppen, wat in het statenvoorstel staat, ook bijvoorbeeld over opsplitsen, aanplakken, delen, uitplinten en natuurlijk gewoon letterlijk het benutten van leegstand. Het mooie is dat je dan eigenlijk heel weinig extra vierkante meters grond nodig hebt en een heel groot deel van de voorzieningen is op die locatie al aanwezig.

De voorzitter: Er is een interruptie van mevrouw Ghijsels. Gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ja, dank u wel voorzitter. Ja op zich, wij zijn heel erg gecharmeerd natuurlijk, van het beter benutten van de bestaande voorraad. Een aantal suggesties echter die u noemt, die hebben te maken met landelijke regelgeving ook. Het versoepelen van kamerverhuur van het wonen in de achtertuin et cetera. Waar ziet u dat de rol vanuit de provincie dan zich met name op zou moeten toeleunen?

De voorzitter: De heer Travaille.

De heer Travaille: Ja, ik denk dat u gelijk heeft. Als het gaat om een aantal van deze opties, daar is de provincie misschien niet de primaire partij die kan stimuleren en die kan faciliteren, maar dat zou nou juist moeten blijken uit het onderzoek wat we hier voorstellen. Het onderzoek wat wij voorstellen, is eigenlijk kijken welke mogelijkheden zijn er allemaal? En dat palet is veel groter dan de paar die ik net genoemd heb. En voor uw beeld. Alleen al bij het optoppen is het potentieel in de provincie Utrecht iets van 30.000 woningen. Dus het gaat ergens over hè? Dat is vier keer wat wij jaarlijks realiseren. Maar de kunst is dat wij goed kunnen zien van, waar zit nou het echte potentieel, bij welk alternatief zit nou echt een potentieel voor onze provincie Utrecht? En in het verlengde daarvan inderdaad en welke rol zou de provincie Utrecht daarbij kunnen spelen?

De voorzitter: Ja, er komt een interruptie van de heer Hossain. Gaat uw gang.

De heer Hossain: Dank u wel voorzitter. Ja in de motie, we zijn het eens met de PvdD natuurlijk, dat het beter benutten van de bestaande voorraad, die pilotprojecten al heel goed zijn, maar het lijkt er ook op te hinten dat we alle kansrijke locaties zouden gaan onderzoeken en dat we ook betrokken zouden moeten worden bij de realisatie daarvan. Is dat inderdaad de intentie van de motie van de heer Travaille?

De voorzitter: Heer Travaille.

De heer Travaille: Ik begrijp niet helemaal goed wat u bedoelt met betrokken bij de realisatie daarvan? Kunt u dat duiden?

De heer Hossain: Ik heb hem niet hier voor me liggen, maar volgens mij staat er in het dictum, in een van de laatste zinnen staat er iets over, dat we ook iets gaan doen met de realisatie. Maar u zult uw tekst beter kennen dan ik, of de heer Travaille kent zijn tekst beter dan ik mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Nou ik stel voor dat we er geen puzzel van maken. Dus als u het allebei niet herkent dan zou ik zeggen gaat u vooral door mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Nou ik, in die zin wil ik wel antwoord geven op het eerste deel van de vraag van de heer Hossain. Kijk, we weten nu voor een groot deel van die mogelijkheden niet precies hoe groot het potentieel is daadwerkelijk in de provincie Utrecht. Voor opsplitsen of sorry voor optoppen is dat nu in beeld, maar voor al die andere alternatieven is dat eigenlijk niet in beeld. Maar daarom moeten we juist die check uitvoeren. Hoe groot is dat potentieel? En natuurlijk ook en welke rol heeft de provincie dan, waar kunnen we daadwerkelijk iets betekenen?

De voorzitter: Vervolg vraag mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Ja dank u. Maar we zijn volgens mij dus ook al, mevrouw de voorzitter, dingen aan het doen met die pilotprojecten om dat beter in kaart te brengen. En we hebben in de commissie uitgebreid over gehad. Daar zit ook een volgorde in. Wat ik ook heb gelezen en gehoord, is dat wij schaarse middelen hebben en daarom ook de prioriteit leggen op die grote projecten. Omdat we daar veel meer woningen mee kunnen realiseren dus, ziet de heer Travaille niet het risico dat dit ten koste gaat van schaarse middelen waarmee we veel meer woningen in een kort tijdsbestek zouden kunnen realiseren dan op termijn, waar we natuurlijk ook voor moeten zijn, al dat optoppen?

De voorzitter: De heer Travaille.

De heer Travaille: PvdD herkent uiteraard de urgentie en het belang. En gezien de opgave, ja ik besef heel goed dat we schaarse middelen hebben. Hebben we natuurlijk altijd voor iedere opgave. Maar we hebben het hier over een van de grootste en belangrijkste opgaven van de provincie Utrecht. Zeker moeten we oppassen met schaarse middelen, maar we moeten in dit geval ook echt iedere kans benutten, om op een ordentelijke manier extra woonruimte te creëren. En dat kan denk ik met dit voorstel. We moeten echt kijken naar al die alternatieven, of in ieder geval naar de meest kansrijke alternatieven. Wat kunnen we echt realiseren? En ook hoeveel potentieel is er zoals we dat nu al weten van het optoppen? En het gaat wel echt over grote aantallen, hè? Optoppen gaat nogmaals over bijna 30.000 woningen. Dat is vier keer wat wij per jaar in de provincie Utrecht realiseren. Dus het gaat ergens over. Dus daarom denk ik dat het legitiem is ook om die schaarse middelen die we hebben daarvoor in te zetten.

De voorzitter: Dank u wel. Laten we afspreken dat vanaf nu de interrupties korte vragen en korte antwoorden geven. Anders wordt het uiteindelijk toch nog heel erg laat en dat is geen aanmerking hoor. Maar het is gewoon een oproep. De heer Berlijn, gaat uw gang.

De heer Berlijn: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer zeggen dat het over het optoppen dat het gigantisch potentieel is, maar dat dat inmiddels wel in beeld is bij veel mensen die daarover gaan. Dus gaat het onderzoek dan nog alleen maar over het splitsen, plinten, ik weet niet welke begrippen er allemaal voorbijkwamen? Maar dat lijken mij allemaal zulke specifieke onderdelen, dat je daar heel moeilijk denk ik een onderzoek op kan laten uitvoeren. Dus hoe ziet mijnheer dat voor zich? Wat gaat dat kosten, ook qua tijd en financiële middelen?

De voorzitter: Heer Travaille.

De heer Travaille: Dit is wel een erg gedetailleerde vraag. U heeft gelijk, het zijn best veel opties die er liggen. En alleen van het optoppen weten we nu echt het potentieel voor de provincie Utrecht. Overigens, voor andere provincies weten we dat ook en ligt in dezelfde orde van grootte. Mijn veronderstelling is dat het hier gaat om serieuze aantallen. Als het snel blijkt dat dat niet het geval is. Ja, dan is het ook minder kansrijk. En dan kun je ook stoppen eigenlijk met het onderzoek. Ik kan niet een antwoord geven gedetailleerd en hoeveel euro gaat dat onderzoek kosten. Wat ik wel besef, is dat we een enorme woningbouwopgave hebben, woonruimte-opgave, zou ik het liever noemen en dat we die op deze manier voor een deel kunnen realiseren.

De voorzitter: De heer Berlijn, korte vervolgvraag.

De heer Berlijn: Dank u wel voorzitter. Ja, ik denk dat die urgentie bij veel gemeenten, ontwikkelaars, inderdaad ook wel bekend is en ik zie ook heel veel voorbeelden van bijvoorbeeld het splitsen van woonruimtes, waar dat zeker wel gebeurt. Maar ja, het is allemaal zo specifiek maatwerk wat er dan onderzocht moet gaan worden. Dat, is dat niet zonde dan dat we iets gaan doen wat we eigenlijk al weten wat we moeten gaan doen, want het gebeurt al op heel veel gebieden?

De voorzitter: De heer Travaille.

De heer Travaille: Nou kernpunt is dat we eigenlijk niet weten wat het potentieel is. Daarom moeten we het onderzoeken. En het lijkt heel interessant omdat eigenlijk in iedere gemeente zijn die, die tien mogelijkheden die ik in de motie ook heb opgeschreven, ja die liggen eigenlijk voor het oprapen, maar we weten niet wat het potentieel is. We weten wel dat sommige gemeenten ze oppakken en sommige gemeenten helemaal niet. We weten niet precies op welke manier provincie Utrecht er het beste op kan sturen. Kortom ja, hier ligt een kans en laten we op zijn minst eens kijken of we die kans zouden kunnen benutten. Dat is eigenlijk de oproep in de motie.

De voorzitter: Heer Berlijn. Mooier kunnen we het niet maken, denk ik. Oké, mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ja ik worstel ook nog een beetje met het volgende. We vergeten even optoppen, want daar, dat wordt al goed in kaart gebracht. Ik hoor constant we moeten concreet in beeld heffen, hebben en krijgen hoeveel potentie er zit, maar die potentie die hangt ontzettend af van de regelgeving. Kijk naar bijvoorbeeld de studentenkamers, in de regelgeving die is aangepast, in de gemeente Utrecht. Dus aan een knop van de regelgeving is de potentie enorm, wordt die knop niet omgedraaid, is de potentie heel nihil want dan durven mensen bijvoorbeeld niet een kamer te verhuren. Mijn vraag, nou mijn vraag is concreet, waar ligt nou de nadruk op en welke regels neemt u dan als basis?

De voorzitter: De heer Travaille.

De heer Travaille: Ja, uiteraard moeten we denk ik uitgaan van de bestaande regelgeving, maar in die zin wil ik ook graag GS wat vrijheid geven om de interpretatie van deze motie goed in te vullen. Dus het gaat om een inschatting van kans rijkheid van de mogelijke opties en een inschatting van de mogelijke rollen van provincie Utrecht. Ik denk dat we niet van tevoren moeten afbakenen en dat we van tevoren moeten zeggen van nou, we kijken naar alles en we gaan alle regelgeving ter discussie stellen. Nee, die luxe hebben we niet. Ik, in die zin sluit ik mij wel aan bij eerdere

interrupties. Ja, we hebben schaarse middelen, dus laten we ook gebruikmaken van die ervaring van de provincie Utrecht zelf.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw de Jong.

Mevrouw de Jong: Ja, mijn vraag aan de heer Travaille is, we weten geen exacte cijfers, want dat moet juist dit onderzoek opleveren. Maar er circuleren wel schattingen. Kent hij het aantal van 20 procent van de totale behoefte, zou gerealiseerd kunnen worden door woonruimte buiten nieuwbouw. Kent u die cijfers?

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: U zegt het zelf, hè? Er circuleren heel veel verschillende getallen, maar wat dat betreft sluit ik me graag aan bij de opmerking van mevrouw Ghijsels. Het is voor een deel ook maatwerk. We moeten echt kijken, wat betekent dat voor de provincie Utrecht in onze omstandigheden? En van die hele algemene getallen, daar kunnen we niet zoveel mee. We hebben juist iets van concreetheid nodig, zodat we daar ook op kunnen sturen.

De voorzitter: U kunt uw betoog afmaken, u bent bijna klaar, denk ik?

De heer Travaille: Voorzitter, het zal u niet verwonderen dat ik u even moeten moet kijken waar ik gebleven was. Ja, waar ik gebleven was, bij de opmerking optoppen kan in provincie Utrecht alleen al leiden tot zo een 30.000 woningen. En dat is wat we dus in vier jaar ongeveer bouwen in de provincie. Kortom, het gaat echt ergens over. Maar we weten nu niet precies hoeveel woningen het echt over gaat, hoeveel woonruimtes? PvdD dient daarom samen met PvdA, SP, GroenLinks, Volt, ChristenUnie, een motie in waarmee we GS vragen om te bepalen hoeveel woonruimtes we kunnen creëren met deze alternatieve methoden en daarbij aan te geven op welke manier de provincie Utrecht dit het beste zou kunnen ondersteunen. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Kennedy van de ChristenUnie, die ook een motie gaat indienen.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel voorzitter. Ja, wij willen de motie indienen de Juiste Timing bij Versnelling Woningbouw, want er komt veel geld beschikbaar voor de versnelling van woningbouw. Maar dat is alleen in de jaren 2025, 26 en 27 en daarna is het budget op. Maar het is ook juist in deze jaren dat er nog heel veel problemen en vertraging wellicht zullen plaatsvinden, vanwege de netcongestie, het niet ter beschikking komen van de energie-aansluitingen die nodig zijn voor de nieuwbouw. En ook de stikstofeisen. Dus wat dat betreft hebben wij zoiets van, dat budget hoeft niet op in de jaren en investeer niet als je weet dat het misschien geen doorgang kan krijgen. Maar investeer wijs en slim, zodat de meeste woningen uiteindelijk gebouwd kunnen worden in een zo snel mogelijk tempo, maar laat je niet leiden door het budget. Vandaar dat we deze motie hebben ingediend en die wordt ook mede ingediend door de BBB. En voor de rest zijn wij het ook helemaal eens en hebben zijn mede-indieners van de motie die door de PvdD is toegelicht zojuist.

De voorzitter: Nou u ziet dat hij wat losmaakt in de zaal hè? Mijnheer Adriani gaat uw gang. Mijnheer Hossain was eerder? Ja, dan graag mijnheer Hossain.

De heer Hossain: Heel galant. Dank u, mevrouw de voorzitter. We waren allereerst benieuwd, hoe kijkt of apprecieert ChristenUnie dan dat juist ook die versnellingsgelden gebruikt worden om expertise in te zetten om barrières zoals netcongestie te slechten. Is dat dan niet eigenlijk een beetje kar voor het paard spannen?

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dat is dan een slimme investering, lijkt mij. Maar dat dan laat je je inderdaad wel lijden door de kansen die er zijn om ondanks de netcongestie en gebrek aan stikstofruimte, wel zo veel mogelijk woningen te realiseren. En dan vindt u ons daarin ook aan uw zijde.

De voorzitter: Voldoende voor u mijnheer Hossain? Een klein vraagje?

De heer Hossain: Ja, het klinkt verder heel erg gezond verstand. Maar dan vraagt de VVD zich toch af, mevrouw de voorzitter, is het niet al zo dat GS die optie heeft om geld door te schuiven en al zegt als ze zien van dit geld is gaat nu toch niet goed landen, dat ze dat, zijn er voorbeelden dat ze dit doen, want ik zou hopen van niet.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Nou in het overzicht dat wij een keer hebben gekregen, van waar de gelden de vorige tranche besteed waren, zag je allerlei verschillende projecten waarbij soms maar weinig woningen werden opgeleverd, terwijl er toch heel veel geld in was gestoken. En dan krijg je dus eigenlijk een best wel hoge prijs per woning hè? Die je dan hebt betaald eigenlijk om een enkele woning te realiseren. En bovendien, als er sprake is van onderbesteding en bij de jaarrekening blijken wij gewoon veel budget over te hebben, dan hoor je direct iedereen klagen dat het, dat er blijkbaar iets fout is gegaan, want onderbesteding en budget overhebben mag niet. En wat dat betreft denk ik deze motie is wel een uitspraak dan van provinciale staten om te zeggen, het gaat om het aantal woningen, het gaat niet om het opmaken van het budget.

De voorzitter: Nou heel helder beantwoord denk ik. Dan mijnheer Adriani, gaat uw gang.

De heer Berlijn: Maar mijn eindsprint had ik ingezet. Ik was echt eerder.

De voorzitter: Was u eerder? Ja maar u kan zo hard lopen dat die gave die... Mijnheer Adriani. Maakt niet uit? Mijnheer Berlijn, gaat uw gang.

De heer Berlijn: Dan pak ik hem toch hoor. Dank u wel, dank u voorzitter. Ik hoor ChristenUnie zeggen van nou, geef het geld vooral uit alleen als het kans van slagen heeft, als die woningen er ook daadwerkelijk komen en anders niet. Maar volgens mij heeft de gedeputeerde uitdrukkelijk in de commissie gezegd van, er wordt geïnvesteerd in, of er wordt werk gemaakt van kansrijke projecten. Dus dat maakt dan de motie toch eigenlijk overbodig?

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Ja, maar het kan natuurlijk zijn dat die kansrijke projecten niet leiden tot uitputting van het budget. Daar hoeven we ons dan geen zorgen over te maken, want nu staat het budget alleen voor deze drie jaren gereserveerd en dan is het toch jammer dat als dat budget veel meer woningen kan opleveren, dat we dan wellicht geen budget meer hebben.

De voorzitter: De heer Berlijn.

De heer Berlijn: Ja dank u wel voorzitter dan is de motie misschien niet overbodig, maar zeker voorbarig. Dan zou ik van de gedeputeerde willen weten van dit budget, gaat hij daar die kansrijke projecten mee kunnen financieren? En is dat budget voldoende of is het te veel budget? Zouden we daar eerst even een reactie van de gedeputeerde moeten afwachten lijkt mij.

De voorzitter: Dat is geen vraag meer hè? Dus dat is een suggestie.

De heer Berlijn: Ik vroeg lijkt mij. Dus bent u het daarmee eens?

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Ja hoor, ik ben ook benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde.

De voorzitter: Oké, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Ja, dank voorzitter. Met de laatste zin van mevrouw Kennedy-Doornbos in de beantwoording op de reactie op de heer Hossain, daar werd ik eigenlijk wel blij van, want eigenlijk zegt u de motie een oproep om niet moeilijk te doen als daar straks zo een voorstel komt om budgetten over te hevelen voor dit specifieke doel. En daar zou ik ook direct voor stemmen voor zo een motie, maar als ik naar de motie kijk, dan leest hij toch een beetje alsof u bang bent dat het collegegeld gaat investeren in woningen die niet gebouwd gaan worden. U zegt nog, dat schrijft u letterlijk op hè? Alleen in te zetten als de nieuwbouw naar waarschijnlijkheid doorgang kan vinden. Daarmee zegt u dus, spreekt u toch uit dat u vreest dat het college woningen geld gaat investeren in woningen, die niet gebouwd gaan worden. Nou is dit het tweede programma versnelling woningbouw, u heeft de eerste ook meegemaakt.

De voorzitter: Wat is uw vraag mijnheer Adriani?

De heer Adriani: Heeft, daar komt hij voorzitter, heeft u nou veel van die investeringen van het college gezien in de afgelopen vier jaren, waarin het college investeerde in woningen die niet gebouwd gingen worden?

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Het enige wat ik daarop kan antwoorden is dat in dat lijstje wat wij toen hebben gekregen, dat er grote verschillen zaten in hoeveelheid woningen die gebouwd werden voor bepaalde budgetten. Dus dat ik dacht, welk beleid zit daar eigenlijk achter? En als de gedeputeerde nu gaat zeggen nou dat gaat gewoon niet meer voorkomen. We gaan alleen maar investeren en daar komen gewoon goede, een goed aantal woningen uit naar voren en je hoeft niet bang te zijn dat dat per woning te veel gaat kosten en dat dat veel meer woningen had kunnen opleveren. Als ik het gewoon een jaartje later had gedaan, dan word ik wel gerustgesteld daarin, want dat is uiteindelijk wel de bedoeling.

De heer Adriani: Ja, voorzitter dank. Als het mag? Maar ook dat vraagt de motie niet, he? De motie zegt niet, doe een maximumbedrag per woningbijdrage. Het voorstel overigens zegt, we gaan vooral energie en geld zetten op grotere projecten. U zegt, investeer niet in woningen die niet gebouwd gaan worden dus nogmaals mijn vraag waarom bent u daar bang voor en welke aanwijzing heeft u dat dat college dat van plan is?

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Nou dan wil ik denk ik even aansluiten bij de motie van de PvdD, want het kan dus best zijn dat kleinere projecten veel meer woningen gaan opleveren dan de wat grotere projecten waar het college in wil investeren, die misschien niet te realistisch zijn in die drie jaar waarvoor het geld wel beschikbaar is.

De heer Adriani: Dat leidt bijna een nieuw debat vraag uit voorzitter. Maar dat zal ik u niet aandoen.

De voorzitter: Dank u wel. U was verder klaar met uw betoog? Dank u wel. Dan vervolgen wij nu met de eerste termijn van uw fracties en wil elke fractie hier iets over zeggen of niet? D66 in ieder geval, mevrouw de Widt, gaat uw gang.

Mevrouw de Widt: Voorzitter ik blijf hier?

De voorzitter: U mag hier maar u mag ook op, wat u wilt.

Mevrouw de Widt: Ik blijf hier zitten want ik hoef niet echt heel erg lang het woord. Versnelling woningbouw, dat vinden we best belangrijk hier met zijn allen, hebben we al vaak over gepraat. Is niet makkelijk te realiseren. Daar zijn ontzettend veel partijen voor nodig en de provincie is er daar maar eentje van. Nou is er goed onderzocht wat we dan het beste zouden kunnen doen. En daar blijkt uit dat dat stimuleren dan wel een beetje de hoofdrol is die we daarin kunnen spelen. En voor dat stimuleren is vervolgens een bestedingsvoorstel gemaakt, waar beschikbare budget kunnen besteden aan versnellen van sleutelprojecten, aanpakken van knelpunten en de pilotprojecten beter benutten bestaande voorraad. Nou, hartstikke mooi. Mijn fractie zal zeker met dit voorstel instemmen. Als ik dan kijk naar de moties die hierop zijn ingediend, dan vind ik het voorstel van de PvdD een heel goed idee, om te blijven kijken naar wat je nog meer kan doen om de bestaande voorraad beter te benutten. Alles wat je er niet bij hoeft te maken verderop, is meegenomen. Makkelijker. De andere voorstellen vindt mijn fractie wat lastiger. De, het voorstel van de BBB om te kijken naar aanpassen van regelgeving en dingen makkelijker te maken, als ik het even zo kort in mijn woorden samenvat, dan denk ik ja de belangrijkste belemmering zit niet zozeer in de energiestagnatie. Daar werken we eigenlijk juist al keihard aan. En de belangrijkste stagnatie zit eigenlijk meer op stikstof. Volgens mij haal ik nu twee moties door elkaar. En ik zou willen vragen of- Ja ik onderbreek mezelf, omdat ik mevrouw Ghijsels zie.

De voorzitter: Oh ja. Interruptie is lastig te zien, als een, van die zit ook altijd wat ongelukkig achter zo een... Maar fijn dat u daar even op let. Mevrouw Ghijsels gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Nou ja, ik hoor zeggen dat er eigenlijk niks mis is met de interne processen en de besteding van tijd van nou, de mensen, krachten die we hebben. Maar het voorbeeld dat ik u net schetste, die spreekt toch boekdelen. En ik stel niets anders voor als nog eens ook naar de interne organisatie te kijken, met oog op de nadruk die gedeputeerde zelf heeft voorgesteld. Wij zetten in op de grote locaties. Dat je voor wat betreft die hele kleine locaties misschien eens kritisch kijkt of het daar niet sneller en vereenvoudigd, makkelijker kan en van provincie tegen gemeente in gaat zetten. Dat is wat we stellen hè? Ook niet meer dan dat.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Voorzitter mag ik hierop reageren?

De voorzitter: Ik vind het een beetje ingewikkeld, want ik dacht dat mevrouw Ghijsels ging interromperen op de inbreng van mevrouw de Widt. En ik hoor nu eigenlijk geen vraag, maar een uitleg van wat u al eerder had uitgelegd, Wat zegt u?

Mevrouw de Widt: Ik wil best wel graag reageren.

De voorzitter: Ja, dus dan beschouw ik het toch maar als een interruptie op het is de eerste termijn hè? Dus we doen nog niet. Gaat uw gang mevrouw de Widt.

Mevrouw de Widt: Ja, want juist het voorbeeld wat mevrouw Ghijsels gegeven heeft, daar krijg ik een beetje buikpijn van. Ik stel me dan een soort van hagelslag voor over de hele provincie waar overal vier, vijf woningen aan worden toegevoegd op plekken waar we dat eigenlijk liever helemaal niet zien en waar wat mij betreft juist heel zorgvuldig naar gekeken moet worden. En ik denk dat het op dit moment ook niet een totale verspilling van menskracht en tijd en geld is. De manier waarop dat aangepakt wordt. We hebben hier flexteams die gemeentes kunnen helpen, als ze zelf niet uitkomen. En dat vind ik een hele verstandige aanpak. Mijn beeld is niet dat we daar de grootste verliezen oplopen en ook niet dat we daar de grootste winst zou kunnen halen, voor het oplossen van het woningtekort.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Zal ik mevrouw de Jong nu het woord geven? Namens GroenLinks voor de eerste termijn.

Mevrouw de Jong: Dan kom ik onder andere ook terug op het verhaal van net. Maar dan ga ik even aan het begin. Wij kunnen instemmen met dit voorstel. We zijn er blij mee. GroenLinks wil hier nog eens een keer aandacht vragen voor met name de betaalbaarheid van woningen, in het bijzonder sociale woningbouw. Bij de planvorming tot nu toe, tot 2013 is het 23 procent sociale woningbouw, terwijl de doelstelling 30 is en voor betaalbaar 42 procent. En de doelstelling is 66. Dus wij hopen dat dit budget er ook toe bijdraagt, dat er meer, dat de woningbouw voor deze categorieën versneld wordt. We hebben met veel belangstelling de evaluatie van het programma woningbouw gelezen. Die zet de bijdrage van de provincie in perspectief, door steeds nadrukkelijk en terecht te spreken over de bijdrage van de provincie aan woningbouw in dit veld met vele actoren en ontwikkeling. De provincie heeft via het programma versnelling woningbouw wel degelijk zelf iets te bieden. Uit de evaluatie blijkt dat de flexpool van de provincie nuttig gevonden wordt en ook de bijdrage aan het wegwerken van publieke, onrendabele toppen is belangrijk. Wij vinden het van groot belang dat dat wordt voortgezet en wij verwachten dat de nuttige aanbevelingen in de evaluatie, dat die ook worden uitgevoerd, om het sneller en toegankelijker te doen. Hoezeer de provincie zich ook inspant er moet ook geen geld komen, meer geld komen van het Rijk voor die flexpool en die onrendabele kosten. Wij betwijfelen of de realisatiestimulans, waar GS nu ook over spreekt, waar het Rijk mee komt, de juiste vorm is. Wij vragen GS die punten, over dat er extra geld moet komen voor onrendabele toppen en die ja, toch wat nare regeling van die realisatiestimulans, om dat bij het Rijk aan de orde te stellen. De motie over de verkenning van kansrijke mogelijkheden voor woonruimte buiten nieuwbouw, heeft met GroenLinks medeondertekend. Die motie, die heeft nog aan actualiteit en urgentie gewonnen omdat de minister op 3 februari een brief naar de Kamer heeft gestuurd, dat de regeling voor flex en transformatie van woningen wordt uitgebreid met de mogelijkheid van onder andere optoppen. De vragen aan het college die ik nog heb, gezien deze nieuwe ontwikkeling, ziet het college dit als een extra kans om dit te benutten? Over het voorstel van de BBB, ik denk dat, dit gaat wat ons betreft niet over efficiency. Dit gaat over inhoud, over beleid, namelijk van waar willen wij bouwen in de provincie? En welke regels willen we daarvoor stellen? Dat komt terug in de Omgevingsvisie en ik heb al gezien dat het college ook daarover met voorstellen komt. Dus ik denk ja, dat wat mij betreft is geen efficiency-vraag, maar gewoon een inhoudelijke vraag. Hoe willen wij daarmee verder? Ja, tot slot. Het stimuleren van bouwen voor doelgroepen hebben wij meerdere malen ook bij motie aan de orde gesteld en we zien ook die plannen soms als bijdrage om de doorstroming te bevorderen. Vooral het bouwen voor ouderen. Misschien kan de gedeputeerde nog eens iets zeggen wanneer wij hier met elkaar daarover spreken. Dank.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw de Jong. Dan geef ik het woord aan de heer Hossain van VVD.

De heer Hossain: Voorzitter. De woningcrisis is het grootste probleem dat onze inwoners en met name jongeren op dit moment ervaren. En het is helaas morgen nog niet opgelost, dus de VVD, dat zal u niet verbazen voorzitter, is groot voorstander van dit statenvoorstel, want deze versnelling is broodnodig. Het valt ons wel op dat de belangrijkste drempels, publieke tekorten blijkt te zijn, terwijl wij zelf een grote rol spelen in die randvoorwaarden. Zoals steeds hoogdravendere eisen aan betaalbaarheid en duurzaamheid, waardoor veel woningbouw moeilijk rond te rekenen is. In een eerdere SPS-sessie stelde een wethouder zelfs half gekscherend voor dat wij misschien wel een van de grootste hindermachten zouden zijn. Daarom zijn we altijd terughoudend met veel extra eisencategorieën aan woningen. Een goede mix is noodzakelijk voor een gezonde woningmarkt en doorstroom. Maar de beste manier om woningen betaalbaar te maken is natuurlijk gewoon ervoor te zorgen, dat er genoeg aanbod is. De VVD blijft dus aandacht vragen voor de versnellende rol die zij kan spelen als provincie, maar ook op de inzet, voor de inzet op innovaties, zoals modulair bouwen en prefab-woningen, zoals ook in de commissie uitgebreider is besproken. Ik zal dat niet herhalen mevrouw de voorzitter. Betreffende de drie moties, de motie van de BBB klinkt erg sympathiek. Versnelling gaat ook over het voorkomen van stapeling van eisen en efficiënter maken van vergunningstrajecten. Maar wij zijn wel benieuwd naar in hoeverre dit al gebeurt. En wat de reactie van het college hierop is. Bij de motie van de ChristenUnie, kan ik mij moeilijk voorstellen dat we nu al anders zouden doen dan middelen alloceren, daar waar we verwachten dat we ook iets kunnen realiseren. En een deel van die versnelling is ook juist de inzet van expertise om barrières omtrent netcongestie en stikstof te kunnen slechten. Dus ook hiervoor wachten wij qua onze appreciatie even af hoe GS dit ook duidt. Misschien voor de tweede termijn. En tot slot de motie van de PvdD, riep ook de meeste discussie op mevrouw de voorzitter. Voor ons voelt die enigszins overbodig, want doel nummer drie in het statenvoorstel, daar refereerde de heer Travaille zelf ook al aan, gaat helemaal over het beter benutten van de bestaande voorraad. En dat doen we door middel van onderzoek, bijvoorbeeld door pilotprojecten op te zetten. En als ik dan kijk wat voegt de motie toe, dan voelt het alsof dat dan vooral gaat soort voorsorteren op uitputtend in kaart brengen van alle kansrijke locaties. En, ik had nog even nagelezen, eerste punt van het dictum heeft het dan ook echt over hoe wij aan de realisatie zouden kunnen bijdragen als provincie. Maar ik zie een interruptie.

De voorzitter: Fijn dat u zo goed mee oplet. Mijnheer Hossain. De heer Travaille, gaat uw gang.

De heer Travaille: Ja dank u wel voorzitter. Ik kan de opmerking van de heer Hossain ook beter plaatsen. Dat gaat om realisatie. Dat is uiteindelijk het eindresultaat, he? Je wilt uiteindelijk dat die woningen komen. Mijn vraag is inderdaad bij die derde doelstelling. Daar staat optoppen specifiek benoemd. Maar juist dat hele brede pallet aan andere opties ja, dat is maar heel gedeeltelijk in beeld. En tijdens de commissie bleek ook wel, een aantal commissieleden gaven dat ook aan. Heel veel gemeenten die doen daar eigenlijk nog niet zoveel mee. Dus het eigenlijk goed in beeld brengen, het benutten van die andere kansen dan optoppen. Ik denk dat dat vooral de oproep is in de motie.

De heer Hossain: Ja dat, ik denk dat de heer Travaille en PvdD weet dat wij dat ook, voor een groot deel delen. Wij hebben het ook afgelopen najaar zelfs geagendeerd. En wat wij toen ook hebben vernomen, is dat het toch best wel ingewikkeld is en dat er een volgorde ligt zit. Optoppen lijkt het meest kansrijk, daar zijn we nu mee bezig. Maar dat die andere dingen ook uitgewerkt gaan worden, dus hoe ik hem heb begrepen is dat er nog wat tijd voor nodig was, om die andere dingen ook uitgebreid uit te werken. En onze angst is dat die lijn die het college uitzet, namelijk om in te zetten op grote projecten, omdat ze zien een klein projectje kost bijna evenveel mankracht als een groot project, waar heel veel woningen in zitten. Dat we die lijn ondermijnen en daardoor uiteindelijk onder de streep minder woningen overhouden, door nu heel erg ongeduldig te zijn met iets waar misschien niet de grootste slag voor de minste inzet gemaakt kan worden

De voorzitter: De heer Travaille kort en ook graag een kort antwoord mijnheer Hossain.

De heer Travaille: Ja ik twijfel een klein beetje maar ik denk dat dat inderdaad precies hetgeen is wat moet dan blijken. GroenLinks gaf net ook al aan, het kan zomaar gaan om 20, 30 procent van de opgave die we hebben, om die te realiseren op een alternatieve manier. Ja, gezien de urgentie, gezien het belang, we kunnen het ons niet veroorloven om het te laten zitten. Ik denk dat dat vooral de oproep is. Ik besef dat dit geen vraag is, maar hooguit een aanvulling op het verhaal van de heer Hossain. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ja dank u wel voorzitter. Ik hoor u twijfelen over onze motie en daarna hoor ik u zeggen wij zetten in en wij stimuleren grote woningbouwlocaties om zo veel mogelijk woningen te krijgen en daar willen we onze mensen op inzetten. En dat is eigenlijk een heel belangrijk element van onze motie. Dat betekent, aangezien de pot met mensen niet oneindig is, zeker niet met deze achtergrond, dat je beter kan kiezen om die mensen in te zetten op grote-

De voorzitter: Mevrouw dit is een pleidooi en geen vraag. Ik wil een vraag.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Nou mijn vraag is, waarom u twijfelt over de motie terwijl u vervolgens exact zegt wat de motie beoogt?

De heer Hossain: Nou ik denk dat ik ook de vraag nog wel begrijp hoor, mevrouw de voorzitter. Nee, dat klopt. Dus het punt is, volgens mij delen wij dezelfde doelstelling, mevrouw Ghijssels, of mevrouw de voorzitter. Het punt is dat, daarom vroeg ik ook in mijn interruptie, waarom is dat stukje over delegatie eruit gehaald? Want dan zie ik heel duidelijk hoe we efficiëntie behalen. En nu is het redelijk algemeen van we moeten efficiënter zijn en daarvan vraag ik me dan af, in hoeverre zetten we daar niet al maximaal op in? Dus daarom dat ik ook zei, ik wacht even af ook hoe het college dit apprecieert. Als daar nog slagen te maken zijn, zijn we daar natuurlijk geen tegenstander van. Hij voelde een beetje overbodig, ik zei niet dat ik er iets slechts in zag. Ik vervolg mijn betoog mevrouw de voorzitter. Wat PvdD net al aangaf, is natuurlijk, we moeten alles op alles zetten, want die woningnood is het allergrootste probleem dat wij op dit moment hebben. Echter, het is ook zo dat wij als provincie daar een bepaalde rol in te vervullen hebben. En wat we ook een beetje proberen in deze motie is, dat wij toch een beetje gaan uitzoeken voor gemeenten, ja hier kun je nog even optoppen en hier ga je nog even uitplinten en bijna alsof we daarop gaan sturen en dat gaan aanwijzen. En ik zie juist, wij als VVD als liberalen, zien juist de rol van de provincie als middenbestuur om te faciliteren, aan te jagen en te helpen bijvoorbeeld door zo een verkennend onderzoek, door zo een pilot, om het makkelijker te maken voor gemeenten, om dit soort dingen aan te dragen. Ze proberen drempels weg te nemen, ook door kennishiaten op te lossen. Maar niet om dan daadwerkelijk ook ze te gaan realiseren en uit te zoeken, jij hebt daar nog een gebouw waar nog tien woningen op kunnen.

De voorzitter: De heer Travaille heeft een interruptie op een vraag.

De heer Travaille: Ja, ter verduidelijking. Ik denk dat ik het gewoon met de heer Hossain eens ben. We moeten niet gaan per gemeente, heel gedetailleerd per wijk, per straat, aan gaan geven hier kan nog een huisje bij, maar meer in die algemene lijnen zoals de heer Hossain dit juist betitelt. Dank u wel.

De voorzitter: U komt tot een afronding?

De heer Hossain: Ja zeker, nou dat dan word ik meteen op mijn wenken bediend. Zo heb ik de motie niet gelezen. Ik zal geen goed bekijken of we er dan, wat we dan van vinden. Mijn eerste grondhouding was toch argwanend, danwel terughoudend. We staan in ieder geval achter dus de lijn van het college om onze beperkte middelen in te zetten op grotere projecten. En als ook de inschatting van het college zou zijn dat dit leidt tot netto minder woningen realiseren op korte termijn, kunnen we deze uiteraard niet steunen. Maar hoe dan ook is het duidelijk dat iedereen het menens is, want het zijn goed doordachte moties en een mooi statenvoorstel, dus op en bouwen, bouwen, bouwen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hossain. Wenst het CDA het woord over dit onderwerp? Ik zie geen reactie, niet? Mijnheer Draisma? Doet u het vanaf uw plek?

De heer Draisma: Wij steunen het voorstel van het college en dat heeft te maken met de druk op de versnelling van de woningbouw. We moeten heel veel woningen bouwen en we moeten de capaciteit en de euro's inzetten waar dat het effectiefst is. En de moties, amendementen zijn heel creatief en ze zijn goed meegedacht en goed bedoeld, maar het leidt af. En die discussie hebben we ook in de commissie gevoerd. Dus wij kiezen gewoon voor het collegevoorstel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Draisma. De heer Berlijn, gaat uw gang. Mag u zelf weten. Ik vind het wel gezellig als je hier even komt.

De heer Berlijn: Dank u wel, voorzitter. Over het Besteding Voorstel Versnelling Woningbouw kunnen we kort zijn. Ik ga het niet hebben over de enorme tekorten op de woningmarkt. Over het alsmaar niet redden van de doelstelling om 10.000 woningen per jaar te bouwen, over het niet redden om van de wel gebouwde woningen twee derde betaalbaar te laten zijn. En laat ik vooral niet beginnen over het begrip betaalbaar. Betaalbaar is blijkbaar een woning van maximaal 390.000 euro. En wat krijg je dan voor die 390.000 euro hoor ik u vragen? Nou op Funda vond ik gisteren 359 zogenaamd betaalbare koopwoningen. Wil je een kleine eengezinswoning, dan heb je de keuze uit 64 woningen, zoek je een standaard eengezinswoning, hou je er nog 17 over en zoek je iets met drie slaapkamers, dan blijft er weinig keus over. Dit geeft wel een beetje het probleem weer, waar we mee te maken hebben. Maar goed, laten we het hebben over het bestedingsvoorstel. Gevraagd wordt een bedrag van 18 miljoen euro vrij te stellen. Dat lijkt me toch een behoorlijk bedrag waar we zorgvuldig mee om dienen te gaan. En laten we eens kijken wat we dan voor die 18 miljoen euro krijgen. En ik citeer, voor de uitvoering van het programma versnelling woningbouw zijn acht fte beschikbaar gesteld. Deze worden primair in een proces school ingezet om, continu in contact te zijn met alle woondealpartners en marktpartijen, afspraken te maken in relatie tot woondeals, knelpunten te signaleren en de benodigde inzet van interne of externe expertise en instrumenten te organiseren. Einde citaat. En let wel, dit bedrag is slechts voor drie jaar bedoeld. Ik denk dat er voor een dergelijk bedrag een vrij matige onderbouwing aan ten grondslag ligt. Het bouwtempo moet 30 procent omhoog, willen we onze doelstellingen behalen. En nergens achterhaal ik waar die 18 miljoen nu echt het verschil gaat maken ten opzichte van wat afgelopen jaren allemaal al geprobeerd is. Het versnellen van sleutelprojecten, aanpakken van knelpunten en aan de slag gaan met pilotprojecten gericht op het beter benutten van de bestaande voorraad, zijn nou niet echt actiepunten waar ik graag mijn portemonnee voor zou willen trekken. Het lijken vrij algemene begrippen geworden en lijkt me zelfs gewoon onderdeel van het dagelijkse werk in dit provinciehuis. We zullen dan ook tegen dit voorstel stemmen. En de drie bijbehorende moties daar ben ik ook nog niet van overtuigd, dat ze niet overbodig zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Adriani, PvdA. Gaat uw gang.

De heer Adriani: Dank voorzitter. Ik kan natuurlijk niet over woningbouw praten want yes! We hebben een nieuw actieprogramma Versnelling Woningbouw en daarmee komt er een kleine 30 miljoen euro beschikbaar komende drie jaar om te trekken, te sleuren, te duwen, aan te jagen en te zorgen dat die woningbouwproductie omhooggaat. En natuurlijk voor de PvdA dat we ook de doelstellingen op betaalbaar wonen en op sociale huurwoningen en op wonen voor doelgroepen gaan halen. Daar zijn we ontzettend blij mee. Behalve dat het maar drie jaar duurt en daarna is het geld op en is er geen nieuw geld. En voorzitter, kunnen we niet zo langzamerhand constateren dat de rol van de provincie bij versnellen van de woningbouw eigenlijk een structurele activiteit geworden is? Een structurele activiteit waar we zeker nog tot 2040 onze handen vol aan zullen hebben. En past het dan ook niet dat we niet van incidenteel budget naar incidenteel budget hobbelen, maar dat daar ook een structurele bijdrage voor in de begroting komt? Dus ik zou het college willen vragen om bij de kadernota ook voorstellen te doen, om na afloop van dit programma, als het geld op is, dus vanaf 2028, om ook structureel budget in de begroting op te nemen om deze rol te kunnen blijven vervullen. Want hopelijk is het nodig. Hopelijk hebben we dan al die middelen goed kunnen besteden. En mocht dat nou niet zo zijn, zeg ik tegen mevrouw Kennedy, dan zult u ons aan uw zijde vinden als er een voorstel gesteund moet worden om die gelden over te hevelen en dat we ze dan wel in 28 of 29 kunnen uitgeven, maar ik hoop eigenlijk dat, dat we wel in staat zijn om die middelen echt te koppelen aan woningen, die ook echt gebouwd worden.

De voorzitter: Een interruptie op mevrouw Kennedy. Gaat uw gang.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Ja ik had eigenlijk wel een amendement van u willen ontvangen over het structureel maken van deze gelden na 2027, maar die komt wellicht bij de kadernota, als dat niet geregeld wordt in de kadernota toch?

De heer Adriani: Nou ik hoop eigenlijk op een toezegging van het college, mevrouw Kennedy. Dat lijkt mij de allerslimste oplossing. Dat gezegd hebbend is er een amendement en twee moties, nee dat zijn drie moties. En dan

begin ik bij de motie van de BBB en daar heb ik eerder ook wel met mevrouw Ghijsels over gesproken en ik vond het eigenlijk best een sympathiek idee. Het idee dat we in het kader van het voorkomen van het doen van dubbel werk, misschien de toetsing aan de omgevingsverordening bij hele kleine miniprojectjes zouden delegeren aan de gemeente, dus daar had ik ook nou positief op gereageerd. Dus ik vond het jammer dat u het signaal terugkreeg dat dat kennelijk niet kan. Daar hoor ik straks graag ook het college nog even over. Het is misschien meer de portefeuille van de heer van Essen dan van de heer van Muilekom. Dus dan zullen we op basis daarvan ons oordeel over deze motie bepalen. En over de motie van de ChristenUnie. Daar hebben natuurlijk in een interruptiedebatje al wat over gezegd. U vindt ons aan uw zijde bij noodzakelijke overhevelingen, maar wij willen niet uitstralen dat we hier een college hebben, dat geld investeert in woningen die niet gebouwd worden.

De voorzitter: Dank u wel. Interruptie van de heer Gilissen. Gaat uw gang.

De heer Gilissen: Ja, voorzitter. Als woordvoerder financiën, want we hebben vanmiddag een debat gehad waarbij we als staten werden geconfronteerd met keuzes uit het verleden zonder dekking. En nu hoor ik de heer Adriani toch redelijk goedkoop vragen aan het college om een toezegging, dat we dan incidenteel structureel geld gaan maken. Dat kan toch niet? Dus, laat ik constructief houden en de heer Adriani vragen aan welke richting hij denkt, waar het geld vandaan zou moeten komen, om deze ambities, die wij inhoudelijk steunen, structureel te maken.

De voorzitter: Heer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, volgens mij doe ik niets onoorbaars, zoals ik vraag, neem deze behoefte mee in de integrale afwegingen die er rond de kadernota, want dat is het moment om dat te doen, te maken zijn met elkaar. We zien dat we eigenlijk al sinds 2020 en misschien ook al wel daarvoor, eigenlijk misschien al wel sinds de kredietcrisis in 2010, een rol hebben in dat versnellen van die woningbouw. We weten dat die woningbehoefte tot 2040 nog zeker groeiende is. Je houdt jezelf ook een beetje voor de gek als je iedere keer zegt, nou we zien wel weer of we dat opportunistisch gefinancierd krijgen. Als we met zijn allen weten dat we die rol ook echt te vervullen hebben.

De voorzitter: Heer Gilissen.

De heer Gilissen: Ja, voorzitter. Dat is een inhoudelijk antwoord op een vraag die toch een andere kant opging. Want de heer Adriani en ik zijn samen met een aantal collega's deze staten bezig om met de ambtelijke organisatie een meerjarig financieel plaatje te plaatsen op al onze ambities. En hij weet, dat zal voor velen in deze zaal geen verrassing zijn, dat de ambities tot in de wolken reiken, maar dat het geld er gewoon niet is. Dus zou ik hem dan toch mogen vragen, dat als hij het college die vraag stelt, daar gaat hij over, om in ieder geval een richting aan te geven, waaraan het college dan zou moeten denken? Want het meenemen in integrale afweging vind ik gewoon niet goed genoeg, want we doen het onszelf aan en dan staan wij, hij en ik, hier weer over een half jaar om het vast te stellen dat we zoveel ambities hebben, dat het geld er gewoonweg niet is. Dus toch graag wat richting van de PvdA, waar het vandaan moet komen.

De voorzitter: Nou heer Adriani, waar komt het vandaan?

De heer Adriani: Ja, mevrouw de voorzitter, in de, het vraagstuk waar de heer Gilissen op wijst, dat ingegeven door de groeispromg. In die groeispromgberekeningen zit structurele inzet voor de bijdrage aan de woningbouw. Dus het is ook daarbinnen de keuzes maken. Misschien dat dat deze kadernota nog te vroeg is omdat we rondom dat vraagstuk van duurzaam financieel evenwicht, nog meer scherpste moeten krijgen. Maar mijn pleidooi is wel. We kunnen niet na 2027 alles uit onze handen laten vallen rondom die versnelling van die woningbouw dus laten we daar nou ook aan werken, om te zorgen dat dat wel structureel in de begroting komt.

De voorzitter: Tot slot kort, mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, ik denk niet dat de heer Adriani en ik het eens worden, maar ik zou toch graag via u voorzitter, de gedeputeerde willen vragen om hier ook expliciet iets over te zeggen. Want het voorstel, hoe sympathiek, hoe laat ik ook slijpen-

De voorzitter: Sorry heer Gilissen, u interrumpeert de heer Adriani. Je kunt nu geen vragen stellen aan de gedeputeerde, u kunt alleen vragen stellen aan-

De heer Gilissen: Dit was de afronding van de interruptie dus dank.

De voorzitter: En eigenlijk is de woordvoerder op dit onderwerp ook de heer Hossain realiseer ik me nu, hè? Er zijn twee woordvoerders nu van de VVD over een onderwerp. Dat is niet de afspraak, maar het is niet erg. Ik heb het, vriendelijk als ik ben, getolereerd. U kunt met uw betoog verdergaan? Mijnheer

De heer Adriani: Dank voorzitter. Ik was bij de motie van de PvdD gekomen, die wij mede indienen. Volgens mij ontzettend belangrijk om dat beter benutten te verbreden. We zijn ervan overtuigd en allerlei onderzoeken wijzen dat ook uit. We hebben niet te weinig slaapkamers in dit land, we hebben te weinig voordeuren in dit land. En om even twee voorbeelden er toch uit te pakken. Splitsen is een van de opties die in de motie staat. Ik ken maar twee gemeentes in Nederland waar splitsen een succes is en dat is waar de gemeente heel proactief met de woningcorporaties, bijvoorbeeld daar afspraken over maakt. En ik weet ook dat heel veel Utrechtse gemeentes, onbekend maakt onbemind, daar nog een beetje terughoudend in zijn. Dus een rol van de provincie zou kunnen zijn, om dat gesprek met gemeentes te voeren en als optie neer te leggen. De allergrootste winst zit in woningdelen. En daar heeft mevrouw Ghijsels gelijk. Daar zit landelijke regelgeving in de weg. Het regeerprogramma, een van de goede dingen uit het regeerprogramma, zegt dat ze gaan onderzoeken of ze dat kunnen oplossen. Dan gaat het over de partnerdefinitie in de AOW bijvoorbeeld. En ik heb begrepen dat in het tweede kwartaal van dit jaar we daar de uitkomsten van krijgen. En dan zou natuurlijk fijn zijn als de gedeputeerde daar snel op acteert.

De voorzitter: Hartelijk dank, mijnheer Adriani. Dan kijk ik even naar Volt. Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Ja, dank voorzitter. Ja, versnelling van woningbouw, daar zijn we natuurlijk erg voorstander van bij Volt. En wat ons betreft wordt de groep jongeren hierin speciaal meegenomen. Dan de moties. Wat betreft de motie van de BBB. Daar wachten we even de antwoorden van de gedeputeerde af. Ook bij de ChristenUnie, bij de motie, want wat gebeurt er inderdaad met die 18 miljoen als we die door omstandigheden niet kunnen uitgeven aan bouw? En verder vinden wij het van belang dat optoppen en ook andere vormen van uitnutting van bestaande bouw worden ingezet. Dus alle kansen benutten wat ons betreft en om die reden dient Volt de motie van de PvdD dan ook mede in.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon heeft een interruptie van de heer Adriani. Gaat uw gang.

De heer Adriani: Ja, dank voorzitter. Volt voldoet een pleidooi om extra aandacht te hebben voor jongeren. Wij doen juist een pleidooi om extra aandacht te hebben voor ouderen. Niet alleen omdat dat van belang is voor de toekomst van de zorg, maar ook omdat we weten dat dat de langste verhuisketen oplevert. Namelijk vijf tot zeven verhuizingen. Iedere verhuisketen eindigt met een starterswoning, dus als je een starterswoning bouwt heb je een verhuis keten van een. Waarom pleit Volt dan voor het bouwen van starterswoningen?

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Wat je in de praktijk vaak ziet is dat jongeren ongeveer net zoveel ruimte nodig hebben als senioren. Senioren die uit grotere woningen weggaan, die gaan kleiner wonen. Dat lijkt erg op elkaar, maar wij zetten ons graag in voor jongeren vanuit Volt.

De voorzitter: Nou daar zult u het mee moeten doen mijnheer Adriani. Goed, dan gaan we weer verder. Mevrouw Blekxtoon was klaar met haar in het betoog hè? SGP, wie mag ik het woord geven? Geen behoefte? PVV, geen behoefte. SP, de heer Breur, geen behoefte. FvD, de heer van Breukelen, geen behoefte. Mevrouw Hoek, 50PLUS? Gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Ja, dank u voorzitter. Ja. Ik was bijna geschokt toen ik hoorde, 50PLUS was bijna geschokt, toen ik hoorde van alleen maar jongeren. Ik denk, waar zijn de ouderen? Tenslotte ben ik hier wel voor de 50PLUS partij, maar gelukkig werd het al door de PvdA genoemd de ouderen, want die zijn net zo belangrijk en het is natuurlijk een ja, een

aanname om te zeggen dat ze minder ruimte nodig hebben, want klinkt een beetje stom misschien, maar ze hebben wel altijd hele grote kasten die mee moeten. Dus ik, versnellen is sowieso in allerlei vormen goed, maar we moeten wel de balans zien te vast te houden dat we niet de ene groep meer faciliteren dan de andere. En laten we, over tien jaar komen er ontzettend veel gezinswoningen vrij, gewoon omdat veel ouderen dan ja, toch wel naar een andere woning gaan of overlijden. Dat is niet omdat ik het wil, maar omdat gewoon statistisch is. Dus er komen wel de babyboomers die later, tussen nu en twintig jaar, heel veel woningen ook, komen dan vrij. Dus dat moeten we ook wel meenemen in de prognoses. Tot zover voorzitter, dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dan wil ik graag het woord geven aan onze gedeputeerde, de heer van Muilekom. Kunt u dat direct doen of heeft u schorsing nodig? Ja, een minuut? Moet kunnen toch?

De voorzitter: Zit iedereen weer op zijn plek? Dan gaan we verder met de Statenvergadering. We zijn bij agendapunt 15 en we zijn bij het punt dat de gedeputeerde reageert op de inbreng van de uw fracties. Gaat uw gang, mijnheer Van Muilekom.

De heer Van Muilekom: Ja, dank u wel voorzitter en alom betrokkenheid bij de woningbouw in Utrecht. Dat doet mij deugd. En ik merk dat ook al de nodige, nog wat technische vragen allemaal gesteld zijn. En wat ik eigenlijk wel wil zeggen, GroenLinks begon er ook al over, we hebben echt bewust een evaluatie dat de uitvoerder, wat hebben we voor instrumentarium ingezet de afgelopen vier jaar en wat en hoe moeten, we dat voortzetten? Moeten we met dingen stoppen, moeten we dingen toevoegen? Nou eigenlijk kwam eruit van het instrumentarium is goed. En denk nog eens even goed na waar je nog even iets meer prioriteiten gaat stellen. En die prioriteiten die zitten niet, mevrouw Ghijssels, dat we acht fte's extra doen. Nee dat zijn de bestaande fte die acht en die blijven zo, dus het is niet dat wij acht fte aan het toevoegen zijn. En belangrijk daarbij is ook, dat kwam ook uit die evaluatie, dat we 97 procent van het budget wat we hebben, dus dat is niet de fte maar dat is het budget wat we hebben, dat we dat besteden aan dat projecten door kunnen gaan. Of dat we aan experimenten en dat soort zaken en zeven procent is aan bepaalde onderzoeken die we doen om nou, ik kom dadelijk met een aantal voorbeelden, om dingen uit te zoeken en te en uit te werken. Handreiking te geven aan gemeenten, nou het kan van alles zijn, dus 93 procent van de middelen die we hebben, gaan naar projecten toe. Ik begin even bij het beter benutten bestaande voorraad. Nou dat is een op initiatief van de PvdD, is daar een motie op ingediend. En het is ook een van onze drie speerpunten. Dus ik ben blij dat u dat herkent en ik snap heel goed dat u zegt van, ga dat zo goed mogelijk benutten die bestaande voorraad. En daarbij is het denk ik wel van belang, waarom vinden wij dat nou zo belangrijk? Omdat we zien dat er potentie is, dat hebben we laten onderzoeken. En tegelijkertijd is het niet zo dat wij, zeg ik ook maar even heel duidelijk, wij gaan nu niet elk kansrijk project voor optoppen, gaan wij financieel ondersteunen met allerlei dingen. Wat we wel hebben gezegd, we constateren dat in gemeente nou de potentie is heel groot en dat men er tegenaan loopt, dat het een worsteling is om dat goed uit te voeren. En hoe kun, hoe, wat moet je nou gaan doen, dat die gemeenten die optoppotentie die er is, zo optimaal mogelijk benut. Dus daarom hebben we gezegd, wij gaan starten. Daar zijn we al mee gestart, met een experimentenstatus, met voorbeelden, dat we goede voorbeelden hebben waar we van kunnen leren en waar andere gemeenten mee verder kunnen. Nou, dat hebben we gedaan. We proberen dat een zet te geven, zodat die optoppotentie die er is, zo optimaal mogelijk benut wordt. In het programma staat ook al dat we met splitsen. Dat zijn we aan het voorbereiden. Nieuwe tak van sport. Nou, dan zal hetzelfde zo zijn. En op een gegeven moment kom je en een aantal van u noemde dat ook al. Bij een, ja kijk hospitaverhuur kunnen we ook gaan bekijken. Maar ik denk dat daar de conclusie van wordt, nou dat staat te ver van ons af als provincie. Woningdelen is ook een onderwerp. Het gebeurt nou ja, hoe dan ook, te veel te weinig, veel te weinig. Dat is gewoon de constatering. Dus ook daar zullen we gaan van wat kunnen we daaraan doen? Hoe kunnen we gemeenten stimuleren om dit verder te krijgen? Wat is ervoor nodig? Het is niet zo dat we alle projecten, ik zeg het nog maar een keer, dat we al die projecten gaan doen. We gaan de gemeenten helpen, om dat te doen. Bij optoppen is het zo, dat we samen de gemeente met de coöperaties in verbinding brengen. Met de complexen die ze hebben. Ga kijken hoe het van de grond gaat komen. Dus als we kijken naar de motie, die er ligt. Ook van de PvdD en vele anderen. Aan de ene kant zat ik een beetje bij overbodig, we doen het al. Maar ik zie ook gewoon dat we het gaan overnemen, want ik vind het wel dat we daar echt de komende tijd goed aandacht aan moeten geven. En wij groeien successievelijk, want we hebben acht fte's zeg ik nog maar even, wij gaan dit, niet al die acht fte besteden aan dit soort onderzoeken en splitsen. Nee, want de heer Hossain zei het ook, die

grote projecten, dat is een gigantisch tekort in deze provincie aan gewoon woningbouw. En dan dat, het zijn allerlei type woningen. Dus dat is ook echt een van de speerpunten, dat we hopen dat we die grote projecten door kunnen laten gaan. En dan kom ik meteen even op de motie van mevrouw Kennedy, van de ChristenUnie. Mevrouw Ghijsels zei er ook al iets over. Als ik kijk naar de gemeente, hoe ze met hun woningbouwproject aan het worstelen zijn. Ze moeten tegen, door tien hoepeltjes heen springen om het eindelijk voor elkaar te krijgen. En wat wij dus doen en dat zijn soms projecten zo van gaat het wel of niet lukken, dat we twee manieren hebben. Een manier is, er is een inhoudelijk probleem. Wij proberen ze te helpen om dat verder te krijgen. En dat kan soms zijn dat een probleem, dat de omgeving met netcongestie te maken heeft. Soms met stikstof, soms is het een ander vraagstuk wat er speelt. Dat we proberen door kennis en deskundigheid aan te leveren, dat het project toch door kan gaan. Een andere manier is dat we projecten hebben die een publiek tekort hebben. Nou dan geven we niet zomaar dat geld weg. Nee, dan gaan we kijken, oké, hoe ziet die business case eruit? Hoeveel betaalbare woningen komen daar? Zit er een goed programma onder? Wie levert alle bijdragen en kunnen wij als provincie het laatste zetje geven, om dat project te laten doorgaan? Dat wil dus zeggen, in onze subsidieregeling die wij hebben, dat als wij zien dus dat projecten tegen een probleem aanlopen, dat ze gewoon de boel niet op orde hebben, of bijvoorbeeld de vergunningen niet op orde hebben. Dat we ook kunnen zeggen ja sorry, u vraagt het wel. Maar u hebt u hebt de zaken niet op orde. U krijgt geen middelen. Dus wij proberen echt heel efficiënt met de beschikbare middelen om te gaan en ook te zorgen dat door het, wat de inzet van de provincie is, is dat een project wel door kan gaan. En dus in die zin lezend, he? De motie moet ik eigenlijk ontraden, want ik denk van ja, we hebben ongelooflijk veel woningbouwprojecten die aan het zoeken zijn hoe ze het verder kunnen krijgen, waarbij wij als provincie nou juist onze inzet plegen om het door te laten gaan. Dus nou, dus dat is even, daarom ontraad ik die motie. Er zijn ook heel veel vragen gesteld over de, dus ook over de betaalbaarheid, de sociaal. We hebben natuurlijk in onze woondeal, hebben we afspraken gemaakt ook over doelgroepen. Wij verwachten zelf dat de Wet versterking regie, dat hij voor de zomer of net daarna naar de, door de Eerste Kamer, maar ik denk zelf na de zomer, dus dat wil ook zeggen dat het vorm inhoud en vormgeven aan doelgroepen, waar wij als provincie ook een regiefunctie op krijgen, dat, daar komen we bij u op terug. Op het moment dat die wet aangenomen is, dat we weten waar we het over hebben en dan gaat het niet alleen over jongeren. Dan gaat het niet alleen over ouderen. Dan gaat het over echt een, ik wil haast zeggen, bijna een waslijst aan aandachtsgroepen, die aandacht moeten worden gegeven en waar duidelijk gemaakt moet worden hoe in de provincie Utrecht met onze gemeente iedereen een stuk verantwoordelijkheid neemt, om de huisvesting van die aandachtsgroepen inhoud en vorm te geven. Dus dat zal, een van de vragen was, ik verwacht dat dat na de zomer zal zijn. Ik denk dat de behandeling in de Eerste Kamer niet voor de zomer zal plaatsvinden. Bij alles wat we doen kijken we natuurlijk heel erg ook naar de regelingen die niet alleen wij hebben, maar ook het Rijk heeft. Het Rijk heeft nu bijvoorbeeld die realisatiestimulans, nou even onder ons gezegd, ik ben daar niet zo heel erg enthousiast over. En waarom niet? Omdat je, op het moment dat je zoveel betaalbare woningen hebt gerealiseerd, dat je dan achteraf het geld krijgt. Nou net het punt even over de motie van de ChristenUnie en anderen. De onzekerheid zit hem gewoon aan de voorkant van projecten. Dat men denkt van, we krijgen het gewoon niet rond gerekend. Dus ik denk van, nou we moeten met het ministerie er echt goed over hebben, dat die onzekerheid niet groter wordt. Dan hebben we nog de motie van, nee, ik had even opmerking aan de heer Hossain over, ook over wat hij ingebracht heeft. Die grote projecten heb ik al over genoemd. Ja. En een tweede topic van ons programma is, dat wij knelpunten willen aanpakken. En daar heb je innovaties voor nodig en dan moet je durven experimenteren en dan zijn we met optoppen bezig, of we zijn met de prefab en dat soort dingen bezig. Dus ik vind dat heel belangrijk want door innovatie mag er af en toe dingen fout gaan. Maar je kunt er wel veel van leren. Dan ga ik, kom ik even bij de motie en ik pak hem er even bij van de-

De voorzitter: Komt u al bijna tot het eind? Want u, uw tijd is bijna om hè?

De heer Van Muilekom: Ja, daarom ga ik ook bijna afsluiten. Die motie van de BBB. Die ja, die moet ik echt ontraden. Want ik vind dat wij al ongelooflijk efficiënt onze mensen inzetten. Ik vind ook de bij de SPS-sessie die er is geweest, over de omgevingsvisie en omgevingsverordening, zijn ook vragen geweest over kleinere projecten die er zijn. En er is ook een memo begin oktober naar u gestuurd over allerlei zaken die nu al kunnen vanuit onze verordening. En ik zou echt zeggen van, op moment dat u denkt van, ik zou zeggen lees echt die memo nog een keer en kijk wat er te kort is. Dat geldt ook over het voorbeeld van Soest, wat u noemt bijvoorbeeld. Breng dat in bij de verdere vormgeving van de

omgevingsvisie en omgevingsverordening. En de heer van Essen die zei mij ook in de voorbereiding van die omgevingsvisie, dat je ook met de gemeente nog gaat ophalen tegen welke vraagstukken loopt u op, wat we in de nieuwe omgevingsvisie een verordening aan de orde moeten stellen. Ja, dat was het.

De voorzitter: Hartelijk dank, mijnheer Van Muilekom, dan komen we aan de tweede termijn of is het een interruptie? Een interruptie. Dan vraag ik of u nog even wilt blijven staan. Gaat uw gang, mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ja, dank u wel. Nou, de basis van deze motie was natuurlijk, kijk waar op welke projecten je mensen inzet. Ik zou toch graag nog heel kort dan even een reflectie horen op het feit, als je grote projecten hebt en hele kleintjes, moet je daar je provincie mensen wel op zetten? Nou, delegeren vanuit de provincie naar de gemeente kon niet. Zijn daar andere alternatieven dan denkbaar. Hoe dan wel? Hoe gaat u die hele kleine projecten managen als u in wil zetten op die hele grote, overigens terecht.

De heer Van Muilekom: Nee dat is een terecht punt van u, want ik vind ook daar waar we kunnen vereenvoudigen, dan zou het de makkelijkste weg zijn, dat we het in onze verordening goed geborgd hebben. Want de gemeenten die kunnen dan, aan de hand van die verordening hebben ze duidelijkheid wat, hoe ze dat wel of niet kunnen doen. En dan hebben ze de provincie niet meer nodig zeg ik maar even heel plat bijna. Dus op moment als onze verordening tekortkomingen, daarom gaan we nu ook naar alle gemeenten toe om op te halen, waar loopt u tegenaan? Nou en als er dan misschien voorbeelden zijn die ook genoemd heeft, dan moeten we kijken, kunnen we dat op een andere manier organiseren, regelen en in onze verordening vastleggen. Maar dat is de discussie die we met de verordening moeten voeren.

De voorzitter: Ja, mevrouw Ghijssels?

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Nou ik hoor dan in uw woorden, hij is overbodig. Ik hoor niet dat dit geen zin zou hebben. Is dat juist?

De heer Van Muilekom: Ja, u noemt een aantal dingen. Ook dat er dingen niet efficiënt worden ingezet. En ook in relatie met ... volgens mij ik, nou ja ik kon er heel moeilijk iets van maken dat ik denk, hier kan ik mee aan de gang. En daarom probeer ik u richting mee te geven van nou, laten we vooral zorgen dat die, kijk even naar de memo die u ook al gehad heeft in oktober en kijk even of u in het kader van de discussie over de omgevingsvisie en verordening dat u denkt van, hier moeten we misschien met gemeenten kijken of dingen eenvoudiger kunnen. In de verordening opnemen, dan kan de gemeente kunnen dan verder. Maar er kan ook best wel al het nodige hè? Dus dat staat ook in die memo.

De voorzitter: Voldoende mevrouw Ghijssels? Ja? Dank u wel. Dan gaan we over naar de tweede termijn. Welke van uw fracties zou nog het woord willen voeren? Ik kijk even rond, BBB en de VVD. Dat is het dan denk ik, dan geef ik als eerste mevrouw Ghijssels het woord.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik zou nog heel kort willen terugkomen op de motie van PvdD. Wij gaan meestemmen, ook in combinatie met het antwoord van gedeputeerde, want niet alles is mogelijk vanuit hier. En ik hoop dat we het niet te concreet in absolute zin gaan aanvliegen, want dan lijkt mij het einde zoek. Daarnaast zou ik toch nog heel kort willen aangeven. Programma STOER is nota bene landelijk ingegeven door het Rijk. Efficiency van mensen klinkt kennelijk heel eng, maar gaat er gewoon om, waar en op welke projecten zet ik nou mijn mensen in en waar ga ik naar een efficiëntere oplossing kijken. En ja, ik vind het teleurstellend dat die zo geïnterpreteerd is.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Ghijssels. Dan de heer Hossain.

De heer Hossain: Dank u wel voorzitter. Ik had eigenlijk alleen een klein puntje van orde, want wij vinden juist het heel fijn om te vergaderen met de mensen die op een bepaald punt meest verstand hebben. En er is echt geen artikel dat zegt dat er maar een iemand mag spreken op een onderwerp in de staten. Er is alleen een artikel 73, dat zegt voor de commissie dus dat wilde ik toch nog wel even rechtzetten, want ik vind juist die taak scheiding, daar hechten wij ook aan. Dank u.

De voorzitter: Dank daarvoor. Wij zullen dat even nakijken. Dan heb ik ten onrechte ingegrepen. Maar ik heb trouwens niet echt ingegrepen want ik heb het helemaal soepeltjes laten gaan hè? Als er dan geen andere mensen meer zijn die gebruik willen maken van de tweede termijn, dan kunnen we ook dit agendapunt afsluiten.

Stemming

16. Stemverklaringen

De voorzitter: En daarmee zijn we aan het einde gekomen van de vergadering. Dan hadden we afgesproken dat u in de dinerpauze alle andere moties en amendementen al had bekeken. Heeft u schorsing nodig voor deze drie laatste? Zullen we tien minuutjes doen? Dat lijkt mij meer dan genoeg hè? Oké. Dan zie ik u om, nou dan is het vijf voor negen, we doen een krappe tien minuutjes, zie ik u weer terug.

De voorzitter: Dames en heren. De tien minuten zijn voorbij. We gaan verder met de vergadering. En er is ook een afspraak dat als we gaan stemmen en stemverklaringen, dan blijven we in de zaal, tenzij we om wat voor reden ook niet mee kunnen doen aan de stemming. En dat zal zo meteen gebeuren met de heer Kamp, die gaat niet meedoen aan de stemming over agenderingsmotie over wie A zegt moet ook Z zeggen. Hij hoeft niet per se de zaal te verlaten, maar zijn pasje wordt dan even uit het systeem gehaald. U ziet bij mij nu ook mijn pasje als Statenlid en dat komt omdat ik ook wel graag mee wil stemmen en daarom moet dat pasje er eventjes in, anders lukt dat niet. Dus vandaar. Ik hoop u mij die dubbelrol eventjes gunt. We beginnen nu met de stemverklaringen. Ik ben even benieuwd welke fracties willen stemverklaringen doen? Of zal ik het maar, ik loop jullie gewoon eventjes af op grootte. Heeft GroenLinks stemverklaringen? Nee. De BBB is de grootste? Neem die kwalijk. Heer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Dank voorzitter. Wij hebben een stemverklaring bij het statenvoorstel Ambities Landbouw en Voedsel. We hebben er lang over getwijfeld, omdat we het ook wel de met de gedeputeerde eens zijn, dat het een mooie afspiegeling is van wat er besproken is in de commissie en wat er leeft binnen de staten. Maar alles afwegende hebben we toch besloten tegen te stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Vuuren. De VVD, stemverklaringen? De heer Janssen.

De heer Janssen: Drie stuks. Stemverklaring bij statenvoorstel 12 Renovatie en Verduurzaming Huis voor de Provincie. We hopen van harte dat amendement 25.16 het haalt. Daarmee wordt het voorstel stukken beter. Evenwel zullen wij tegen het voorstel stemmen. Wij vinden variant twee, wij zijn niet overtuigd dat dat de beste variant is. Sterker zelfs, we zijn er sterk van overtuigd dat andere varianten vanuit zakelijk optiek beter zijn en vinden het dan ook helder om dat ook in onze stem tot uitdrukking te brengen. Dan statenvoorstel 13, op technische gronden. Als de twee amendementen het niet halen, dan zullen we tegen het voorstel stemmen. En tot slot motie 25.10 bij statenvoorstel 15 Versnelling Woningbouw. We vinden het een goede gedachte om te kijken naar mogelijkheden voor extra woningen. Alleen we hebben vanuit de beantwoording van de gedeputeerde begrepen dat er ook op dit moment het de motie overbodig is, omdat die ook gewoon nou naar de mogelijkheden kijkt in brede zin. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar D66. Mevrouw de Widt gaat uw gang.

Mevrouw De Widt: Een stemverklaring, dank u wel voorzitter. Dat gaat over amendement 11, Chemische Bestrijdingsmiddelen zoveel mogelijk uitfasen. Wij zijn ook voorstander van landbouw die zo weinig mogelijk schadelijke gewasbestrijdingsmiddelen toepast en het liefst helemaal niet zelfs. Maar gelukkig staat die ambitie al goed verwoord in de kaderstellende notitie en we vinden het amendement daarom overbodig.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar het CDA. Stemverklaringen? Nee. PvdA stemverklaringen? Nee, ik word niet geantwoord, maar ik weet dat ze ze niet hebben. PvdD stemverklaringen?

De heer Travaille: Graag twee stemverklaringen voorzitter.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Travaille: Allereerst de stemverklaring bij het allereerste, de allereerste motie van, over het gesprek met Defensie. Ik ben even het nummer kwijt 35.1. Daarvoor geldt, dat het wat ons betreft net niet ver genoeg gaat. Wij zouden graag in het gesprek terugleggen dat dit 200 gigawatt uur al bij het Rijk terugkomt op moment dat Defensie blijft bij het standpunt waar ze in zit. Desondanks zullen wij voor het voorstel stemmen en het tweede stemverklaring zou ik graag overlaten aan mijn collega Butterman.

De voorzitter: Dat is niet meer conform de nieuwe werkwijze. We hebben afgesproken dat een woordvoerder de stemverklaringen doet. Dus misschien wilt u zo vriendelijk zijn het namens mevrouw Butterman te doen?

De heer Travaille: Dan zal ik meteen de tweede stemverklaring doen. Ja, dat zal ik nu meteen doen. Ik heb drie pagina's voor mij. Voorzitter, over staten voorstel Innovatiekracht, laat duidelijk zijn, PvdD is niet tegen innovaties, maar de impact van innovaties pas gaandeweg evalueren, daar staan we echt kritisch tegenover. Daarom zullen we tegen het statenvoorstel stemmen rond innovatie. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan ga ik naar de ChristenUnie. Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt voorzitter. Allereerst, wij gaan niet voor de weg van de meer minste weerstand, maar dat even vooraf. Dan de stemverklaring bij motie 25. We lezen in de motie ruimte om niet alleen te kijken naar opvolging binnen familie maar ook naar zijinstromers die vers bloed meenemen voor de sector. Wij zullen voor stemmen. Dan bij motie, even kijken dat is dan 17, motie 25.4, daar stemmen wij ook voor. We willen graag streekproducten promoten en we vinden het prima dat de middelen uit het potje voor Stimuleren Regionale Economie komt, want dat wordt ten slotte hiermee bewerkstelligd. Dan motie 25.6 of motie 21. Oh we houden ook onze eigen administratie erbij. Het is zeker niet onze bedoeling dat de gemeente geen eigen budget besteedt aan groen in nieuwbouwwijken, hun eigen groenbudgetten gebruiken voor oudere wijken en bezuinigen op uitloopgebieden, die boodschap willen we aan de commissie meegeven. Er wordt altijd cofinanciering van gemeenten verwacht voor groene corridors in de nieuwbouwwijken en wat ons betreft komt er een evaluatie na het eerste jaar en een correctie in de criteria als er negatieve effecten zijn. En dan nog een stemverklaring bij amendement 25.16. Wij zijn tegen. Aan de ene kant willen we het proces niet vertragen en zeker geen leeg gebouw achterlaten. Dat is niet duurzaam. Aan de andere kant willen we wel alternatieven onderzoeken en een wijs besluit nemen dat we financieel kunnen verantwoorden, maar het vergelijken van alternatieven laten we over aan de gedeputeerde zoals toegezegd is in de memo. En in dit amendement hebben we geen behoefte aan de sale-and-lease-back-constructie en ook niet aan een provinciehuis buiten de gemeente Utrecht. Want dat levert vervolgens weer meer woon-werkverkeer op. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Rikkoert. Dan geef ik het woord aan Utrecht Nu, geen stemverklaringen. Volt, ja de heer de Jong gaat uw gang.

De heer de Jong: Ja, dank u wel voorzitter. Twee stemverklaringen. Allereerst bij motie 25.3 van het CDA, Gangbare Buur Boeren ook op Natuurgrond. Wij vinden ook aandacht voor gangbare boeren erg belangrijk. Extra aandacht lijkt ons een beetje een vreemd signaal naar, ook naar andere typen boeren. En extra aandacht is in het debat ons ook niet helder geworden. En wat ons betreft ook dan niet helemaal nodig, gezien de inhoud van het statenvoorstel. Dus we zullen tegen stemmen. Tot slot de motie 25.6 van SGP, Groen groeit mee binnen plannen. Uiteindelijk besloten tegen te gaan stemmen. Dat komt omdat binnenstedelijk groen voor ons ook heel belangrijk is. Maar we zien dat in andere regelingen goed terugkomen en volgen dus de argumentatie van de, het college.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer de Jong. Dan ga ik naar de SGP, stemverklaringen? De heer Van den Dikkenberg. Gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, voorzitter. Wij zien in de, bij het statenvoorstel Ambities Landbouw en Voedsel Provincie Utrecht 2050, zien we de poging van de gedeputeerde om een breed verhaal neer te zetten en wij zullen deze poging, afhankelijk van het stemgedrag bij de voorgaande amendementen, ook steunen. Voorstel en maar daarbij wel in aanmerking nemend dat we erbovenop zullen zitten bij de samenwerkingsagenda of de uitvoeringsagenda die zal volgen, hoe de ambities realiteit worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. PVV, geen stemverklaring? SP? Geen? Ja, mijnheer Breur, gaat uw gang.

De heer Breur: Dank u wel voorzitter. Wat betreft de regionale innovatiekracht. Dat is een voorstel waar wij nog twijfel over hadden. Maar als het amendement Hart voor de Maakindustrie het haalt, is dat het laatste zetje dat wij nodig hebben om over die twijfel heen te stappen. Wat betreft de Verduurzaming Provinciehuis. Wat ons betreft heeft de gedeputeerde al meer dan voldoende toegezegd en hebben wij geen behoefte aan het amendement. En wat betreft de sale-and-lease-back-constructie, natuurlijk vinden wij dat je verantwoordelijk moet omgaan met het belastinggeld en voor ons betekent dat dus ook dat je het niet met emmers tegelijk naar een vastgoedboer moet brengen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Breur, Forum? Geen stemverklaring. Mevrouw Hoek, 50PLUS, stemverklaring? Ook niet. Mooi zo dan is dat hiermee ook afgerond. Dan gaan we, ja moeten we wel aan laten staan natuurlijk. Dan beginnen we nu met het, de stemmingen zelf. Even kijken, op welke agendapunt was dat? Want ik had inmiddels wat anders in, maakt niet uit. Ja misschien moet ik? Als eerste staat op het programma de agendering motie, Wie A zegt moet ook Z zeggen. We moeten even wachten tot het systeem zo ver is, denk ik? Ik zie niks. Kunnen we stemmen? Ik open de stemming en dan pas krijg ik het in beeld. Ik dacht ik wacht even dat ik iets zie. De heer Fiscalini wilt u nog even op een knopje drukken en de heer Overkleef? Ja, stemming is gesloten en het voorstel is met 29 stemmen voor en 15 stemmen tegen aanvaard. Dan gaan we naar het statenvoorstel Ambities Landbouw en Voedsel Provincie Utrecht 2016, we beginnen met amendement 25.10 Evenveel Landbouw als Natuur, ingediend door Volt en PvdD. De stemming is geopend, stemming is gesloten. Het voorstel is met 40 stemmen tegen en vijf stemmen voor verworpen. Dan gaan we naar amendement 25.12 Zo Snel als Haalbaar 25 procent Biologische Landbouw ingediend door Volt en PvdD. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Het voorstel is verworpen met 33 stemmen tegen en 12 stemmen voor. Dan gaan we naar amendement 25.11 Ontmoedigen Pesticiden en Kunstmest ingediend door Volt en de PvdA volgens mij, de stemming is geopend, stemming is gesloten. Het voorstel is met 20 stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen. Gaan we naar amendement 25.4a ambitie 1, Inzet op Biologisch en Plantaardig, ingediend door PvdD. De stemming is geopend, mijnheer Breur? De stemming is gesloten. Het voorstel is verworpen met 36 stemmen tegen en negen stemmen voor. Dan gaan we naar 25.5 ambitie 2, Goed Verdienmodel voor Natuur inclusieve Boeren, ingediend door PvdD, stemming is geopend. Excuus. Ik moet ook zoveel dingen tegelijk doen op dit moment. Stemming is gesloten. Het voorstel is verworpen met 36 stemmen tegen, 9 stemmen voor. 25.6 ambitie 4 Prioritair Systeem Innovaties ingediend door PvdD, stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is verworpen met 38 stemmen tegen, 7 stemmen voor. Gaan we naar 25.7 ambitie 6, Versterking Natuur Belangrijke Pijler bij Herindeling Landbouwgrond en Kavelruil, ingediend door PvdD, stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is aanvaard met 26 stemmen voor en 19 stemmen tegen. Gaan we naar 25.8a ambitie 7, Landbouw Zonder Dierenleed, ingediend door PvdD, stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is aanvaard met 23 stemmen voor en 22 stemmen tegen. Gaan we naar 25.2, Duurzaam Verdienmodel voor Biologische Boeren ingediend door BBB en SGP. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is verworpen met 30 stemmen tegen en 15 stemmen voor. Gaan we naar 25.1, UPLG Weg Ermee, ingediend door de BBB, stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is verworpen met 30 stemmen tegen, 15 stemmen voor. Gaan we naar 25.3 Gangbare Landbouw ingediend door CDA, GroenLinks, VVD en 50PLUS. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Stemming voorstel is aanvaard met 37 stemmen voor en 8 stemmen tegen. Gaan we naar 25.9 het Dieet van de Utrechter Sturen een Onsmakelijk Voorstel, ingediend door Utrecht Nu, FvD en 50PLUS. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is verworpen met 32 stemmen tegen en 13 stemmen voor. Gaan we naar statenvoorstel Zelf Ambities Landbouw en Voedsel Provincie Utrecht 2050, het Besluit. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is aanvaard met 33 stemmen voor en 12 stemmen tegen. Gaan we naar de moties. Motie 25.2 Toekomst Voor en Door Jonge Boeren, ingediend door BBB, Volt, SGP, GroenLinks, D66, VVD, CDA en 50PLUS. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Het voorstel is aanvaard met 41 stemmen voor en 4 stemmen tegen. Gaan we naar motie Gangbare Buur Boeren ingediend door CDA, BBB, GroenLinks, VVD en 50PLUS. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is aanvaard met 40 stemmen voor en 5 stemmen tegen. Gaan we naar de motie Stichtse Heerlijkheid, ingediend door CDA, D66, SGP en 50PLUS. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is verworpen met 28 stemmen tegen 17 stemmen voor. Motie 25.5, Investerings Innovatie in Kaart, ingediend door de PvdD. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is verworpen 40 stemmen tegen, 5 stemmen voor. Hiermee is agendapunt 9 helemaal afgehandeld. Waarvoor dank. Gaan we over naar agendapunt 10 Tenderregeling Groei Groeit Mee als eerste amendement 25.13 Publieke

Toegankelijkheid bij Groen Groeit Mee, ingediend door de ChristenUnie, GroenLinks en PvdD. Stemming is geopend waar staat die? Stemming is gesloten. Voorstel is aanvaard met 23 stemmen voor en 22 stemmen tegen. Dan gaan we naar het statenvoorstel zelf de Tenderregeling Groei Groeit Mee, het besluit. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Het voorstel is aanvaard met 31 stemmen voor en 14 stemmen tegen. Motie 25.6 Groen Groeit Mee Binnen Plannen, ingediend door de SGP, Utrecht Nu, 50PLUS, BBB, ChristenUnie en FvD. Stemming is geopend, stemming is nog niet, nee stemming is gesloten. Voorstel is verworpen met 28 stemmen tegen en 17 stemmen voor. Dan is ook voor agendapunt 10 afgehandeld en gaan we door naar agendapunt 11 de statenvoorstel Regionale Innovatiekracht amendement 25.14 Hart voor de Maakindustrie, ingediend door VVD, BBB, CDA, FvD, GroenLinks, PvdA, PVV, SGP, SP en 50PLUS. De stemming is geopend, voorstel is aanvaard met 39 stemmen voor en 6 stemmen tegen. Amendement 25.15 Waardering Ondernemers, ingediend door FvD, 50PLUS en SGP. Stemming is geopend, stemming is gesloten, het voorstel is aanvaard met 23 stemmen voor en 22 stemmen tegen. Het staten voorstel Zelf de Regionale Innovatiekracht, het besluit. De stemming is geopend, het voorstel is aanvaard met 42 stemmen voor en 3 stemmen tegen, dus daarmee is agendapunt 11 ook afgehandeld. Gaan we naar agendapunt 12 Renovatie en Verduurzaming Huis voor de Provincie, het Ontwerp Krediet. Amendement 25.16 Investeringsbeslissing Verdiepen en Verbreden, inclusief Verhuis Optie, ingediend door Volt, BBB, SGP, Utrecht Nu en VVD. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Amendement is aanvaard met 23 stemmen voor en 22 stemmen tegen. Dan gaan we naar het staten voorstel Zelf Renovatie en Verduurzaming Huis voor de Provincie, Ontwerp Krediet Besluit. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Het voorstel is aanvaard met 36 stemmen voor en 9 stemmen tegen. Gaan we naar motie, dat is ook een amendement geworden zie ik nu, had ik niet eerder moeten doen? Oké. Motie 25.7 Strategie per se Ontwikkeling, ingediend door D66, VVD en CDA. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Het voorstel is aanvaard met 32 stemmen voor en 13 stemmen tegen. Motie 25.8 Ontwerpwedstrijd ingediend door CDA, D66, GroenLinks, VVD, Utrecht Nu, SGP, PvdA en 50PLUS. Stemming is geopend, voorstel is aan bijna, ik mis nog iemand. Heeft iemand een pasje eruit gehaald, zit iemand een pasje er niet helemaal lekker in? Of ik mis een stem, wat zeg je Chris? Nou de stemming is gesloten. Het is gelukt. Nee. Het voorstel is aanvaard, 39 stemmen voor en 6 stemmen tegen. Dank u wel. Dat was de Ontwerpwedstrijd toch? Ja. Daarmee is het agendapunt 12 afgehandeld. Gaan we door een agendapunt 13, de Voorgenomen Oprichting van een Omgevingsdienst, amendement 25.17 Good Governance voor de Omgevingsdienst, ingediend door VVD en PvdD. De stemming is geopend, stemming is gesloten, voorstel is aanvaard. Nee, sorry. Verworpen met 23 stemmen tegen en 22 stemmen voor. Amendement 25.18 Benadrukt Kwaliteiten ingediend door PvdD, VVD, ChristenUnie, GroenLinks, SP, 50PLUS, Volt. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is aanvaard met 24 stemmen voor en 21 stemmen tegen. Dan het statenvoorstel zelf, de Voorgenomen Oprichting van een Omgevingsdienst, het besluit. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is aanvaard met 44 stemmen voor en 1 stem tegen. Daarmee is agendapunt 13 afgehandeld en gaan we door naar agendapunt 14. De statenvoorstel Actie-agenda Vitale Samenleving, amendement is ingetrokken maar het statenvoorstel zelf, stemmen we wel over dus daar gaan we nu over stemmen. Actie-agenda Vitale Samenleving, het besluit. Stemming is geopend, voorstel is unaniem aanvaard. Motie 25.9 Zit bij Woningbouw ook in Personele Efficiency en STOER, ingediend door BBB en 50PLUS. Stemming is geopend, moet eerst het staten voorstel? Neem me niet kwalijk. Ik was iets te enthousiast aan het afvinken. Agendapunt 14. Ik was zo blij met de unanieme stemming dat dit helemaal, agendapunt 14 is hiermee afgehandeld. Gaan we door een agendapunt 15, beginnen we met het statenvoorstel Besteding Voorstel Versnelling Woningbouw, het besluit zelf. Stemming is geopend, stemming is gesloten, voorstel is aanvaard met 40 stemmen voor en 5 stemmen tegen. Dan nu de motie 25.9 die ik net voorlas Zet bij Woningbouw ook in op Personele Efficiency en STOER, ingediend door BBB en 50PLUS. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is verworpen met 33 stemmen tegen en 12 stemmen voor. Komen we bij motie 25.10 Onderzoek Kansrijke Mogelijkheden om Extra Woonruimte te Creëren, ingediend door de PvdD, SP, GroenLinks, PvdA, Volt en ChristenUnie. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is aanvaard met 33 stemmen voor en 12 stemmen tegen. En dan komen bij de allerlaatste motie 25.11, de Juiste Timing bij Vertraging Woningbouw ingediend door ChristenUnie en BBB. Stemming is geopend, stemming is gesloten. Voorstel is verworpen met 32 stemmen tegen en 13 stemmen voor.

18. Sluiting

De voorzitter: Nou mensen, hiermee zijn wij aan het einde gekomen van deze lange statendag. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, voorzitter, nog een klein punt van orde. Ik wil jullie allemaal hartelijk bedanken voor de kaart en de lekkernij die rondgegaan is in de periode dat ik in het ziekenhuis zat en ik zal hem doorgeleiden naar het ziekenhuis. Dank jullie wel.

De voorzitter: Goed. Nou dan volgt dan de afsluiting van deze lange vergaderdag. Maar volgens mij hebben we best wel mooie debatten met elkaar gevoerd, tot goede besluiten gekomen met elkaar. Dank voor jullie aandacht en inbreng en goede reis naar huis. Misschien is er nog een borrel. Wie het wil kan nog een borrel drinken en dan tot volgende keer.